

SUPPLEMENTUM

SYSTEMATIS

PLANTARUM EUROPÆ.

XVIII
869

JOANNIS-EMMANUEL GILIBERT,

OLIM in Collegio Lugduno, in Schola Regia Grodnenfi,
nec-non in Univerfitate Vilnenfi, Botanices Profefloris
ordinarii, plurimarum Academiarum focii,

EXERCITIA PHYTOLOGICA.

QUIBUS

OMNES PLANTÆ EUROPEÆ,

QUAS vivas invenit in variis herbationibus,
seu in Lithuania, Gallia, Alpibus, analysi
nova proponuntur, ex typo naturæ descri-
buntur, novisque observationibus aut figuris
raris illustrantur: additis stationibus, tempore
florendi, usibus medicis aut œconomicis,
propria auctoris experientia natis.

VOLUMEN PRIMUM.

PLANTÆ LITHUANICÆ CUM
LUGDUNENSIBUS COMPARATÆ.

LUGDUNI GALLORUM,

Ex Typis J. B. DELAMOLLIÈRE,

1792.

INCLYTÆ VIRTUTIBUS

FAMILIÆ

SCHERERIANÆ,

IN CIVITATE LUGDUNENSIS

SCIENTIARUM FAUTRICIS

SAGACISSIMÆ,

BOTANICES CULTRICIS INDEFESSÆ,

UT

TESTIMONIUM SINCERÆ

AMICITIÆ,

HOC OPUS

VOVET, DEDICAT ET CONSECRAT

JOANNES-EMMANUEL GILIBERT.

INTRODUCTIO.

Vix adolescens amavi plantas : elegantissimum opus abbatis Pluche , seu Spectaculum Naturæ . perlegendo , desiderio vehementi omnia naturæ producta cognoscendi mox vexatus fui. Ab hoc tempore , scilicet ab anno 1756 , nullam dereliqui occasionem vivas naturæ productiones contemplandi. Vix absoluto cursu philosophiæ , professionem medicam amplexus sum , ut adesset occasio amata & desiderata amplectendi objecta. Degens Monspeli salutavi primis diebus antistites venerandos , qui artis varias partes colendo , non neglexerunt studium Historiæ naturalis. Immortalis nominis Sauvagesius , in hac alma universitate tanquam acutus Botanicus , ubique celebrabatur ; magna mea felicitate , anno 1761 , elementa Botanices in privato collegio curiosi alumnis concessit : hac occasione potitus , ab ore tanti magistri nodos omnes Philosophiæ Botaniciæ principis Botanicorum Linnæi,

viij   I N T R O D U C T I O .

summa facundia enodatos obtinui ; vivas fere omnes plantas aut desiccatas tractus Monspeliensis prima vice sub oculis attentis habui. Has omnes Sauvagesius rigorose demonstravit characteribus essentialibus , tum genericis , tum specificis , facillima methodo enucleatis. Sequenti anno 1762 , celeberrimus Gouan , tunc florens ætate & ardore famæ propulsus , excursiones Botanicas circa Monspelim proposuit , quas toto vernali tempore & æstivali profecutus est. Ex primis in omnibus fidelis comes summum virum , in campis , sub dio repertas plantas , rigorose juxta leges artis demonstrantem audivi. Anno sequenti 1763 , solus aut cum condiscipulis easdem semitas profecutus fui ; rarasque plurimas species desiccavi , quæ primordia dederunt horto sicco , seu herbario. Sub finem ejusdem anni , Medicinæ doctor creatus , Monspeliensem Academiam dereliqui , patriamque petii. Ab anno 1764 ad annum 1775 , nulla elapsa septimana absque herbatatione una aut pluribus , tota ætate vivens , primis his annis , in villa

I N T R O D U C T I O .   ix

paterna , nullam derelinquebam occasionem plantas trutinandi , præsertim mane & vespere. Hæc recreatio seriorum studiorum non prorsus inutilis fuit : sic paulatim pretiosum acquisivi instinctum quo spontaneas herbas , primo aspectu , etiam a longe visas denominare possem. Sed solus eram , quærens in deserto plantas : in urbe nostra Lugdunensi , etiamsi populosissima , nec inter Pharmacopœos , nec inter Chirurgo , & quod mirabilius stupendiusque , nec inter Medicos ullus erat , qui blanditiis Floræ abreptus , mecum pluvias vernaes æstivæque calores tolerare vellet : attamen proposita profecutus fui : sedulo quæritando in omnibus angulis , post paucos annos , collegi plerasque plantas Lugdunæas ; hisque rite præparatis in herbario , juxta systema Linnæanum disposui. Anno 1767 , emi prædium , tribus milliaribus à Lugduno , in amœnissimo loco dicto Chazei , juxta amnem L'azergues : hic per duos integros annos degens plurimas species determinavi , quas frustra quæsieram prope Lugdunum. Anno

X I N T R O D U C T I O .

1770, nihil novi inveniens, aut paucas tantum species omiffas, petii Alpes Delphinales, circa Gratianopolim, in Carthusia majori, comite clar. Clapier olim in lyceo Monspeliensi sodali cariffimo, Botanico certe sagaciffimo & exercitato, nec-non ducente rhizotomo indefeffo Liotard, qui nunc utilis hortulanus in horto botanico Gratianopolitano. Inveni, & prima vice vidi vivas, numerosas Alpinas plantas; quas non invenimus in his excursionibus, deficcatas liberali manu, rite præparatas, concessit egregius Liotard, præsertim umbelliferas, Hieracia, nec-non Saxifragas: hac memoranda peregrinatione, herbarium jam meridionalibus plantis, nec-non Lugduneis ornatum, maximum acquisivit pretium, integra phalange harum Alpinarum.

Ab anno 1768 professor Botanices designatus in Collegio Lugduneo, officii juffu, feci pro cultu Floræ, quod mera animi propensione antea peragebam. Docendo fimus doctiores, quia attentius rigorofiusque cuncta perpendunt Profeffores: hinc subsequenter

I N T R O D U C T I O . XJ

tribus annis, quibus officio professoris Botanices functus sum, plurimas observationes peregi, quas certe privatus indagator omiffifem. Jam hoc tempore summo studio in omnibus speciebus characteres generum, tum naturales, tum essentielles, accurata floris & fructus diffectione profequebar; jam numerosas species, juxta severam a Linnæo exaratam normam, describebam. Anno 1773, Musarum sedem seu Parisios visitavi: hic mansi ab initio martii ad finem julii, vidi & salutavi celeberrimos Naturalistas: benignorum plurimi me exceperunt, salutaribusque consiliis adjuvarunt; vidi apud sagaciffimum *Geoffroi*, clinicum peritiffimum, omnes species insectorum quas descripserat in eleganti sua Historia Insectorum circa Parisios observatorum. Vir summus *Bernardus de Jussieu* paterno animo me concivem suum amplexus est, serioque curis in scientia hæredis sui commisit, nepotis sui *Josephi de Jussieu*, qui quaque die stupendos avunculi Thesauros contemplandos aperuit, rarasque horti regii plantas quaque hora examinan-

das concessit. In his thesauris pretiosissimos Botanica libros prima & ultima vice mirabundus vidi, inter quos nominandus Codex Barrellieri, cum figuris primordialibus rubrica delineatis: in his totius mundi terraquei species cognita herbarum confluerunt, quarum omnium saltem genericas notationes jam orbi scientifico tradidit hic doctus nepos summo acumine mentis, raraque modestia, quæ certa, quæ dubia, quæ nova in quaque pagina, nervoso filo, proposuit.

Salutatis campis Parisiensibus, perlustratis plagis a Turnefortio Vaillantioque calcatis, iterum patriam vidi, sed ingratham. Provincia Lugdunensis præfectus regius Fleffelles (*Intendant*), iste qui, primo anno revolutionis Gallicæ, crudeli fato perit præfectus mercatorum Parisiis, mihi mandatum dederat ut hortum botanicum instruerem: impensis meis hoc opus inchoavi; sed iste, obtemperans jussui thesaurarii abbatis Terrai, me tristem dimisit, non remuneratis amissis pecuniis: ab hoc momento firmum

sumpsi propositum paternos campos derelinquendi; scripsi immortalis Hallero, qui mecum a plurimis annis commercium epistolare nutrebat: optimus ille promotor juventutis, mihi cito vacationem procuravit. Hoc præcise tempore, legatus privatus regis Poloniae quærebat medicum; qui historiam naturalem magni ducatus Lithuaniae elaborare posset, hortum botanicum instruere, scholamque medicam aperire. Tam ponderoso oneri parem me, nimium indulgens, credit divus Hallerus; ego autem ut tantis promissis respondere possem, iterum Academiam Monspeliensem adii. Hic integraestate anni 1774 degens, sedulo omnes vicinos campos visitavi; de novo vivas plantasque hujus plagæ recognovi; optimus Gouanius, nec non amicus alter celeberrimus Cusson, severæ censuræ omnes species herbarum mei subjecerunt, plurimæque, hoc officioso labore, dubia solverunt. Suafor Gouanius fuit, ut mense julio & augusto, montes Pyrenaicos perlustrarem. Tam salutari consilio obtemperans, Perpi-

nianum petii, indeque cum optimo profef-
fore Botanices ujus urbis, Coste, plurimas
excursiones peregi in alpibus excelsis, quæ
Galliam ab Hispania separant; montes
transcendimus Stri Ludovici, vallem dictam
Eines totam visitavimus, & basi ad cacu-
mina vicina; montem dictum *Carouges*,
aliosque vicinos peragravimus; totam pla-
nitiem dictam Sardiniam examinavimus: in
his excursionibus, quot novas rarasque spe-
cies invenimus, quæ herbarium meum di-
tarunt! Redux in urbem Perpinianum, bonos
cives optimosque Botanicos amicos habui,
Bourgatum medicum, prisca fidei hominem,
nec non Razulum pharmacopœum peritissi-
mum, qui non modo una integra septimana,
hospitem me habuit, sed numerosas species
Pyrenaicas concessit, quas frustra quæfiveram
in meis herbationibus.

Circa Narbonam ducentibus doctore
Pesché, legitimo Sauvagesii discipulo, nec-
non abbate Pôrét, egregio plantarum inda-
gatore, tunc juveni, nunc ex celeberrimis
meridionalis provinciæ Gallia Botanice, nu-

merosas novas species Gallia Narbonensis
obtinui. Vix reversus in patriam, serio
disposui omnia ad peregrinationem Poloni-
cam; sed ut mihi utilis evaderet, lente
totam Helvetiam a Geneva ad Schaphusum
peragravi, ubique plantas quærens & legens.
Prope Genevam, benigno animo me hospitem
excepit immortalis Bonnetus, utrimaque
pro ulterioribus inquisitionibus consilia con-
cessit. Bernæ, gemebundus manus amplexus
mi morientis summi viri Halleri, qui paulo
post tamen adhuc redivivus promissas aliquas
plantas, scilicet, Linneam borealem, mus-
cosque plurimos, quos ipsius manu inscrip-
tos, in cimмериis meis, auro gemmisque
pretiosiores adhuc conservo. Vendebonæ
egregium tot detectis, delineatis adumbra-
tisque plantis, celeberrimum Jacquinum vidi,
sæpe salutatum sicut fratrem amavi: ille
mihi omnes raras Horti Vendebonensis plan-
tas, summa benevolentia, demonstravit,
nec his contentus mille & ultra semina
benignè, numerosasque vivas plantas dedit,
ut cito misit, hocque summo dono verus

horti Grodnensis, tam cito instaurati, pater nominandus. His instructus præfidiis, tetigi limina Lithuaniae. Attuleram mecum omnes, fere libros botanicos, herbariumque ditissimum: in hoc saltem tria specierum millia, quarum pleræque Europææ, rite determinata. Paulo post, scilicet anno 1776, jubente ministro regis Poloniae Tyzenauzen, emi magnum herbarium Gouanii, qui pio animo ad adjuvandum patrem, omnes plantas quas a viginti-quinque annis collegerat, aut ab amicis obtinuerat, nulla retenta, mihi misit: his acceptis, toto anno 1776, de novo meas cum Gouanianis contuli, ut certiores manerent in posterum determinata.

Plantæ Gouanii mihi erant æque tuta, quoad nomina, ac Linnæana: nam omnes dubias miserat Linnæo, qui suas in plurimis epistolis declaraverat, aut recusaverat. Quinimo, hi omnes qui egregium norunt Gouanium, sciunt quam tuta methodo, post diuturnum rigorosumque examen nomina imponit plantis: discipulus carissimus Sauvagesii, hujus severæ logicæ fundamenta stricte observabat.

Ab

Ab anno 1775 autumnò, ad finem octobris anni 1783, sedulo quæsi plantas, tum circa Grodnam, tum circa Varfaviam, tum circa Vilnam, tria præcipua puncta stationum mearum, sed præsertim circa Grodnam, sedem domicilii ab anno 1775 ad annum 1781. Visitando nosocomia Magni Ducatus Lithuaniae, meæ inspectioni submissa, magnam partem hujus provinciæ, ab Oriente ad Occasum & a Septentrione ad Meridiem, percurrere pluries potui, semperque peregrinando, memor præcipui objecti, quæsi plantas, hasque sedulo examinavi. Recentis auxiliis suffultus has, ni fallor, potui absque metu erroris, tuto denominare: etenim, si non omnium, plerarumque similia specimina deficcata, tum in herbario Gouaniano, tum in meo, cum certis nominibus Linnæanis inveniebam, paucis exceptis septentrionalibus, quas nec Gouanius, nec ego videram; ut has determinarem rigorose, a proximo, post erutum characterem genericum & specificum in libris Linnæanis, præsertim in systemate vegetabilium, confe-

b

rebam specimina cum figuris & descriptionibus auctorum, nec nomina recenti vivæ plantæ imponebam, nisi quando in omnibus congruebat cum figuris aut descriptionibus allatis. Sic paulatim nata est Flora nova Lithuanica: novam appello, quia, quod sciam, nullus adhuc juxta leges artis, plantas hujus regionis determinaverat. Vicini nostri scilicet Boruffi, plerasque nostras, etiam raras proposuerunt, aut descripserunt: huc veniunt Loefelius, Breinius, Helwingius, Mentzelius, Reygerus, Vulffius (*); sed

(*) Joannis Loefelii Flora Pruffica, circa annum 1640 elaborata, prima vice anno 1654 a filio typis mandata, denuo cum figuris anno 1703 a Gotthsched: opus egregium exhibens enumerationem 760 & ultra specierum, cum iconibus circiter 85. Nonnullæ tanquam novæ, jam a Bauhinis aut aliis propositæ describuntur & delineantur, sed plusculæ raræ, imo rarissimæ indicantur, inter quas Scheuchzeria, Ranunculus Cassubicus, Glaux maritima, Arenaria peploides, Callitriche, Potamogeton pusillum, & gramineum, Carices nonnulli, Fungi plurimi, Musci numerosi, sed plerique fetis destituti: juxta Hallerum & natura jubente perpulchræ icones; synonymia ex fontibus eruta, accurata & sat plena; errores pauci: sic male inter Prufficas Hyoscyamus albus. Joannes Loefelius, de-

horum nullus in Lithuaniam penetravit. Pari jure laudare non possumus Bernitzium &

bili corpore & valetudinarius, ab amico Michael Titio plantas accipiebat, quas in museo tractabat. Certe parens harum regionum Botanicus appellandus. Erat Loefelius professor medicinæ Regiomontano.

Christianus Mentzelius, Archiater Brandeburgicus, magister plantarum collector, anno 1650, edidit Dantisco centuriam plantarum circa Gedanum sponte nascentium, inter quas raræ nostræ non paucæ indicantur. Anno 1682 in pugillo priorum, nonnullæ nostræ brevissime describuntur & accurate delineantur: huc inveniendæ Ophrys monorchis, Ornithogalum, Monotropa hypopitis, Lathrea squamaria, Gypsophylla fastigiata, Asperugo procumbens, Limosella aquatica, Stellaria nemorum, præter fungos nonnullos.

Jacobus Breynius Gedanensis, anno 1678, in centuria plantarum minus cognitarum nonnullas raras indigenas descripsit & delineatas dedit, quas in Lithuania invenimus: huc veniunt Saxifraga lutea seu Hirculus, Geum nutans var. flore pleno, Laserpitium prutenicum, Anemone pulchella patens.

Georgius Andreas Helwingius parochus Borufficus, in Flora quasi modo genita Gedani 1712, in-4°, Loefelii Floram supplevit indefessus collector; sed plerumque meras proposuit varietates. Inter species raras nostras eminet Pedicularis sceptrum carolinum. In supplemento Gedani anno 1726, in-4°, sunt plurimi Musci, Lichenes, præter Campanulam pyramidalem, quæ vere in Borussia silvis & Lithuania spontanea: cæterum plerasque nostras alias habet

XX INTRODUCTIONO.

Erndtelium, qui primi catalogos plantarum Polonicarum proposuerunt: hi enim Auctores

Campanulas, adde Dracocepalum ruischianum. In museo Dresdeni, summa lætitia evolvi, ducente gratioso & docto Titio directore, herbarium Helwingii, in quo reperi & recognovi plerasque raras nostras Lithuanicas. In dissertatione cui titulus Flora Campana in-4°, Lip. 1719, omnes nostræ Pulsatillæ delineantur & describuntur, præter plurimas varietates; nam bonus iste presbyter Turnesfortio addictus, amabat & prosequeretur etiam levioris momenti varietates: quot, hanc methodum retinendo, proponere potuissim, Verónicas, Campanulas, Galia, &c. Quidquid sit, Helwingius post Loeselum, ex præcipuis Floræ septentrionalis promotor fuit.

Joannes Christophorus Vulsius Regiomontano, anno 1764, in-8°, Floram Borufficam denuo efflorescentem edidit. Methodum naturalem Gerardi in Flora Gallo-Prov. aut potius Bernardi Jusseii, qui hanc Gerardo concessit, profectus est: sed quot gravissimi lapsus, quot errores! Tamus pro Bryonia, & mixta hæc cum Convallariis. Paris cum juncis, Acorus inter Gladiolum & Liliium, Sium inter Achilleam & Tanacetum, Sanguisorba post Loniceram, Polygala inter Verbenam & Pedicularem.

Gottfried Reyger Gedanensis, in hac urbe edidit anno 1764, in-12, Tentamen Floræ Gedanensis, juxta methodum Linnæi: non pauca descriptiones aut annotationes bonæ, seu ex vivis speciminibus, ut Glaucis maritimæ; in secundo tomo qui proprie prioris nova editio, nomina trivialia Linnæi, cum ejusdem phrasibus characteris-

INTRODUCTIONO. XXJ

remotas tantum plantas denominarunt, raro annotationes apponendo, plurimas suspectas

ficis, & iterum descriptiones, gramina nonnulla, aut nova aut extricanda species 868 proponit, inter quas primus Reyger nonnullas in hac regione invenit & determinavit. Præcipuæ sunt: Veronica scutellata, latifolia, verna; Sanguicula vulgaris, Gladiolus communis, Panicum crus galli, Agrostis canina, arundinacea; Aira flexuosa, Bromus pinnatus, Festuca duriuscula, decumbens; Galium montanum, Primula farinosa, Chenopodium murale, vicia; Galanthus nivalis, Ornithogalum pyrenaicum, Pyrola umbellata, Dianthus diminutus, Sedum reflexum, Euphorbia characias, Rubus saxatilis, Thalictrum aquilegifolium, angustifolium; Mentha rotundifolia, Lunaria rediviva, Iberis nudicaulis, Geranium palustre, Lathyrus palustris, heterophyllus; Vicia lathyroides, silvatica; Aegilops galus austriacus, Hieracium paludosum, Inula pulicarioides, Chrysanthemum inodorum, Cineraria alpina, helenitis; Anemone ranunculoides, Anteaurea paniculata, viola palustris, Lemna gibba, polygonum, Phragmites, Amaranthus viridis, Polypodium rhoeticum, fragaria, phægopteris, fontanum; Lycopodium selago.

Joannes Gottlieb Gleditsch Lipsiensis, professor Berolinensis, anno 1753, methodum Fungorum Berolini, in-8, proposuit: in hac plurimas novas aut species aut varietates addidit, quas plurimas, aut in Lithuania ex phrasibus, aut in descriptionibus egregii hujus indagatoris recognovimus; quas verificavimus; proposuimus nomine tenus in methodo Grodnensi. In methodo Gleditsch nomina seu phrasibus contra legem Linnæi longiora sunt; sed descriptiones accurate optime specimina exprimit.

proponendo ; in hisque vix unam aut alteram observationem invenio , quæ autopsiam repetitam demonstrat. Quinimo Erndtelius evidenter sæpe transcribendo de verbo ad verbum Floras Germanicas vix ubique meretur fidem. His igitur missis , solum invenio Gabrielem Rzaczynski (*), qui aliquas plantas Magni Ducatus designavit ; sed auctor iste nullam propriam observationem proponit , citat tantum nomina Loeseli , & passim si-
 raras plantas allegat , fide pharmacopœorum

(*) Gabrielis Rzaczynski jesuitæ Historia Naturalis Poloniae , Lithuaniae , Sandomir , anno 1721 , in-4°. & auctarium Gedani , anno 1736 , in-4°. Senex jesuita , qui hunc auctorem bene novit , agnoscebat summo ardore & quasi instinctu naturali , etiamsi propter hunc gustum a sociis contemptum , producta Naturæ Rzaczynski profecutum fuisse , sed sola lectione adjutus , instructione viva destitutus pauca præstitit ; a venatoribus , rhizotomis omnia accipiebat unde fabulæ numerosæ & indicationes falsæ plantarum , quas nullus unquam in Polonia reperiet. Certe Mandragora nullibi crescit in Lithuania , nec sperandus Cedrus Libani in Polonia , nec Phyllirea ; Rhodiolum seu Rhodiam habuit inter Lithuanicas Grodnenses , sed non florebat : cæterum pro plantis Lithuanicis profert catalogum specierum a Loeselio in Borussia enumeratarum.

& muliercularum illas indigenas pronuntiat ; sed , quod pejus , affert plantas certe non sperandas in Lithuania : unde videre est , supposita historia naturali Poloniae Rzaczynskiana , nondum in cunabulis Floram nostram Lithuanicam vivere : hoc igitur Auctore omisso , tanquam inutili pro nostro scopo , unum tantum invenire forte poterunt curiosi , qui cum vere fuerit Botanicus , terram nostram Lithuanicam calcavit , scilicet equitem Corvinum , qui nonnullas nostras plantas Patri Arrelliero transmisit. Invenio enim inter opuscula hujus Auctoris , Calam palustrem , quæ nomine polonico Grebigne , impatientem *Noli me tangere* , Galeopsidem unam , & nonnullas alias a Corvino Polonicas appellatas. Ast quo tempore eques Corvinus has plantas collegerit ? An in Lithuania , an in Polonia , nondum extricare potui : Borandhilus enim iste , suo tempore bene notus , nix hodie celebratur : ni fallor , pharmacopœus Romanus , quem laudavit & talem designavit Fabius Columna. Nonnullos Auctores , qui Polonice scrip-

ferunt, laudare non possum tanquam patres Botanicæ Lithuanicæ, quia quos nosco meriti sunt traductores Fuchzii, aut Matthioli, nullam localem indagacionem demonstrantes. His igitur breviter propositis, ad nostram opus progredior.

Bona & sincera fide species plantarum propono, quas inveni, & ni fallor, primus determinavi in Lithuania. Per quinquennium nullam prætermisi occasionem plantas investigandi. Cum discipulis tanta fedulitate circa Grodnam ad distantiam quinque milliarium varias plagas peragravimus, ut vix maneat angulus terræ nondum perlustratus.

Raras, vix in Lithuania sperandas, certe invenimus species, nonnullasque, ni fallor, novas. Qui in posterum genera nostra enucleabit, inveniet certe candorem, & rigorosum examen in nostris inquisitionibus: omnia enim specimina quæ characteres specierum, & varietatum exhibebant, viventia & florentia attente descripsimus, & tali methodo præparavimus, ut quasi viva diu ex herbariis in posterum poterunt verificari.

His peractis, enixe petierunt Alumni, ut citius pro futuris incurfionibus Botanicis, characteres plantarum breviter descriptos obtinerent, scilicet earum quas collegimus & determinavimus in Magno Ducatu Lithuania. Tam honestæ petitioni obsequiosus, breves ex Adversariis descriptiones excerpti; plantas Lithuanicas, sponte nascentes, certe collectas, eadem enucleavi methodo, qua Variis demonstrationibus sensim alumni renuerunt.

Quatuor series sat rigorosè circumscriptas exhibet Flora Lithuanica: in prima serie delineantur plantæ floribus monopetalis calyculatis; in secunda, plantæ floribus poly-petalis; in tertia, plantæ floribus apetalis, aut corollatis acalyculatis; quarta tandem continet plantas floribus occultis, aut obscuris. In prima serie invenimus nonnullas collectiones accurate determinatas: prima dât plantas floribus simplicibus monopetalis, calyce vero præditis, non vero limbo evidenter figuratis; secunda plantas suppeditat floribus monopetalis, simplicibus, calycula-

tis evidenter figuratis, seu labiatis & ringeres Tournefortii; tertia collectio, & ultima hujus seriei, comprehendit plantas floribus monopetalis compositis, seu in quibus plurimi flosculi colliguntur in calyce communi.

In quaque collectione invenimus nonnullos fasciculos seu plurimas species communia attributa offerentes: v. g. in prima sunt arbores, & herbæ; in quoque fasciculo manipuli erunt designati attributis evidentibus. Quantum potuimus, in quaque collectione species simul conjunximus, quas Natura evidenter coadunavit.

In secunda serie, plantæ polypetalæ offerunt magnas familias naturales, quas separavimus & quæ collectiones formant, scilicet, Umbelliferæ, Cruciatæ, Papilionaceæ: cæteras polypetalas, proposuimus relative ad numerum staminum: hinc nata est collectio paucistaminearum, & altera multistaminearum. In his duabus collectionibus plurimi inveniuntur ordines naturales, sicut Caryophyllæ, Icosandræ, Ranunculaceæ, &c.

In tertia serie coacervantur Plantæ imperfectæ, seu in quarum floribus aut deficit corolla, aut calyx, præsentibus apparentibus staminibus & pistillis: huc adducuntur plurimi ordines naturales; scilicet, inter calycinas reperiuntur Coniferæ arbores, Juliferæ, Plantæ aquaticæ, oleraceæ, &c. inter petaloideas adducuntur Liliaceæ, Orchideæ & affines liliaceis; intermedia tandem apparent inter liliaceas & calycinas, seu Gramineæ & affines. Præter ordines & familias naturales, in quaque collectione veniunt vagæ plantæ, quæ in nostris regionibus socias aut parentes vix agnoscunt: huc referuntur aut quod cum his congruant, forma calycis, corollæ, aut numero staminum, aut natura fructus.

Quarta & ultima, series complectitur Plantas quarum partes floris tam obscuræ ut vix armato oculo distingui possint, seu Occultas aut Cryptogamicas: sunt Filices, Musci, Algæ, Fungi, & harum analogæ. Sic nata est methodus mixta, quæ exhibet plantas Lithuanicas, sicut paulatim alumni,

xxviii INTRODUCTION.

affinitatibus naturalibus abrepti, has memoriae mandarunt.

Ut series, collectiones, fasciculi, manipuli nascerentur, segregavimus attributa pauca, saepe unum aut alterum, sed visibilia, salientia, oculis nudis patentia: sic tuto pede paulatim progredientes, talia attributa ex descriptionibus eruimus, ad constituenda genera, speciesque proponendas; sic creberrimis titulis duximus alumnos ad diagnosis cujusque individui oblata seu speciei, quam demonstravimus talem, allata descriptione, hacque collata cum figuris & descriptionibus antecessorum. Nostra est certe haec methodus quoad ideam universalem, & quoad plurimas distributiones speciales; centum tales novae apparebunt, si placet futuris Botanicis: nam methodus in scientia naturali est quasi stilus observatoris; quisque suum habet proprium aut habere possit. Etenim varietas objectorum recensendorum, varietas attributorum cujusque objecti, mille modos distributionis offerunt; sed quod verum, qui vult, in methodo elaboranda, series

INTRODUCTION. xxix

naturae retinere seu affinitates, similia cum similibus conjungendo, plurimas tales congregationes seu adunationes, jam ab antecessoribus peractas, adoptare debet. Tales felicissimas decessores nostri invenerunt; nam plurimas proposuerat Joannes Bauhinus, in historia sua plantarum; non paucas addidit Morisonus; has perfectiores reddidit, in plurimis ordinibus, sapiens Raius; post hos stitites, tales quaesiverunt Turnefortius, Berhaavius, Linnæus, sed praecipue Van Royen & Hallerus. Hic ultimus, praesertim in Horto Goettengensi & in Historia Plantarum Helvetiae, sancte affinitates naturales conservavit, novasque plurimas felici conatu quaesivit & invenit.

In nostra distributione has omnes, in quantum potuimus, conservavimus; sed ut tales haberemus puras, in quaque serie, nullo omni scrupulo, constrinximus annulos tenae vario nodo: calyx modo, modo corolla, modo stamina, modo pistillus, modo alia attributa, extra partes fructificationis, divisionis puncta exhibent: qui ri-

affinitatibus naturalibus abrepti, has memorias mandarunt.

Ut series, collectiones, fasciculi, manipuli nascerentur, segregavimus attributa pauca, sæpe unum aut alterum, sed visibilia, salientia, oculis nudis patentia: sic tuto pede paulatim progredientes, talia attributa ex descriptionibus eruimus, ad constituenda genera, speciesque proponendas; sic creberrimis titulis duximus alumnos ad diagnosis cujusque individui oblata seu speciei, quam demonstravimus talem, allata descriptione, hacque collata cum figuris & descriptionibus antecessorum. Nostra est certe hæc methodus quoad ideam universalem, & quoad plurimas distributiones speciales; centum tales novæ apparebunt, si placet futuris Botanicis: nam methodus in scientia naturali est quasi stilus observatoris; quisque suum habet proprium aut habere posset. Etenim varietas objectorum recensendorum, varietas attributorum cujusque objecti, mille modos distributionis offerunt; sed quod verum, qui vult, in methodo elaboranda, series

naturæ retinere seu affinitates, similia cum similibus conjungendo, plurimas tales congregationes seu adunationes, jam ab antecessoribus peractas, adoptare debet. Tales felicissimas decessores nostri invenerunt; jam plurimas proposuerat Joannes Bauhinus, in historia sua plantarum; non paucas addidit Morisonus; has perfectiores reddidit, in plurimis ordinibus, sapiens Raius; post hos Aristites, tales quæsierunt Turnefortius, Boerhaavius, Linnæus, sed præcipue Van Royen & Hallerus. Hic ultimus, præsertim in Horto Goettengensi & in Historia Plantarum Helvetiæ, sancte affinitates naturales conservavit, novasque plurimas felici conatu quæsit & invenit.

In nostra distributione has omnes, in quantum potuimus, conservavimus; sed ut tales haberemus puras, in quaque serie, nullo omni scrupulo, constrinximus annulos catenæ vario nodo: calyx modo, modo corolla, modo stamina, modo pistillus, modo alia attributa, extra partes fructificationis, divisionis puncta exhibent: qui ri-

gorose unam aut alteram partem fructificationis tanquam clavem methodi sumunt, si hanc stricte semper retinent, quoque fere passu progrediendo, frangere debent catenam naturalem. Quis congerere posset Liliaceas proponendo numerum staminum aut petalorum? quis coadunare Galia & affines valeret, formam corollæ aut numerum staminum tantum contemplando? quis Lichnides, Silenes, Alfines & plantas affines? Nunc demonstratum manet, nec numero segmentorum corollæ, nec illius figura, nec numero staminum, nec natura fructus, plantas unius tantum regionis proponi posse naturali nexu; rigorose has tantum partes enucleando, harumque similitudine plantas coacervando, sæpe sæpius lacerantur affinitates naturales. Clariss. Gouan. exemplum dedit in Flora Monspeliensi; plantas juxta methodum Rivini cum Linnæana methodo combinatam distribuit: inde non modo integræ familiæ naturales disjunctæ, sicut umbellifæræ, cruciatæ, sed etiam plurima genera, sicut Convallaria, Senecio, &c. Principiis Linnæanis superstitiosè additi

utrima carpent in nostro opere. Non ubique nimiam plenam fidem immortalis Dictatoris legibus adhibuimus; sed noluimus his subscribere, quotiescunque rigorosis Logicæ legibus, contrariæ nobis apparuerunt. Linnæus alias mihi sicut omnibus naturæ curiosis undique carus, quem nunquam fas est absque testimonio præstantis venerationis nominare, vir certe profundi ingenii, sed systematici, leges passim arbitrarias, & naturæ contrarias, promulgavit; methodum certe suam, sed difficilem in præcipuo, anomaliis plurimis obnoxiam, frequenterque affinitates naturales frangentes proposuit; genera plurima vere natura restituit, sed non pauca etiam olim taliter laceravit; dicamque libenter, quod in Philosophicis, quam sophisticis rationibus nomina Turnefortii & aliorum mutaverit: semper enim pro certo & statuto sumimus, nomina tantum esse bona, præcipuum in scientiis, innumera subjecta inquisitionis continentibus, quæ aliquam ideam naturam revocant in mentem. Vera enim

scientia ideas congeneres nominibus relativis consignat. His rationibus suffultus, libenter nomina generica antiquorum comparativa (*) ubique servaviffem; sed nolui

(*) Quam sapientiores fuerunt philosophi Græci! Nomina essentialia; propria, nihil significantia, quibus vulgus productiones Naturæ exprimebat, retinuerunt non mutata. Sed quando ipsimet minus notis, raris aut inutilibus, vulgaribus, plantis vel animalibus imposuerunt, vere logica talia concinnarunt, similitudines aut relationes cum vicinis objectis occupando: talia construxerunt nomina ex duobus aut tribus tum substantivis, tum adjectivis, tum etiam verbis, quæ facillime memoriæ mandabantur, ut pote usum, relationem, analogiam exprimentia. Talia fuere: *Amaranthus*, seu flos immarcescibilis; *Galanthus*, flos lacteus; *Rhinanthus*, seu flos nasutus; *Scleranthus*, seu flos exsuccus; *Lithospermum*, seu semen lapideum; *Melampyrum*, seu granum nigrum; *Ægilops*, seu facies capræ; *Coreopsis*, seu facies cimicis; *Galeopsis*, seu facies felis; *Lycopsis*, seu facies lupi; *Tracocephalum*, seu caput draconis; *Leontodon*, seu dens leonis; *Cynoglossum*, seu lingua canis; *Ophioglossum*, seu lingua serpentis; *Antirrhinum*, seu nasus æqualis; *Myofotis*, seu auricula muris; *Tragopogon*, seu barba hirci; *Callitriche*, seu capillus pulcher; *Polytrichum*, seu multus capillus; *Alopecurus*, seu cauda vulpis; *Cynofurus*, seu cauda canis; *Leonurus*, seu cauda leonis; *Myofurus*, seu cauda muris; *Hippuris*, seu cauda equi; *Polygonum*, seu genus multiplex; *Polycnemum*, seu crus multiplex; *Ornithopus*,

Odia

Botanicorum hac innovatione incurrere. Quæ enim carpenda plurima reliqui.

pes avis; *Lycopus*, seu pes lupi; *Ægopodium*, seu pes capræ; *Chenopodium*, seu pes anseris; *Clinopodium*, seu pes lecti; *Polypodium*, seu pes multiplex; *Buplevrum*, seu costa bovis; *Arctium*, herba urfi; *Lycoperdon*, herba Onopordon, herba afini; *Hippophae*, seu Splendor; *Hyoscyamus*, seu faba suis; *Hyoseris*, seu lactuca; *Orobanchium*, seu excitans bovem; *Hieracium*, herba vitæ; *Geranium*, seu rostrum grævis; *Chelidonium*, seu virundo; *Echium*, seu caput viperæ; *Delphinium*, seu rhino; *Myagrum*, seu muscæ captans; *Astragalus*, seu tebra; *Acorus*, sine pupilla; *Ophrys*, supercilium; *Splachnum*, testiculus; *Splanchnum*, viscus; *Pteris*, asa; *Urtica*, cruor; *Caltha*, seu calathus; *Lychnis*, seu luna; *Selinum*, seu luna; *Sideritis*, seu ferrum; *Stramonium*, ab exercitu; *Cnothera*, a vino; *Alcea*, medeor; *Alcea*, sano; *Erysimum*, salvifico; *Heracleum*, Hercules; *Scilla*, esca; *Galium*, lac; *Polygala*, multum lac; *Hyoscyamus*, poculum; *Oxalis*, acidus; *Picris*, amarus; *Thymus*, amarus; *Lapsana*, purgo; *Thymus*, animus; *Conium*, conuasci; *Conyza*, lendes, vel culices; *Rabies*, rabies; *Argemone*, ulcus oculi; *Anisum*, inanis; *Trachelium*, collum; *Anchusa*, fucus; *Anagallis*, fucus; *Briza*, dormio; *Diplacus*, firus; *Alyssum*, anxietas; *Scindens*, bovem; *Helleborus*, confringens patrum; *Orobranche*, strangulans Orobanchium; *Phellandrium*, seu hominis; *Hypericum*, supra imaginem; *Ephedra*, seu aquam; *Origanum*, lætitia montis; *Aconitum*, cautus;

C

XXXIV INTRODUCTION.

Floram vix laudabunt, recentiorum scienti-
ficis phrasibus non decoratam, nec syno-

Empetrum, in faxo; Gypsophylla, amica gypsi; Agrostis,
agrestis; Monotropa, vertens sola; Lathrea, clandestina;
Mandragora, stabulum; Anthericum, flos sepium; Alfine,
lucus; Hydrocharis, gratia aquæ; Hydracotyle, vas aquæ;
Typha, paludosa; Potamogeton, vicina fluvii; Cypripe-
dium, calceus Veneris; Jastione, viola Dei; Cucubalus,
seu malus jactus; Evonymus, nomen bonum; Heliotropium,
se vertens ad solem; Androsace, scutum viri; Æthusa,
herba mendica; Calla, palearia galli; Arum, a noxa;
Ballote, herba jacens; Phyteuma, herba gignans; Bras-
sica, ebulliens; Cardamine, nasturtio similis; Glechoma,
pulegio similis; Hedyсарum, suavitas unguenti; Fraxinus,
sepimentum; Hypochæris, a porco; Chondrilla, grumus;
Ornithogallum, lac avis; Peucedanum, picea humilis;
Conium, pulvis; Erica, frango; Anemone, vento expo-
sita; Cratægus, robur; Cardamine, cor domo; fagus,
edulis; Lotus, dulcis; Ocymum, cito germinans; Scan-
dix, acus pastoris; Alchemilla ab alchemistis; Ros, folio-
rum; Coronilla, a coronato corymbo; Potentilla, a potentia
virium; Pulsatilla, a pulsatione floris vento; Biscutella,
a scuto duplici fructus; Crucianella, a cruciatis foliis situ;
Limosella a limo natali; Molucella, a Molucis insulis na-
talis; Nigella, a nigredine feminum; Pimpinella, a bipin-
natis foliis; Soldanella, a solda gummo, figura foliorum;
Tremella, a tremore gelatinoso; Trigonella, a trigona co-
rolla; Corrigiola, a pedum ligatione; Gratiola, a gratia
medicinali; Clypeola, a clypeo fructus; Rhodiola, a roseo

INTRODUCTION. XXXV

colorum copia, in quaque pagina, oneratam;
ad quoad ista duo puncta, vivens liber in

ore radice; Pyrola a pyro, foliorum figura; Phæolus
phælo feminis; Gladiolus a gladio, figura foliorum;
Samo a Samo insula; Asperula, ab asperitate plantæ;
Pendula, quia calendis floret; Campanula a campana,
tra corollæ; Filipendula, quia filo pendent radices; La-
tula a lavando, quia balneis usualis; Primula, a
ocitate florum; Pinguicula, a pinguedine foliorum;
cula, a sanatione vulnorum; Serratula, a ferratis
Spergula, a sparsione feminum; Ranunculus, a
um cohabitatione; Convolvulus, a convolutione
Humulus, ab humo solo; Asparagus ab asperitate
Asperugo ab asperitate plantæ; Mollugo, a
ne plantæ; Borago aut Corago veteribus, in cor agens,
caço, a Medis advecta; Plantago, a planta tangenda;
bago, a macula plumbea imposita; Solidago, a consoli-
one vulnorum; Tussilago, a tussis donatione; Pastinaca,
stmando loco; securidaca, a securi fructus figura;
alaca, a portula; Reseda, quæ resedit dolores; Ru-
a rubedine; lactuca, lacte plena; Urtica, urens
Spinacia, a spinis fructus; Salsola, a salsedine
ta; Salix, saliendo crescens; Salvia, salvans; Sedum,
ens in rupibus; Ledum, lædens odore; Lamium, lamia
ata; Juncus, vimem jungens; cornus, a duritie fruc-
cornea; Juglans, jovis glans; Panicum a pane; Are-
tia, a statione in arena; Convallaria, in vallibus florens;
chlearia, a folio cochleariformi; Fragraria, a fragrantia
tus; Fumaria, quasi fumus terræ; Globularia, a figura
bosa floscolorum; Herniaria, herniarium sanationi in-

Republica, quid sentio, audacter proferam.
 Characteres essentialis, tum generici, tum

ferviens; Lunaria, a figura siliquæ; Matricaria, ægrotantibus matribus utilis; Pulmonaria, amica pulmonum; Parietaria, contra parietes crescens; Perficaria, a perficæ foliis; Sagittaria, a figura foliorum; Saponaria, a succo saponaceo; Scrophularia, scrophularum medicina; Scutellaria, calyx scutum referens; Stellaria, flores stellam formantes; Subularia, a figura subulæ foliorum; Utricularia, ab appendiculis radicis figura; Eriophorum, a lana fructus; Echinophora, a fructu echinato; Imperatoria, a vi radicis; Hepatica, a figura foliorum; Scabiosa, contra scabiem; Passerina, a figura feminis; Angelica, a vi præstantissima; Impatiens, ab elasticitate fructus; Pedicularis, contra pediculos; Trientalis, a magnitudine plantæ; Digitalis, a figura corollæ digitali; Fontinalis, a loco in fontibus; Turritis, alta et angusta; Sempervivum, a sempiterno vigore; Bistorta, a figura radicis; Saxifraga, a loco in petrarum rupturis; Sanguisorba, sistens sanguinem; Athamanta, ab urbe huius nominis Thessaliæ; Parnassia, a monte Parnasso; Marrubium, ab urbe Italiæ; Smirnum, a Smirna urbe; Nepeta, ab oppido Italiæ; Arabis, ab Arabia regione; Cerastium, ab urbe Cerastuntis; Samolus, ab insula Samo; Agaricus, ab Agaria urbe Sarmatiæ; Colchicum, a Colchide urbe Armeniæ; Iberis, ab Iberia regione; Ligustrum, a Liguria Italiæ regione.

Plantæ Sanctis consecratæ.

Herba Sancti Alberti: Arabis.

— Stii Antonii: Epilobium.

specifici, mihi videntur mere hypothetici,
 relativi ad numerum specierum, quas

Herba Stii Benedicti: Geum.
 — Stii Gerardi: Ægopodium.
 — Stii Georgii: Valeriana.
 — Stii Jacobi: Senecio.
 — S. Joannis: Hypericum.
 — Stæ Cunegonis: Eupatorium.
 — Stii Ladislai: Gentiana.
 — Stii Laurenti: Sanicula.
 — Stii Pauli: Primula.
 — Stii Petri: Parietaria.
 — Stii Philippi: Ictis.
 — Stii Quirini: Tussilago.
 — Stii Ruperti: Geranium.
 — Stii Simonis: Malva.
 — Stii Stephani: Circea.
 — Stii Valentini: Pæonia.
 — Stii Zachariæ: Centaurea.
 — Stæ Barbaræ: Erysimum.
 — Stæ Catharinæ: Impatiens.
 — Stæ Claræ: Valeriana.
 — Stæ Crucis: Nicotiana.
 — Stæ Mariæ: Tanacetum.
 — Stæ Othiliæ: Delphinium.
 — Stæ Rosæ: Pæonia.

Nomina poetica trita, sunt sequentia; Actæa, Nar-
 cissus, Hyacinthus, Adonis, Crocus, Centaurea,

KXXVIIJ INTRODUCTION.

auctor Pinacis cognovit. Sub hoc sensu certe Linnæani characteres ingeniose sunt ex-

Achillea, Pæonia, Circea, Andromeda, Daphne, Canna, Syringa, Smilax, Mentha.

Nomina deorum: Aesclepias, deus Medicinæ; Mercurialis, a Mercurio deorum interprete; Serapias, deus Ægypti; Satyrium, deus libidinis; Satureia, a satyro; Nymphaea, a dea aquarum; Naias, a dea fontium; Melissa, a dea mellificii; Dryas, a dea quercuum; Atropa, furia.

Nomina regum: Eupatorium, a rege Ponti Mithridate; Gentiana, Illyriæ; Lyfimachia, Sicilia; Telephium, Myria; Teucrium, Trojæ; Valeriana, Carlinæ; Philadelphus, Ægypti; Artemisia, ab uxore Mausoli; Althæa, Ænii; Helena, Menelai.

Nomina promotorum; Smeraldia, a consule Smirneni; usurpatorum, Nicotiana, a Joanne Nicot; Cinchona; Euphorbia.

Nomina celeb. Botanicorum plantis imposita: Loniceria, Marchantia, Marfilea, Mœrhingia, Montia, Robinia, Ruppia, Scheuchzeria, Valantia, Zanichelia, Stelleria, Hotonia, Tozzia, Blasia, Riccia.

Nomina latina obscura, seu quorum fontes ignorantur: Abies, Acer, Allium, Alnus, Apium, Arbutus, Arundo, Atriplex, Avena; Bellis, Berberis, Betula; Carduus, Carex, Carpinus, Centunculus, Cicer, Cicuta, Cotula, Cucumis, Cucurbita; Equisetum, Ervum, Esculus; Ficus; Genista; Hedera; Illecebum, Ilex, Inula, Iris, Juniperus; Laurus, Ligustrum, Liliium, Linum, Lolium, Lupinus; Malva, Milium, Opulus; Panicum, Papaver, Paris,

INTRODUCTION. XXXIIX

ogitati; sed in praxi quot exhibent obstacula! Primo, sæpe characterem essentialium generis a fructu, & specificum a flore confumit, nonne in hoc casu impossibilis evadit Diagnofis? Secundo, minutis addictus venit characteres essentielles in objectis, quæ vix, armato oculo, patent. Tertio, necesse nova inveniuntur genera in uno ordine Linnæano disponenda: spurii evadunt characteres essentielles antiquorum generum. Introducantur novæ species in aliquo

Pisum, Populus, Porrum, Prunus; Quercus; Rosmarinus, Rubus, Rumex, Ruscus; Salsifolia, Sambucus, Scirpus, Secale, Solanum, Sorbus; Amarix, Tilia, Triticum; Verbena, Veronica, Viburnum, Vicia, Vinca, Viola, Viscum, Vitex, Vitis, Ulva.

Nomina græca obscura: Aparine; Blitum, Boletus, Byssus; Arasus, Carum, Cichrus, Colutea, Comarum, Corylus, Categus, Cuminum, Cytisus; Daucus; Elatine, Elvela, Syngium; Fucus; Geum, Glaux; Isatis; Lathyrus, Lemna, Lichen, Lotus, Lythrum; Melica, Mespilus; Peplis; Meziza, Phleum, Phlomis, Polemonium; Rhamnus, Scandax, Scilla, Sefeli, Sinapis, Sifymbrium, Sium, Spartium, Phagnum, Spirea, Spongia, Stœchas, Statice; Taxus, Galium, Thesium, Thuya.

genere : mutandæ erunt necessario differentia specificæ ; sed qui harum assertionum veritatem vult ponderare , colligat , sicut feci , varias editiones operum Linnæi : videbitur quam sæpius copia novorum generum & specierum coactus , characteres suos mutaverit. Præter has difficultates plurimi Linnæo opponunt graviora momenta. Primo , non possunt tolerare suppressionem absolutam nonnullorum attributorum pro stabilendis characteribus specificis , quæ faciles & egregias differentias suppeditant : huc veniunt sapor , odor , color , magnitudo absoluta , &c. Statuunt e contra , omnia attributa , quæ constanter adhærent alicui speciei , tuto posse adhiberi ; nullo modo moventur objectione centies allegata circa inconstantiam horum attributorum in nonnullis speciebus : pari enim jure , mechanica Linnæi partium attributa , scilicet situm , numerum , figuram repudiare deberent , ut pote etiam mutabilia. His fretus rationibus invitus dereliqui principia Linnæana : ubicumque inveni attributa sensibilia , &

constantia , ea in brevibus descriptionibus non in titulis characteristicis configuri (*).

(*) Attamen si meditationum nostrarum conclusiones queremus , certe non tanta fuisset Linnæi autoritas ad ideas generum. Vir iste immortalis firmiter generalia naturalia affirmavit : certe talia sunt uno aspectu , ut constructa , quia in fructificatione tales partes ab auctore selectæ , similes sunt in datis speciebus sub generico nomine allegatis ; sed alius auctor , aut Hallerus aut Adansonius , has partes floris à Linnæo electas ut essentialia repudiavit ut tales , aliasque elegit : v. g. Linnæus fructus generum sæpe sæpius parum concessit fructus , plurimum autem staminibus , pistillis , &c. ; alii e contra fructus considerantes ut compendium plantæ , tot genera proposuerunt , quot in uno solo plantarum , fructuum differentias viderunt. In his naturalibus majores pullulant difficultates : plurimi omnia in unum genus cogunt ; alii horum plurima præferunt , quis æquiori jure ? omnes clamant , Naturam non mutare ; nolumus frangere affinitates naturales : hoc principium Boragines omnes seu Asperifoliæ , Gramina omnia , Scissilifera , omnes Orchidæ , Ranunculaceæ , in unum confluerent : tunc quam difficiles , aut potius nonne sensibiles differentia specificæ ! certe in generibus auctoris , Linnæo , Hallero , propositis , arbitraria differentia evidenter adsunt : ut pote talia hæc mutarunt admodum alii , Ludvigius , Scopoli , Adansonius , Crantzius. Quædam genera magis attendendo ad alia attributa mutare non novator alter : unde confusio nasceretur talis , ut

genere: mutandæ erunt necessario differentia specificæ; sed qui harum assertionum veritatem vult ponderare, colligat, sicut feci, varias editiones operum Linnæi: videbitur quam sæpius copia novorum generum & specierum coactus, characteres suos mutaverit. Præter has difficultates plurimi Linnæo opponunt graviora momenta. Primo, non possunt tolerare suppressionem absolutam nonnullorum attributorum pro stabilendis characteribus specificis, quæ faciles & egregias differentias suppeditant: huc veniunt sapor, odor, color, magnitudo absoluta, &c. Statuunt e contra, omnia attributa, quæ constanter adhærent alicui speciei, tuto posse adhiberi; nullo modo moventur objectione centies allegata circa inconstantiam horum attributorum in nonnullis speciebus: pari enim jure, mechanica Linnæi partium attributa, scilicet situm, numerum, figuram repudiare deberent, ut pote etiam mutabilia. His fretus rationibus invitus dereliqui principia Linnæana: ubicumque inveni attributa sensibilia, &

constantia, ea in brevibus descriptionibus nec-non in titulis characteristicis configuri (*).

(*) Attamen si meditationum nostrarum conclusiones consideremus, certe non tanta fuisset Linnæi autoritas ad ideas generum. Vir iste immortalis firmiter generalia naturalia affirmavit: certe talia sunt uno aspectu, ut in fructu constructa, quia in fructificatione tales partes ab auctore selectæ, similes sunt in datis speciebus sub generico nomine allegatis; sed alius auctor, aut Hallerus aut Adanfonius, has partes floris à Linnæo electas ut essentialia repudiavit ut tales, aliasque elegit: v. g. Linnæus in fructu fructus plurimum autem staminibus, pistillis, &c.; alii e contra fructus considerantes ut compendium plantarum, tot genera proposuerunt, quot in uno solo plantarum, fructuum differentias viderunt. In his naturalibus majores pullulant difficultates: plurimi omnia in unum genus cogunt; alii horum plurimum cogunt, quis æquiori jure? omnes clamant, Naturam sequi; nolumus frangere affinitates naturales: hoc principium Boragines omnes seu Asperifoliæ, Gramina omnia, Scissiliferæ, omnes Orchidæ, Ranunculaceæ, in unum confluerent: tunc quam difficiles, aut potius nonne sensibiles differentia specificæ! certe in generibus a consensu Linnæo, Hallero, propositis, arbitraria differentia evidenter adsunt: ut pote talia hæc mutarunt admodum alii, Ludvigius, Scopoli, Adanfonius, Crantzius. In generibus magis attendendo ad alia attributa mutare genera novator alter: unde confusio nasceretur talis, ut

Nomina generum Linnæana quotiescun-
que sonora facillime retinentur, conservavi-

impossibilis evaderet cognitio plantarum. Unus eligatur
igitur auctor quem sequatur quisque absque variatione
hoc momento ubique Linnæi Pinacem adoptavimus, quia
solus complectitur nitida methodo omnes species plantarum
cognitas; quoad species recensendas in quaque regione,
plurimæ nascuntur difficultates. Plantæ ab influxu climatis,
præsertim juxta latitudinem, ab influxu soli, varietates
plurimas offerunt, quæ speciei veræ diagnosis reddunt
difficiliorem. Galia Lithuanica nec-non Campanulæ, Plan-
tagines, Veronicæ, aliaque genera nobis plurimâ hujus
assertionis præbuerunt exempla. In hoc casu Floræ alie
regionis redactor quid peragere debet? Fideliter varie-
tates describere sub quaque specie, bene & rigorose dete-
minatas. Certe ante Linnæum celebriores Botanici ad ri-
diculum varietates numerosas pro speciebus proposuerunt:
vicini nostri Borruffi, præsertim Helwingius, tales pluri-
mas adoptarunt; quot varietates ob levissima discrimina
in sapore, colore, odore, sub primariis speciebus coor-
dinavit Turnefortius, in immortali suo Pinace, cui titu-
lus Institutiones rei herbariæ: nullo signo varietates
speciebus distinxit; sed tantâ sagacitate suas plantas di-
posuit, ut facile sit ex citato auctore eruere speciem pri-
mariam cui subordinavit mira catena omnes quas noscere
varietates. Jam hoc annotavit Linnæus in utilissimo opere
seu in classibus plantarum, vol. 8°; sed quod minus obse-
vatum, quando juxta ideas suas Turnefortius nomina
specifica condidit pro novis speciebus quas invenit, quam
sagacitas, quam ingeniosæ analogiæ! Qui nostræ admira-

quando talia, aut faciliora apud Halle-
rum aut Turnefortium vidi, ea absque

is in hoc casu fundamenta, seu motiva, noscere vult,
et corollaria hujus auctoris; quærat in institutionibus
Linnæi una specierum Pyrenæicarum, Hispanicarum, quas
Turnefortius vidit.
Linnæus hunc abusum sentiens audacter in horto Cliffortiano
vidit omnes varietates, inter quas occultatæ manserunt
veræ species, quas mitiori animo postea in poste-
rius lucubrationibus, tum in speciebus plantarum, tum
in systemate vegetabilium, tum in mantissis recognovit.
Linnæus plurimas ad dignitatem speciei elevaverat Hallerus
in operali sua Historia Plantarum Helvetiæ: sed ut verum
dicam nonnulli ut novas species proposuerunt varietates
quas Linnæus amicis suis tales declaraverat, quas
nullus ut species cognoscere vellet. Terra pin-
talis aut humida, aut sicca, planities, aut elevatio
montium, in plurimis speciebus miras produciunt diferen-
tias. Ipsæmet species Linnæanæ plurimæ a futuris inquisi-
tionibus ad varietates reducentur: huc veniunt Galia non-
Campanulæ, Carices, Cardui, Centaureæ, Gen-
tianæ, Plantagines, Orchides, &c. Novas species fere
examinauerat Linnæus, Halleri, Allioni, Gouanii,
Lamourini, &c. Volupe est videre quam patuas tanquam
in ultimis suis lucubrationibus adoptavit; qui Cistos
Linnæi, Centaureas Galliæ Narboensis, Astragalos
Linnæi tractare vellet sicut recentiores nonnulli suas
species fictitias novas tractare: certe novas plurimas
specierum generibus proponere posset. Amicissimi nostri La-
mourette decies vidimus innumeratas varietates in tractu

Nomina generum Linnæana quotiescun-
que sonora facillime retinentur, conservari

impossibilis evaderet cognitio plantarum. Unus eligatur igitur auctor quem sequatur quisque absque variatione hoc momento ubique Linnæi Pinacem adoptavimus, qui solus complectitur nitida methodo omnes species plantarum cognitās; quoad species recensendas in quaque regione plurimæ nascuntur difficultates. Plantæ ab influxu climatis præsertim juxta latitudinem, ab influxu soli, varietate plurimas offerunt, quæ speciei veræ diagnosis reddunt difficiliorem. Galia Lithuanica nec non Campanulæ, Plantagine, Veronicæ, aliaque genera nobis plurima hujus assertionis præbuerunt exempla. In hoc casu Floræ alie regionis redactor quid peragere debet? Fideliter varietates describere sub quaque specie, bene & rigorose determinatas. Certe ante Linnæum celebriores Botanici ad idiculum varietates numerosas pro speciebus proposuerunt vicini nostri Borruffi, præsertim Helwingius, tales plurimas adoptarunt; quot varietates ob levissima discrimina in sapore, colore, odore, sub primariis speciebus coordinavit Turnefortius, in immortalis suo Pinacæ, cui titulus Institutiones rei herbariæ: nullo signo varietates speciebus distinxit; sed tantâ sagacitate suas plantas disposuit, ut facile sit ex citato auctore eruere speciem primariam cui subordinavit mira catena omnes quas noscunt varietates. Jam hoc annotavit Linnæus in utilissimo opere seu in classibus plantarum, vol. 8°; sed quod minus observatum, quando juxta ideas suas Turnefortius nominata specifica condidit pro novis speciebus quas invenit, quæ sagacitas, quam ingeniosæ analogiæ! Qui nostræ admi-

quando talia, aut faciora apud Hallerum
aut Turnefortium vidi, ea absque

in hoc casu fundamenta, seu motiva, noscere vult, corollaria hujus auctoris; quærat in institutionibus a specierum Pyrenaicarum, Hispanicarum, quas vidit Turnefortius.

neus hunc abusum sentiens audacter in horto Cliffortiano omnes varietates, inter quas occultatæ manserunt veræ species, quas mitiori animo postea in postea lucubrationibus, tum in speciebus plantarum, tum in præparato vegetabilium, tum in mantillis recognovit. plurimas ad dignitatem speciei elevaverat Hallerus in tali sua Historia Plantarum Helvetiæ: sed ut verum nonnulli ut novas species proposuerunt varietates quas Linnæus amicis suis tales declaraverat, qualis nullus ut species cognoscere veller. Terra pinguis aut humida, aut sicca, planities, aut elevatio, in plurimis speciebus miras produçunt differentias. Met species Linnæanæ plurimæ a futuris inquisitionibus ad varietates reducentur: huc veniunt Galia non Campanulæ, Carices, Cardui, Centauræ, Gen- Plantagine, Orchides, &c. Novas species fere examinaverat Linnæus, Halleri, Allioni, Gouanii, &c. Volupe est videre quam paucas tanquam in ultimis suis lucubrationibus adoptavit; qui Cistos, Centauræ Galliæ Narboensis, Asfagalos tractare veller sicut recentiores nonnulli suas fictitias novas tractavere; certe novas plurimas generibus proponere posset. Amicissimi nostri Linnæi decies vidimus innumeratas varietates in tractu

scrupulo retinui; mea, nomina trivialia Linnæana feci, quæ attributi plantæ adhaerentis & sensibilis ideam excitant; arbitraria plurima nihil significantia, desumpta a statione, viribus, &c. repudiavi: sed ubique descriptionibus nostris nomina Linnæi, tum generica, tum trivialia subjeci, eaque sola agnosco tanquam legitima pro cita-

Lugduneco collectas. Ad attributa mechanica tantum attendendo facillime potuisset centum & ultra novas proponere species Lugdunæas; sed sagax iste indagator principis Linnæanae logicæ, eas omnes varietates specierum Linnæanarum in Chloride sua Lugdunæa agnovit. En alterum exemplum: celeb. Adansonius, post publicatam Floram Montpelientem Gouanii, visitavit campos hujus beate regionis; in herborisatione Montis Lupi agnovit ut novam species, plurimas centaureas aliasque semiosculorum. Alumnus qui hunc celebrem Botanicum concomitaverant, haec putativas species ad Gouanium attulerunt, qui rigoroſe in epistolis Linnæi, cui ante decem annos fere omnes miserat, specierum in Pinace suo recensitarum, declaraverat Adansonianas omnes meras esse varietates: hoc exemplo in posterum cauti sint Floristæ, antequam pronuntient quid species, quid varietates. Lithuanicas, quæ cum Linnæanis speciminibus non congruebant, descripsi sub quaque specie, cum qua similitudinem majorem offerebant; judicent in posterum novi Pinacis generalis auctor, an species nostræ sint, an varietates.

ne plantarum in Pinace universali: aliter enim confusio babilonica de novo nascetur in arte. Qui autem indigenas tantum tantum alicujus regionis enumerant, nonne sunt trivialia sibi eligere nomina, quæ vicem recensendam a congeneribus suis minus designant: sed talia nomina sint reſpectu Regionis, non absoluta, nec in Pinace generali introducenda; valeant sicut etæ cupreæ, quæ pretium tantum in arte obtinere possunt. Igitur in nostra Pinace adjectione adjectivum nomini generico præponi, quod attributum characteristicum speciei designat. Raro pro triviali adjectione verba duo apposui, plerumque supponitur substantivum in descriptione generarum: v. g. Paniculata significat plantam floribus paniculatis; Lonicera nigra sonat ac Lonicera fructu nigro. Quoad descriptiones, breves plerumque præpono tali modo exaratas, ut sint quasi adnotationes plantæ. Tot accumulavi attributa quot sunt necessaria, ut species solitaria omnes Lithuanicas dignoscatur. Sic

tractavi plantas in tota Europa vulgares, rariores, & novas, aut dubias plenius descripsi; passim observationes post descriptiones adhibui. Varietates sedulo notavi, & omittat illas, si lubet, qui scribit Pinacem omnium plantarum cognitarum, ne obruantur numero objectorum; sed qui proponit tantum plantas determinatæ regionis sancte varietates conservet: præter enim nonnullas utilitates æconomicas, quas exhibent, pretiosæ evadunt omnes pro Philosophis: his enim vident, quomodo Natura insensibiliter catenam omnium entium subternarium, nullo relicto intervallo, continet. Ubiq; stationem, tempus florendi, durationem cujusque speciei apposui: quæ his datis, sæpe facilius evadit diagnosi plantarum. Præter Linnæanum omnia synonyma neglexi, quia centies repetita, iterum transcribere necessarium non credidi: non video enim utilitatem hujus laboris, nomina igitur Bauhini, Turnefortii, & aliorum in Linnæi & Halleri operibus querantur. Si tamen suppressio synonymorum

displicet, ad calcem perducto opere, separatim nostras plantas juxta methodum Linnæi, aut alterius exhibendo, facile addere poterimus, antiquorum, & recentiorum synonyma, auctorum qui figurarum descriptiones, aut characteres tradiderunt.

Post descriptiones, nullas indicavi figuras, præter portatile opus desiderant Botanophilis, qui continent figuras, nimium portatiles, vix in herborisationibus transferuntur. Præterea auctor omnium plantarum rariorum figuras accuratas continet, qui vellet colligere omnes libros, qui plantas aliquas, aut plurimas bene delineatas exhibeant, mille & ultra nummos impendere deberet: nullus certe ex Botanophilis nostris has impensas tolerare possit: attamen ne nudus omnino appareat operis nostri, plurimas addidimus rariorum, aut rariores, aut diffinitiores. Olim felici casu redemimus figuras sub finem decimi sexti aut initio decimi septimi sæculi, paraverat Richerus de Bel-

leval, primus Botanicus professor ex professo designatus in Academia Monspeliensi, hortique regii conditor. Inter has non pauca tam pulchre exhibent imaginem plurimarum nostrarum Lithuanicarum, ut gratum lectoribus nostris & utile donum offerendi occasionem amittere noluimus; reliqua ejusdem auctoris figuræ, quæ rariore meridionales plantas aut Alpinas delineatas offerunt, in subsequendis exercitiis apparent. Præter Richerianas, non pauca Loeseliæ icones propono; olim hujus Botanici Borruſi, utpote veri patris phytologiæ nostræ, editionem novam proposueram, jam diligenti Iconographo meliores figuræ Floræ Prussicæ sculpendas tradideram; quæ ad umbilicum perduxit, nunc propono, alias omisi, quæ Fungos, aut Muscos, aut Algas minus eleganter exprimebant. Loeseliæ opus nunc tam rarum, ut vix in tota Gallia unicum exemplar detegere potuerim. Præter has icones, tum Loeselianas, tum Richerianas, alias addidi non minus necessarias. Exercitia nostra Phytologica sunt præcipue

scientiæ

scientiæ opera; his adjuvi alumni, tuto ad plantas, quas vivas enucleavimus, juxta normam præcipuam species similes revocare poterunt; quæ volumus difficultates quas ipsimet experiri fuimus sublevare. Vix alumni descriptionum ideas accuratas habebunt, si technicam nominum veram significationem præterierant. Hoc gravi momento inducti, varias species plantarum delineare curavimus, seu præcipuum, caulium, foliorum, florum, &c. præcipua omnium formas varias definitionibus præcipuis illustravimus: has figuras accuratas concessit, jam peractas, Oederus in præcipuis suis botanicis. Sublato hoc duro præcipuorum impedimento, alia tollenda præcipua erant difficultates: Graminum nec-non præcipuorum diagnosi difficillime eruitur, solis præcipuis descriptionibus, etiam rite circumscriptis; seu oblatis attributis cuique præcipui propriis; sed facile quisque has præcipuas determinare poterit, conferendo præcipua cum figuris accuratis. Nostrarum præcipuarum omnium, hac ratione ducti, figuras præcipuam proposuimus: tales Graminum accuratas

d

I N T R O D U C T I O .

Solus potuit nobis largiri Floræ Herboneſis auctor celeb. Leers in extricandis culmiferis verus Swamerdamius appellandus. In Floræ Pariſienſi accuratiſſimi Botanici Vaillantii invenimus plurimas utiliſſimasque figuras tum Muſcorum, tum aliarum cryptogamicarum, quæ in tota Europa obviæ, alumnis utiliſſimæ erunt, ut in hoc ſcientiæ ſtadio tutius primos paſſus figere poſſint. Sic in ſubſequentibus exercitiis raras & bonas, cum deſcriptionibus, addendo Plantarum figuras, utilius opus reddemus. Sed hic caute agendum. Jam diximus in præfatione Systematis plantarum Europæ, *Non pro divitiis laboramus*: levioris crumenæ ſtudioſi opera noſtra dirigunt; in horum gratiam, volumus colligere deſcriptiones plantarum vulgariæ aut utiliæ, quas agnoſcere debent, ut Medici, Pharmacopœi, Ruricolæ: certe gratæ eſſent harum omnium icones fideles non magnæ, non ſumptuoſæ, ſicut Jacquianæ, Oederianæ, aliorumque recentiorum; ſed ſimiles Bauhinianis, Cluſianis, Richerianis, Barrellerianis, quæ vere natu-

I N T R O D U C T I O . Ij

exprirentes, mediocri pretio divulgantur.

Utiles ſunt plantarum icones, diagnoſim ſpecierum facilitant; sæpe uno icu oculi, una figura nomen plurimarum eruitur; ſed hæc magna collectio, ſcilicet ad duos annos pro curſu botanico, etiamſi eſſent præparatæ ad normam recenſitarum ſeu annuariorum, impenſa ſat magna ſupponunt; hæc libri his ornati pretioſiores evadunt præ majori parte alumnorum: hi rigoroſe loquuntur, vi ſyſtematum aut analyſis methodi duci poſſunt ad diagnoſim ſpecierum, præſertim ſi cujuſque veram & accuratam præſent deſcriptionem characteriſticam. Hoc præſent momento ducti, ſeparatim offeremus deſcriptiones noſtras, ut quiſque, ad libitum, accipere aut relinquere poſſit. Si plurimis præſentent, harum redditus integros, ſanctæ ſocietatis impendemus in poſterum, ut novas deſcriptiones figurarum primis emptoribus præſentemus. Sic paulatim meliores omnium plantarum, quas deſcribemus, figuræ præſent apparebunt: Richerianæ, Loefelianæ,

Vallantianæ , Leerianæ primæ prodibunt ; post has apparebunt Mentzelianæ ex pugillo , Linnæanæ ex Flora Lapponica , Seguerianæ Veronenses , Gerardianæ Gallo-Provinciales , Barrellerianæ Hispanica , Gallica rariores , Columnæ , seu quæ in Ecphrafi a plurimis annis desiderantur , nec summa magna oblata obtineri possunt. Gesnerianæ omnes quæ characteres exhibent , tum ex Camerarii Epitome , tum ex posthumis a Schimidelio vulgatis , optimæ paucæ Joannis Bauhini ex historia plantarum fideles fratris Caspari , tutæ & accuratæ plurimæ Dodonei & Clusii , nonnullæ propriæ Dalechampii , non paucæ Hallerianæ in variis operibus sparsæ. Sic paulatim in exercitiis nostris Botanicis exarabitur historia saltem plantarum , quas a 30 annis obtinere vivas potuimus ; sic philiatrî mediocri fortuna sustentati , omnia auxilia ad plantas cognoscendas obtinebunt : quoad ordinem accuratum promittimus , juxta propositum scilicet post historiam septentrionalium plantarum in planitie reperiendarum , meridiona-

rum proponemus , deinde Alpinarum ; sed etiam icones fasciculatim publicabimus , prout quisque auctor suppeditabit : unde historia plantarum non incuriosa nascetur : inventoribus dicitur , qui cujusdam speciei bonam descriptionem , accuratamque illius figuram præcavit : figuras plantarum Europæ tractato , prout quisque has divulgavit , facile videri quid quisque arti adjecit.

In quaque serie alumni raras invenient species plantarum Lithuanicarum ; liceat hic nonnullas præcipere : in prima , nonnulla Galia , quæ non prædicata in vicinis Floris , sicut Valantiana , Campanula pyramidalis , vere germanica , sub climate nostro confirmatur ; præcipua varietas Campanulæ thyrsifolia in silvis nostris invenitur , præter Campanulam lilifoliam , & alias , quas ad germanicas certe reducere non potuimus ; præcipuas nonnullas in secunda collectione præcipuas , & Sibericas , vix sperandas præcipuas , præter maritimam , galeopsidem , &c. præcipuas eadem. Dracocephalum Moldavicum præcipuas circa Grodnam spontaneum , Pedicu-

laris sceptrum Carolinum, inter rarissimas numerantur; in tertia collectione nonnulli Scabiosæ, duæ Carlinæ, Cardui tres, Hieracia plurima curiosorum attentionem merentur. In aliis seriebus quæque collectio rararum & passim rarissimas nobis dedit plantas. In his inveniunt Rhamnum alpinum, Evonymum verrucosum, Potentillam albam, Saxifragam hirculum, Gentianam amarellam, Pyrolam minorem, unifloram, umbellatam; Eryngium planum, amethystinum; Laserpitium prutenicum, Chærophyllum aromaticum, Cypripedium calceolum, Orchidem cucullatam, Ophrydem Loefelii, Monorchidem Corallorhizam, &c. &c. &c.

Quoad numerum plantarum, Floram divitiam non promitto. Notum est enim, quod terræ remotiores sunt ab æquatore, eo pauciores inveniri species, etiamsi ubique observetur æqualis numerus individuorum. Regnat Flora nostra sub gradu quinquagesimo tertio latitudinis: igitur beatæ Galliarum ornamenta offerre non potest: attamen sua habet propria, non contemnenda. Præ-

terram tantum calcavimus. Mediterraneam: paucas tantum habuimus maritimas, a Jacobi Botanico collectas. Nulli veri montium inveniuntur circa Grodnam; igitur tantum alpina speranda, quæ potius temperiem frigidam amant, quam humiditatem soli. Quinimo etiamsi avidus, sed sat alacris in inquisitionibus, recusat, non potui, præsertim in magnis silvis nostris, in quibus, a cursu maris, vix unus homo potuit peragere. Fere quolibet anno gravissimis hiemis obnoxius, integros menses amisi in Nosocomio Regio per quinque annos addictus, nec potui, nec debui intermittere laboris tempus amariæ meæ Floræ. Directio Scholæ Regiæ Medicæ, quæ professoratus quaque die aliquas horas sibi arripuerunt. Horti Regii Botanici dispositio, observatio plantarum medicarum, ultra duo millia specierum inductarum, dies plurimos Syreneis blanditiis mihi sumpserunt. Furta quædam Floræ feci in gratiam Mineralogicæ,

& Zoologiæ Lithuanæ. Has temporis jac-
 turas aliquo modo compensavi auxilio Alum-
 norum, qui variis temporibus, & qua-
 que die vacationum in Œconomiis Regiis
 missi, egregias plantas detexerunt, quas
 certe omissem. Juvenes robusti, & ala-
 cres, æstum, nociva paludum effluvia, diutur-
 nasque excursions tolerare potuerunt, quæ
 vires meas superabant, præsertim temporibus
 convalescentiæ.

Præter solum Grodnenſe varia itinera sus-
 cepi, perlustravi omnes silvas, & campos
 Grodna tranſeundo per Krynki, & Brzeſc,
 alia occasione Grodna Varſaviam, tran-
 ſeundo per Bialyſtok, ſed verſus orientem,
 & ſeptentrionem non ultra Novogrodoc &
 Vilnam progressus fui. Circa Varſaviam
 per tres meſes herbationes peregi; eaſdem
 præter paucas ſuo loco recensendas ſpecies
 inveni, quas circa Grodnam. Igitur regnat
 certe Flora noſtra iisdem fere legibus Vilna
 uſque Varſaviam. Quoad reliquas provin-
 cias Poloniæ, tantum verificavi Autumnales
 Cracovia Varſaviam, quæ pleræque ſunt

noſtræ Grodnenſes: eademque forte ſpe-
 cies æſtivalis; & vernaes.

Mirabuntur forte nonnulli, quod in qua-
 ſi collectione deficiant quædam ſpecies in
 Europa obſervatæ: ſed nondum in
 Lithuania invenire potuimus. Nullas enim
 allegavimus niſi certo collectas in Lithuania.
 Quando aliquas ſpecies Varſaviennes a nobis
 verificatas deſcribemus, ſemper expreſſe
 opinionem circa Varſaviam indicabimus.

Præfatus fueram, quando anno 1781
 primam & ſecundam ſeriem plantarum Li-
 thuanicarum typis mandavi Grodnæ, ſub
 præſidio exercitiorum academicorum aut the-
 ſe. Hæ in typographia regia, impenſis
 impreſſæ, non ultra centum exempla
 extractæ fuerunt, ad uſum alumnorum
 ſcholariorum; quinimo typographi hujus
 ſeriem non ſolum in ſuis nonnullis
 operum aſſueti, numeroſa ſphalmata
 commiſerunt; nunc ſuaſu amicorum has
 impreſſas relegi, menda ſuſtuli, pauca nova
 addidi. Jam in ſyſtemate plantarum Europæ
 ſyſtematologum ſpecierum Grodnenſium propoſui,

INTRODUCTIO. lviii

additis numerosis observationibus relative ad plantas rariores Lithuanæ; sed in hoc opere recognito communes & raras exhibeo. Omnes recentes & vivas descripsi, sæpe nullo modulo sumpto; sed in communibus plerumque post rigorosam determinationem ex descriptione Halleriana, hanc ipsam descriptionem utpotè ex typo naturæ optimam recognitam pro modulo sumpsi, mutatis plurimis nominibus, ut uniformes omnes apparerent descriptiones ad normam Linnæanam: Hallerus enim sæpe mutat nomina technica, petiolum nominando, quod pedunculum appellat Linnæus; sic plurimæ meæ descriptiones sunt Hallerianæ quasi varvata, sed spondeo veras. Bis has cum speciminibus vivis verificavi; fatentibus præsentibus amicis & alumnis, omnes veras speciei propositæ picturam exhibebant. Quando dereliqui academiam Vilnensem, jam ad umbilicum ductæ erant & typis mandata monopetalæ regulares, irregulares, compositæ, polypetalæ, Apetalæ calycinæ, & petaloideæ acalycinæ, jam paratæ erant, lo-

INTRODUCTIO. lix

præter paucas dubias, quas illustrandas præparaveram, in alio opere, cui titulus est *Indagator naturæ in Lithuania*, omnes observationes ad viva specimina proposueram, quas in promptu habebam, sed quoad Gramina & Cryptogamicas, nondum plerumque elaboratum erat opus; Gramina quæ determinaveram, seu quæ rigoroſe contuleram cum figuris aut speciminibus herbarii viva descripseram; sed plurima præsertim carices dubia manebant, quæ hiemali tempore anni 1783, trutinare debebam. Simili methodo Muscos, Lichenes tractaveram, species quas vere & rigoroſe cum speciminibus herbarii contuleram, & quas vivas descripseram, remotis plurimis dubiis quas pro ulteriori examine reservaveram. Has omnes descriptiones fideliter miserunt curatores academiciæ Vilnensis cum aliis manuscriptis, non cum magno meo herbario, sed tenuerunt aliquo jure totum herbarium Lithuanicum, in quo farrago manserat omnium harum dubiarum, tum graminum, tum Cryptogamicarum, tum etiam non-

IX INTRODUCTION.

nullarum in aliis seriebus reponendarum. Coactus igitur, quoad Gramina & Cryptogamicas, propono descriptiones meras, absque observationibus specialioribus. At fungos duplici modo elaboravi; ab anno 1775 ad anno 1778, quando tales inveniebam, cum Gleditzianis & figuris celeberrimi Schæfferi denominabam. Sic natus est catalogus Fungorum in Chloride Grodnensi propositus; sed annis 1779 & 1780, omnes quos vidi in Lithuania, descripsi, specimen præfente vivo: has descriptiones his terre verificatas in hoc opere propono. Fungorum gens difficillime coordinatur; nondum proceres artis limites specierum & varietatum proposuerunt; paucas species admisit Linnæus dicendo: *Paucas species Fungorum receo, ut evitem varietates, quæ plures sunt quam vulgo creditur, & quidem sæpe aliena genera constituentes, adeoque in his etiamnum valde deficit Res Herbaria.* Plurimas adoptavit Hallerus, numerosiores adhuc Schæfferus. Meos Fungos, sicut vidi, propono: sint species aut varietates, parum mihi re-

INTRODUCTION. Ixj

Sic quisque rigorose describat in sua regione omnes quos invenerit Fungos; præterea novus Linnæus, has omnes descriptiones enucleando, poterit forte veram plantarum historiam proponere.

Sic nata est nova prorsus Flora, seu Lithuanica. Quando arva Grodnensia perlustrarem, poteram prævidere plantas ibi reperiendas, præsertim attendendo ad species quæ proposuerant Loeselius & Vulffius in Borussia, aut quas proposuerat Reyherus repertas circa Dantiscum; duæ vicinities Dantiscum & Regiomontanum in fere gradum latitudinis exhibent; conferendo plantas circa Varsoviam Erndtelio repertas, in Lithuania reperire poterat; sed analogias tales non tolero: si sedulo species quas Loeselius, Reyherus, Erndtelius indicarunt, sed nullam admisi, quam ipsemet non videram vivam in regione nostra certo collectam; hasque addendo plurimas alias ab his auctoribus non detectas inveni: attamen omnibus pensitatis catalogum Erndtelianum antepono; quia

Erndtelius discipulus Rivini, comes assiduus peregrinationum in Alpibus Scheuchzeri amicusque optimi Botanici Heucheri, qui species plerasque Varfavienses verificavit, vulgare nomen denominavit: has enim fere omnes post illum inveni circa Varfaviam; raræque non paucas etiam tuto designavit, quæ ipsemet etiam postea in iisdem locis observavit. Quinimo sub quoque nomine primæ plerumque Erndtelius unam aut alteram figuram citat ad corroborandam diagnosis non inutilem. Non ignoro duram censuram Halleri, tum in enumeratione, tum in methodo studii botanici, quam paulo mitiore repetiit in Bibliotheca Botanica; certe Erndtelius in Fungis exscripsit, fere verbo per verbum, Mauritium Hoffmannum in vestribus deliciis; sed apposuit sat frequenter textui Hoffmanni notulas quæ probant localis veritatem inquisitionis: hoc sensu recentiores & alii antiquiores, quæ Casparum Bauhinum, Turnefortium & phrasas Linnæanas exscribunt, meri essent compilatores contemnendi. Cæterum Erndtelius

etiam si deditus, amabat plantas. Hæc etiam senex pedestribus itineribus sedulo quærebatur, in herbariis desiccabat, sicut affirmavit celeb. doctor Reimann, qui juvenis cognovit Erndtelium: iste non paucas raras, etiam rarissimas species proposuit certe indigenas circa Varfaviam, unde hunc titulo primus verus parens Floræ Polonicæ habendus; nam ante illum Bernitzius nomina proponit absque synonymis: unde incredibile est definire species quas sub oculis huius Bardana cærulea, est Eryngium alpinum; sed quis hanc analogiam eruere poterit nisi qui talem plantam vulgarem circa Varfaviam observavit? Cæterum nonnullas Polonicas appellat, quæ in hac regione non sunt spontaneæ: huc veniunt Asperula nigra, Barba jovis, Allium alpinum, Ranunculus angustifolium, Momordica. Scripsit Bernitzius anno 1650; præter catalogum nonnullas utiles aut curiosas annotationes præcipue ad plantas Polonicas in Ephemeride Polonicis proposuit, de Musco pulmonario, de Lycopodio monstroso, de utilitate Cocci Polonici.

LXIV INTRODUCTION.

In textu nostro vacua agnoscere poterunt rerum periti : talia video in classe Graminum, talia in Apetalis, talia in Cryptogamicis, in Chloridi indicantur species quas in Flora non descripsi : Hæ species Chloridi ruto vivæ fuerunt determinatæ ; sed obrutus variis negotiis, dato tempore describere non potui. Potuissimè supplere huic defectui, et sicis speciminibus tales omittas describendo præsertim conferendo descriptiones cum similibus authorum ; sed malui hiulcos locos derelinquere, quam fidem datam debilitare : nam nec unum verbum in tam amplo textu ponere volui, nisi dicitante natura, enucleat partibus plantarum vivis. In hoc puncto hæc omnes Floristæ peccarunt ; quæsi fuerunt quæ æmulatione communi abrepti numerum specierum ; voluerunt omnes proponere Floram divitem : hoc desiderio propulsi post leve examen, ex imperfectis descriptionibus specimina judicarunt, ex hisque rursus proposuerunt species, certe non inventas sub data latitudine. Sic in Flora Suecica & Danica, invenio nonnullas meridionalis

plantæ

INTRODUCTION. LXV

plantas, quas vix ut cives agnoscerem, quæque, si repertæ in campis harum regionum, advenas declararem. Sic prope Novogrodecum, inveni nonnulla tantum specimina Verbenæ officinalis & Salviæ præteritis ; sic in uno horto prope Varsoviam collegi florentem Mercurialem annuam. Talia semina afferuntur mixta cum tritico cum aliis cerealibus, quæ Agricola, ut renoventur frumenta, obtinent ab exteris. Mercurialis plantæ veræ alicujus regionis indigenæ, non tantum, quæ magna quantitate læta in suo loco, præsertim in terris Nationi derelictis. Econtra istæ quæ in Scandinavia, minima quantitate passim, sicut altero tantum anno reperiuntur, sunt advenæ, casu enatæ, nec ulterius propagandæ ; inter has tamen advenas nonnullas indigenatum suis viribus obtinent ; sicut harum sint exempla) in Lithuania reperiuntur : Hedysarum onobrychis, Eriogonum canadense, Oenothera biennis, Medicago sativa, Polymorpha, Ornithopus perfoliatus, Amaranthus viridis, &c.

Inter plantas cujusque regionis 800 circiter fuerunt determinatæ sub quoque gradu latitudinis, a mari Mediterraneo ad Balticum; aliæ Europæ, scilicet circiter 2000, varia proportione sparguntur a septentrione ad meridiem; circiter 200, aut propriæ septentrionalibus, aut copiosius ibi inveniuntur; 800 circiter sub quoque gradu latitudinis elevationem soli indicant, seu sunt Alpina. In Alpibus tamen Norvegiæ & Lapponiæ pauciores nascuntur species; numerosiores in Alpibus meridionalibus; sicut in Pyrenæis eadem igitur proportione ac Mediterraneæ planities computantur Alpina. In temperatis Europæ regionibus a Danubio ad Lugdunum, non computatis Alpibus, ubique fuerunt sub quoque gradu, scilicet, supposito circiter duorum miliarium diametri, circiter 1200 species inveniuntur: in tali spatio, a mari Baltico ad fines Lapponiæ, vix 800 videntur species extricantur; sed a littoribus Mediterranei maris ad Gadem aut Napolim crescit numerus specierum, sensim progrediendo ad calidiores plagas. In his saltem

8000 specierum, in quoque districtu duorum miliarium reperiuntur, v. g., circa Ulyssipontem, Napolim: igitur a Napoli ad Oceanam minuitur sub quoque gradu numerus productionem vegetantium; sed hæc proportio paululum mutatur a varietate situm sub quoque gradu, v. g., quando in districtu dato, sicut circa Grodnam aut Lugdunum, omnes species inveniuntur stragula terræ, elevationes, depressa loca, flumina, paludes, rivi: tunc numerosiores observari possunt species plantarum. Præterea genera nonnulla, sub variis altitudinis in Europa, aut inveniuntur aut deficiunt; sic in septentrionalibus numerosiores aut frequentiores sunt: Liliaceæ, Bria, Mnia, Jungermaniæ, Carices, nonnulla Galia sicut Boreale, Anemone, Galia tinctoria; Campanulæ nonnullæ suaveolens, Lilifolia, Pulla, Cervicaria, Thyrioidea, Linnea borealis; Ranunculaceæ nonnulli, Cassubicus; Ringentes, Pectinaria, Scirpus sceptrum carolinum; Labiatæ, Dracopis, Phalium Ruifchiana; in meridionalibus,

Cardui plurimi, quos frustra quæreret in septentrione, Centauræ plurimæ, Cisti, &c. in Alpibus quot species propriæ, Aretia, Androfaces, Pediculares, Saxifragæ. Sed quod probè notandum, sub quoque gradu nonnullæ species parca aut magna quantitate crescunt, quas frustra indagares sub aliis gradibus; sic circa Grodnam Dracocephalum Moldavica, Leonurus unus. His positis, si harum plantarum collector, species facillima methodo coordinare vult, eligat sibi unam stationem, omnes hujus regionis evolvat species, has data methodo disponat describat tali modo ut cuique attributa propria enuntientur; hoc peracto, simili analytica methodo referat species proprias alteri regionis. Sic botanica scientia, quæ propriam copiam objectorum difficilis semper apparuit, facillima evadet. In quaque regione species vere indigenæ vix multum superant millenarium: his segregatis, sicut revera natura separavit, quam numerosi facilesque eruentur characteres distinctivi seu essentialis. His bene cognitis, segregentur species alteri

regioni propriæ: tunc, utpote pauciores, facilius adhuc fecernentur. Veræ alpinæ separatim tractentur, sicut vere Natura has separavit ab aliis. Meridionales etiam nunquam inveniuntur in septentrione. Herbationes pariter a septentrione ad meridiem: plantas, quas collegi sub quoque gradu volui coordinare meo modulo; elegi primo Lithuanicam; quia has trutinavi spatio octo annorum; deinde proponam Lugdunæ, quas attentius examinavi; postea meridionales, quas per triennium circa Monspelium, aut circa Narbonam, aut in Hispania: continentis, separatim proponam species, quas vivas collegi in Pyreneis, Alpibus Lugdunensibus, Delphinalibus & Helveticis. Sic nova methodo proponere potero historiam plantarum Europæarum circiter 2800 species, quas in herbariis meis rite præparatas possideo. Hac analyfi nonnullæ illustrabuntur; nonnullæ annotationes ex vivis eruentur; felix, quæ felix! si cui sanæ mentis gustum acutissimæ scientiæ evolvam, aut spinas, quas mihi obtulit, emollire possim.

lxx INTRODUCTION.

His peractis, aliud non minus utile opus restat agendum, scilicet, Geographia vera botanica. Desiderarem Mappam generalem Europæ, in qua spargerentur omnes plantarum quæ libere & sponte crescunt sub omni latitudine; deinde delinearentur Mappæ cuiusque regionis, vel topographicæ in quibus plantarum nomina juxta fluvia, supra montes, &c. delinearentur, prout autopsia sæpe repetita fuerunt designata. Desiderarem ut quisque Florista, in charta excursions sua exprimente seu herbationes, designando locum cum nominibus pagorum, Villarum, Vallium, Montium, Amnium, Rivorum, Padudum, Stagnorum, indicaret nominibus impressis, species Plantarum cuique regionis proprias.

Olim ab anno 1776 ad annum 1781 talem elaborandam pro tractu Grodenæ Mappam geographicam suscepi; a geometricis regis Economiarum varia fragmenta hujus Mappæ delineata obtinui: in his species cuique pago, &c. nomina apposui, sed nescio quo fato Phylliræ istæ amissa.

INTRODUCTION. lxxj

hic tantum sub oculis habeo Mappam hujus tractus generalem, sat accuratam, in qua exaraveram nomina omnium plantarum, quæ sponte crescunt in tota Europa. Si cuiusque regionis tales Mappæ proponerentur, summa utilitas ex his obtineretur, sicut attendenti patebit: utiliores forent, si cuique speciali Mappæ, varia nomina terræ indicarentur, lapidum, necesse nomina animalium: talem Mappam prope pedibus perfecit clar. Zimmermann vicensis.

INDEX NOMINUM
PLANTARUM LITHUANICARUM

A	Alfina,	pag. 29
	Alysum,	32
Abies,	pag. 411	
Abrotanum,	145	
Abſinthium,	146	
Acer,	427	
Acetofa,	445	
Achillea,	176	
Acinos,	87	
Aconitum,	387	
Acorus,	507	
Acroſticum,	555	
Acea,	346	
Ægopodium,	221	
Æſculus,	326	
Æthufa,	211	
Agaricus,	614	
Agrimonia,	316	
Agroſtemma,	308	
Agroſtis,	524	
Aira,	525	
Alcea,	82	
Alchimilla,	429	
Alifma,	344	
Allium,	469	
Alnus,	401	
Alopecurus,	517	
	Alſine,	29
	Amarella,	137
	Anagallis,	146
	Andromeda,	21
	Andropogon,	32
	Anemone,	37
	Angelica,	176
	Anthemis,	87
	Anthericum,	46
	Anthoxanthum,	51
	Anthyllis,	555
	Antirrhinum,	346
	Aphanes,	61
	Apium,	211
	Aquilegia,	326
	Arabis,	211
	Arbutus,	11
	Arctium,	308
	Arenaria,	224
	Arnica,	316
	Artemiſia,	429
	Arundo,	540
	Aſarum,	424
	Aſclepias,	469
	Alparagus,	401
	Aſperula,	517

INDEX RERUM. lxxiiij

	Callitriche,	pag. 421
	Caltha,	173
	Caltha,	381
	Camomilla,	178
	Campanula,	65
	Cannabis,	450
	Cardamine,	238
	Cardiaca,	95
	Carduus,	154
	Carex,	543
	Carlina,	159
	Carpinus,	399
	Carum,	219
	Cassida,	100
	Cataria,	89
	Centaurium,	49
	Centunculus,	43
	Ceraſtium,	208
	Ceraſus,	348
	Ceratophyllum,	400
	Charophyllum,	279
	Chara,	610
	Cheiranthus,	235
	Chelidonium,	336
	Chenopodium,	137
	Chondrilla,	187
	Chryſanthemum,	177
	Chryſoſplenium,	115
	Cicuta,	278
	Cichorium,	181
	Cineraria,	172
	Circea,	276
	Cistus,	346
	Alfina,	29
	Alſine,	29
	Amarella,	137
	Anagallis,	146
	Andromeda,	21
	Andropogon,	32
	Anemone,	37
	Angelica,	176
	Anthemis,	87
	Anthericum,	46
	Anthoxanthum,	51
	Anthyllis,	555
	Antirrhinum,	346
	Aphanes,	61
	Apium,	211
	Aquilegia,	326
	Arabis,	211
	Arbutus,	11
	Arctium,	308
	Arenaria,	224
	Arnica,	316
	Artemiſia,	429
	Arundo,	540
	Aſarum,	424
	Aſclepias,	469
	Alparagus,	401
	Aſperula,	517

Ladanium,	pag. 93	Lycopus,	
Lamium,	96	Lyfimachia,	
Lampfana,	194	Lythrum,	
Lapatum,	443		
Lapula,	39		M
Larix,	413	Malus,	
Laserpitium,	202	Malva,	
Lathrea,	129	Marchantia,	
Lathyrus,	259	Marifcus,	
Ledum,	328	Marrubium,	
Lemna,	611	Matricaria,	
Leontodon,	184	Medicago,	
Lepidium,	230	Melampyra,	
Lichenes,	594	Melica,	
Ligustrum,	2	Melilotus,	
Lilac,	1	Melittis,	
Liliaceæ,	458	Mentha,	
Lilium,	466	Menianthes,	
Limosella,	124	Mercurialis,	
Lintibularia,	139	Milium,	
Linum,	188	Mniium,	
Lithospermum,	33	Moldavica,	
Lolium,	520	Monotropa,	
Lonicera,	15	Montia,	
Lotus,	256	Mofchatelina,	
Lunaria,	226	Mucor,	
Lupulus,	451	Myagrum,	
Luridæ,	52	Myofurus,	
Lychnis,	307	Myriophyllum,	
Lycoperdon,	651	Myrtillus,	
Lycopodium,	559		
Lycopsis,	40		

		N	Papaver,	pag. 337
			Paris,	321
			Parnassia,	285
			Pastinaca,	220
			Pedicularis,	133
			Peplis,	290
			Perficaria,	431
			Pervinca,	63
			Peucedanum,	203
			Peziza,	653
		O	Phalaris,	522
			Phalus,	648
			Phacum,	561
			Phellandryum,	216
			Phleum,	518
			Picris,	183
			Pimpinella,	222
			Pinus,	414
			Pirus,	352
			Plantago,	27
			Pneumonanthe,	49
			Poa,	529
			Polemonium,	64
			Populus,	402
			Polygala,	269
			Polygonatum,	462
			Polygonum,	432
			Polypodium,	557
			Polytrichum,	562
		P	Potamogeton,	421
			Potentilla,	361
			Prænanthes,	187

Primula,	pag. 46
Prunella,	99
Prunus,	347
Psyllium,	29
Ptarmica,	175
Pteris,	556
Pulmonaria,	36
Pulsatilla,	380
Pyrola,	322
Q	
Quercus,	398
R	
Ranunculus,	369
Raphanus,	232
Rapunculus,	75
Refeda,	335
Rhamnus,	281
Rhinanthus,	132
Ribes,	282
Riccia,	591
Roseella,	286
Rosa,	355
Rubus,	376
Sagina,	pag. 8
Sagittaria,	29
Salices,	175
Sambucus,	556
Samolus,	36
Sanguiforba,	380
Sanicula,	322
Saponaria,	398
Satyrium,	369
Saxifraga,	232
Scabiola,	75
Scandix,	335
Scheuchzeria,	281
Scleranthus,	132
Scirpus,	282
Scordium,	591
Scorpioides,	286
Scorzonera,	355
Scrophularia,	376
Sealum,	pag. 8
Selago,	29
Selinum,	175
Sempervivum,	556
Senecio,	36
Serapias,	380

Saxifraga,	pag. 152	Taxus,	pag. 417
Scabiosa,	217	Tetrahit,	94
Scandix,	26	Thalictrum,	384
Scheuchzeria,	92	Thesium,	428
Scleranthus,	306	Thlaspi,	231
Scirpus,	240	Thymelæa,	7
Scordium,	241	Thymus,	87
Scorpioides,	206	Tilia,	329
Scorzonera,	53	Tithymalus,	333
Scrophularia,	166	Tordylum,	201
Sealum,	193	Tormentilla,	359
Selinum,	243	Tragopogon,	183
Sempervivum,	351	Trapa,	277
Senecio,	508	Tremella,	606
Serapias,	247	Trichomanes,	556
Sida,	297	Trientalis,	46
Sida,	561	Trifolium,	351
Sida,	91	Triglochin,	501
Sida,	287	Triticum,	519
Sida,	293	Trixago,	85
Sida,	57	Trolius,	382
Sida,	342	Tuffilago,	147
Sida,		Typha,	509
T			
Taxus,	56		
Tetrahit,	144	Ulmaria,	353

LXXX INDEX RERUM.

Ulmus, pag. 395
Ulva, 605
Urtica, 448
Veronicae, pag. 1

V

Vaccinium, 11
Valantia, 24
Valeriana, 454
Varatrum, 463
Verbascum, 58
Verbena, 102
Xanthium, Z
Zanichelia, Z

Finis Indicis.

SERIES PRIMA.
COROLLÆ
UNIPETALÆ.

COLLECTIO PRIMA.

Corolla calice involuta, Simples uniformes.

FASCICULUS I.

PLANTÆ LIGNOSÆ,

Corolla unipetalæ, Stamina duo, et Stylum unum includentes.

GENÈRE INFUNDIBULIFORMES REGULARES.

Racemo magno.

I. Lilac cordato folio.

CAULEM sex aut decempedalis. Folia cordato-lanceolata.

Flores parvi, suaveolentes, racemosi: Racemo crasso,

Fructus: capsula plana, rubescens.

Syringæ vulgaris. L. florens maio, in hortis derelictis.

Fructus. Grodenfis, Lugdunæ.

Tam. I.

A

Observatio. Squamæ gemmæ magnæ, crassæ : duæ gemmæ foliferæ, una intermedia florifera. Ramuli herbacei. Calyx brevis, quadridentatus : dentibus inæqualibus. Segmenta corollæ erecta, concava, rotundata ; filamenta antheris breviora quæ sunt magnæ, didymæ, futeolæ, glabræ ; stamina pistillo paulo breviora filamenta juxta totam longitudinem tubo corollæ aggregata ; stigma bifidum. Petioli canaliculati. Basis foliorum petiolum producta ; pedunculi villosi, pilis fuscis : brevia ad basim pedunculi cujusque racemuli : nunquam circa Grodnam fructus evolvitur. Specimina cum fructu preparavi prope Lugdunum collecta, plana, utrinque acuminata, octo linearum longa, quatuor lata, ad primam julii viridia, pauca in racemo, a sex ad octo.

Folia subacria. Flores gratum odorem spargunt. Sæpius subseptica.

Planta coronaria, culta propter pulchritudinem & odorem florum, solidiores sepes constituit & tonsione pulchre formam adipiscitur. Facillime hic frutex, etiam in Persia in Europam translatus, sustinet frigus intensissimus, nunquam circa Grodnam semina evolvuntur, malleolis propagatur. Nondum in officinis introductus : atrox folia roborantia, stomachica, sæpe fausto eventu in debilitate ventriculi a copia pituitæ adhibuimus. His meliori jure quam plurimi alii admittendi sunt ex diatesibus. Semina in diarrhœis a debilitatione intestines utilia.

Rami, propulsa medulla, fistulas exhibent propter fumigatione.

Racemo parvo.

2. *Ligustrum angustifolio.*

Frutex sempervirens. Folia lanceolata, glabra. Flores

angustifoli : racemo parvo. Corollæ suaveolentes, albæ. Fructus : bacca rubro-nigra.

Ligustrum vulgare. L. florens julio : passim in hortis desideratis. Grodnensis rara, Lugdunæ communis.

Obs. Rami flexiles. Folia sicca, saturate viridia, circa Lugdunum sempervirentia. Passim segmenta quinque corollæ invenio cum tribus staminibus.

Folia amara, acria, subseptica. Flores grati odoris. Bacca amaræ. Planta officinalis, tinctoria & œconomica. Decoctum foliorum utile sub forma gargarismatis contra anginam aquosam, ad roborandas gingivas in scorbuto : in hoc non contemnenda pro supprimenda gonorrhœa non extinctionem veneni. Non frustra præscriptum in ulceribus saniosis & putridis ; caute in diarrhœis concipiendum, specie morbi rite cognita. Infusio florum & aqua distillata, commendata adversus fluxum album, gonorrhœam, inflammationes oculorum chronicas a sereno, sed vires istæ confirmandæ. Cæterum, folia, flores, bacca rite administratæ egregios effectus promittunt. Bacca nigra suppeditant colorem ; cum acidis, sale ammoniaco & spiritu salis ammoniaci tractatæ dant rubrum, cum urina purpureascentem, cum vitriolo martis præcipitum. Succo baccarum mercatores vino intensiorem colorem conciliant.

Facillime propagatur furculis ex radice ; præstans pro fructibus topiariis ; sepes humiles pulchræ formæ constituit ; lignum durum tornatoribus non inutile.

COROLLÆ ROTATÆ REGULARES.

Stamine quinqua. Stili tres.

Floribus variis.

3. Opulus lobatofolio.

Frutex decempedalis. Folia lobata, dentata; lamina infle subvillosa. Glandulæ ad basim folii. Flores subumbellati steriles majores in circumferentia. Fructus: Baccæ nigrae, amaræ, acres.

Viburnum opulus. L. Sylvaticus, Grodnensis, in humidis Lugdunea. Florens maio.

Var. flore pleno: passim in hortis.

Observ. In ramis medulla fat copiosa: sublato cortice cinereo, tria segmenta circuli constituunt circulum rami. Flores steriles primi evoluti; calyx minimus; corollæ albæ; bractææ minimæ; stamina corollæ longiora; glandularum paria ad basin petioli seu ad basin flos; corollæ irregulares, planæ, absque tubo, niveæ; corollæ disci minus albæ, tubulosæ, regulares; antheræ didymæ, albæ; stipulæ filiformes quatuor ad originem petiolorum: una sæpe tantum glandula in extremitate petioli canaliculati canali colorato.

Planta œconomica officinalis. Baccæ succo rubro plena amaræ, acres autumnis, subacidæ post hiemem. Folia & semina acerba. Lithuani raucedine afflicti coquant baccas cum melle, affatimque bibunt decoctum cum lavamine. Pulchrum colorem rubrum succus baccarum largitur. Nescio quo fato Prædici non tentarunt experimentum cum baccis: analogia ducti plurimas egregias vires pro videmus. Lignum opuli inservit pro pectinibus textoria

Cyma quinque-partita.

4. Sambucus arborefcens.

Frutex ramosissimus, quindecimpedalis: ramis medulla levi repletis. Folia fetida, impari-pinnata: foliolis quinque aut septem, ovato-lanceolatis. Flores cymosi seu subumbellati: umbella quinque partita. Corollæ albæ, suavisolentes. Fructus: Baccæ nigrae.

Sambucus nigra. L. florens junio: Grodnensis, Lugdunea, prope hortos.

Observ. Corollas inveni cum sex et septem laciniis: tunc sex aut septem stamina; sic etiam adaugetur numerus segmentorum calycis; sæpius in bacca femina tantum duo inveni; segmenta corollæ extus inversa, flaminum filamenta curva, stili brevissimi; stipulæ quatuor setacæ ad basim petiolorum. Prope Lugdunum, in loco dicto *Fontanière*, est sambucus juxta viam S. Laurentii, stupenda altitudinis & crassitudinis; truncus diametri unius pedis, rami inferiores diametri sex pollicum.

Planta œconomica, officinalis. Flores aromatici, penetrantes; folia acria ingratum spargunt odorem proprium; cortex medius acris; baccæ dulces, subnauseabundæ. Plurimas solus hic frutex indicationes adimplere potest, tum in acutis, tum in chronicis morbis; vis tamen prædominans est cathartica: inest in cortice, foliis, seminibus & baccis. Flores recentes magna dosi alvum certo laxant, desiccati sudores eliciunt. Si succus foliorum parva dosi sumptus, non purgat, fluxum urinæ adjuget. Turiones foliorum in acetariis magna quantitate inest emesim excitarunt. Infusum florum intus cum melle datum in febribus malignis cum exanthematum eruptionibus, supposita virium prostratione, miro modo

subleuat naturam, crifimque accelerat. Extus in ery-
pelate febrili fufpecta applicatio, raro iners, sæpe
nefta. Succus baccharum in morbis acutis, præfere
inflammatoriis, intus præfcriptus, raro utilis, vana
faponacea; narcoticum principium, naufeabundum præ
dominans, sæpe funeftum determinat eventum, fe
fæpius experti fuimus. Foliorum fuccus recens vere
gans, utile in plerifque morbis chronicis: fed fæpe
mina excitat.

Lignum flavum vetuftæ fambuci fatis durum pro operi
variis tornatorum; baccae gallinas, flores pavones nece
Cum Linnæo umbram fambuci hominibus crederem
xiam: post fomnum sub fambuco patulo una vice di
rem capitis cum vertigine amicus meus expertus efl.

Cymis trifidis.

5. Sambucus Herbacea.

Caulis tripedalis, herbaceus, ramosus, fultatus. Pa
fambuci, pinnata, foliolis longioribus feptem & novem
ftipulæ majores, dentatæ: cyma tripartita. Segmen
calycis apice rubefcentia; corollæ majores; fegmen
apice rubefcentibus; filamenta nodofa; ftigmata obfca
rubra: bacca nigra, macilentior.

Sambucus ebulus. L. Nunquam inveni circa Grodnam;
juxta amnem Villia, anno 1781, copiofe florent
obfervavi prope Vilsnam frequentior circa Lugdunæ

Obf. Herba officinalis, œconomica. Qualitates præcedent
fed vehementiores. Roob ex baccis paratur, in obftra
tionibus certis experimentis utile. Decoctum foliorum
radicis egregium purgans. Folia in cataplafma contr
& leviter torrefacta, chronicos rheumatismos, me præ
fente, aliquoties poft enormes fudores locales radice
evulferunt: fic valet cataplafma in œdematofis tumoris

Baccae tingunt violaceo colore. Herba horreis immiffa
non pellit mures, nec sanat fcrophulas porcorum.

Cum baccis debita enchirefi paratur vinum non ingra
tum, difsipato fermentatione principio narcotico. Maturæ
baccae linum fulco colore tingunt.

COROLLÆ ACALYGINÆ INFUNDIBULIFORMIS.

Stamina octo.

6. Thymelæa præcox.

Frutex ramis flexilibus. Flores caulini feffiles, ante folia
tionem erumpentes, fpicam cylindricam formantes. Poft
horum expansionem folia ramos terminantes evolvuntur,
lancofolata, hieme decidua, lævia. Corollæ parvæ,
nuda, purpureæ, odoræ, tubulofæ, quadridæ: plerum
que tres ex una gemma; flamina octo in tubo occultata;
filus unus, brevis. Fructus: bacca rubra, ovata. Semen
rotundum, ovato-acuminatum, nuce rotunda involutum.

Daphne mezereum. L. Grodnenfis, communis in filvis; flo
rens ex primis martii initio: Lugdunæ, montana.

Obf. Passim invenitur flore albo: sæpe flores folitarii naf
centur. Prima tempore florefcentiæ folia adhuc involuta
in gemma terminali.

Planta officinalis. Odor corticis recentis a ligno feperati
virulentus. Flores fuaveolentes; cortex primo momento
masticationis vix acris, fed poft femi-quadrans comburit
fauces acrimonia diu & pertinaciter peragente. Baccae
non funt ingratae, fed faliva folutæ, ficut cortex & fo
lia acerrimæ funt. Ulcera cancrofa certis experimentis
pulpa baccharum fuerunt fanata; intus pulvis & decoctum
tam baccae, aut fimpliciter femina, venæcorum effectus
habent, vomitum cruentum, dyfenteriam, tormina,

8 COROLLÆ UNIPETALÆ

convulsiones, mortem procurant. Sed quidquid chæ-
timidi Prædici, forte sera dies demonstrabit sola vene-
nostra acria vegetabilia efficacia suppeditare reme-
dia contra morbos cum tono amisso, lentore & stagnatione
humorum. Huic assertioni jam plurimæ certæ obser-
vationes fulcrum suppeditant. Quid valent externa velle-
toria, interna possunt valere pro debellandis pluri-
morbis frustra ab anodynis Medicis aggressis. Acrior
satis jam ab immortalis Storckio minima dosi fuit ad-
ministrata faustis subsequenter effectibus: quare mezerium
non tentarent Prædici? Folia siccata cum mucilagine
verisimiliter mixta, impune dosi granorum duorum devorata
Hæc intelligentibus pauca sufficiant.

COROLLÆ GLOBOSO-CAMPANULATÆ
REGULARES.

Stamina octo aut decem, Stylus unus.

Fructus capsulari. Capsula tetragona.

7. Erica glabra.

Suffrutex sempervirens: caules ramosi, procumbentes
inde rami erecti. Folia numerosissima, minima, erecta
imbricata, glabra. Ramuli quadrangulares; inferius
folia sagittata. Flores racemosi, subspicati, uno lato
subnutantes. Calyx coloratus; corolla calice brevior
quadrifida, purpureo-violacea; stamina octo. Fructus
capsula tetragona.

Erica vulgaris. L. communis. Silvatica, florens augusti
Grodenensis, Lugdunæ.

Obs. Plurimi caules inæquales, ex una radice fulvo-
caerulea. Folia opposita, sagittata seu ornata duobus appen-

9 NON FIGURATÆ.

Stylus: inde triangularia, sessilia; ex quoque tali folio
pediculi longitudine sex linearum, onusti quatuor ordi-
nibus foliorum: inde quadrangulares. Foliola ista glabra,
minima, ramusculo appressa. Flores subnutantes; co-
rolla basi alba, apice rosea; ad basim pedunculorum fo-
lia hastata, longiora.

Planta œconomica. In basi corollæ semper guttula mellis
reperitur: quando floret, apes constanter terras ericas
producentes occupant; an inde mel ruffum, sicut pronun-
tiavit Linnæus, dubitare fas est. Pro induratione coriorum
intervire potest, utpote astringens, Nonnumquam in officinis
introducitur.

Capsula subrotunda.

8. Andromeda Rosmarinifolia.

Stylus erectus, pedalis. Folia alterna, lineari-lanceo-
lata, oris contractis, superne viridia, inferne glauca.
Pedunculi aggregati, longi, purpurei. Calyx coloratus.
Corolla subglobosa albo-purpurea, ora contracta. Sta-
mina decem. Fructus: capsula subrotunda.

Andromeda polifolia. L. florens augusti, Grodenensis:
Lepida, in humidis sylvis.

Obs. Segmenta calycis quinque. Corolla globoso-oblonga
post fecundationem laceratur: tunc inversa apparet, sta-
minibus nudis; filamenta violacea; antheræ aurantii co-
loris. Germen rubrum quinqueangulatum. Pedunculi fa-
sciculati rubri. Bractæ duæ minimæ, breves ad mediam
partem pedunculorum. Flores fasciculatim evolvuntur
versus summitatem caulis. Caules tenues nigrescentes.
Plurima specimina offerunt folia longiora, flores albos.

COROLLÆ UNIPETALÆ

convulsiones, mortem procurant. Sed quidquid chame-
timidi Prædici, forte sera dies demonstrabit sola vere
nostra acria vegetabilia efficacia suppeditare remedi-
contra morbos cum tono amisso, lentore & stagnatio-
humorum. Huic assertioni jam plurimæ certæ obser-
vationes fulcrum suppeditant. Quid valent externa vesi-
catoria, interna possunt valere pro debellandis pluri-
morbis frustra ab anodynis Medicis aggressis. Acrior pe-
fatilla jam ab immortalis Storckio minima dosi fuit ad-
ministrata faustis subsequenter effectibus: quare mezeri-
non tentarent Prædici? Folia siccata cum mucilagine pe-
verifata mixta, impune dosi granorum duorum devorata
Hæc intelligentibus pauca sufficiant.

COROLLÆ GLOBOSO-CAMPANULATÆ
REGULARES.

Stamina octo aut decem, Stylus unus.

Fructus capsulari. Capsula tetragona.

7. Erica glabra.

Suffrutex sempervirens: caules ramosi, procumbentes
inde rami erecti. Folia numerosissima, minima, erecta
imbricata, glabra. Ramuli quadrangulares; inferius
folia sagittata. Flores racemosi, subspicati, uno late
subnutantes. Calyx coloratus; corolla calice breviter
quadrifida, purpureo-violacea; stamina octo. Fructus
capsula tetragona.

Erica vulgaris. L. communis. Silvatica, florens augusti
Grodenensis, Lugdunæ.

Obs. Plurimi caules inæquales, ex una radice fulvo-cast-
nea. Folia opposita, sagittata seu ornata duobus apper-

NON FIGURATÆ.

9

Andromeda: inde triangularia, sessilia; ex quoque tali folio
pediculi longitudine sex linearum, onusti quatuor ordi-
nibus foliorum: inde quadrangulares. Foliola ista glabra,
minima, ramulo appressa. Flores subnutantes; co-
rolla basi alba, apice rosea; ad basim pedunculorum fo-
lia hastata, longiora.

Planta œconomica. In basi corollæ semper guttula mellis
reperitur: quando floret, apes constanter terras ericas
producentes occupant; an inde mel ruffum, sicut pronun-
ciavit Linnæus, dubitare fas est. Pro induratione coriorum
intervire potest, utpote astringens. Nondum in officinis
introducenda.

Capsula subrotunda.

8. Andromeda Rosmarinifolia.

Fruticulus erectus, pedalis. Folia alterna, lineari-lanceo-
lata, oris contractis, superne viridia, inferne glauca.
Pedunculi aggregati, longi, purpurei. Calyx coloratus.
Corolla subglobosa albo-purpurea, ora contracta. Sta-
mina decem. Fructus: capsula subrotunda.

Andromeda polifolia. L. florens augusti, Grodenensis:
Lipari, in humidis sylvis.

Obs. Segmenta calycis quinque. Corolla globoso-oblonga
post fecundationem laceratur: tunc inversa apparet, sta-
minibus nudis; filamenta violacea; antheræ aurantii co-
loris. Germen rubrum quinqueangulatum. Pedunculi fa-
turati rubri. Bractæ duæ minimæ, breves ad mediam
partem pedunculorum. Flores fasciculatim evolvuntur
versus summitatem caulis. Caules tenues nigrescentes.
Plurima specimina offerunt folia longiora, flores albos.

Fructu baccato, foliis deciduis.

9. *Myrtillus niger.*

Fruticulus, angulosus, erectus, pedalis. Folia decidua, mollia, ovato-lanceolata, serrata. Flores terminales penduli; corolla globosa, rosea. Fructus: bacca carnea nigra.

Vaccinium Myrtillus. L. Grodnensis, silvatica, communis. Florens aprili. Lugdunea, montana.

Observ. Caulis ramosus: ramis nudis. Folia in extremitatibus ramorum cum floribus erumpentia, breviter petiolata, nervosa, glabra, mollia, opposita. Pedunculi axillares breves, recurvi, unde flores nutantes. Calyces minutissimi, cucullum glandis imitantes, absque dentibus visibilibus. Corolla pellucida, decidua; stamina aut octo aut decem. Antheræ luteæ, filamentis longiores, quadricornes, duobus cornibus erectis, duobus extus inversis & hamis; pistillus staminibus longior, longitudine corollæ stigma globosum; corollæ venter ruber, limbus viridis. Antheræ ante evolutionem corollæ glabræ, albæ; stipulae & bractæ albescentes folia juniora & flores imminuentes.

Planta œconomica officinalis, baccae coacervatæ spargunt odorem proprium, fatuæ sunt subdulces: in Lithuania populus maximam quantitatem comedit, nullo per se observando effectu: in morbis vix crederem adhibentes; pulpa tamen cocta utilis in diarrhæis & dysenteriarum. Propria enchiresi pulpa diluta sentitur, spiritumque vinosum non ingratum suppeditat. Bacca cocta cum alumine lanam violaceo colore tingentem, filum caeruleum reddit succus myrtilli cum alumine micis cupri mixtus; Calce viva, ære viridi & sale am-

nico succus imprægnatus, dat colorem purpureum; tandem bacca cocta cum alumine & parva quantitate æris ussi, pictoribus purpuream suppeditant tincturam. Autumno, myrtilli bacca tetraonum præcipuum nutrimentum, indeque singulariter saginantur.

Foliis ciliatis.

10. *Vaccinium ciliatum.*

Frutex bipedalis, erectus, superne foliosus. Folia integerrima, ovata, venosa, tenera, basi ciliata. Corolla ovalis, albo-rosea. Fructus: bacca rubra.

Vaccinium uliginosum. L. rarior: in aquosis Lipska: Grodnensis. Florens maio. Lugdunea montana.

Observ. Huc venit monstrum singulare calyce crasso, sextuplo majori, succulento, efflorescentia seu pulvere albo onusto, corolla carnea, quadruplo crassiore, foliis coloratis, carneis, mollibus, succulentis.

Foliis punctatis.

11. *Vaccinium buxifolio.*

Frutex caules ramosi, inclinati, pedales. Folia obovata seu versus petiolum angustiora, revoluta margine contracto, integerrima, sicca, subtus albida, punctata.

Corolla ovata, campanulata, carnea. Fructus: bacca rubra, grato-acida.

Vaccinium vitis idææ. L. communis: Grodnensis, silvatica; florens maio. Lugdunea montana.

Observ. Folia alterna, inferiora minor, ovato-obtusum, basi versus petiolum brevem attenuata, pagina superiore fere viridi-nigriscente, inferiore albescente, substantia ligna. Calyx minimus quadrifidus, Castanei coloris; corolla campanulata quadri- aut quinquefida; segmentis extris revolutis; stamina invenio octo, passim novem

11 COROLLÆ UNIPETALÆ

aut decem ; pedunculi rubri. Bractea minima, n
Stamina cadunt unita antheris croceis. Flores nute
stilus corolla duplo longior.

Planta œconomica, officinalis. Bacca grata acida
meduntur copiose in Lithuania, cum succo berb
verum exhibent arcanum pro debellanda febre ar
frequentissima in hac regione.

Primis diebus nullo signo apparente putriditatis, de
supervenit cum pulsu frequenti, duro, cute arida, i
lingua ruberrima, dolore capitis atroci, &c. Pre
una aut altera venæ sectione, ægrotantes siti
quoque quadrante bibere debent cyathum unum
baccarum berberidis aut vitis idææ : sic hac me
tuto curantur. Infusum foliorum in catarrho lauda
pulpa baccarum in ambustis certe minuit dole
Colorem rubrum faç elegantem educere possum
cuticula baccarum.

Caule filiformi.

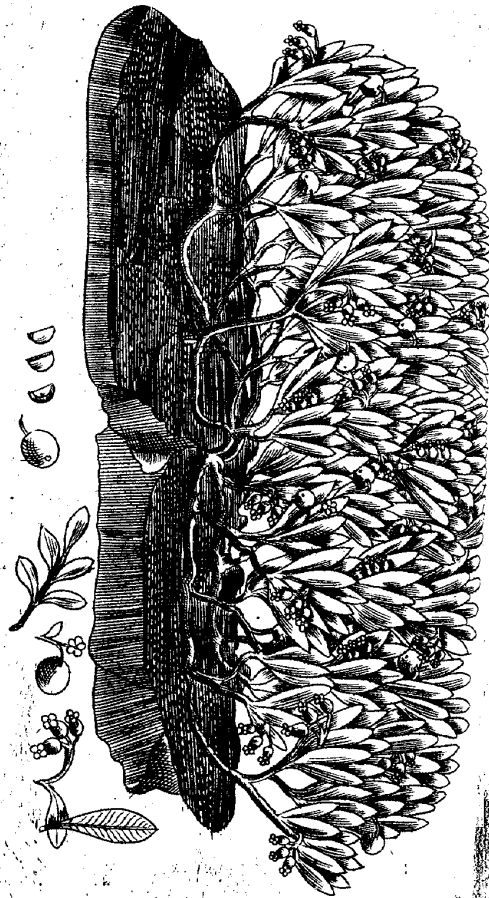
12. Oxycoccus quadripetala.

Fruticulus : caules repentes, filiformes, nudi. Fo
parte superiori ramorum parva, ovato-lanceolata,
tus incana. Flores pauci, terminantes ; corollæ pri
quadrifidæ, quasi tetrapetalæ : stamina octo. Fr
Bacca rubra acida.

Vaccinium Oxycoccus. L. Grodnensis in aquis La
communis. Florens septembri. Lugdunea, montana

Obs. Sicut in convallaria bifolia, corolla ante explicat
vere monopetala, dentibus quatuor brevibus fissa. Qu
pollen feminine in locustis evolvitur, tunc aut
majus spatium occupantes cornibus divergentibus
rant sensim sensimque corollam à basi dentibus
coronam foramine inferiori formato. Pro lacert
ista procuranda germen crescens etiam contribuit.

MIRTILLVS $\omega\epsilon\lambda\pi\rho\rho\epsilon\pi\eta\varsigma$ P. 13.
Arbutus uva ursi. L. C. M.

NON FIGURATÆ. 13

Planta œconomica officinalis. Bacca pulpa vix aquosa repleta; nimium acidæ sunt autumno, sed post gelu, mites reddita, gratum cibum suppeditant: pulpa diluta cum aqua mellita tutum auxilium refrigerans, & miro modo stim sedans in omnibus morbis inflammatoriis & in febribus plerisque acutis.

Argentifabri baccis utuntur, conciliaturi argento intensiorem albedinem. In hoc experimento acidum dissolvit puncta cuprea cum argento intermixta: tunc tantum argentea puncta proeminent, unde albedo. Cæterum bacca omnium vacciniorum hieme persistentes, duro sæviente frigore, copiosam cibum plurimis avibus suppeditant.

Decandra.

13. *Arbutus acerbus*.

Fruticulus procumbens, ramosus. Folia solida, dura, integerrima, a petiolo latefcentia, ovata. Racemi florum, densi, læves; corolla rotunda, rosea; stamina decem.

Fruictus: bacca rubra pulpa ficca repleta.

Arbutus uva ursi. L. communis: silvaticus Grodnensis, florens statio. Delphinalis, montana.

Obser. Essetes procumbentes late diffusi, castaneo-ferruginei coloris. Folia alterna, acerba, numerosa, approximata, sicca, una pagina splendentia, nigricantia. Calyces minimi, albicantes, quinque dentati: corolla ventre pellucido: stamina decem, breviora pistillo: anthera lutea, minima, bicornes, ante fecundationem rubra, postea nigrescunt: germea viride, villosum, inflatum, supra corollam: tunc invenitur supera germea, corolla tam vere diaphana, ut potuerim numerare staminibus absque laceratione. *Arbutus strata* reptando efformata in locis vacuis inter pineta.

Qui nolunt separare oxycoccum a vacciniis, a se non debent removere uvam urfi: major enim sine uvæ urfi cum viti idææ quam oxycocci cum vitis. Numerus flaminum non sufficit: myrtillus enim etiam decem. Perluciditas corollæ nil valet: in vacciniis enim observatur, præsertim in myrtillo, et minus sit completa: tanta est enim in uva urfi, possim numerare antheras, non lacerata corolla. Antheræ minimæ ante fecundationem pulchre rubræ, post luteæ, citoque nigrescentes, stigma viride, venter corollæ albus; dentes rosei sicut pedunculæ bractææ. Baccæ uvæ urfi persistunt usque ad florescentiam.

Planta œconomica officinalis. Baccæ inspidæ, propter siccitatem terream vix exhibent mucum glutinum, folia acerba, amara, subacria in recessu tractum foliorum aqua simplici præparatum, amarum astringens spargit mellis odorem; extractum spiritum amarum, oleosum, rancidum; resina viridis et planta, ceræ odore, obtinetur; decoctum solè ardorem faucium relinquit; pluribus certis experimentis in vitiis viarum urinæ, in ardore lotii, utiliter præparatum fuit præscriptum; in ulceribus renum & vesicæ ex observationibus Haenii pretiosum medicamentum similibus morbis sæpe tentavimus; certe tribus vel quatuor mirabili modo ardores, dolores fuerunt dissipati. valeat decoctum pro expulsionem arenarum & calculi, nondum satis repetitis experimentis firmatum: una vice arenulas expulsas post usum medicamenti vidimus, dolores, præsertim calculi vesicæ, mitigatos; sed sæpe in stranguria, in ulcere frustra pulverem & decoctum uvæ urfi administravimus. Vi tamen astringente cum principio amaro tonico præparata, plurimas indicationes replere hæc planta potest.

Species morborum rite enucleatis. Nocivam pronunciamus in omnibus morbis quæ signa exhibent inflammationis cum spasmo. Mixta cum vitriolo pulvis foliorum uvæ urfi nigro vel fusco colore juxta varias præparaciones pannos imbuit. Nulla forte præstantior herba pro præparacione coriorum. Lympha animalis alkalinis sublata, pulvere sicco foliorum astringuntur fibræ cutis, nimia rigiditate evitata. Frustra quæsi ad radices coccum tinctorium.

COROLLÆ INFUNDIBULIFORMES IRREGULARES.

Stamina quinque, Stylus unus.

Corolla rubra.

14. Lonicera nigra.

Frutex quatuorpedalis. Folia ovato-lanceolata: juniora villosa, senim calvefcunt. Pedunculi axillares, biflori. Calyx marcescens: corolla saturate purpurea, quasi bilabiata: labio superiore quadrifido, inferiore integro. Baccæ gemellæ, distinctæ, inferæ, nigræ.

Lonicera nigra. L. Grodnensis silvatica. Florens junio. Lugdunæ, montana.

Obs. Rami novi albescentes aut rubescentes. Origo foliorum minus regularis quam in xylosteo. In ramo terminali periparia nascuntur, quorum inferiora minora, sed in ramis lateralibus, sæpe invenio fasciculatim terminantia ramos præsertim primum par; figura etiam varia; invenio elliptica, ovata cum acumine villosa, a nervo elongato ovato-lanceolata, nonnulla vere lanceolata; stamina corollæ breviora & longiora; antheræ roseæ; stigma viridescens;

tubus uno latere gibbus sicut in sequenti; color rollæ non est constans, semper vergit ad purpureum, plus minusve saturatum. Statura fruticis diversa; in passim quinquepedalem.

Obs. 2. Frutex à plerisque auctoribus in montibus scilicet pinis tantum designatus, sed in enumeratione nostræ Lithuanicarum plurimæ evolventur species alpinae. læte crescunt in nostra planitiè: forte elima Lithuanica non diversum à climate montium subalpinarum: suspicio fat bene confirmatur diariis nostris meteorologicis. Sapor foliorum correspondet saporì xylostei. Baccas tentavi.

Corolla albescente.

15. *Lonicera rubra.*

Frutex sexpedalis, erectus; cortex ramorum saturate rubens. Folia integerrima, ovata, acuminata, lanugine pedunculata. Pedunculi axillares biflori. Corolla fere præcedentis æqualis, alba straminei coloris. Baccæ binæ, rubrae, coalitæ.

Lonicera xylosteum. L. filvatica Grodnensis, communis florens maio. Lugdunæ.

Obs. Gemmæ formatæ plurimis squamis albescentibus, scilicet ovatis, ovato-lanceolatis, producunt ramos foliolosos, nonnullosque tantum foliosos. Rami æque herbacei saturate rubri, palmares; tria aut quatuor gemmæ foliorum in quoque ramo; petioli quinque lineas longi, villosi. Longitudo foliorum duorum pollicum, latitudo unius, inferiora minora nullo impari terminantur. Flores plerumque evolvuntur tantum ex axillis duorum parium inferiorum, dentes calycis minimi, æque, inæquales. Video in nonnullis speciminibus corollas bifidas & roseas, passim pedunculus unus biflorus nasci.

quæ squamis gemmæ; tubus corollæ curvatus, striatus, subvillosus, stamina inæqualia divaricata; antheræ transversæ non media parte corporis adhærentes, sed prope unam extremitatem; stigma globosum; cæterum figura foliorum variabilis, sicut in præcedenti; sæpe ultima lanceolata; sæpe acumen, nervo producto, formatum desinit.

Experimentis video pro futura ætate pretiosum purgans à nostro Xylosteo obtinendum, quam multa humano generi largirentur pretiosa, medici Botanici, si observationes suas circa indigenas dirigentes, more immortalium Gesneri & Storckii, omnes gustando, minima dosi, proprio periculo deglutiendo analogia botanica & practica, sensuque non fallaci ducti, applicarent has plantas morbis jam similibus ejusdem familiæ herbis profligatis; sed fato singulari paucis exoticis medicamentis practici contenti misicendo hæc toxica tractant morbos, semper ignorantes quinam medicamento honorem curæ tribuere debent.

Internodia stolonum pro fistulis tabacinis inserviunt, lignum auratum pro dentibus textorum & pectinum; frutex utilis ad sepes vivas, tum circa prata, tum circa hortos.

Caulis brevissimo.

20. Galium minus.

Caulis palmaris ramosissimus subprocumbens. Folia riora fœna, lanceolata, glabra, obtusa; superiora terna. Racemi pauciflori. Germina glabra. Corollæ: Galium faxatile L. in herbis Grodnensis, junio Lugdunæ, montana.

Galium minus var. angustioribus foliis. Mixta cum præcedenti convenit habitu, differt foliis gioribus, linearibus, quaternis plerumque. Grodnensis in herbis, florens junio.

Floribus luteis.

21. Galium luteum.

Caulis pedalis, subquadratus, erectus, ramosus: floriferis brevibus. Folia plerumque octona, angustissima, sulcata. Racemi dilatati, multiflori; minante majore. Corollæ luteæ, suave olentes, Semina glabra, rugosa.

Galium verum L. communis, pratensis, Grodnensis; rens junio, perennis. Lugdunæ.

Galium luteum var. racemis paucifloris.

In isto caulis rotundus, rubescens. Folia novem: elongati, angusti, pauciflori.

Grodnensis in arvis; florens julio.

Corollis quinquefidis.

22. Galium pentandrum.

Caulis pedalis, cinereflens, ramosus: ramis hirsutis lia latiora, longiora quam in galio vero, acuminatis.

acumine albo. Racemi dilatati, pauciflori. Corolla quinquefida, lutescens. Stamina quinque. Fructus didymus fere pulposus.

An varietas lutei? Grodnensis, in silvis. Florens junio.

Corollis stramineis.

23. Galium subluteum.

Caulis tripedalis, ramosus, glaberrimus: ramis subdivisis. Folia inferiora decena, & undecena; intermedia decena, superiora fœna; omnia molliora, latiora quam in luteo. Racemi dilatati. Corollæ albescentes, subluteæ. Fructus glaber.

Forte varietas lutei. Florens augusto, arvensis, Grodnensis, perennis.

Caulis ramosissimo.

24. Galium minimum.

Caulis tenuis, vix quadriuncialis, ramosissimus, subrotundus, cinereus, asper. Folia capillacea; inferiora octona, intermedia fœna. Racemi pauciflori. Corolla lutea magna: Flores quasi foliis oculati. Fructus nigrescens, pulposus, magnus.

An simplex varietas lutei? Grodnensis, arvensis, florens maio. Lofosna.

Ramis hirsutis, pilosis.

25. Galium hirsutum.

Caulis pedalis, ramosissimus: ramis superioribus oppositis. Verticilli foliorum approximati, densi. Folia caulina, quinque, ramorum sæpe quaternaria, lineari-lanceolata, acuta, hirsuta. Caulis rami, pedunculi longis pilis onusti. Ra-

22 COROLLÆ UNIPETALÆ
- cemi florum approximati panniculum formant. C
parvæ, flavescens, desiccatione luteæ.
Accedit ad maritimum L. florens junio, uliginosa
nenfis.

Nodis tumefactis.

26. Galium inflatum.

Caulis debilis, ramosus, lævis, subrotundus; nodi
liis inflati. Folia octona, lanceolata, lata, acuta
margine, & subtus scabra. Racemi numerosi, quali
culum efficientes. Corollæ parvæ albæ. Fructus g
Galium Silvaticum L. communis in Silvis Grodæ
perennis. Florens julio.

Obs. Radix tinctoria pulcherrimum rubrum colorem
ditat; recens tingit digitos; decocta rubescit an
tentanda sicut rubia pro ossibus colorandis & cue
rachitidis.

Caule sexpedali.

27. Galium altissimum.

Caulis firmus, quadri- & sexpedalis, ramosus, te
crassior. Folia inferiora octona, angustiora; sup
fena, quina aut quaterna, mucronata, omnia albia
Racemi subumbellati, multiflori; majore terminante
rollæ albæ, majores quam in præcedenti, minusque
Galium Halleri 714 silvaticum; julio florens, Grodæ
communis, perennis.

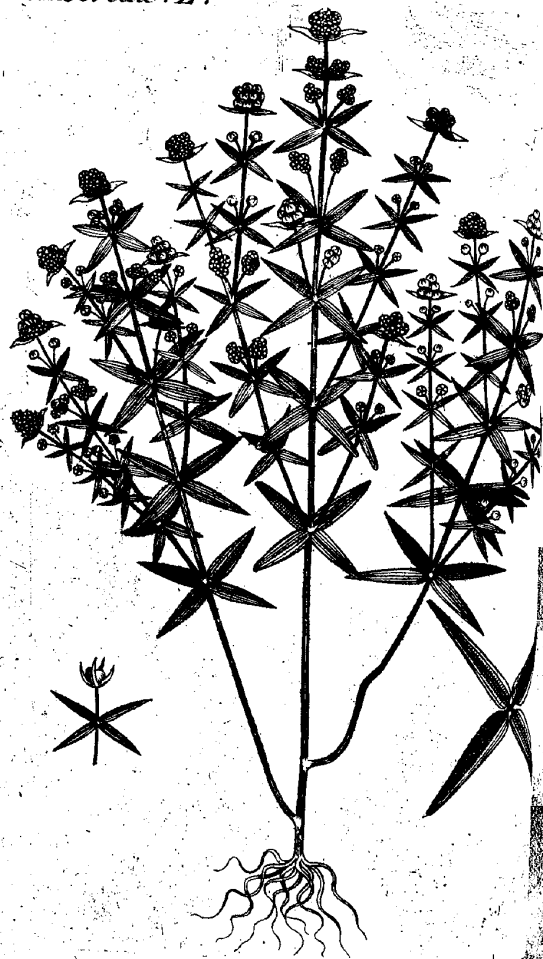
Foliis mollioribus.

28. Galium molle.

Caulis pedalis & bipedalis, tenuior, debilior, angul

GALLIVM
boreale. L.

ὑσωποφυλλῶδες P. 231

NON FIGURATÆ.

23

ovatis. Folia octona, ovato-linearia, subferrata, patentissima, mollia, mucronata. Racemi paniculati. Corollæ albæ, parvæ.

Galium mollugo L. Grodnensis, communis. Florens julio, perennis. Lugdunea.

Galium album var. *angustifolia*.

Folia octona, linearia; facies præcedentis, exhibens folia lutea, racemos albi.

Obs. Racemi odorem gratum spargunt. Planta officinalis, tinctoria.

Flotes laudantur contra epilepsiam: frustra præscriptum; nullum levamen attulit.

Radix rubro colore tingit.

Fructus leviter torrefactus, pulverisatus & coctus præbet gratissimum potum decocto coffee analogum.

GERMINIBUS VILLOSIS.

Foliis trinerviis.

29. *Galium trinervium*.

Caulis pedalis, erectus. Folia quaterna, lanceolata, trinervia, glabra. Racemi congesti paniculum formantes.

Corollæ albæ. Fructus hispidi.

Galium boreale L. communis in silvis, Grodnensis, perennis.

Florens junio. Lugdunea, montana.

Galium trinervium, var. *nanus*.

Vix palmaris, caulis ramosior, racemi magis dilatati. Verticilli magis approximati. Duo folia latiora, duo linearia.

Racemi supra radicem plurimi, fere longitudine caulis. Grodnensis, florens junio.

Galium trinervium var. *rotundifolium*.

Caulis glaber, pedalis, debilis. Folia quaterna, rotundata,

B 4

24 COROLLÆ UNIPETALÆ

glabra. Verticilli remoti. Nervi foliorum vix
Racemi pauciflori: corollæ parvæ, albæ; germe-
futum.

Florens junio in silvis: in nonnullis folia terna; in
tria ovata, quartum lanceolatum.

Obs. Planta tinctoria. Radix pulchrum roseum col-
maceratione nobis præbuit.

Vaccæ avidè herbam comedunt. Nondum in off-
introducãta; meretur tamen examen medicorum. Sub
succedaneam rubiæ tinctorum.

Caule aspero.

30. Galium adhærens.

Caulis tripedalis, fragilis, asperrimus. Folia octona,
tena, fena, scaberrima, ferrata, lanceolata, retror-
aculeata. Racemi axillares, pauciflori: pedunculi un-

Corollæ parvæ, albo-lutescentes. Fructus hispidi, nigri.
Galium aparine L. communis, Grodnenfis, florens ju-
annua. Lugdunea.

Observ. Planta officinalis & tinctoria. Ex radicibus
ceratis habui colorem rubrum.

Tanquam adjuvans, utilis est pro curandis scroph-
Decoctum radicum non frustra fuit adhibitum pro oc-
tione tumefactionis ventris infantum, ab infartu gi-
dularum mesenterii.

COROLLÆ CAMPANULATÆ POLYGAMÆ

Foliis glabris.

31. Valantia glabra.

Caulis erectus, semipedalis, glaberrimus. Folia quater-

NON FIGURATÆ.

25

glabra, trinervia, ovato-lanceolata. Racemi axillares fo-
lis breviores, sexflori. Corollæ luteæ, magnæ; mascu-
linæ, femininæ, & hermaphroditæ.

Valantia glabra L. Grodnenfis, silvatica in humidis Lofofna.
Florens maio, perennis.

Foliis villosis.

32. Valantia hirsuta.

Caulis palmaris & pedalis, tener hirsutus: folia quaterna,
trinervia, ovato-lanceolata, hirsuta. Racemi axillares,
foliis breviores. Pedunculi ramosi, octoflori. Flores lutei,
minimi; plurimi hermaphroditi, nonnulli mares. Semina
rotunda, rugosa.

Valantia cruciata, communis prope Lugdunum, florens
maio, junio; rara in Lithuania. Inveni prope No-
vogrodok.

Obs. Folia propter villos lutescentia mollia. Caulis primo
prostratus, inde florens erigitur. Numerus racemorum
in quoque verticillo incertus, nec certior numerus
florum: corollæ planæ vix tubulosæ. Invenio pentafidas,
trifidas & tetrafidas. Passim in nonnullis tria tantum
ramina.

COROLLÆ INFUNDIBULIFORMES.

Foliis latis.

33. Asperula odorata L.

Caulis erectus, pedalis, plerumque simplex. Folia octona,
lanceolata: superiora majora acuminata, inferiora minora,
obtusata: omnia latiora quam in aliis gentis. Flores fasci-

culati : pedunculi erecti ; corollæ albæ , suave
Fructus hispidi.

Grodnenfis, filvatica Lofofna. Florens maio, perennia
dunea.

Obf. Vis vulneraria mihi videtur dubia. Raro
refituit. Certe fola hepatis obftructions refert
poteft infufio. Contra inflammations raro præfert
Oves & capræ avide fummitates floridas con
Odor florum pellit tineas.

Corollis trifidis.

34. *Asperula triandra.*

Caulis bipedalis, debilis. Folia inferiora fena ; fe
quaterna : omnia angufta, glabra. Racemi axil
terminantes. Flores fubumbellati. Corollæ albæ, p
trifidæ. Stamina tria. Fructus glaber.

Asperula tinctoria L. communis, filvatica, Gro
Florens maio : perennis.

Planta tinctoria. Radices coctæ cum aceto tinge
colore rubro. Sed Colligendæ primo vere ficut al
familiæ : tunc particulæ tinctoriæ funt copiofiores

Non eft officinalis ; fed fufpicor ejus utilis
variis morbis chronicis. Jam tentavi decoctum præ
non fuit inutile auxilium.

Floribus umbellatis.

35. *Sherardia umbellata.*

Caulis ramofi, humiles, palmares. Folia fena, p
lanceolata, afpera, argute mucronata. Florens
in fua planta congefta, feffiles, purpurei
rulei, longo tubulo : femina tridentata, fe

ASPERGULA μικρανθοουάνεος

P.26.N.35.

Sherardia

arvensis L.

feminum conspicuus trium in quovis femine foliorum lanceolatorum ex involucre feminis natorum.

Sherardia arvensis, rara prope Grodnam Inveni florentem in arvis junio, communis prope Lugdunum.

Obs. Specimina possideo vix triuncialia.

COROLLÆ LIMBUS LACINIIS REFLEXIS.

PLANTAGINES.

FLORES spicati : spica plerumque densa ; calyx quadrifidus ; corolla quadrifida , laciniis linearibus flaccidis ; stamina quatuor , longissima. Stilus unus. Fructus capsula horizontaliter dehiscens , bilocularis. Scapus in omnibus præter psyllium :

SCAPO NUDO.

Foliis ovatis magnis.

36. Plantago major L.

Folia petiolata , ovata , glabra , palmaria , septem-nervia ; petioli longi , canaliculati. Scapus striatus : spica longa , cylindrica. Flores imbricati.

Communis , arvensis , florens junio. Grodnenfis , Lugdunea. Plantago major , var foliis dentatis.

Plantago major , var. spica bifida , multifida.

Obs. Planta officinalis , insipida , herbacea , substyptica. Decoctum foliorum & radicum fausto successu præscripti contra Hæmoptysim seu spurum sanguinis , dysenteriam , diarrhœam , præsertim contra fluxum album. Fuit inutile contra febres intermittentes ; vis vulneraria difficiliter determinanda : Natura fere semper in his morbis

feminum conspicuus trium in quovis femine foliorum lanceolatorum ex involucre feminis natorum.

Sherardia arvensis, rara prope Grodnam Inveni florentem in arvis junio, communis prope Lugdunum.

Obs. Specimina possideo vix triuncialia.

COROLLÆ LIMBUS LACINIIS REFLEXIS.

PLANTAGINES.

FLORES spicati : spica plerumque densa ; calyx quadrifidus ; corolla quadrifida , laciniis linearibus flaccidis ; stamina quatuor , longissima. Stilus unus. Fructus capsula horizontaliter debiscens , bilocularis. Scapus in omnibus præter psyllium :

SCAPO NUDO.

Foliis ovatis magnis.

36. *Plantago major* L.

Folia petiolata , ovata , glabra , palmata , septem-nervia ; petioli longi , canaliculati. Scapus striatus : spica longa , cylindrica. Flores imbricati.

Communis , arvensis , florens junio. Grodnensis , Lugdunæ.

Plantago major, var. *foliis dentatis*.

Plantago major, var. *spica bifida*, *multifida*.

Obs. Planta officinalis , insipida , herbacea , substyptica. Decoctum foliorum & radicum fausto successu præscripti contra Hæmoptysim seu spurum sanguinis , dysenteriam , diarrhœam , præsertim contra fluxum album. Fuit inutile contra febres intermittentes ; vis vulneraria difficilius determinanda : Natura fere semper in his morbis

28 COROLLÆ UNIPETALÆ

vera medicatrice. Decoctum foliorum utiliter administrari
contra inflammationes oculorum: sed caute distinguantur
species morborum. Recens bonum pabulum præstat capris
& ovibus.

Foliis ovatis villosis.

37. *Plantago minor.*

Nanus. Folia radicalia, ovata, subtomentosa, trinervia,
integra aut sinuata. Scapi plurimi, striati, subhirsuti,
longitudine spicæ, spica pollicaris. Calyx & bractea al-
bescentes; corolla alba, brevis.

Constans varietas majoris. Grodnensis; florens Augusto in
stagnis deficcato.

Floribus paucis in spica.

38. *Plantago pauciflora.*

Planta glaberrima: petioli debiles, non canaliculati; folia
quinque-nervia, subdentata, glabra, mollia, per lucida,
palmaria. Scapi foliis breviores: spica pauciflora. Flores
non imbricati, remoti, seu spica interrupta.

Accedit ad Asiaticam L. filia majoris, Grodnensis in pas-
cuis; florens Julio.

Spica breviori.

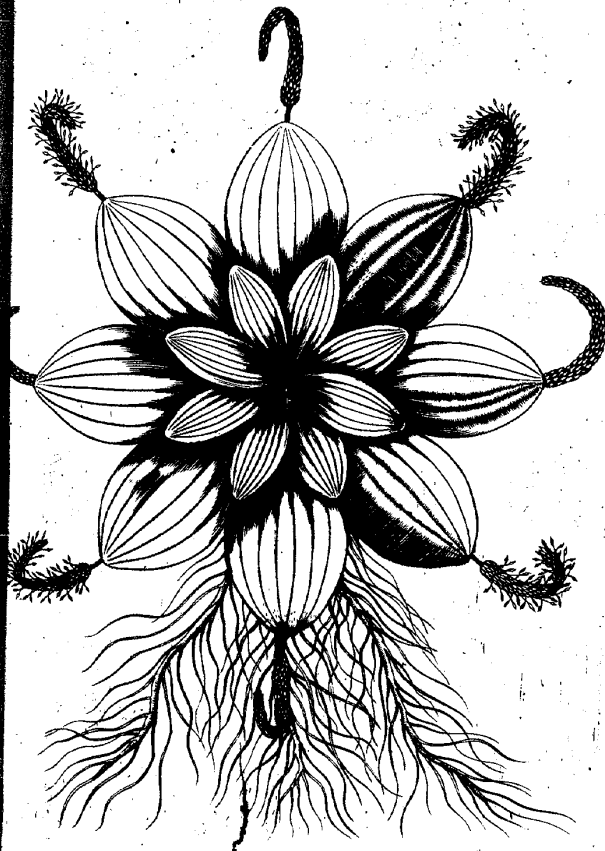
39. *Plantago media L.*

Folia brevi-petiolata, ovata, integra, pubescentia, acu-
minata. Scapus teres: spica brevior quam in majore,
cylindrica.

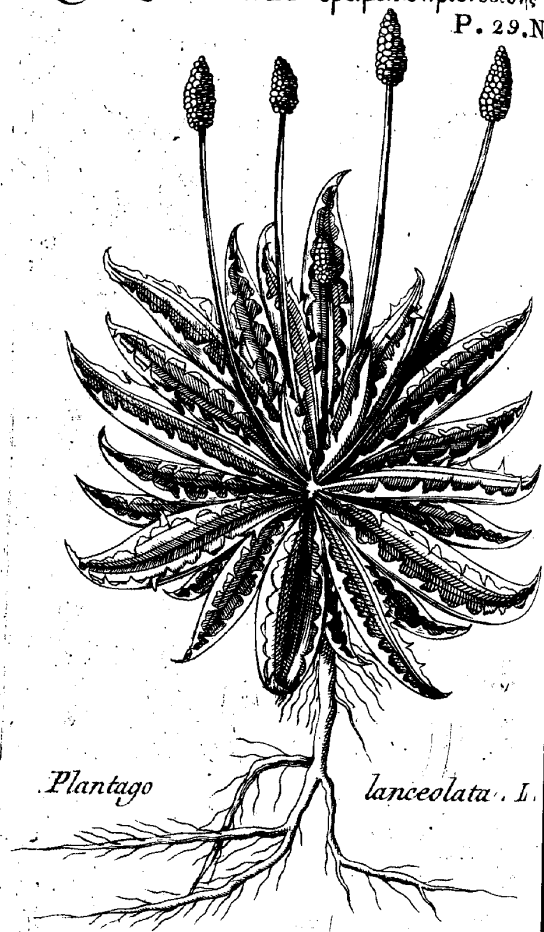
Grodnensis, Lugdunæ, communis in pascuis: florens Junio.
Plantago media var. foliis dentatis; altior, subhirsuta;
minus frequens.

PLANTAGO πλατυφυλλοῤρεπίς
media L.

P. 28. N. 39.

QUINQVENERVIA ὀρειμυλοπριονοειδής
P. 29. N.

Plantago lanceolata. L.

NON FIGURATÆ. 29

Foliis lanceolatis.

40. *Plantago lanceolata* L.

Folia lanceolata, quinque-nervia, longa, angusta. Scapus angulatus. Spica brevis, ovata, crassior.

Grodnenfis, Lugdunea, communis in pascuis, florens maio.

Plantago lanceolata var. spicis plurimis scapum terminantibus.

Grodnenfis rarior: junio florens, perennis.

Basi petiolorum lanata.

41. *Plantago tomentosa*.

Vertex radices & foliorum basis lana copiosa vestita. Folia trinervia, lanceolata, hirsuta, longitudine scapi. Spica oblonga, brevis.

Plantago 132 Linnæi fl. Suec. sat frequens in pascuis, Grodnenfis, perennis.

Foliis hirsutis.

42. *Plantago hirsuta*.

Folia numerosa, lanceolata, erecta, denticulata, aspera pilis rigidis. Petioli hirsutissimi. Scapi numerosi, angulosi. Spica cylindrica, longa, aut ovata, brevis, basi lanuginosa; squamæ tomentosæ.

Vid. *plantago* Gerardi flor. Prov. p. 333. fig. 12. Grodnenfis, pratenfis, florens julio. Lofosna.

Caulibus ramosis.

43. *Psyllium ramosum*.

Caulis ramosus, erectus, subignosus, hirsutus: ramis foliosis, divaricatis. Folia integra, linearia. Spicæ ovatæ, breves,

pedunculatæ; bractæ lineares. Squamæ spicæ hirsutæ, sicæ; corollæ lutescentes.

Plantago Pfyllum L. communis, arvensis. Florens junio Grodnensis.

Pfyllum ramosum var. caule herbaceo, procumbente.

Pfyllum ramosum var. foliis linearibus, dentatis: capitulis foliatis.

Mixtæ cum præcedenti, unde provenit plantago cynops Linnæi.

Obs. Semina præbent copiosum mucilaginem sicut semina psyllii, cæterum similis: igitur tentanda in iisdem morbis, in inflammationibus internis & externis, in dysenteria, ardore urinæ, ophthalmia.

V A G Æ.

STAMINA QUATUOR, STILUS UNUS.

Corolla quadrifida.

44. Sanguisorba major.

Caulis bipedalis. Folia pinnata, foliolis cordatis. Spicæ breves, ovatæ, densæ. Calyx bifolius. Germen intra calycem & corollam; capsula bilocularis.

Sanguisorba officinalis L. rara circa Grodnam; passim prope hortos, florens julio. Lugdunea.

Obs. Radix aromatica, subacris.

Vana & inutilis contra rabiem.

Utilius adjuvans pro cura diarrhoeæ chronicæ; in evacuationibus sanguinis suspecta.

Ante Florescentiam optimum suppeditat pabulum peccoribus.

P A R A S I T Æ.

STAMINA QUATUOR AUT QUINQUE: STILI DUO.

Corolla quadrifida.

45. Cuscuta major.

Caulis funiculiformes, succulenti, circa plantas voluti; radix nulla, nec folia. Flores glomerati, sessiles; calyx quadrifidus, rubens, succulentus; corolla alba; segmentis rubris; stamina quatuor; capsula bilocularis, horizontaliter dehiscens.

Cuscuta Europæa L. supra Bryoniam communis. Grodnensis, annua; florens junio. Lugdunea.

Obs. Planta officinalis inodora, subamara. Certe succus non laxat alvum.

Laudanda contra icterum, affectionem hypochondriacam, rheumatismum, scabiem, herpetem: non sola sanat, sed egregium adjuvans.

Planta tinctoria. Debili colore subrufo aut rubro tingit lanas.

Planta œconomica. Caprarum, ovium appetitum acuit. Noxia lino, humulo. Sub amplexibus cuscutæ omnes aliæ plantæ macie pereunt, aut si non moriantur, nec flores exhibent, nec semina.

Corolla quinquefida.

42. Cuscuta minor.

Caulis tenuiores, filiformes, rubicundi. Squamæ plurimæ,

pedunculatæ; bractæ lineares. Squamæ spicæ hirsutæ, siccæ; corollæ lutescentes.

Plantago Pfyllium L. communis, arvensis. Florens junio, Grodnensis.

Pfyllium ramofum var. caule herbaceo, procumbente.

Pfyllium ramofum var. foliis linearibus, dentatis: capitulis foliatis.

Mixtæ cum præcedenti, unde provenit plantago cynops Linnæi.

Obs. Semina præbent copiosum mucilaginem sicut semina psyllii, cæterum similis: igitur tentanda in iisdem morbis, in inflammationibus internis & externis, in dysenteria, ardore urinæ, ophthalmia.

V A G Æ.

STAMINA QUATUOR, STILUS UNUS.

Corolla quadrifida.

44. Sanguisorba major.

Caulis bipedalis. Folia pinnata, foliolis cordatis. Spicæ breves, ovatæ, densæ. Calyx bifolius. Germen intra calycem & corollam; capsula bilocularis.

Sanguisorba officinalis L. rara circa Grodnam; passim prope hortos, florens julio. Lugdunea.

Obs. Radix aromatica, subacris.

Vana & inutilis contra rabiem.

Utilius adjuvans pro cura diarrhœæ chronicæ; in evacuationibus sanguinis suspecta.

Ante Florescentiam optimum suppeditat pabulum peccoribus.

P A R A S I T Æ.

STAMINA QUATUOR AUT QUINQUE: STILI DUO.

Corolla quadrifida.

45. Cuscuta major.

Caulis funiculiformes, succulenti, circa plantas voluti; radix nulla, nec folia. Flores glomerati, sessiles; calyx quadrifidus, rubens, succulentus; corolla alba; segmentis rubris; stamina quatuor; capsula bilocularis, horizontaliter dehiscens.

Cuscuta Europæa L. supra Bryoniam communis. Grodnensis, annua; florens junio. Lugdunea.

Obs. Planta officinalis inodora, subamara. Certe succus non laxat alvum.

Laudanda contra icterum, affectionem hypochondriacam, rheumatismum, scabiem, herpetem: non sola sanat, sed egregium adjuvans.

Planta tinctoria. Debili colore subrufo aut rubro tingit lanas.

Planta œconomica. Caprarum, ovium appetitum acuit. Noxia lino, humulo. Sub amplexibus cuscutæ omnes aliæ plantæ macie pereunt, aut si non moriantur, nec flores exhibent, nec semina.

Corolla quinquefida.

42. Cuscuta minor.

Caulis tenuiores, filiformes, rubicundi. Squamæ plurimæ;

32 COROLLÆ UNIPETALÆ

Flores pauciores; corolla quinquefida, stamina quinque; cæterum facies præcedentis.

Cuscuta Epithymum L. Grodnensis. Supra galeopfidem; florens julio.

STAMINA QUINQUE, STILUS UNUS.

Germina quatuor in fundo calycis.

SEMINA NUDA.

Asperifolia.

Corollæ unipetalæ, quinquefidæ, pleræque regulares. Germina quatuor in fundo calycis campanulati, quinquefidi. Semina nuda in ampliato calyce contenta. Caulis ramosus. Folia alterna, elongata, aquosa, mucilaginosæ, pilosa aut aspera. In plerisque flores spicati, spica revoluta.

COROLLÆ HIPOCRATERIFORMES.

Foliis hirsutis.

47. Scorpioides hirsutus.

Caulis hirsutus; ramis filiformibus, pedalis aut palmaris. Folia inferiora ovato-lanceolata; superiora lingulata, obtusa: omnia hirsuta, glauca, apice callosa. Corollæ parvæ, tubulosæ; limbo plano cæruleo aut albo; fauce squamulis convexis, luteis clausa. Semina glabra.

Scorpioides hirsutus var. nanus.

Caulis vix pollicaris. Folia alba, villosa, non aspera, lanceolata: spica pauciflora; corollæ fauce saturate lutea.

Scorpioides

ALSINE μύσσηλις ἀνδρομηλινος P. 32. N. 47.

Myosotis scorpioides L. var.

scorpioides hirsutus var. pedunculis axillaribus unifloris. Folia hirsuta, saturate viridia, majora; caulina approximata; præter spicam paucifloram, pedunculi longi, uniflori, axillares. Corollæ majores.

Tres nostræ, myofotis Scorpioides arvensis L. Grodnensis, arvensis; florentes aprili, maio. Annuæ. Lugdunæ.

Obs. Inodora, fatua. Nescio quare contempta a pecoribus; teneram tamen capra devorat. Vires medicæ nondum observatione stabilitæ, vixque sperandæ utiles pro praxi.

Foliis glabris.

48. Scorpioides glaber.

Caulis major, sæpe bipedalis. Folia majora, glabra, succulentiora. Corollæ majores. Radices longæ, fibrosæ.

Myofotis Scorpioides var. glabra L. perennis: communis in aquosis: Grodnensis, florens junio, julio. Lugdunæ.

Scorpioides glaber var. floribus carneis, Grodnensis; rarior.

COROLLÆ INFUNDIBULIFORMES.

Seminibus glabris.

49. Lithospermum majus.

Caulis bipedalis, asper, erectus, ramosissimus. Folia lanceolata. Pedunculi axillares, breves, uniflori. Calyx profunde quinquefidus. Corolla albescens, parva; fauce nuda, perforata, calycem vix superans. Semina dura, nitida.

Lithospermum officinale L. Grodnensis. Junio florens; perennis, rara. Lugdunæ, communis.

Obs. Planta officinalis, œconomica. Semina inodora, insipida. Folia ingrati odoris. Semina cum acidis effervescent; etiam magna dosi adhibita non augent copiam urinarum. Ex præjudicio & falsa analogia vis lithonriptica

desumit originem. Pulvis seminum non inutile auxilium, quando saburra acida infestat ventriculum, apud hypochondriacos & infantes. Sæpe fasto eventu decoctum seminum pulverifatorum in torminibus ventris infantum adhibui, addendo pulverem decocto. Succus foliorum, addita aqua, non frustra fuit præscriptus ad leniendum dolorem in inflammationibus.

Oves & capræ fame pressæ comedunt folia, sed alia melioribus datis, relinquunt illa.

Seminibus rugosis.

50. *Lithospermum minus.*

Caulis vix ramosus, semipedalis. Folia præcedentis, minora. Corollæ similes. Semina conica, rugosa.

Lithospermum arvense, L. communis, Grodnensis. Florens junio, annua. Lugdunea.

Observ. Planta tinctoria, officinalis, œconomica. Radices colorem rubrum oleo & aquæ conciliant: quid valeat oleum tinctum contra pleuritidem adhuc de novo statuendum.

Oves & capræ comedunt recentem herbam.

Radice recenti puellæ pingunt faciem; recens enim fricata super cutem pulchro colore roseo imbuunt illam.

Seminibus basi insculptis.

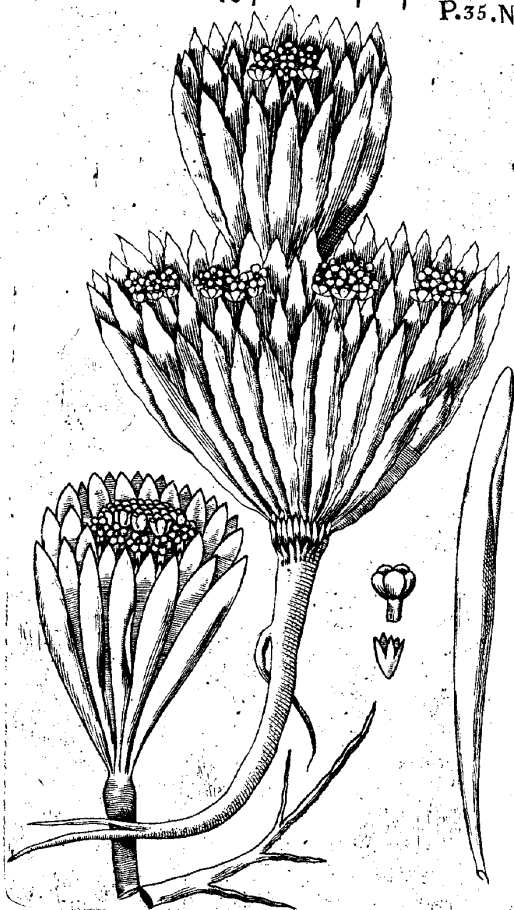
51. *Buglossum asperum.*

Caulis pedalis, asper. Folia lanceolata, asperrima. Spicæ axillares, imbricatæ. Secundæ corollæ violacæ, cæruleæ: fauce clausa squamis concavis albis. Semina basi insculpta. *Anchusa officinalis* L. Grodnensis, arvensis: florens diu, perennis. Lugdunea.

Buglossum asperum: varietas angustifolia.

Habitus præcedentis: differt foliis angustioribus, subdentatis, spicis geminis, caulem terminantibus.

CYNOGLOSSVM *officinale*. L.
 ἀλπιχοχαμαιανθήρυθρον.
 P.35.N.52.

NON FIGURATE.

Anchusa angustifolia L. rarior, Grodnenfis, florens julio, perennis.

Obs. Planta officinalis, œconomica, tinctoria, fatua, inspida, inodora, attamen medicamentosa propter extractum nitrosum.

Succus & decoctum utile adjuvans pro cura tussis catarrhalis epidemicæ. Auxilium præstans in inflammationibus internis, nec non dysenteris.

Absurda assertio prætorum, qui flores cordiales pronuntiant. Fatua & inutilis aqua florum distillata.

Planta juvenis, tenera, nutrimentum salubre, condita sicut spinacia; gratæ & facilioris digestionis; copiose succum nutritivum exhibet pecoribus. Corollæ viridem picturam recenter expressæ & succo alumine coctæ præbent.

Seminibus magnis echinatis.

§2. *Cynoglossum fœtens.*

Caulis ramofus, erectus, crassus, cubitalis. Folia lato-lanceolata, mollia, sericea, fœtida; racemi florum axillares. Corolla tubo brevi, limbo purpurascens: Fauce clausa, squamis subvillosis. Semina magna, echinata, stilo permanenti affixa.

Cynoglossum officinale, L. Grodnenfis, communis juxta vias: florens junio, biennis. Lugdunæ.

Cynoglossum fœtens: var. corollis cæruleis.

Caulis semipedalis, tenior, foliis angustioribus, mollioribus orustus. Pedunculi breviores, unde flores congesti.

Grodnenfis: rarior, florens julio, annua.

Obs. Planta officinalis, œconomica. Radix & folia ingratum spargunt odorem; aqua distillata, nauseosa, narcotica. Radicis extractum salsum, subamarum; non est narcoticum: inde concluditur narcoticum principium tenuissimum esse & exhalatione dissipari.

✱ COROLLÆ UNIPETALÆ

Intus & extus administrata auxilium præstans pro curatione plurimorum morborum. Non inutile adjuvans in ambustionibus, in rheumatismis, forma embrochationis; decoctum egregium anodynum contra diarrhoeas cum torminibus; infusio certe narcotica; somnum quietum in affectionibus hysteriis & hypochondriacis, soluto spasmo, conciliat. Caute adhibenda in inflammationibus; embrochatio tamen cum decocto plantæ recentis in pleuritide minuit egregie dolores. Nullum præstantius cognosco remedium contra inflammationes oculorum cum intolerantia lucis. Intactam relinquunt pecora: etiam capra noluit comedere recentia folia. Nutrit phalænâ domi-
nulam.

Fauce pervia.

53. Pulmonaria cordato folio.

Caulis pedalis, hirsutus, succulentus. Folia radicalia, palmaria, ovato-cordata, aspera. Calyx prismatico-pentagonus. Corolla fauce pervia, segmentis purpureis aut rubris.

Pulmonaria officinalis L. communis, Grodnenfis, silvatica; florens maio, perennis. Lugdunea.

Pulmonaria cordato folio var. flore albo.

Hæc vix palmaris: folia breviora.

Grodnenfis, rarior, florens junio.

Pulmonaria cordato folio var. foliis maculatis.

Grodnenfis: rarissima. Maculæ rariores & minus saturata quam in Gallia.

Observatio. Planta officinalis, œconomica. Folia inodora, insipida, viscida. Extractum inspissatum nitrum præbet, quid valeat contra faucium asperitatem, sanguinis spumatum, tormina ventris, adhuc novis observationibus confirmandum. In inflammationibus pleuræ & pulmonum utile adjuvans succus & decoctum, etiam si forte præ-

PULMONARIA ὀρεακιλίδατος P.37. N.54.
angustifolia. L.

NON FIGURATÆ.

hæc proprietas a doctrina signaturarum fuerit deduc̃ta.
 Recentem plantam capra, ovis & vacca avide comedunt. Chryfomela nemorum folia devorat.

54. *Pulmonaria angustifolia* L.

Facies præcedentis : folia angustiora, lanceolata. Caulis semipedalis, sicciior. Flores cærulei & purpurei. Grodnensis, communis, silvatica, perennis, florens maio. *Pulmonaria angustifolia* var. floribus albis. Communis, Grodnensis, silvatica.

55. *Pulmonaria pauciflora*.

Caulis simplex, vix palmaris, subhirsutus. Folia radicalia uncialia, ovata, acuminata, læte viridia. Flos unicus terminans caulem : tubus corollæ calyce longior. Corolla rubra segmentis subrotundis.

An varietas cordati folii, Grodnensis, silvatica. Florens maio

COROLLÆ VENTRICOSÆ.

56. *Consolida major*.

Caulis plurimi bipedales, basi rubra. Folia longa, ovato-lanceolata, decurrentia seu petiolo folioso cauli agglutinato, læte viridia. Flores nutantes, penduli; corollæ carneæ, magnæ; limbo tubulato, ventricosæ; fauce clausa, radiis subulatis.

Symphytum officinale, L. communis, Grodnensis, pratenfis. Florens maio, perennis. Lugdunea.

Consolida major var. foliis latioribus, vix decurrentibus; corollis cæruleis.

Consolida major var. corollis albis, & lutescentibus. Grodnenses, florentes julio, silvestres.

Obsev. Planta officinalis, œconomica.

Radix inodora, insipida, maximam quantitatem mu-

PULMONARIA ὀρεανικιδῶς P. 37. N. 54.
angustifolia, L.

NON FIGURATÆ. 37
 hæc proprietas a doctrina signaturarum fuerit deducta.
 Recentem plantam capra, ovis & vacca avidè comedunt.
 Chryfomela nemorum fôlia devorat.

54. *Pulmonaria angustifolia* L.

Facies præcedentis : folia angustiora, lanceolata. Caulis
 femipedalis, siccior. Flores cærulei & purpurei.
 Grodnensis, communis, silvatica, perennis, florens maio.
Pulmonaria angustifolia var. floribus albis.
 Communis, Grodnensis, silvatica.

55. *Pulmonaria pauciflora*.

Caulis simplex, vix palmaris, subhirsutus. Folia radicalia
 uncialia, ovata, acuminata, læte viridia. Flos unicus
 terminans caulem : tubus corollæ calyce longior. Corolla
 rubra segmentis subrotundis.

An varietas cordati folii, Grodnensis, silvatica. Florens maio

COROLLÆ VENTRICOSÆ.

56. *Consolida major*.

Caulis plurimi bipedales, basi rubra. Folia longa, ovato-
 lanceolata, decurrentia seu petiolo folioso cauli agglu-
 tinato, læte viridia. Flores nutantes, penduli; corollæ
 carneæ, magnæ; limbo tubulato, ventricosæ; fauce
 clausa, radiis subulatis.

Symphytum officinale, L. communis, Grodnensis, pratensis.

Florens maio, perennis. Lugdunea.

Consolida major var. foliis latioribus, vix decurrentibus;
 corollis cæruleis.

Consolida major var. corollis albis, & lutescentibus.

Grodnenses, florentes julio, silvestres.

Observ. Planta officinalis, œconomica.

Radix inodora, insipida, maximam quantitatem mu-

cilaginis glutinosæ suppeditat. Contra sputum sanguinis cum sensu ardoris in pectore non novi efficacius remedium, sæpe etiam cum fausto eventu præscripti in tenebris cum apparatu hemorrhoidali dolorifico, in ardoribus urinæ, in torminibus ventris. Decoctum foliorum sæpe cum levassine adhibui in pleuritidine. Mirigat tormina in dysenteria. Decoctum radice utile adjuvans pro curatione herpetum, scabiei, ulcerum. Infusio florum phthisi inutile auxilium.

Ex radice in pulverem redacta, cum aqua cocta, decocto per linteum depurato, calide per laccam effuso, pulcher kermesinus color paratur.

Gluten ex symphyto obtinetur utile pro adjuvanda fistura pilorum caprarum.

Pecoribus planta recens bonum pabulum præbet; quando vaccæ copiose folia comedunt, majorem copiam lactis exhibent.

CALYCES COMPRESSI.

57. *Asperugo procumbens* L.

Caulis ramosus, prostratus; angulis asperis. Folia hirsuta, ovato-lanceolata. Pedunculi axillares. Corollæ parvæ, cæruleæ: fauce clausa squamis. Calyx seminum maximus, compressus: lamellis plano-parallelis, sinuatis.

Communis, arvensis, Grodnenfis, florens maio, annua. Lugdunæ, rara.

Asperugo procumbens var. *tenerior*, caule breviori, vix ramoso, corollis albis.

Grodnenfis rarior, arvensis, florens maio.

Obs. Herba fatua, inodora, nondum introducta pro curatione morborum. Mucum dulcem nutritium juvenis copiose pecoribus offert.

ECHIVM ἀνθοκυανοπόρφυρον P. 39. N. 3

NON FIGURATÆ.

COROLLÆ ROTATÆ.

Seminibus echinatis.

58. *Lapula echinata.*

Caulis erectus, pedalis, ramosissimus. Folia lanceolata; hirsuta. Flores sessiles: corolla subrotata; tubo brevi, parva, saturate cœrulea; fauce squamis quinque luteis clausa. Semina echinata: aculeis apice bifidis.

Myosotis Lapula L. communis, Grodnensis, arvensis, annua. Florens a junio ad augustum.

Lapula echinata var. vix palmaris, flore albo.

Grodnensis florens julio, ruderalis. Lugdunea.

Obs. Odor totius plantæ mihi ingratus: accedit ad odorem cynoglossi. Pecora negligunt illam; oves famelicæ noluerunt comedere folia. Nondum introducta in officinis; meretur tamen examen practicorum: extus pulpa foliorum egregium anodynum in inflammationibus.

Seminibus striatis.

59. *Borrago aspera.*

Caulis bipedalis, asper, foliis rectus. Folia hirsuta, latissima; ovata, succulenta. Flores nudentes: calyces patentes. Corollæ cœruleæ aut albæ, planæ: tubo brevissimo: segmentis acutis: fauce radii conum formantibus clausa. Semina striata.

Borrago officinalis L. Grodnensis in hortis derelictis, advena: florens julio, perennis. Lugdunea.

Obs. Planta officinalis. Folia aquosa, succulenta, succum viscosum, nitrosum suppeditant.

Flores inodori.

Succum & decoctum sæpissime prescripti cum levamine in morbis acutis, præsertim in inflammationibus, in peripneumonia, pleuritide & erysipelate, in febris

catarrhalibus. Infusio florum debile auxilium pro tussi lenienda; certe non sunt cardiacæ; profus inutilis aqua distillata. Succus utiliter adhibetur declinantibus morbis expectoratione judicandis.

Diu servatus in loco tepido succus vinosam subit fermentationem.

Folia recentia mucum nutritium copiose continent; cocta cum butyro gratum dant ferculum.

Nutrit borrago phalanam gamma. Vacca avidè comedunt borraginem.

COROLLÆ IRREGULARES.

TUBO CURVO.

*Foliis sinuatis.*60. *Lycopsis undulata.*

Caulis asperrimus, pedalis, aut semipedalis. Folia lingulata, marginibus plicatis & leviter incis, aspera pilis rigidis, basi bulbosis. Corolla cærulea, venis albis aut rubris picta; tubo curvo gibboso, inflato; limbo inclinato, subirregulari. Semina rostrata. Calyces seminum erecti.

Lycopsis arvensis L. Grodnensis, communis, florens maio, annua. Lugdunea.

Obs. Calyces profunde quinquefidi segmentis hispidis; limbus corollæ quinquefidus, irregularis, segmentis duobus longioribus & latioribus: faux clausa fornice alba; stamina ad mediam tubi longitudinem ascendunt; antheræ nigrescentes; limbi corollæ duarum linearum & dimidiæ. Caulis sulcatus, simplex & ramosus. Flores pedunculati, terminantes caulem aut ramos. Folia quatuor pollicum longa, septem linearum lata. Pili rigidi in marginibus foliorum terminant dentes obtusos; omnes nervi similibus pilis sunt armati. Semina rugosa, rostrata, magno umbilico seu foveola notata, raro quatuor. Co-

rollæ tubus albescens: segmenta passim video albescencia maculis carneis picta.

Floreat a 18 maii ad vigesimam quintam in arvis arenosis & juxta vias: vix crederem annuam. Video radicem crassam, sublignosam, coronatam marcidis foliis initio maii.

*Foliis non sinuatis.*61. *Lycopsis ampulosus.*

Habitus præcedentis; caulis tenuior; bulbi pilorum crassiores.

Folia lanceolata non sinuata, denticulis raris ornata.

Calyx major; corollæ nutantes tubis curvis luteis; limbis vere irregularibus cæruleo-rubescens.

Accedit ad pullam Linnæi, communis, Grodnensis, arvensis; florens junio, annua.

Obs. *Lycopsis minor.*

Radix tenuis, fusiformis, castanea. Caulis simplex, tenuis, sulcatus, hispidus. Folia alterna radicalia, lato petiolo prædita, spatulata, caulina intermedia, sessilia, etiam spatulata; superiora lanceolata, omnia dentata, dentibus brevissimis nullo modo sinuata, pilis longioribus armata; pagina foliorum ad basim pilorum, ampullis crebris onustæ. Pars superior caulis nutans cum spica una florum, curva. Calyx magnus, hispidus; tubus corollæ nutantis curvatus infra faucem, luteus; limbus vere irregularis, segmentis cæruleo-rubescens.

Nota. Si simplex varietas arvensis, certe notabilis sicut videre est comparatione utriusque descriptionis.

Communis in arvis prope Grodnam: floreat 10 junii; annua.

*Corolla campaniformi irregulari.*62. *Echium tuberculatum.*

Caulis erecti, cubitales, hispidi pilis bulbosis. Folia angusta, lanceolata, hirsuta. Spicæ florales, numerosæ, axillares, incurvæ. Flores sessiles, unilaterales. Calycis

segmenta inæqualia; corolla tubuloso-campanulata; limbo irregulari: fauce nuda, ampla, cærulea; femina rostrata. Echium vulgare L. communis, arvensis, diu florens, Grodnensis, perennis, Lugdunea.

Echium tuberculatum, var. flore albo.

Hæc ramosa, corollis minus irregularibus, caule altiore, crassiore: videtur Echium Halleri 60;

Echium tuberculatum, var. flore carneo.

Echium tuberculatum var. floribus cæruleis & rubescentibus.

Echium tuberculatum var. caule ramoso.

Provenit ab elongatione spicarum, quæ folia ex scapis producant.

Echium tuberculatum, var. ramosa, foliis ovato-lanceolatis. In ista caulis nullus generalis. Rami tres aut quatuor a radice, palmares. Folia ovato-lanceolata. Flores axillares, sessiles in plerisque foliis. Spicæ paucifloræ terminales. Corollæ saturate cæruleæ; segmenta calycis latiora.

Echium tuberculatum, var. uniflora.

Tota planta vix pollicaris. Folia lineari lanceolata. Flos unicus terminans caulem. Corolla rubro-violacea, duplo minor quam in aliis.

Omnes istæ varietates circa Grodnam observatæ in arvis.

Obs. Planta officinalis, œconomica. Folia junioris plantæ contusa succum largiuntur sat copiosum, satium est nitrosam: indicatur in tussi, pleuritide, succedaneum Bieglossi. Radix recens subdulcis. Superstitione & doctrina signaturarum antistites nostri ducti commendarunt semina contra morsum serpentum. Apibus corollæ gratissima: etenim in fundo tubi melleus humor sat copiosus eructat; gluten pilorum etiam dulcedinem lingue præmit: vere equi, sicut asserit Linnæus, intactam relinquant herbam; an propter duritiem & asperitatem pilis pungentibus? Vaccæ ramen & oves libenter illam recentem devorant.

STAMINA QUATUOR, QUINQUE, SEPTEM:
STILUS UNUS.

Gemina feminum involuta capsula, in flore contenta.

COROLLÆ ROTATÆ.

STAMINA QUATUOR.

COROLLA QUADRIFIDA.

63. Centunculus minimus L.

Caulis ramosus, vix triuncialis. Folia minima, ovato-lanceolata, plerumque alterna, inferiora opposita. Flores axillares. Calyx quadrididus, corolla major; corolla alba, minima capsulala horizontaliter dehiscens.

Grodnenfis, in muscosis humidis, Losofna: annua, florens junio. Lugdunea.

STAMINA QUINQUE.

COROLLÆ QUINQUEFIDÆ.

Caule repente, flore rubro.

64. Anagallis Phœnicea.

Caulis ramosus, procumbens, tener. Folia opposita, ovato-lanceolata, aquosa. Pedunculi uniflori, axillares. Calyx quinquefidus. Corollæ tubus brevissimus; limbus planus, ruber, miniatus. Filamenta barbata. Capsula rotunda, horizontaliter dehiscens. Semina numerosa in alveolis placentæ rugosæ nidulata. Herba amara, pedalis. Specimina inveni vix biuncialia.

Anagallis arvensis L. communis, Grodnensis, arvensis, florens junio, annua. Lugdunea.

Obs. Planta officinalis œconomica, succulenta, subamara, subaromatica, in phthisi, asthma, non inutile adjuvans. Decoctum & fuccus foliorum utiliter adhibentur contra catarrhum cum tussi & ardore faucium.

Vis contra rabiem, melancholiam, insaniam, adhuc dubia: frustra in his morbis magna dosi dedimus. Certe planta edulis.

Oves, capræ, vaccæ libenter illam devorant.

Caulis repente, flore luteo.

65. Numularia repens.

Caulis prostratus, radículas emittens. Folia rotunda, integerrima; intermedia majora. Pedunculi uniflori, axillares; corolla lutea, magna. Stamina basi unita, villosa. Calycis foliola quinque basi cordata. Capsula rotunda, acuminata, apice dehiscens, decem valvis.

Grodnenfis, communis in fossis. Florens junio. Lugdunæ.

Obs. Planta officinalis, œconomica. Folia inodora, saporis acerbi, non inutilis juxta nostras observationes in cura diarrhœæ, sub sine dysenteriae. Laudant plurimi contra hæmorrhagias, sputum sanguinis. Decoctum vere utile in ulceribus senum.

Oves & capræ avide comedunt folia.

Est *Lyfimachia numularia* L.

Caulis erecto, flore majori.

66. Lyfimachia panniculata.

Caulis erectus, tripedalis, ramosus. Folia subopposita lanceolata. Flores racemosi: racemi terminales corymbosi. Calyx quinquefidus apicibus miniatis. Corolla crocea. Vagina producens stamina.

Lyfimachia vulgaris L. Grodnenfis, communis, silvatica; florens julio, perennis. Lugdunæ.

Lyfimachia panniculata, var. foliis ternis.

Lyfimachia panniculata, var. foliis quaternis.

Lyfimachia panniculata, var. foliis quinis.

In his tria, quatuor aut quinque folia ad nodos verticillatim disposita.

Lyfimachia panniculata, var. foliis ovato-lanceolatis.

In omnibus varietatibus folia sessilia aut subsessilia, integerrima aut subinnata. Racemi pauciflori aut multiflori. Communes Grodnenfes.

Obs. Planta officinalis, œconomica, tinctoria. Folia austera. Decoctum fuit laudatum in hæmorrhagiis, diarrhœa, dysenteria, ulceribus; sed nullam specialem harum virium observationem invenio: igitur adhuc de novo tentanda. Non frustra bis adhibuimus contra fluxum muliebrem; absque noxa moderamen attulit. Vere combusta odorem fortem & specialem spargit.

Tenera a vacca, capra, ove avide comeditur.

Luteo colore lanas inficit.

Caulis erecto, flore minori.

67. Lyfimachia thyrsiflora L.

Caulis simplex, vix pedalis, basi circa nodos radículas producens. Folia opposita, sessilia, remota, angusta, lanceolata; pagina inferiore, subvillosa, albescentia. Racemi axillares foliis breviores, lateraliter nascentes ex axillis foliorum inferiorum. Corollæ lutescentes; laciniis angustis, vix linearibus, vixque basi coalitis; apicibus macula crocea notatis.

Grodnenfis, paludosa, communis Lipska: florens junio; perennis. Lugdunæ.

Lyfimachia thyrsiflora, var. corollis septemfidis.

Stamina septem corolla longiora. Foliola calycis septem.

Thyrus in utraque minimus, vix pollicari longitudine. Mixta cum priori. Florens junio.

46 COROLLÆ UNIPETALÆ

Obs. Planta œconomica. Boves & capræ vix illam devorant : intactam , melioribus herbis repertis , derelinquunt illam.

COROLLÆ SEX ET SEPTEMFIDÆ.

68. Trientalis alfinæ flore.

Caulis palmaris , nudus. Folia lanceolata ; inferiora minora , Inter folia pedunculi uniflori , pauci : unus aut alter. Calyx foliolis quinque formatus ; corolla alba , plana ; quasi ex septem petalis formata , basi vix unitis. Stamina septem. Capsula rotunda.

Trientalis Europæa L. communis ; silvatica ; Grodnensis. Florens maio , perennis.

Sequentes inveni varietates : 1. Corolla quinquefida : 2. sexfida : 3. octofida cum totidem staminibus : 4. uniflora : 5. biflora : 6. triflora : 7. caule in medio uno folio ornato. In eodem loco segmenta corollæ acuta & obtusa.

COROLLÆ TUBULATÆ.

Limbo concavo.

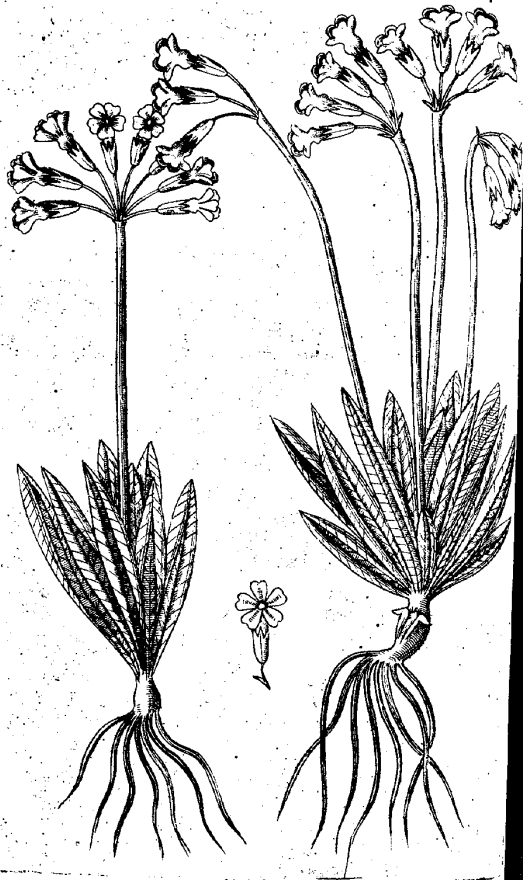
69. Primula odorata.

Folia radicalia , rugosa , dentata ; hirsuta. Scapus multiflorus , semipedalis , involucrum ex foliolis brevibus ad origines pedunculorum. Calyces longi , tubulosi , ventricosi , quinque angulares. Corolla lutea : tubo cylindrico. Capsula cylindrica , apice dehiscens. Flores suave olentes , nitantes.

Primula veris L. communis , Grodnensis , silvatica : florens maio , perennis. Radix spargens odorem caryophyllorum. Lugdunæ.

Obs. Planta œconomica , officinalis. Flores suave olentes , odore proprio ; radices contusæ odorem caryophyllorum spargunt. Infusio florum & aqua distillata debile

P. 47. N. 70.
PRIMULA VERIS. PRIMULA VERIS.
 χλωρανθορθοσκιαδίδης. πολυκαυλονόσκιμος

NON FIGURATE.

47

auxilium contra paralyfim, vertiginem: utiliores in morbis acutis cum prostratione virium; præfertim infufa in vino, radix pulverifata, aut, quod melius, recens infufa in doloribus artuum non contemnendum adjuvans. Pulvis recentis radicis infpiratus mihi fternutationem non excitavit; irritat tamen nares. Flores vinum, radix cerevifiam flagrantem reddunt. Folia in acetariis & placentis ab Anglis introduéta. Corollæ plerumque deficcatione virefcunt.

Folia pabulum falutare pecoribus primo vere fuppeditant; adultiora nimium dura, melioribus repertis, oves & capræ contemnunt.

Limbo plano.

70. *Primula inodora.*

Habitus præcedentis, alior, pedalis; folia majora. Flores majores, vix nutantes. Corolla pallens: fauce flava: limbo plano.

Primula elatior L. Grodnensis, filvatica, perennis: florens aprili, maio; rarior. Lugdunea, communis.

COROLLÆ TUBULOSÆ LIMBO VILLOSO.

Foliis ternatis.

71. *Mênyanthes trifoliata* L.

quatica: folia ternata, longe petiolata, amariffima. Scapus bafi foliorum involutus. Flores racemofi. Corollæ albæ: limbo pilis longis crispis pulchre ornato. Stigma bifidum. Capfula bivalvis.

communis in paludibus., Grodnensis, florens a maio ad julium, perennis. Lugdunea.

ariat foliis ovatis aut lanceolatis, majoribus aut minoribus, æqualibus aut inæqualibus, integerrimis aut subferratis, corollis albis, carneis, rubris, racemo elongato aut contracto.

Obs. Planta officinalis, œconomica, tinctoria. Folia saporis acris, amarissimi, odoris proprii, pretiosum medicamentum suppeditant pro debellandis morbis chronicis; experientia probatum contra isterum, chlorosum, affectionem hypochondriacam, cachexiam, debilitatem ventriculi cum saburra pituitosa. Sola sæpius sufficienti dosi administrata febres quartanas profligavit.

Decoctum utile pro ulceribus antiquis ad statum plagæ reducendis. Intus & extus præscriptum utile adjuvans in scabie. Plura alia promittit in practicis rite præscripta hæc species.

Folia comeduntur ab ovibus & capris; illorum appetitum acuunt. Præparata colorem viridem tinctoribus largiuntur.

Foliis simplicibus.

72. *Nymphoides orbiculata.*

Aquatica: caulis tenuis. Folia natantia, cordata, integerrima, orbiculata, diametri pollicis. Pedunculi plurimi, axillares. Corolla magna, lutea, tubo brevi: limbo campanulato, marginibus ciliatis, pilis brevioribus; vis quinquefida. Capsula mollis, compressa.

Menyanthes nymphoides L. Grodnenfis. In aquis silvæ Boubrowiczyczna. Florens junio, rara: perennis. Lugdunæ.

COROLLÆ HYPOCRATERIFORMES.

73. *Hottonia millefolium.*

Aquatica. Caulis emerfus, erectus, nudus. Caulis immerfus foliis pinnatis numerosis ornatus: Pinnulæ vix lineares, numerosissimæ, fragiles. Flores racemosi: pedunculis verticillatis. Calyx persistens: corolla tubulosa; limbo plano; capsula rotunda, subpentagona.

Hottonia palustris L. communis, Grodnenfis, in stagnis leziory. Florens maio, perennis. Lugdunæ.

GENTIANA pneumonanthe L.

NON FIGURATÆ.

Obf. Planta œconomica, fatua. Recentem plantam vix tangunt pecora, propter fœtorem accidentalem; ficcata comedit capra, fed miserum præbet pabulum; cæterum pulcherrima planta, diu florens, magnitudine florum panniculi conspicua.

STAMINA QUATUOR AUT QUINQUE.

Stigmata duo.

GENTIANÆ.

Corollæ monopetalæ, multiformes. Tot stamina, quot segmenta calycis & corollæ: in nostris segmenta quatuor aut quinque. Stigmata duo. Capsula elongata, bivalvis. Folia simplicia, glabra, opposita, elongata, amara.

COROLLÆ CAMPANULATÆ.

74. *Pneumonanthe angustifolia.*

Caulis cubitalis, tenuis, vix ramosus. Folia linearia aut angusto-lanceolata. Flores axillares, solitarii, oppositi, pedunculati. Corollæ campanulatæ, elongatæ, pollicares, faturate cæruleæ, quinquefidæ, tubo punctato. Plicæ inter segmenta. Stamina quinque, filamentis pistillum vaginantia.

Gentiana Pneumonanthe L. Grœdenfis, sæt frequens in silvis: Lofosna florens septembri, perennis. Lugdunæa. Pneumonanthe angustifolia, var. foliis latoribus, floribus sessilibus.

Sæpe in iisdem speciminibus folia sunt linearia & lato-lanceolata; flores inferiores petiolati, superiores sessiles. Mixta cum præcedenti.

COROLLÆ INFUNDIBULIFORMES.

75. *Centaurium umbellatum.*

Caulis semipedalis, quadratus, alatus. Folia radicalia latoria,
Tom. I. D

30 COROLLÆ UNIPETALÆ

obtusa. Omnia trinervia, lutescentia. Flores terminaliter, subumbellati. Calyx profunde quinquefidus. Corollæ tubus angustus, striatus: limbo purpureo, quinquefido: segmentis patulis, obtusis. Capsula gracilis, cylindrica, quasi bilocularis.

Gentiana Centaurium L. Grodnensis, arvensis, communis; florens junio, annua. Lugdunea.

Centaurium umbellatum, var. ramosissimum.

Rami axillares, oppositi; caulis pedalis. Folia majora corollæ carneæ.

Arvensis Grodnensis; florens septembri, annua.

Centaurium umbellatum, var. floribus albis.

Sat frequens in arvis; florens augusto.

Centaurium palustre minimum flore inaperto, Vaill. Parisi. t. 6. f. 2. Inveni in stagno prope Novogrodok. Lithuanica, Lugdunea.

Obs. Planta officinalis, œconomica: radix vix amara, sed non prorsus fatua. Folia amarissima. Corollæ vix ingratum amarum saporem excitant; cæterum omnes partes inodoræ. Aqua distillata fatua. Extractum gummosum & resinosum vires retinens, præstans medicamentum sæpe fausto eventu contra plurimos morbos præscriptum. Verum gentianæ luteæ succedaneum; sæpe solo decocto centaurii minoris mensuram fluxum à longo tempore superfluum determinavimus; magna dosi recens planta leviter cocta unam aut alteram alvi evacuationem procurat; hoc phænomenon pluribus observationibus confirmatum in Adversariis nostris invenimus. Pulvis foliorum cantaurii in febribus tertianis vernalibus vice fungitur corticis Peruviani sicut sæpe probavimus. Decoctum hujus plantæ putredinem ulcerum corrigit. Plantam desiccant oves & capræ comedunt.

NON FIGURATÆ

COROLLÆ HYPOCRATERIFORMES.

Quinquefida.

76. Amarella quinquefida.

Habitus centaurei; caulis basi violaceus. Folia viridivirescentia. Rami axillares foliosi & floriferi. Flores spicati. Segmenta calycis tubulosi inæqualia. Corollæ tubus viridescens, longus. Limbus planus, cæruleus aut rubro-violaceus; fauce ornata membrana, laciniata, fimbriata.

Gentiana amarella L. communis; florens octobri. Grodnensis, in humidis silvis, annua. Lugdunea, montana.

Tetrafida.

77. Amarella quadrifida.

Similis præcedenti: differt caule brevior, segmentis calycis quatuor, corollis cæruleis quadrifidis, fimbriis faucis tenuioribus.

Gentiana campestris L. citius florens, arvensis, rarior, annua. Lugdunea.

COROLLÆ OCTOFIDÆ.

78. Cruciata verticillata.

Caulis semipedalis. Folia per paria cruciatim disposita; quinquenervia, ovato-lanceolata, lutescentia, vaginaria. Flores subsessiles, verticillum axillarem formantes, terminantes, umbellati. Calyx corollæ adhærens, tubulosus, albescens. Corollæ segmenta quatuor, interjectis quatuor minoribus, bifidis. Corolla saturate cærulea.

Gentiana cruciata L. communis, Grodnensis; florens augusto: silvatica, perennis, Lugdunea.

Obs. Planta officinalis. Radix vere amara. Folia etiam amara. Pro curatione ulcerum vetustiorum efficax decoctum: cæterum in iisdem morbis internis præscribenda sicut radix gentianæ.

luteæ. Drachma una pulveris radicis hausta cum succo citronum ante paroxysmum febris tertianæ, profligavit hunc morbum.

STAMINA QUINQUE : STILUS UNUS.

LURIDÆ.

Tot stamina, quot segmenta corollæ & calycis: plerumque quinque in nostris. Corolla unipetala, plerumque limbo regularis. Folia sæpius alterna, patula. Fructus femina includens plurima, ficcus aut mollis. Pleræque foetidæ, tristes: plurimæ venenatæ aut saltem narcotice.

COROLLÆ REGULARES ROTATÆ, ANTHERÆ COALITÆ.

SOLANA L.

*Foliis hastatis.*79. *Dulcamara lignosa.*

Caulis basi frutescens, volubilis, parte suprema herbacea.

Folia inferiora cordato-lanceolata, superiora hastata.

Flores racemosi, axillares. Corollæ cæruleæ. Anthere sagittatæ; fructus: bacca rubra.

Solanum dulcamara L. silvatica, Grodnensis, frequens, florens junio, perennis; Lugdunæ.

Dulcamara lignosa var. floribus albis.

Rarior, silvatica, Grodnensis Losofna, florens julio.

Dulcamara lignosa var. foliis omnibus hastatis.

In ista folia omnia exhibebant basi aurículas duas, inæquales.

Grodnensis, rara in silva Grandzicze.

Obs. Planta officinalis, œconomica. Cortex & folia submara cum sensu dulcedinis. Odor foliorum proprius.

NON FIGURATÆ.

53 narcoticus. Succus foliorum & decoctum externo usu non inutile topicum contra inflammationes & caneros; infusum corticis assatum potum cum fausto eventu præscriptum in pleuritide, peripneumonia, phthisi, ulceribus internis, scabie, herpetibus. Vis purgans decocti nondum satis confirmata; quid valeat contra luem veneream adhuc observationibus novis probandum. Bacca vomitum excitant magna dosi seu ad viginti deglutitæ: tres aut quatuor nullum sensibilem effectum producant. Prudenter tentatæ minima dosi administratæ in posterum suppeditabunt famosum medicamentum. Extractum more Storckiano paratum absque noxa potest administrari. Folia recentia probatum medicamentum in ulcere vesicæ, rheumatismo; sensibiliter urinæ fluxum adaugens; aliquando purgans.

Flores cæruleum pulchrum colorem pro pictura suppeditare possunt. Rami flexuosi & dociles utiliter intervire possunt pro operibus vimineis.

Illustranda, raras occultat proprietates. Jam exemplo immortalis Storckii demonstratum habemus sub manu prudentis medici nulla vera existere venena, illaque solatuta & efficacia suppeditare auxilia. Pecora has plantas non comedunt.

*Bacca nigra.*80. *Solanum nigrum.*

ulius ramosus, herbaceus, inermis, pedalis. Folia mollia, ovata, dentato-angulata. Florum racemi subumbellati, nutantes. Corollæ albescentes. Bacca nigra.

*Bacca rubra.*81. *Solanum rubrum.*

ulius vix palmaris. Folia ovata, vix dentata, tincta

cæruleſcente colore. Corollæ albo-cæruleæ: baccæ rubræ.

Bacca lutea.

82. *Solanum luteum.*

Tota planta hirsuta, folia pilosa, laciniata. Corollæ albæ lutescentes. Bacca lutea.

Solanum nigrum Linnæi complectitur tria nostra, quæ in hortis frequentia, annua, in cultis hortis florentia julio, augusto, Grodnensia, Lugdunæa.

Obs. Tres nostræ species sunt officinales, fere inodoræ, fatua, attamen narcoticæ. Magna doſi decoctum foliorum ac baccæ ebrietatem, vertiginem, soporem excitant; minima doſi nullum effectum nocivum produciunt. Intus pulvis foliorum adhibitus ulcera mali moris carcinomatosa curavit. grana sex ipſemet devoravi absque noxa. Tentanda siccum conium maculatum cum cautelis a duobus granis, siccum doſim augendo. Sic procedendo practici arcanum possidebunt pretiosum pro debellandis plurimis chronicis. Succus extus ad linguæ rhagades laudatus; etiam ubi auxilium topicum in paronichia. *Planta novis observationibus verificanda: est solanum officinarum acinia lutea.*

Radicibus tuberosis.

83. *Solanum tuberosum L.*

Radices tubera plurima farinacea producentes. Caulis ramosus, bipedalis. Folia pinnata, subhirsuta: foliis majora, & minora, impari majore. Flores racemose corollæ magnæ cæruleo-purpureascentes. Bacca avellanae magnitudinis atro-rubens.

Planta Peruviana, perennis, in arvis Lithuanicis culta florens augusto.

Obs. Planta œconomica, officinalis. Farina tuberum per se difficilis digestionis, flatuosa. Observatione frequentiori confirmatum habeo: infantes tuberibus nostris præcipue

nutritos, tumoribus frigidis, scrophulis, infartui menterii præcipue esse obnoxios. Farina solani tuberosi fermentationi levi submissa, facilius digeritur, optimumque alimentum annonæ tempore suppeditat. Tubera fatua vario modo assata nunc ubique etiam delicatulis offeruntur. Parca quantitate comesta alimentum innoxium. Panem pura hac farina præparatum comedi boni saporis, sed ponderosum. Folia & caules fatua, inodora, in nostra Lithuania; absque effectu nocivo comedi cruda sat magna doſi. Extus in inflammationibus, panaritis, hæmorrhoidibus dolentibus, ambustionibus, forte efficacius non est topicum quam pulpa foliorum solani tuberosi: plurimis observationibus hos effectus salutaris stabilitos habemus. Nondum folia, intus præscripsimus; tuta analogia promittit hæc planta faustos eventus ex usu foliorum & baccarum in iisdem morbis jam enumeratis, quando exposuimus vires dulcamaræ. Sed deplorando fato practici paucis remediis exoticis contenti, salutaria medicamenta quæ minimo pretio suppeditantur, contempnunt & derelinquunt empiricis ignaris, qui his auxiliis sæpe sæpius propellunt morbos inutiles conatu a peritissimis medicis tractatos.

Nota. Ex quoque frustulo tuberis, dummodo sit oculus, exurgit nova planta; ideo facillime propagatur in Lithuania. Tubera parvæ nuci magnitudine, nisi sit culta planta in terra pingui. In Gallia tubera sæpe pugni volumen superant. Caules procumbentes terra oneratae radicales emittunt ex quibus evolvuntur nova tubera.

In Lithuania hirsutitatem sæpe deponit hæc species; aliquando non floret; sæpe invenio folia junioris plantæ petiolata, simplicia, seu non pinnata, aut tantum infra folium majus duæ auriculæ observantur. Folia laciniata passim etiam invenio: unde videre est quantum phrasæ Linnæianæ sunt, sæpe fallaces.

Foliis glutinosi.

84. Tabacum ovato folio.

Caulis pedalis. Folia ovata, integerrima, petiolata, glutinosa, acria, foetida. Flores numerosi, subracemosi. Calyx campanulato-tubulosus. Corolla lutescens, tubo brevi. Capsula rotunda, bivalvis, bilocularis: semina minima, numerosa.

Nicotiana rustica L. Grodnensis, passim in arvis, nec seminata; florens Augusto, annua, Lugduna.

Obs. Planta officinalis, oeconomica. Folia acria nauseosum & narcoticum spargunt odorem. Pulvis foliorum paratorum sternutamenta movet, pituitæ narium fluxum excitat, longo usu certe olfactum debilitat, abusu memoriam minuit, disponit ad vertiginem, apoplexiam. Fumus fistula suctus & repulsus apud assuetos præsertim in regionibus frigidis non nocet. Qui quotidiano usu non fumunt pulverem tabaci, hujus ope sperare possunt levamen ophthalmiæ cum copia lacrymarum laborantes.

Fumus tabaci instrumento proprio in intestinis propulsus, in tympanitide, cholera, aliquando fuit utilis.

Extus folia applicata sæpe ulcera antiqua cum sanie deducunt ad statum recentis vulneris. Non inutile topicum pro resolutione tumorum frigidorum recentium; lotium cum decoctione tabaci in morbo pediculari utilis. Intra magna dosi pulvis tabaci sumptus emesum cum anxietate excitat; minori dosi tractabile medicamentum non spernendum pro debellandis plurimis morbis chronicis, sicut licet his qui ab infartu, obstructionibus, originem ducunt, sed prudenter a practicis tractandum ferrox istud remedium. Decies vidi cum stupore juvenes nostros Lithuanicos, febre vernali tertiana laborantes, miscere

eum spiritu cerevisiæ cochlear unum pulveris tabaci venalis, uno haustu deglutire: hos omnes sanos vidi post aliquas evacuationes ano & cato. Discant hoc certissimo exemplo cogitantes medici quam lubrica sunt anodynorum practicorum dogmata; serio sequantur exemplum Storckii, qui centies factis inconcussis demonstravit nulla, sub directione sagacis medici, esse vera venena, istaque sola tali livore notata nobis suppeditare posse efficaciora auxilia.

Capsula echinata.

85. Stramonium spinosum.

Caulis tripedalis, ramosus: ramis oppositis, diffusis. Folia ovata, glabra, angulosa, foetida. Calyx tubulosus, angulosus, caducus. Corolla maxima, alba, plicata; tubo longo: limbo patente, quinquentato. Capsula bilocularis, quadrivalvis, erecta, ovata, nuce major, echinata. Semina nigra, reniformia, numerosissima.

Datura Stramonium L. communis inter rudera Grodnæ, diu florens, annua, Lugduna, rara.

Obs. Tota planta a longe virosam spargit odorem. Officinalis venenum narcoticum & medicamentum heroicum: minima dosi somnum profundum facit; altiori delirium, amentiam, maniam, convulsiones, subsultus tendinum, paralysem, aphoniam. Funesto errore semina loco feminum nigellæ erant vendita.

Acetum egregium hujus plantæ antidotum. Extus applicata pulpa foliorum dolores atroces hæmorrhoidum sæpius sedavi. Super cancrum ulceratum apposita rosionem impedit doloresque sopit. Primus clarissimus Storckius, vir natus pro bono publico, extractum stramonii in morbis internis methodice & audacter exhibuit; tentavit fausto successu pro debellandis infania, convulsio-

nibus, epilepsia. Res miranda prorsus quod planta que nimio dosi hos morbos excitat, parca dosi possit eodem propellere. Nondum propria nostra experientia has vires confirmare potuimus. In mania ab amico, administrato extracto stramonii morbum jugulatum vidimus. Nihil contrarii eventus contra illustrissimum Storckium probant.

In gravissimis morbis medicamentum quod decem centum sanat ægrotantes, medico verò semper est pretiosissimum.

Sero autumnò vaccæ avidè & sine noxa comedunt folia stramonii frigore nocturno temperata & correcta, sed plantam recentem intactam relinquunt. Forte etiam frigore correcta tutius adhiberetur in medicina.

COROLLÆ ROTATÆ LIMBO IRREGULARI.

VERBASCA L.

Caulis erecti, villosi, medullosi. Folia mollia, villosa. Flores dense spicati, numerosissimi. Calyx campaniformis, quinquefidus, laciniis inæqualibus; tubus brevissimus corollæ perpendicularis, hujus segmenta inæqualia, subrotunda, duo superiora breviora, inferiora tria majora: intermedio longiore. Stamina inæqualia, filamenta plerumque barbata, curva. Capsula ovato-conica, bilocularis, bivalvis: semina minima, numerosa.

Foliis decurrentibus lanatis.

86. Verbascum lanatum.

Caulis quadripedalis, Folia inferiora, magna, femipedalis, ovata, crenata: caulina decurrentia, tomento densè onusta, inde albescens. Spica simplex, pedalis, crassa. Flores densi, pallide lutei. Filamentorum barba alba, antheræ miniatæ.

Verbascum thapsus L. Grodnensis, juxta vias frequens, florens augustò, perennis, Lugdunæ.

Verbascum lanatum, var. spica ramosa.

In isto folia breviora. Spica ramos plurimos floridos producens. Corollæ luteæ, magnæ; filamenta purpurea.

Sat frequens in arvis: Grodnensis.

Obs. Florum verbasci infusum numerosis nostris observationibus vere pretiosum auxilium in dysenteria, diarrhœis activis, colica, tussi. Decocti foliorum enema in his morbis utilissimum adjuvans.

Foliis petiolatis tomentosis.

87. Verbascum parvo flore.

Caulis cubitalis, tenuis, ramosus. Folia inferiora petiolata, ovato-lanceolata, minor, superne villosa aut glabra, inferne subtomentosa; caulina vix petiolata, non decurrentia, superiora sessilia. Flores spicati, racemosi: racemis plurimis ex spica. Flores parvi albi aut lutescentes. Filamenta barbata.

Verbascum Lychnitis L. rarior juxta Niemen fluvium: Florens julio, annua. Lugdunæ.

Foliis saturate viridibus.

88. Verbascum nigrum. L.

Caulis bipedalis. Folia inferiora petiolata, majora quam in præcedenti, cordato-lanceolata, superne viridiginoscentia, inferne vix tomentosa: superiora sessilia, ovato-lanceolata. Corollæ flavæ, medio circulo purpureo: barbulis filamentorum purpureis.

Communis in arvis, Grodnensis, florens augustò, perennis, Lugdunæ.

Verbascum nigrum var. caule ramosissimo, spicis ramosis, foliis palmaribus. Sic in terris pinguioribus prope Grodnam.

COROLLÆ CAMPANIFORMES, LIMBO IRREGULARI

89. *Hyoscyamus niger* L.

Herba villosa, unguinosa, foetida. Caulis cubitalis, ramosus. Folia mollissima, elongata, pinnatifida, amplexicaulia. Flores terminantes congesti. Calyces campanulati. Corollæ magnæ, lutescentes, venis nigris pictæ. Stamina inæqualia, inclinata; capsula operculo tecta, per maturitatem desiliente.

Communis Grodnensis inter rudera, diu florens. Annuæ. Lugdunæ.

Obs. Calyx villosus, pilis albis, longis. Corolla trisili alpectu sublutea, lineis purpureo-nigris picta. Filamenta violacea. Antheræ striatæ, violaceæ, rubræ, duobus striis albis. Filamenta tertia parte longitudinis tubo corollæ agglutinata. Calyx tegit capsulam quæ cucurbitæ cum operculo figuram refert. Semina numerosissima, alba, placenta columnari adhærentia.

Vis delirium excitans residet in radice foliis & seminibus. Vidimus infantem sex annorum natum qui feminæ aliquot capsularum diglutierat, spatio trium dierum omnia signa amentia offerentem. Extractum hyoscyami vere pretiosum minima dosi præscriptum, ad tria gran. pro majori in morbis convulsivis. Sæpe fausto eventum tentavimus, in eclampsia, in convulsionibus hystericiis: in mania, etsi sæpe præscripsimus, nullum utilem effectum observavimus.

COROLLÆ CONICÆ, PLICATÆ, PLANTÆ VOLUBILES.

Plantæ lactescens, acres, purgantes. Caulis tenuis circumvolutus. Folia alterna, sagittata; pedunculi uniflori, foliolis oppositis ornati. Flores e regione opposita foliorum nati: calyces quinquefidi; corollæ tub

continuo ampliato formatæ, campaniformes, in quinque angulis plicatæ, brevissimis segmentis quinquefidæ. Capsula piriformis, trilocularis.

*Bracteis maximis.*90. *Convolvulus major*.

Caulis sexpedalis. Folia magna, quasi cordata, hastæ hânis truncatis angulosis. Foliola pedunculorum terminantia maxima, cordata, calycem tegentia. Corolla alba, maxima, tripollicaris.

Convolvulus sepium L. communis, Grodnensis; florens julio in silvis, Lugdunæ.

Obs. Planta officinalis, æconomica, lactescens, acris, amara; succus inspissatus egregium purgans, præstans medicamentum pro hydropis, icteri, scabiei, herpetum curatione. Folia contusa ulcera cito ad bonam suppurationem reducant. Non inutile auxilium pro resolutione tumorum frigidorum.

Radices autumnò quærunt suæ, quas quando copiose possunt comedere, inde sensibilibus pinguescunt.

Tuta analogia ducti medici hanc speciem tentare possunt in plurimis morbis chronicis; pertinet enim ad familiam vere medicamentosam: maxima autem similitudo inter convulvulos nostros & species hujus generis exoticas. Huc veniunt pretiosa purgantia, soldanella, turpethum, jalappa, scamonium, mechoacana.

*Bracteis parvis.*91. *Convolvulus minor*.

Caulis bipedalis, tenuior, plerumque simplex, folia remota, postice acuminata: Foliola pedunculorum a calyce remota, minima. Corolla alba, parva, vix pollicaris.

Convolvulus arvensis L. communis in arvis, Grodnensis,

diu florens a junio ad augustum, perennis, Lugdunensium. Varietates sequentes vidimus circa Grodnam: 1. caule ramoso: 2. foliis apice obtusis: 3. basi vix sagittatis: 4. corolla rosea: 5. corolla purpurea.

Obs. Planta officinalis, œconomica. Recens planta lactescens, acris. Succus expressus, addita parva quantitate aquæ, vere alvum movet & absque torminibus purgat.

Nondum sat probatum auxilium in morbis chronicis plurimos successus promittit sagaci medico. Illius efficaciam in morbis cutis, scabie, herpette, jam aliquæ non dubiæ stabilierunt observationes. Vitium agrorum, debilitat planta volubilis herbas circa quas volvitur; bonum tamen pabulum pro vaccis, ovibus & capris.

STAMINA QUINQUE: STILI DUO.

COROLLÆ CONTORTÆ.

Hujus classis naturalis duas tantum Lithuanis natura deservit species.

*Corolla parva, alba.*92. *Asclepias alba.*

Caulis lignosus, erectus, bipedalis, non ramosus. Folia cordato-ovata, acuminata, dura. Flores racemosi, axillares, subumbellati, terminantes. Calyx minimus: corolla parva, albæ; rotatæ, segmentis acutis; fauce clausa. Stamina quinque frustulis irregularibus, stamina comprimentibus.

Fructus: vaginæ duæ, erectæ, angustæ, longæ, semine numerosa, pappo coronata, lateraliter aperta, emittentibus.

Asclepias vincetoxicum L. communis, silvatica, diu florens, a junio ad augustum, perennis. Radix aromatica, acris. Grodnensis, Lugdunæa.

Asclepias alba, var. Foliis inferioribus rotundis, omnibus villosis, Grodnensis, silvatica, frequens.

Obs. Planta primi anni vix pedalis, caulis unus ex radice

Folia minus acuminata, magis villosa, umbellam producens terminantem caulem, raro racemos axillares: in planta annorum subsequenti, ex radice magna plurimi caules altiorem; folia magis elongata; racemi axillares, numerosi: sed quod singulare, attamen sat constans, ex una tantum ala alternatim oriuntur racemi. In circumferentia ex uno puncto plurimi æquales pedicelli uni flori, in centro nonnulli longiores biflori: unde in phrasi Linnæana dicitur umbellis proliferis.

Planta officinalis. Radix aromatica, amara, acris. Flores spargunt odorem proprium, non mihi ingratum.

Mitiora sunt folia quam radix; siccata, diu masticata proprium saporem excitant non valde ingratum.

Etiamsi hæc species proxime affinitate sit conjuncta cum apocynis eminenter venenatis & acris, non inde petenda suspicio malignitatis: nonne solana plurima mixta sunt mixta cum venenosis; certe centies veteres pratici intus præscripserunt vincetoxicum; nullus pravos observavit effectus: econtra laudarunt sicut præstantissimum remedium pro sudoribus eliciendis, pro fluxu menstruo provocando. Utiliter præscripserunt contra hydropem anasarcam. Decoctum exhibebant pro resolutione tumorum frigidorum, pro depuratione ulcerum cum sanie putrida. Radix recens vomitum excitat; desiccata urinæ fluxum evidenter adauget: unde sperandi sunt egregii effectus, si moderata dosi, in morbis cum atonia & stagnatione humorum detur. Forte ætas futura laudabit in scrophulis, scabiosis effectibus, ulcerationibus internis. Nonnullæ observationes nobis propriæ hanc spem adaugent. Gelu tactam hanc herbam comedunt equi: recentem respuunt & equi & oves.

*Corolla magna.*93. *Pervinca procumbens.*

Radix tenuis; caules plurimi, repentes, subignost;

geniculati, e nodis radículas emittentes. Rami floriferi erecti. Folia caulium sempervirentia, opposita, breviter petiolo contorto donata, ovato-lanceolata, obruta, parva, lævia, sicca, superne saturato virore nitentia, inferne diluore: folia ramorum læte viridia, mollia. Pedunculis curvati, axillares, uniflori. Calyx quinquesidus, tubo floris brevior. Corolla cærulea. Tubus longiore pentagono. Limbus planus, segmentis quinque oblique dispositis; stamina amplectuntur stigmata; filamenta breviter inflexa. Antheræ membranaceæ, marginibus terminatæ. Folliculi longi, acuminati, longitudinaliter dehiscentes. Semina numerosa, oblonga, cylindracea, sulcata.

Vinca minor L. Inveni communem in hortis Lithuaniae, non crederem spontaneam; stolonibus propagatur. Nunquam floruit in horto academice; communis prope Lugdunum; floret initio martii, sed fructus non evoluit nisi planta in vase sit coercita.

Obs. Corolla infundibuliformis, laciniis oblique sectis. Stigmata duo stigmata: unum superius perforatum, capitatum; inferius orbiculatum, planum. Fructus: folliculi duo erecti. Semina nuda.

STAMINA QUINQUE.

COROLLÆ SUPERÆ, GERMINA INFERA

CAMPANACEÆ.

Foliis pinnatis.

94. Polemonium Valerianæ folio.

Caulis tripedalis, ramosus. Folia pinnata: foliolis ovato-lanceolatis, integerrimis, per paria decena, extremitate impari. Flores racemosi, glomerati, terminantes. Calyx campaniformis. Corolla campanulato-rotata, faturæ caruleæ

NON FIGURATÆ.

85

cærulea; bases filamentorum lætæ, fundum corollæ claudentes: inde germen inferum; capsula trilocularis, infera. Polemonium cæruleum L. communis in silvis, Grodnensis, diu florens a junio, perennis.

Polemonium valerianæ folio, var. caule simplici, paucifloro. præcedenti in omnibus partibus minor, racemo simplici, paucifloro, terminante; foliis valde remotis: unde facies propria videtur; soboles primi anni, Grodnensis.

Polemonium valerianæ folio, var. floribus albis.

Ha ramosissima, caule crassiore, foliolorum paribus numerosioribus ad sedecim, corollis in uno specimine omnibus albis, in alio albis & cæruleis, in variis ramis.

Progenies terræ vegetabilis pinguis, Lofosna in depressis locis, Grodnensis. Omnes variant foliolo impari, bifido, trifido, quinquefido.

Obs. Planta œconomica, introducta in hortis recreat oculos copia & pulchritudine florum. Cæterum fatua & inodora, copiose mucum nutritivum suppeditat pecoribus; bos, capra, ovis, libenter comedunt folia.

Nota. Veteres botanici, prætermissa analysi partium fructificationis hanc plantam cum valeriana silvestri compararunt; re vera ante florum evolutionem summam. Inter utramque reperio similitudinem, præsertim quoad caulescentiam & foliationem.

CAMPANULÆ L.

adefcentes. Radices juniores mucum nutritivum copiose exhibentes, passim cum resinoso acri mixtum. Folia simplicia. Calyces ex quinque foliolis germina coronantibus. Corollæ campanulatæ, ante evolutionem quinque vicibus plicatæ, quinquesidæ, raro ad mediam partem longitudinis campanæ. Staminum filamenta inferius plana. Stigmata tria ante evolutionem corollæ coalita, post

Tom. I.

E

66 COROLLÆ UNIPETALÆ

disjuncta, revoluta. Capsulæ plerumque triloculares, squamis basi, sicut valvulæ, elevatis, semina fundentes.

Folia caulina linearia, radicalia lata.

FLORES LONGE PEDUNCULATI.

95. Campanula rotundifolia, var. hederulæ folio.

Caulis simplex, palmatis. Folia inferiora, petiolata, quinque-loba: intermedia lineari-lanceolata, dentata; superiora linearia. Flos unicus terminans caulem. Corolla feminealis, cærulea.

Campanula rotundifolia var. Reniformifolio.

Differt foliis inferioribus basi excavatis, latioribus quæ longis, crenatis; intermediis ovato-lanceolaris, ferratis; in medio caule lanceolatis, ferratis; supremis linearibus; floribus paucis, 4 aut 5; pedunculis axillaribus.

Campanula rotunda var. ovato folio.

Pedalis differt foliis radicalibus ovatis, crenato-dentatis.

Obs. Planta œconomica. Flores præparati dant pigmentum viride; sed longa maceratio requiritur in aqua de-
minosa.

96. Campanula linifolia, var. foliis radicalibus reniformibus.

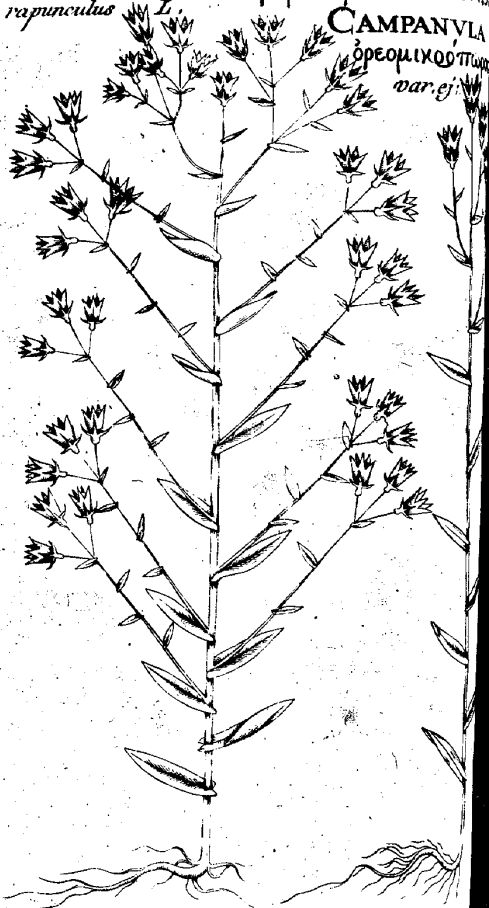
Differt caule pedali, ramofo, cærulefcente, foliis cæulis confertis, linearibus integris, sublanceolatis; radicalibus reniformibus, crenatis, diametri octo linearum; pedunculis bifloris, trifloris: floribus majoribus variat. flore albo.

Campanula linifolia var. Foliis radicalibus ovato-lanceolatis.

Differt foliis pollicari longitudine, basi producta in petiolo.

CAMPANULA ὀπωροειδὴς P. 67. N.
rapunculus L.

CAMPANULA
 ὀρειμικροπύλου
 var. *g.*

NON FIGURATÆ.

inferius dentato-serratis; a medio ad acumen integerrimis; floribus minoribus, violaceis, subracemosis: racemis quinquefloris, numerosis.

omnes possunt referri ad rotundifoliam Linnæi, quæ Lugdunæa.

rodentes in silvis, communes, diu florentes, a junio ad octobrem, perennes.

Ramis divergentibus.

97. *Campanula patula* L.

caulis bipedalis; superius ramosus: ramis patulis, a centro remotis. Folia radicalia ovalia, lanceolata, late petiolata; caulina sessilia, ovalia, lanceolata, remota; omnia glabra, lutescentia. Pedunculi pauciflori: calyces glandulosi; corollæ mediocres, cæruleæ.

rodensis, cõmunitis in silvis, florens junio, biennis.

Campanula patula, var. flore albo.

Campanula patula, var. flore purpurascente.

Campanula patula var. foliis caulinis inferioribus ovalibus, serratis, aut serratis, decurrentibus.

Campanula patula, var. caule simplici, sulcato; pedunculis unifloris: floribus panniculatis, patulis.

Campanula patula, var. caule simplici, pedunculis trifloris, foliis pulchre lilaceis.

in primaria; silvestres, florentes junio.

Racemis coarctatis.

98. *Campanula coarctata*.

species præcedentis: caules plurimi, angulosi, scabri, cubitales, simplices. Folia radicalia spatulata; caulina latiora quam in præcedenti, quasi lingulata, saturate viridia, glabra, undulata. Racemi florales plurimi, axillares, coarctati. Corollæ minores, numerosiores.

Videtur var. rapunculi L. Grodnensis, florens junio, in silvis prope Niemen.

Foliis lanceolatis, ferratis.

99. *Campanula perficifolia* L.

Caulis tripedalis, simplex. Folia radicalia obovata: caulina lanceolata, linearia, sessilia, subferrata, longissima, fere semper quinque pollicum. Pedunculi axillares, uniflori, longissimi. Calyces glabri. Corolla brevis, late campaniformis, magna, saturate cærulea.

Communis in silvis, Grodnensis, florens junio, perennis in Lugduna.

Campanula perficifolia, var. *foliis radicalibus lanceolatis, duplo longioribus; pedunculis brevioribus; bracteis minoribus, longam spicam formantibus.*

Campanula perficifolia, var. *caule unifloro; foliis integerrimis, rubescentibus.*

Campanula perficifolia, var. *maxima, latifolia.*

In ista caules quatuor pedales; folia inferiora magnitudine & forma folia amygdali referentia; caulina longitudo palmari, octo linearum lata. Pedunculi passim tres et quatuor in una axilla. Corollæ majores, saturate cæruleæ.

Communes in silvis, Grodnenses, florentes julio, ultimum in septembri.

Obs. Radix perficifoliæ succulenta; magna quantitate succum nutritium suppeditat, annonæ tempore præteritis auxilium.

Capræ, oves, equi folia libenter comedunt.

Floribus magnis panniculatis.

100. *Campanula speciosa*.

Facies præcedentium, sed flores majores; pedunculi longissimi, floribus gradatim ascendendo paniculum splendidum for-

mant. Calyces hirsuti, pilis compositis, rigidis, albidissimis. Folia duriora, subsæpera.

An adhuc varietas perficifoliæ? crederem; passim enim video in ista calyces hirsutos.

Corollis odoratis.

101. *Campanula suaveolens*.

Caulis simplex, quinquepedalis. Folia inferiora petiolata, ovata; caulina inferiora brevi-petiolata, lanceolata, dentato-ferrata; superiora angustiora, acute ferrata; floralia integerrima: intermedia longitudine quatuor pollicum, latitudine unius: omnia glabra. Flores panniculati, paniculo pedali. Ramuli florales octo, sex, quatuorflori. Flores parvi, nutantes. Corollæ campanulata, elongata, albæ, suaveolentes.

Grodnensis, in silva Grandzicæ, florens augusto, perennis; radix dulcis, lactescens.

Campanula suaveolens var. *flore cæruleo.*

Differt foliorum ferratulis inæqualibus, majoribus, subvillosis, racemis floralibus uni & bifloris, pedunculis longioribus, floribus cæruleis, paulo minoribus, paniculo angustiori.

Eum præcedenti eodem die florens, perennis: utraque videtur lilifolia Linnæi.

Obs. Hæc species præmittit observatoribus vires medicas & diæteticas; sed nondum fuit tentata. Comedimus radices: gratum exhibent saporem nec nocere possunt.

Foliis rigidis, floribus axillaribus pedunculatis.

102. *Campanula rigida*.

Caulis vix pedalis. Folia radicalia petiolata, cordata, parva, dentata; caulina ovato-lanceolata, dentato-ferrata; superiora angusta: omnia dura, subhirsuta, cinea-

rescentia. Rami floriferi ex axillis inferiorum, aut nulli.
Pedunculi uniflori, breves: flores secundi. Corolla
mediocres.

Grodnenfis, silvatica juxta Niemen, florens junio: videtur
rhomboidalis Linnæi.

Foliis & corollis majoribus.

103. Campanula latifolia.

Caulis bi- aut tripedalis, glaber, simplex. Folia inferiora
magna, latiora, ovato-lanceolata, acute ferrata, bre-
viter petiolata; hirsuta; superiora angustiora, lanceo-
lata. Pedunculi axillares, breves, uniflori aut biflori;
calyces glabri, segmentis latis; corollæ ex majoribus,
ceruleæ; fructus cernui.

Campanula latifolia L. Grodnenfis, frequens in silvis
Grandzicze; florens junio, perennis.

Foliis cordato-lanceolatis.

104. Campanula urticæ folio.

Caulis hirsutus, bipedalis. Folia longe petiolata, cordato-
lanceolata, hirsuta, dentato-ferrata; pedunculi axilla-
res, pauciflori, plerumque triflori. Calycis segmenta
lata, ciliata; corolla magna, pilosa.

Campanula trachelium L. Grodnenfis, communis in silvis,
diu florens a junio ad septembrem, perennis. Lugdunæ.

Campanula urticæ folio, var. Foliis ovato-lanceolatis,
profunde dentatis, calycibus vix ciliatis, pedunculis
unifloris, bifloris, & quinquefloris.

Campanula urticæ folio, var. Caule erecto, ramosissimo,
foliis ovato-lanceolatis, vix petiolatis; floribus inferio-
ribus racemosis, superioribus axillaribus; pedunculis uni-
floris, bi aut trifloris.

Accedit ad Bononiensem L.

P. 69. N. 102.

P. 71. N. 103.
CAMPANULA latifolia
αλπινο πλατυφυλλος

CAMPANULA
αλπινο ριγωτος
rhomboidalis L.

Campanula pulla. L. var.

Campanula urticæ folio, var. Caule violaceo, vix piloso; foliis breviter petiolatis, ovato-lanceolatis, maximis, profunde dentatis; pedunculis racemosis, quadrifloris.

Campanula urticæ folio, var. caule ramoso, ramis dichotomis, pedunculis unifloris, floribus secundis, foliis floralibus longissimis, calycibus onustis pilis ramosis, albissimis, densis.

Hæ varietates communes in silvis prope Grodnam; forte inter istas latent nonnullæ veræ species ulteriori examine scrutandæ.

*Foliis linguiformibus.*105. *Campanula betonicæ folio.*

Caulis rotundus, hirsutus, simplex, pedalis. Folia rara; quatuor remota, longe petiolata; inferiora linguiformia, basi subcordata; superiora ovato-lanceolata: omnia crenulata, hirta, cinerescens. Flores pauci, duo axillares, terminantes. Calyx hirsutus. Corolla cærulea, mediæ magnitudinis.

Grodnenfis, silvatica, florens augusto.

*Caule tenuissimo.*106. *Campanula filiformis.*

Caulis simplex, filiformis, tenuissimus, debilis, villosus. Folia radicalia, longissimo petiolo donata, reniformia, crenata, figura & magnitudine hederæ terrestris; caulina petiolata, ovato-lanceolata, crenato-serrata; floralia lanceolata: omnia subhirsuta. Pedunculi axillares, uniflori, brevissimi. Calyces vix hirsuti. Corollæ parvæ, cæruleæ: flores erecti.

Campanula filiformis var. uniflora.

In ista, corolla duplo major, folia radicalia ovata. Simul florebant octobri Lotosna.

*Campanulæ floribus panniculatis.*107. *Campanula pyramidalis.*

Caulis quatuor & quinquèpedalis, simplex, rotundus, hirsutus. Folia inferiora magna, petiolata, cordato-ovata, crenata, margine cartilagineo; intermedia brevi folioso petiolo donata, ovata, acuminata; superiora sessilia: omnia subhirsuta; flores racemosi; racemi breves, octo, sexflori, alterni, approximati, erecti, inde paniculus coarctatus fere bipedalis; calyces glabri; corollæ campanulacæ, angustæ, mediocres, violacæ, aut cæruleæ.

Grodnenfis in silva Wolmeri, & alibi, florens Augusto. Mihi videtur Mater Pyramidalis Linnæi; culta in hortis amisit hirsutiem, majoresque flores exhibuit.

*Campanulæ foliis asperis, floribus glomeratis, sessilibus.**Foliis amplexicaulibus latis.*108. *Campanula glomerata* L.

Caulis simplex, asper, pedalis. Folia radicalia petiolata, lingulata, obtusa; caulina amplexicaulia; floralia concava; omnia minute serrata, hirsuta, sicca, aspera. Flores plurimi, sessiles, axillares: glomerulus terminans major. Corollæ parvæ, villosæ.

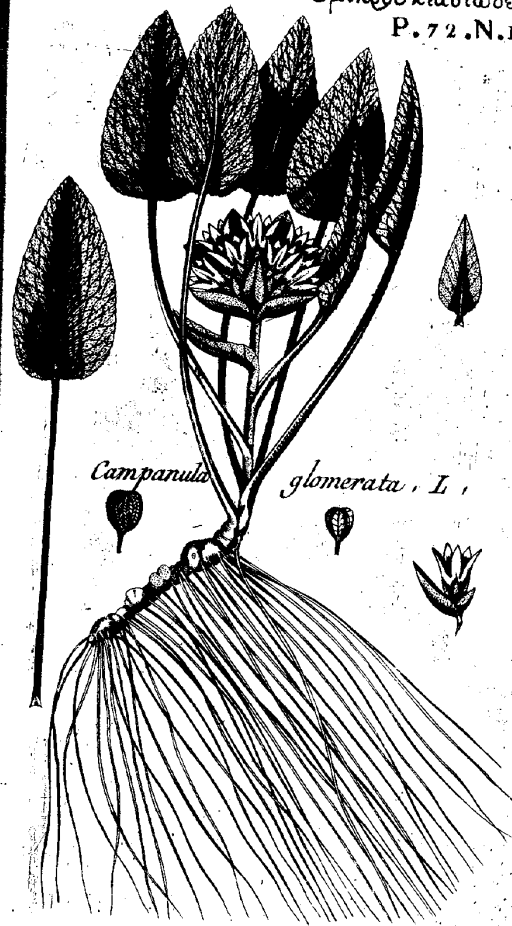
Communis in arvis & pascuis. Grodnenfis, florens Junio, perennis. Lugdunæ.

Campanula glomerata var. *Nana*.

Vix caulis quadriuncialis, rubescens: petioli foliis duplo longiores, rubri. Folia cordato-ovata, acuminata, crenata. Corollæ cæruleæ, majores.

Grodnenfis, florens Maio in pascuis.

Campanula glomerata, var. *autumnalis*.

Caulis pedalis. Folia ovato-lanceolata, raris dentibus brevissimis ornata, basi in petiolo prolongata. Flores tres, aut quatuor in axillis omnium foliorum amplexicaulium. corollæ saturate cæruleæ, violacææ.

Grodnenfis, florens octobri in silvis.

Campanula glomerata, var. Floribus albis.

Campanula glomerata, var. Caule ramofo.

Campanula glomerata, var. caule bifurcato; foliis amplexicaulis, suboppositis: flore uno in axillis foliorum inferiorum.

Campanula glomerata, var. Panniculata.

Caulis ramofissimus; tredecim rami gradatim ascendentes.

Flores nulli in axillis foliorum. Glomeruli multiflori terminant omnes ramos, medio caulino majori.

Florebant in silvis supra Niemen, julio.

Foliis longis, angustioribus.

109. Campanula Echii folio.

Caulis bipedalis, simplex, hirsutus. Folia inferiora lanceolata, angusta, longa sex pollicum, hispida, albescentia, crenulata; folia intermedia, sessilia; superiora latiora, concava. Glomeruli florum in axillis duorum foliorum, infra glomerum majorem terminantem. Corollæ minores quam in glomeratis, cæruleæ, pentagonæ.

Campanula cervicaria L. communis in silvis, Grodnenfis Lofna, florens junio, perennis.

Campanula Echii folio, var. foliis angustioribus, integerrimis, caule rubente.

Campanula Echii folio var. glomerulo florum terminali, elongato, corollis albis, marginibus foliorum undulatis, crenulis maximis, remotis.

Campanula Echii folio var. glomerulo florum terminali, complanato, umbellato, maximo; corollis niveis. In

ista flores nulli ex axillis foliorum concavorum, quorum loco folia erumpunt.

Campanula Echii folio, var. multiplicata.

In ista caulis quatuorpedalis. Folia caulina ovato-lanceolata, longa, integra. Foliolorum axillæ foliiferæ & floriferæ. Glomeruli florum tam multiplicati ut spicam pedalea exhibeant.

Campanula Echii folio var. *Thyrsoidea*.

Caulis simplex, pedalis, castaneus, raris pilis hispidus; folia angustiora, tomentosa, vix crenata, numerosa. Fasciculus florum quatuor pollicum longus, crassissimus, terminat caulem. Numero centum & ultra flores: corollæ saturate cæruleæ.

Crederem filiam *Thyrsoideæ* Linnæi.

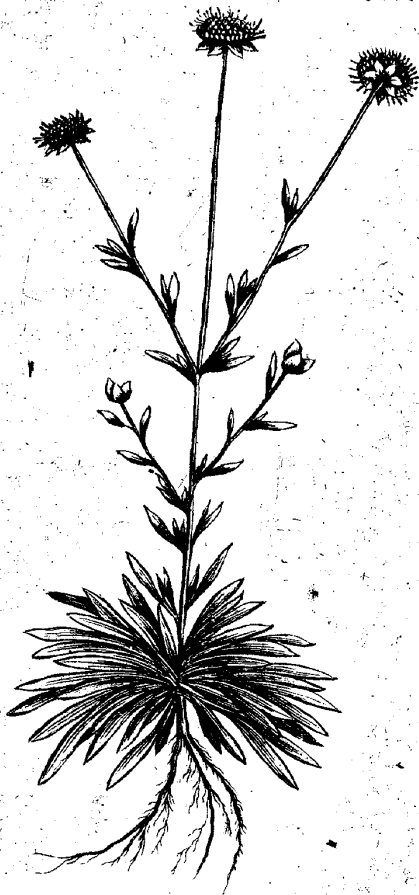
Omnes præcedentes varietates in silvis prope Grodnam observatæ.

Campanaceæ floribus numerosis, in calyce communi contentis.

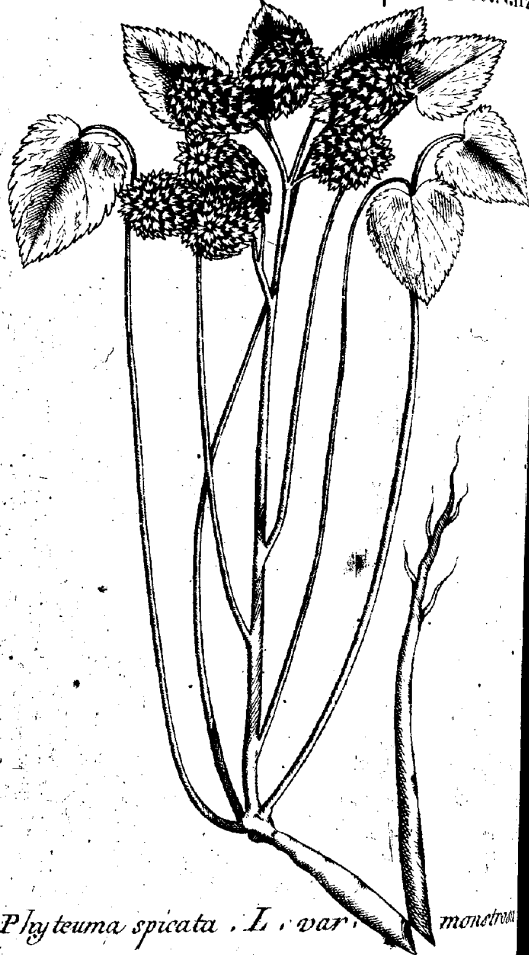
110. *Jasione scabiofæ capitulo.*

Caulis ramosus, pedalis, subsæperus. Folia linearia, obtusa, villosa. Rami magna parte nudi, capitulo plano, floride, terminati. Calyx communis, decem foliolis dentatis formatus, includit plures flores, brevi pedicello instructus. Calyx proprius minimus. Corollæ exiguæ, cæruleæ; petala quinque, angusta basi cohærentia; antheræ basi coalitæ; capsula infera, bilocularis.

Jasione montana L. communis in arvis, Grodnensis, Lugdunæ, diu florens a junio ad augustum, annua. Numerus foliolorum calycis communis, & foliolorum ipsorum, diversus in variis speciminibus. Folia modo ferrata, modo undulata, obtusa aut acuta. Calycis pro-

Jasione montana. L.

RAPUNTIVM *ἀνὰ δάκρυον* P. 75. N. 112.*Phyteuma spicata*, L., var. *monetorum*

NON FIGURATÆ.

75

prii dentes quinque aut sex. Petala etiam sex video. Sequentes varietates constantiores sunt.

Jasione scabiofæ capitulo, var. *nana*.

Vix palmaris, caule simplici, foliis magis hirsutis. Stamina pleraque libera.

Jasione scabiofæ capitulo, var. *ramis subdivisis*. In ista caulis bipedalis, ramosissimus, glaberrimus: rami plures ramos floriferos producentes. Folia etiam glabra, integerrima; inferiora spatulata. Flores saturate cærulei.

Jasione scabiofæ capitulo var. *floribus albis*. Caules ex radice quinque, simplices, quatuor brevioribus curvis, hirsuti, pedales. Folia villosa, albescencia, latiora. Corollæ albæ: foliola calycis communis villosa, albæ.

Constans, à quatuor annis observata: florens junio in silvis juxta Niemen.

III. *Jasione umbellata*.

Caulis semipedalis, rubescens. Folia sinuata; calycis communis foliola rubescencia, latiora, ovata, saltem viginti. Centum saltem pedunculi, inæquales, longitudine unius pollicis & dimidii, ex communi calyce orti, formant umbellam concavam. Petala violaceo-nigrescentia. calyx proprius, coloratus, purpurascens.

Grodnenis prope silvam Wulmeri: florens julio. An simplex varietas?

Campanaceæ corollis irregularibus.

*Floribus spicatis.*112. *Rapunculus spicatus*.

Caulis bipedalis, simplex. Folia radicalia longe petiolata, cordata; Caulina sessilia, angusta. Flores densi, spicati: spica longa, cylindrica; corolla ante explicationem cornuta; petala quinque vix basi coalita, lutescentia. Capsula infera, bilocularis.

Phyteuma spicata L. communis in silvis, Grodnensis, florens julio. Lugdunæ.

Rapunculus spicatus var. flore albo.

Floribus hemisphæricis.

113. *Rapunculus orbicularis.*

Caulis pedalis, simplex: flores capitati, terminantes. Folia radicalia cordata, sed longiora quam in præcedenti, serrata: caulina amplexicaulia, acutiora. Spica florum primo hemisphærica, deinde ovalis; corollæ saturate cyaneæ.

Phyteuma orbicularis L. rara in Lithuania, inventa in silva Bobrowiczyszna: florebat junio; perennis. Lugdunæ, montana.

Campanulis affinis. Corolla hypocrateriformis.

114. *Samolus beccabungæ facie.*

Caulis cubitalis, erectus, superne ramosus: ramis floriferis, floribus albis, racemosis. Folia beccabungæ glaberrima, petiolata, ovata, obtusa. Calyx campaniformis; corolla tubo brevi; segmentis quinque planis, subemarginatis. Stamina munita quinque squamulis corollæ. Fructus mobili hemisphærio coronatus, inferus, unilocularis, quinquevalvis. Semina numerosa, placentæ tuberculosæ adhærentia.

Samolus valerandi L. Grodnensis in pratis humidis circa stagnum Jeziory. Lugdunæ.

Obs. Planta officinalis, œconomica: folia subamara laudantur in scorbuto, in ulceribus. Vires istæ adhuc confirmandæ. Boves, capræ, oves libenter comedunt plantam, etiam aliis mitioribus oblati.

Phrasis C. Bauhini vero comparativa: *samolus veronica*, anagallis faciem exhibet.

ANTHERÆ QUINQUE COALITÆ IN UNO FLORE.
GERMEN INFERUM CUM STILO TRIFIDO IN ALTERO FLORE.

Bacca nigra.

115. *Bryonia nigra.*

Radix maxima, acris. Caulis decempedalis, tenuis, sulcatus, angulis subspinosis, ramosus. Folia aspera, lobata: lobis quinque, acuminatis, dentatis; intermedio majori, bidentato: lateralibus bifidis. Pedunculi multiflori. Cirrhi spirales, laterales. Calyx campanulatus. Corolla quinquefida, calyci adnata, albo-viridescens, parva: antheræ quinque, tribus filamentis adhærentes in flore masculo. Post florescentiam feminei, bacca nigra acini magnitudine.

Bryonia alba L. communis in silvis & sepibus, Grodnensis, florens augusto, perennis. In nostris certe flores masculi & feminei in eadem planta.

Obs. Vis cathartica nidulatur in foliis & radice; in radice præter principium acre purgans, adest magna quantitas mucii amilacei. Desiccatione, lapsu temporis, & in lotionibus repetitis medicamentosum principium destruitur: hinc pulpa radicis juxta has circumstantias drasticum, catharticum & minorativum clinicis offerre potest.

STAMINA OCTO, DECEM: STILI QUATUOR.

Corolla terminali quadrifida.

116. *Moschatelina fumaricæ folio.*

Caulis simplex, vix palmaris. Folia glauca, tenera; radi-

calia duo aut tria; omnia terna: foliola multifida; lobis rotundatis; caulina duo aut tria, remota a fructificatione, opposita aut verticillata. Flores minimi, quinque, terminantes caulem. Quatuor cubum formant, impari superimposito. In impari stamina octo, in aliis decem. In quinto corolla quadrida, in aliis quinquefida; corollæ virides; calyx bifolius aut trifolius, inferus: bacca quadri aut quinquelocularis calyci coalita.

Adoxa Moschatelina L. communis, Grodnensis, in umbrosis humidis Lofosnæ; florens aprili, perennis, Lugdunæ, montana.

Sequentes inveni varietates: 1. septem & octo flores in capitulo: 2. Stamina undecim & duodecim in floribus lateralibus: 3. foliis radicalibus nullis: 4. caulinis nullis: 5. caulibus quatuor ex una radice. Plura specimina collecta moschi lenem spargunt odorem.

STAMINA DECEM, STILI QUINQUE.

Corollis albis.

117. *Oxys alba.*

Folia radicalia, petiolata, ternata: foliolis obverse cordatis, sæpe plicatis, nutantibus, grate acidis. Pedunculi radicales, uniflori. Calyx campanulatus, viridi-albescens.

Petala quinque, alba, supra unguem coalita, basi unguum libera & lutea. Capsula angulis dehiscens, pentagona.

Oxalis acetosella L. Grodnensis in humidis silvarum lucis. Communis: florens aprili, maio, perennis. Lugdunæ; rara.

Obs. *Oxys lutea* caule ramoso, diffuso, pedunculis umbelliferis, axillaribus, paucifloris; elapsa ex horto botanico, indigena evasit prope Grodnam; communis circa Lugdunum: est *oxalis corniculata* L.

Petala sunt apice unguum unita sed, supra: unde quinque ungues liberi formant quasi coronam trepani; tres squamæ nodum scapi perficiunt. Corolla cito marcescens, ante expansionem convoluta, lateribus petalorum imbricatis, & contorta sicut papyrus pro lampade nocturno. Etiam si de die aperta, sic clauditur vesperi, ne antheræ humescerent. Plerumque castrata invenio stamina, quinque breviora. Stili staminibus longiores. Antheræ & stigmata alba. Germen elongatum; lente examinatum monstrat figuram capsulæ futuræ, quæ quinque valvis, elastica, irritata, plurima longe semina minuta projiciens aperitur. Quando folia expanduntur cælo pluvioso, si acuto filo irritentur, tunc spasmodice moventur sese contrahendo. Phænomenon sat simile motui mimosæ pudicæ: hic motus fortior erit, si petioli foliorum prope ad apicem vellicentur.

Planta officinalis, in præscriptionibus acetosella dicta. Sapor foliorum gratior succo citronum & mitior; salem acidum essentialem cremori tartari analogum magna copia exhibent. Parantur conservæ, syrapi in febribus putridis & malignis; observatione repetita sauto successu præscripti. Scorbutici solatium inveniunt masticando folia, præsertim quando gingivæ & fauces dolent, sicut sæpius observavimus in Lithuania, nullo adhuc apparente alio signo mali. In febre ardenti Grodnensi veris initio frequenti, nulla tutior reperitur medicina. Quis igitur Providentiam non adoraret, quæ cuique populo copiose nullo pretio emenda larga manu quolibet anno, quando regnant morbi, appropriata remedia concedit. Felices Lithuani, sua si norint bona!

36 COROLLÆ UNIPETALÆ
STAMINA NUMEROSA, FILAMENTIS COALITA,
STILUM VAGINANTIA.

Malvaceæ.

Paucæ sunt vere indigenæ in Lithuania. Plurimæ exoticæ sub dio coluntur in omnibus hortis. Corolla tam profunde divisa, ut pentepetala videatur, sed cum segmenta inferne tali modo coalescant, ut corolla integra decidat, rigorose dici potest unipetala; petalorum unguis inflexi vaginam formant columnarem, quæ superius producit stamina libera. Fructus in nostris multilocularis; cæterum non tantum conveniunt fructificatione, sed in plerisque folia, habitus exhibent attributa communia; omnes sunt nutritivæ, emollientes.

Caulis procumbente.

118. *Malva prostrata* L.

Caulis cubitalis, ramosus, prostratus. Folia reniformia, fere orbiculata: quinque lobis vix notatis. Pedunculi uniflori. Corollæ parvæ, albæ, rubellis venis pictæ. Calyx duplex: exterior trifolius; interior campanulatus, quinquefidus. Capsulæ reniformes, a 12 ad 14, orbiculum formantes in disco compressum.

Malva rotundifolia L. Grodnensis, Lugdunæ, communis juxta vias; florens julio, perennis. Variat floribus cæruleis & albis, foliis septem lobis. Passim video nanæ vix palmarem foliis rotundis, diametri quatuor linearum.

Caulis erecto.

119. *Malva erecta*.

Caulis erectus, tripedalis. Folia quinquelobata, magna: lobis triangularibus, acutis. Pedunculi plurimi, axillares, uniflori: flores congesti; calyces villosi. Corolla albo-purpurea.

NON FIGURATA.

purpurea: segmentis oblique incisus, adnatis. Capsulæ decem ad quindecim,

Malva silvestris L. communis juxta vias, Grodnensis, Lugdunæ, perennis: strobis junio. Invenio passim foliola quatuor calycis externi, pedunculos multifloros; folia sæpe septemloba; corollas cæruleas, & albas.

Malva hirsuta L. ex alis foliorum plurimi inæquales. Pedunculi breves. Corollæ passim albæ & saturate cæruleæ. Folia magna, scabra, dentato-serrata: sæpius invenio lobos rotundatos, raro elongatos, triangulares. In meis specimenibus frequenter externi calycis video quatuor foliola. Non raro præter pedunculos breves, unifloros, in eodem specimine pedunculi multiflori oriuntur. Folia lente vix apparent hirsuta, præsertim marginibus.

Planta officinalis, œconomica.

Primo vere radices decoctione magnam quantitatem mucii glutinosi, insipidi, suppeditant. Autumni tempore exsuccæ, lignosiores fiunt. Folia succulenta, fatua, majorem quantitatem glutinis præbent quam præcedentis. Succedanea est pro omnibus indicationibus adimplendis *malvæ rotundifoliæ*.

Folius crispis.

120. *Malva brevisflora*.

Habitus præcedentis: folia septemloba, majora: lobis crispis & crenatis, triangularibus. Flores axillares, aggregati, plurimi, fere sessiles; alii longe pedunculati: pedunculi & calyces hirsuti. Calyx exterior trifolius, interior magnus. Corolla parva, vix calyce longior, albescens. Fructus magnus; capsulis irregularibus, angulosis.

Communis in arvis cultis, circa Grodnam: florens augusto. Crederem simplicem varietatem *malvæ erectæ*: sic enim in prostrata sæpe inveni corollas calyce breviores. Est *malva crispa* Linnæi; videtur advena.

Tom. I.

F.

COROLLÆ UNIPETALÆ, &c.

Foliis palmatis.

121. Alcea palmata.

Caulis erectus, quatuorpedalis. Folia scabra, fere digitata, trilobata: lobis lateralibus bipartitis; intermedio tripartito quoque lobo dentato. Flores subumbellati terminantes. Corollæ magnæ, emarginatæ, acute incisæ, carnes capsulæ nigrae.

Malva alcea L. communis in silvis, Grodnensis, Lugdunæ, florens julio, perennis. Variat foliis superioribus vix digitatis, foliolo intermedio palmato, quinquelobo, in aliis foliola palmata, foliolis fere integris, foliolorum dentes varii quoad numerum & magnitudinem. Sæpe videtur pedunculatos unifloros, axillares; plerumque calyx exterior quadrifolius, passim corollæ sex petala exhibet laciniata.

Foliis multipartitis.

122. Alcea pinnatifida.

Habitus præcedentis: folia asperiora, inferiora ambitu rotundato, quinquelobata, lobis brevibus: caulina trilobata, lateralibus lobis bipartitis, minute divisis seu pinnatis. Corollæ carnes, suave olentes. Capsulæ hispidae.

Malva moschata L. Grodnensis in silvis, frequens: florens julio, annua. Lugdunæ.

FINIS PRIMÆ COLLECTIONIS.

SERIEI PRIMÆ,

SEU

**FLORUM UNIPETALORUM
COLLECTIO II.**

Flores simplices. Corollæ Unipetalæ, involutæ, figuratæ, difformes.

Stamina duo, aut quatuor, inæqualia, Stylus unus;

FASCICULUS PRIMUS.

GERMINA QUATUOR, NUDA.

*Didynamice gymnospermæ Linnæi, verticillatæ
Boerhaavii, labiatæ Tournefortii.*

PRÆTER Lycopum, omnes nostræ exhibent quatuor stamina, quorum duo longiora. In omnibus calyx unifolius, semina quatuor nuda in fundo fovens. Corollæ unipetalæ, ex cylindrico tubo difformiter terminatæ; pars superior limbi dicitur galea; laterales alæ; inferior barba; stilus bifurcatus. Folia opposita. Caulis sæpe quadratus. Flores circa caulem plerumque ad nodos verticillatim dispositi. Plurimæ aromaticæ, oleosæ; aliquæ fetidæ: paucæ inertes.

34 COROLLÆ UNIPETALE
COROLLÆ PARUM DIFFORMES, STAMINA DUO.

1. *Lycopus alboroseus.*

Caulis ramofus, bipedalis: ramis foliofis, & floriferis. Folia inferiora laciniata, finuata; intermedia finuata; fuperiora dentata: dentibus magnis, acumine terminatis. Florum verticilli denfiffimi, numeroſi, axillares; calycis dentes quinque, longi, ariftati, hirtuti: unc longiore; Corolla parva, alba, laciniſ ſubæqualibus; galea emarginata, latiore; barba trifida; ſegmentis rotundis, pulchre maculis rubris picta; tubus brevis: ſtamina corolla longiora; Semina retuſa.

Lycopus Europæus L. Florens julio in aquoſis, Grodnenſis, juxta Niemen communis, perennis, Lugdunæa.

Obſ. Hæc ſpecies ſingulariter foliatione variabilis: modo folia baſi pinnata, reliqua parte laciniata; modo integra, vix dentata; modo finuata; plerumque ſeffilia; paſſim ſubpetiolata, hirtuta ſunt aut ſere glabra. Noſtra plerumque exhibet folia marginibus breviter hirtuta.

Planta tinctoria, colorem præbet nigrum, præſertim pro pannis tingendis. Tela ſucco Lycopi infectæ maculas perſiſtenter retinent.

STAMINA QUATUOR.

MENTHÆ LINNÆI.

Corollæ ſubæquales, quadrifidæ; lacinia latiore, emarginata. Filamenta diſtanta, recta. Flores parvi, denſe congeſti.

Floribus ſpicatis.

Caulis bipedalis, erectus, ramofus. Folia oblongo-lanceolata, ferrata, ſeffilia, ſubtus tomentofa. Flores ſpicati: ſpicis cylindricis; ſtamina corollæ duplo longiora; Corolla ſubcaruleæ, ſæpe ſegmentis intus violaceis.

35
COROLLÆ UNIPETALE

Mentha ſilveſtris L. Florens in aquoſis prope Grodnam, auguſto; perennis: paſſim invenitur flore albo. Lugdunæa.

Floribus capitatis.

3. *Mentha capitata.*

Caulis cubitalis, erectus, ramofus. Folia ovata, ferrata, petiolata, ſubtus nervoſa, lanuginofa, obſcura, ſuperne plerumque glabra. Verticilli in ſummitate ramorum pauci, terminantè maximo globoſo. Corolla dilute purpurea; ſtamina corolla longiora.

Mentha aquatica L. communis in aquoſis prope Grodnam, Loſofna, & alibi. Florens auguſto, perennis. Lugdunæa. Sæpe in axillis inferioribus flores racemoſi, pedicellis diſtinctis.

Variat, caule ſimplici & ramofiſſimo: caule & foliis coloratis, rubeſcentibus.

Floribus verticillatis.

4. *Mentha verticillata.*

Caulis pedalis, procumbens, ramofiſſimus, hirtutus. Folia ovato-lanceolata, hirtuta, dentata, ferrata. Verticilli foliis breviores, denſi, hirtuti. Corollæ ſubcaruleæ: ſtamina in flore latentia.

Mentha arvenſis L. communis in arvis prope Grodnam; florens auguſto, perennis, Lugdunæa.

Obſ. *Mentha aromatica*, amaricantes: utiles invenimus in ſuppreſſione menſtruorum, in chloroſi, in colicis a ſtatu, in affectione hystérica. Adjuvans utile in omnibus morbis cum debilitate, cachexia, paralyſi, &c. avidè hæc herbas comedunt pecora, præſertim oves. Pulvis aut infuſio præſcribuntur.

COROLLÆ BREVI.

5. *Trixago punctata.*

Caulis debilis, vix pedalis, ramofus, hirtutus. Folia sc...

86 COROLLÆ UNIPETALÆ

data, obtusa, crenata, vix hirta. Verticilli sexflori; calyces hirti, sessiles; segmentis fere æqualibus, mucronatis; corolla carnea, vix labiata, calyce vix longior; galea integerrima; barba trifida; intermedio segmento latiore, integerrimo, purpurascente, punctato. *Stachys arvensis* L. sat frequens prope Grodnam; Lugdunæ, montana.

STAMINA QUATUOR.

COROLLÆ BILABIATÆ, GALEA EMARGINATA, AUT BIFIDA.

Spicis bracteatis.

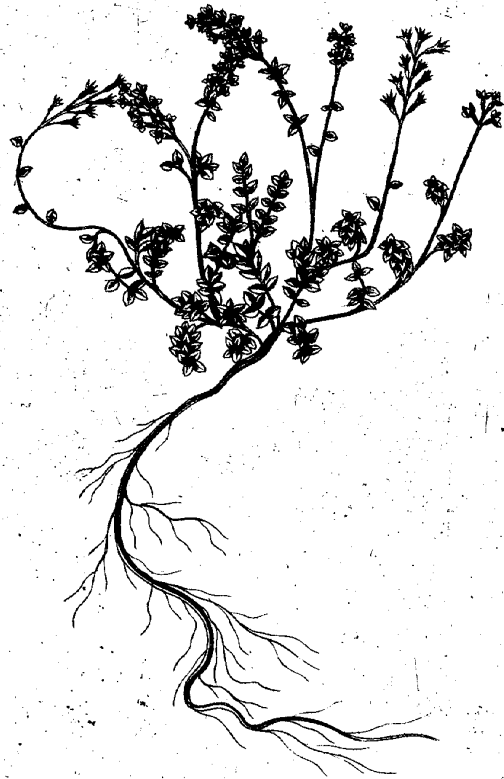
6. *Origanum purpurascens.*

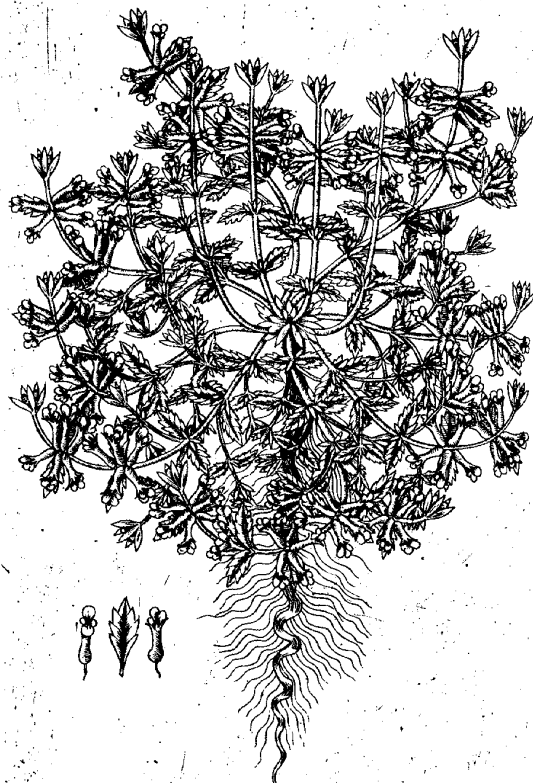
Caulis ramosus, bipedalis, teres, rubescens, villosus. Folia integerrima, villosa, ovata. Spicæ subrotundæ, panniculatæ, conglomeratæ: intermixtis bracteis rubescentibus, ovatis, calycibus longioribus. Corollæ carneæ, tubus brevis, galea erecta, barba trifida: segmento intermedio integro, angusto, paulo longiore; omnibus subrotundis. Faux calycis villis clausa; stamina corolla longiora.

Origanum vulgare L. variat flore albo, spicis subrotundis aut quadratis. Florens julio, communis in omnibus silvis prope Grodnam, perennis, Lugdunæ. Aromatica, acris. *Obs.* Herba lanas colore purpurascente induit; theæ succedaneum; ut citius inebriet additur cerevisiæ; in dolium suspenditur, ne facile acefcat.

Planta amaricans, subacris, aromatica. Utilis in tussi catharrali, asthmate pituitoso, in chlorosi chronica cum tono debilitato, œdematia; sublevat phthificos expectationem adjuvando; cataplasma foliorum in rheumatismo chronico utilissimum adjuvans: sudores copiosos elicit.

Thymus SERPILLVM. Ζ. μικρορεανθολοβικορρεπες P. 87. N. 7.

Thymus acinos . L.

FIGURAE:
Calycibus villis clausis.

7. *Thymus repens*.

Caulis procumbentes, ramosi, sublignosi, vix palmares. Folia petiolata, ovata, obtusa, integra, basi ciliata. Pedunculi uniflori. Verticilli approximati, capitati, terminantes. Corollæ rubræ, galea subconvexa, integra aut emarginata; barba vix brevior galea, trifida: omnibus segmentis integris, subæqualibus. Stamina corolla paulo longiora. Faux calycis bilabiati villis clausa.

Thymus serpyllum L. communis in pascuis & juxta vias propè Grodnam: florens maio, perennis. Lugdunæ. Sequentes inveniuntur varietates in arvis Grodnensibus: 1. *Thymus major*, caulibus pedilibus, foliis majoribus, ramis erectis: 2. *Thymus minor*, corollis albis: 3. *Thymus minor*, corollis carneis: 4. *Thymus* foliis rubescentibus. Non semper folia sunt basi ciliata.

Obs. Aromatica, subacida, oleosa, acris; laudatur in morbis nervorum, in spasmodis, in anorexia a crapula, sicut anodyna in scorbuto, colica, paralyfi, choreâ, singultu.

8. *Acinos clinopodii* facie.

Caulis vix ramosi, rigidi, palmares & pedales, erecti, aut basi procumbentes. Folia brevi-petiolata, ovato-acuminata, denticulata, serratulis raris, sæpe vix apparentibus. Foliola minora axillaria. Verticilli sex, septem, octoflori, ab imo ad summum dispersi. Pedunculi uniflori; calyx ventricosus, bilabiatus, hirsutus, striatus: labio uno bidentato, altero trifido, dente intermedio latiore; corolla parva, carulea: labium inferius maculis albis pictum, segmento intermedio emarginato, latiore.

88 COROLLÆ UNIFLORÆ

Thymus Acinos L. communis in arvis; prope Grodnam, Florens junio. Lugdunea.

Bracteis fetaceis.

9. Clinopodium origani facie.

Caulis bipedalis, erectus, villosus. Folia ovato-elongata, raris dentibus ferrata, villosa, albescentia. Verticilli globosi, multiflori usque ad quadraginta, hirsuti; extremo caulem terminante: setæ ad originem cuiusque pedunculi multiflori. Calyx bilabiatus, hirsutus, dentibus duobus longioribus. Tubus corollæ rubræ longus; faux villis albis ornata; galea brevis, fornicata; emarginata; barba trifida, segmento intermedio, emarginato. Florens a julio ad augustum. Communis in silvis, prope Grodnam, perennis. Aromatica: est clinopodium vulgare Linnæi. Lugdunea.

COROLLÆ MAXIMÆ

10. Melittis melissæ folio.

Caulis pedalis, erectus, raro ramosus: ramis foliaceis ex axillis foliorum inferiorum. Folia magna, ovato-rotunda, crenata: crenulis villosis; superiora ovato-acuminata; omnia basi integerrima. Flores pedunculati, quatuor, quinque aut sex, ex axillis foliorum intermediorum uno versu subnutantes: parte supera caulis, foliis tantum ornata; calyx campanulatus amplus, bilabiatus; tubus corollæ amplus; galea plana, profunde emarginata; alæ undulatæ, dissectæ; barba ampla, cordata; lateribus dissectis, undulatis. Cæterum corolla ex maximis labio superiore, & tubo carnei coloris, barba rubro-liliacea. Antheræ cruciatæ. Melittis melissophyllum L. communis in omnibus silvis, prope Grodnam. Florens maio, perennis. Odor levis, non ingratus. Lugdunea.

89 CRUCIATÆ

Antheris cruciatis.

11. Glechoma repens, var. Major.

Caulis sterilis, procumbens, per intervalla radiculas emittens; floridus; erectus, simplex, pedalis. Folia longe petiolata, reniformia, crenata, rugosa. Verticilli ex quatuor aut octo floribus brevi-pedunculatis. Corolla galea revoluta, bifida. Barba tripartita, segmento intermedio lato, emarginato. Stamina brevissima in tubo corollæ latentia: antherarum singulum par in formam crucis connivens.

Glechoma hederacea L. florens aprili, communis in silvis, prope Grodnam, perennis. Lugdunea.

Glechoma repens, var. minor. Frequentius prope Grodnam, vix palmaris, minus reptans; folia colorata, minor, Lugdunea.

Americana, subæris, vix aromatica. Infusio non contemnenda in curatione ulcerum, etiam schophulorum; in phthisi lenit anxietates, spura promovet; solamen, hysteriarum hypochondriacarum. Utilem sæpe vidimus in colica spasmodica a flatu. Fasciculus herbæ dolio immittitur ad depurandam seu clarificandam cerevisiam. Hæc planta herbas proximas lente expellit, prætymque enervat.

Barba crenata.

12. Cataria tomentosa.

Caulis erectus, ramosus, bipedalis. Folia petiolata, cordata, acuminata, acute ferrata, incana, tomentosa, amara, aromatica. Rami axillares, parvis foliis inferius vestiti, verticillis florum spicatis terminati. Stipulæ angustæ, fetacæ. Flores pedunculati: corollæ subcarnei coloris; galea erecta, cordata; barba maculis rubris notata, crenata; faux marginè-reflexo; stamina approximata.

90   COROLLÆ UNIFLORÆ

Nepeta cataria L. communis prope Grodnam, florens julio, perennis. Lugdunea.

Obs. Odor herbæ penetrans; folia amara. Pulvis jure latur, in chlorosi, hysteria, anorexia utilissimus. Fels super hanc plantam cum furore se volutant, ermittunt, que sæpe sæpius urinam. Infusio utilissima in ulceribus; cito putredinem ardet.

tubo corollæ inflato.

13. *Dracocephalum angustifolium.*

Caulis pedalis & cubitalis. Folia subsessilia, angusta, lanceolata, nervosa, integerrima, contracta. Ramifoliosi, axillares: foliis linearibus. Spica cumpacta terminans caulem. Corollæ saturato-cæruleæ, unciales, tubo albo, supra tubum inflatæ; galea fornicata, emarginata; barba punctis nigrescentibus maculata, emarginata, crenata; alæ ovatæ; bractæe ovato-lanceolata.

Dracocephalum ruischiana L. communis prope Grodnam, in omnibus silvis juxta Niemen, florens junio, perennis. Delphinalis.

Dracocephalum angustifolium var. foliis linearibus.

Caulis semipedalis saturate violaceus, tenuior. Folia breviora; caulina vix unius lineæ lata, minora, seu ramorum axillarium fetacea. Spica terminalis; calyces saturate violacei, & bractæe similis coloris; corolla paulo minores, violaceæ.

Etiã communis in marginibus silvarum, florens junio, perennis. In plurimis speciminibus spica non est compacta, sed verticilli inferiores ab aliis quatuor linearum remoti.

14. *Moldavica suaveolens.*

Caulis pedalis, a basi ramosus. Folia petiolata, ovato-lanceolata, seu lingulata, serrata: serratulis magnis

91 COROLLÆ UNIPETALÆ

Stachys palustris L. communis in aquis, prope Grodnam
juxta Niemen, Lofosna, & alibi, florens julio; pe-
rennis. Lugdunea.

Planta amara, foetida, vulneraria. Radices medulla non
ingrata plenas sues, effodiendo terram, sedulo quaerunt
& avide devorant.

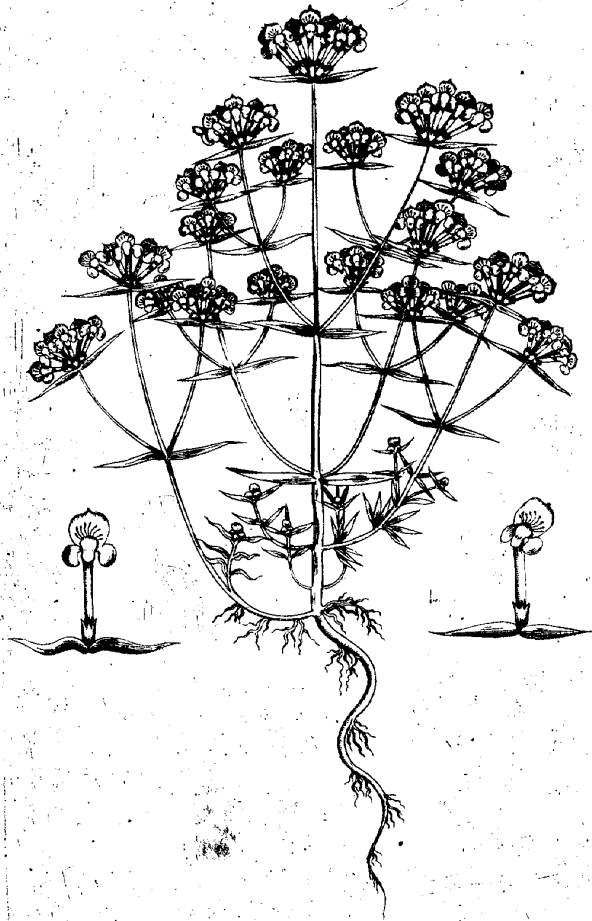
Obs. Stachys hirsuta. Ex radice crassa, subliguosa, plu-
rimi caules simplices, erecti, longitudine duodecim pol-
licum, hirsuti. Folia lanceolato-ovata, crenata, hir-
suta, nervosa; inferiora petiolata, superiora sessilia.
Verticilli multiflori a decem ad duodecimflores. Bractæ
lanceolatae, hirsutæ, hispidae. Calyces quinquesidi:
segmentis acutis, hispidis; corollæ labium superius for-
nicatum, emarginatum, subvillosum basi, juxta lineam
purpureo-violacea tinctum: cæterum, corolla luteo-
albescens: labium inferius trifidum, alis brevissimis,
segmento intermedio fisso, cordato, guttis sanguineis
minimis ad fauces & inter alas maculatum; stamina
filamenta maculis violaceis tincta; antheræ stilo irritata
projiunt magnam quantitatem pollinis. Odor florum
suavis. Florebat 15 junii. Communis in arvis, prope
Grodnam. An betonica Halleri hist. n. 262?

Folius trinervius.

17. Sideritis trinervia.

Caulis erectus, ramosus, pedalis. Folia inferiora longe
petiolata, ovata, crenata: caulina ovato-lanceolata,
trinervia, lævia: omnia glabra. Verticilli quinque-
sexflori. Bractæ obtusæ. Calyx bilabiatus; corollæ
galea lutescens, erecta, undulata, bifida; barba in ore
maculata, pallide sulphurea; medio segmento amplo,
ferrato, bifido.

Stachys annua L. Grodnensis, florens septembri: Lipsiæ
Lugdunea.

Fauce maculata.
18. *Sideritis maculata.*
Caulis cubitalis, basi decumbens. Folia crenata, ovato-cordata, hirsuta. Verticilli subspicati; bractæ ovato-lanceolatae, aristatae, integerrimæ. Calyx campanulatus, bilabiatus; corolla pallide sulphurea; galea subrecta, angustata, plicata, incisa, trifida, villosa; faux striis maculata; alæ lanceolatae, barba non ferrata. Stachys recta L. frequens in arvis, Grodenensis. Flores aromatici. Florens julio, Lugdunæ.

Spica densa, brevi, terminali.

19. *Betonica purpurea.*

Caulis cubitalis, erectus, simplex; sub spica, maxima parte nudus. Folia petiolata; ima cordata; superiora ovata, crenata; suprema sessilia. Flores spicati, spica interrupta. Verticilli densi. Bractæ ovato-lanceolatae, floribus brevioribus. Calyx aristatus, tubo cylindrico; galea corollæ ascendens, planiuscula; barba emarginata; corollæ purpureæ, tubis villosis. *Betonica officinalis* L. communis in silvis prope Grodnam, statens julio, perennis. Radix acris, amara. Herba leniter aromatica. Lugdunæ.

Fauce corollæ dentata.

Internodiis caulis aequalibus.

20. *Ladanum purpureum.*

Caulis cubitalis, erectus, simplex. Folia hirsuta, angusta, longa; rarer ferrata. Verticilli densi; omnes remoti; internodiis caulis aequalibus. Calyx campaniformis, segmentis aequalibus, aristatis; corolla purpurea, fauce biden-

94 COROLLÆ UNIPETALÆ

tata : tubo longo : galeæ fornix villosa , ferrata , trifidatata ; barba ampla ; segmentis ferratis , lateralibus quadratis , medio emarginato , venis albis & purpureis picto.

Communis in arvis , prope Grodnam , florens junio. Annu.

21. Ladanum luteum.

Facies præcedentis ; differt foliis latioribus , mollioribus , sericeis ; verticillis propius confertis , calycibus magis hirsutis ; corollis ocreoleucis ; faucibus flavis.

Est ladanum segetum flore latiori Rivini , tab. 24.

Etiã frequens in arvis prope Grodnam , florens junio. Utraque galeopsis Ladanum L. Lugdunæ.

Ramis tumidis.

22. Tetrahit purpurascens.

Caulis ramosus , erectus , bipedalis : rami sub verticillis foliis tumidi. Folia petiolata , dura , ovato-lanceolata , ferrata. Verticilli densi , sessiles : summi subcontigui , aristæ calycis longiores ; corolla calyce duplo longior , fauce bidentata : galea purpurea ; faux luteo-purpurea : alæ & segmentum intermedium coloris rubri.

Galeopsis tetrahit L. communis in silvis , prope Grodnam. Florens junio. Lugdunæ.

Flore luteo purpureo.

23. Tetrahit grandiflorum.

Caulis tripedalis , folia præcedentis. Calyx brevior , magis campanulatus. Flos calyce quadruplo major , falcatus , uncialis , colore luteo ; medio segmento labii inferioris purpureo.

Communis prope Grodnam , in arvis cultis , florens junio. Est galeopsis 269. Halleri hist.

LAMIVM ὄρειομηλινοπέρορρέπτες

C. M.

P. 95. N. 24.

*Galeopsis
galeobdolon L.*

FIGURATA.

95

Flore luteo.

24. *Galeobdolon luteum.*

caulis pedalis, debilis. Folia cordata, ovata, petiolata, pilis brevissimis aspera, saepe subtus maculis ferrugineis tincta; inferiora obtusa; superiora acumine elongato. Flores verticillati: quatuor, sex aut plures in verticillo. Involucrum ex quatuor foliolis setaceis. Corolla lutea, fauce non dentata, lineis saturatioris coloris variegata: galea villosa, sicut in cardiaca, Tria segmenta barbae acuminata, intermedio longiore. *Galeopsis galeobdolon L.* florens maio in silvis prope Grodnam, communis, perennis. Lugdunea.

Antheris granulosis.

Foliis trilobatis.

25. *Cardiaca trilobata.*

caulis tripedalis, ramosissimus; ramis longis, erectis. Folia petiolata, rugosa, tripartita; lobis exterioribus majoribus, semibifidis, dentatis: medio lobo minori, semitriplo. Verticilli densi, fertiles in ramis superioribus. Corolla pallide purpurea; galea cava, villosa; barba trifida, alba, vel flavescens, maculis purpureis tincta: Segmento intermedio longiore, angusto. Antheræ glandulis nitidis aspersæ. *Leonurus cardiaca L.* in hortis & rudibus, communis prope Grodnam, florens julio, perennis. Lugdunea. *Obs.* Sapor & odor vix promittunt vires medicas: frustra tentavimus infusionem cardiacæ in hypochondriaci, hysteria.

Foliis quinquelobis.

16. *Cardiaca quinquelobata.*

caulis bipedalis, & brevior, hirsutus, crassus, ramosus.

COROLLÆ UNIPETALÆ

Folia petiolata; inferiora & caulina subpeltata, in quinque lobis profunde incisa, rotunda, quoque lobo iterum inciso & dentato, superne viridi-nigrescentia, inferne albescentia; villo brevissimo. Folia floralia triloba, cuneiformia; lanceolata; lobis dentatis. Flores verticillati, sessiles, dense congesti; parvi: calycis hirsuti: corollæ carneæ; villosæ; galea fornicata; barba hirsuta: purpureis fincta; antheris magnis; anticæ luteæ; tuberculis: postice punctis nitidis perlucidis aspersæ.

Florens jūno, communis inter rudera Grodnæ; inter leonurum tartaricum & marubiastrum L.

Folius glabris.

27. Cardiacæ glabra.

Caulis quatuorpedalis, angulis rotundatis, glaber, late viridis. Folia late viridia, subglabra, seu vix hirsuta, petiolata: petiolis alatis, foliis, trilobis, late viridia: lobis longissimis lanceolatis, intermedio bidentato; lateralibus integerrimis, falcatis. Calycis glabri: corollæ carneæ; villosæ; brevioribus pilis: barba saturate purpurea.

Inter rudera prope Grodnam, florens octobri. Mihi videtur nova species, ulterius illustranda. Inter Sibericas quas mihi misit Carolus Patrini, simile specimen invenio.

Fauce margine dentata.

Corollæ labium superius, integrum, fornicatum; labium inferius bilobum; fauce utrinque margine dentata. *Linnæi.*

Flore albo.

28. Lamium album L.

Caulis pedalis, hirsutus. Folia petiolata, cordata, oblonga, acuminata, serrata, hirsuta, flores verticillati, duodecim

FIGURATÆ.

ad viginti; corolla alba; fauce macula sublutea, viridi, notata; fornix villosa.

Florens maio in arvis cultis, prope Grodnam: annua. Lugdunæ.

Obs. Herba subcœtida: flores fatui, vix astringentes; at tamen horum infusio non inutilis in chlorosi; clinici sæpe præscribunt contra fluxorem album; nos sæpe in tali casu suavisimo nullo moderamine fluxus observato, suscipiamur hanc proprietatem turpem sequelam doctrinæ signaturarum.

Flore rubro fœtens.

29. Lamium fœtidum.

Caulis palmaris, majori parte nudus. Folia cordata; obtusa; petiolata, cum floribus summitatem caulis vestientia. Corolla purpurea; fauce & barba maculatis: labii inferioris segmentum intermedium cordatum, reflexum: alæ acute dentatæ.

Lamium purpureum L. primo vere florens, sæpe martio. Communis in arvis cultis, prope Grodnam. Annua. Lugdunæ.

Folius amplexicaulibus.

30. Lamium amplexicaule L.

Caulis vix erectus. Folia inferiora petiolata, subrotunda; crenata, parva; superiora latiora, sessilia, amplexicaulia, obtusa, crenata: Flores sessiles, decem aut duodecim in quoque verticillo: corollæ tubus longus, gracilis, vix sub fauce tumescens; fornix villosa; segmentum labii inferioris intermedium bifidum; maculis purpureis & albis pictum.

Communis prope Grodnam, in arvis, florens aprili: annua, Lugdunæ.

Calice decem - striato.

Foliis tomentosis.

31. *Marrubium album.*

Caulis ex una radice plurimi, cubitales, erecti, cinerei, villosi. Folia rugosa, cinerea, villosa, inæqualiter serrata, ovata. Verticilli densissimi, sessiles, lanuginosi, remoti. Calyx villosus, decemstriatus; dentibus quinque majoribus, quinque brevioribus, recurvis. Corollæ parvæ, albæ; labium superius erectum, bifidum, lineare; barba emarginata, ferrata.

Marrubium vulgare L. communis inter rudera urbis Grodnæ, & alibi, diu florens usque ad finem augusti a prima junii. Herba aromatica, oleosa, amara. Lugdunæ.

Obs. Herba graveolens, amariuscule. Infusio præstans in curatione asthmatis humoralis, leucorrhœæ, tussis catarrhalis; in phthisi sustinet vires spuraque elicit. Certis experimentis salivationis pessimos effectus tollit, huncque fluxum à mercurio excitatum minuit.

Foliis subglabris.

32. *Ballota nigra* L.

Caulis erectus, ramosus, tripedalis, hirsutus. Folia longè petiolata, cordata, ovata, subvillosa, dentata, nigrescentia, dentibus latis spina brevissima terminatis. Rami oppositi, axillares, foliosi, & floriferi longitudine foliorum. Verticilli approximati, ultimo terminante; corollæ albo-rubefcentes: fornix villosa, crenata; alæ integræ, angustæ, obtusæ; barba plicata, cordata, segmentis emarginatis, venis albis picta: dentes quinque calycis decemstriati, subspinosi.

Florens julio, communis prope Grodnam inter rudera perennis. Lugdunæ.

Obs. Herba subfoetida; in hysterica affectione non inutiliter adjuvans.

Filamenta bifurcata.

Floribus parvis.

33. *Prunella parviflora.*

Caulis semipedalis, ramosus. Folia petiolata, ovato-lanceolata, obtusa, dentata, dentibus paucis, remota. Rami axillares, foliosi, curvi, raro spica florente ornati. Flores spicati: spica foliis subjectis brevior; verticilli sexflori, sessiles; bractæ duæ sub quoque verticillo ovatæ, acuminatæ, nervosæ, ciliatæ, apice recurvæ. Calyces hirsuti, nigro-rubri, labiati: galea corollæ cæruleo-violacea, fornicata, fornice extus inversa; barba trifida, segmento intermedio cochleatim excavato, crenato. Filamenta bifurca: altero apice antherifero.

Prunella vulgaris L. communis prope Grodnam in silvis & pastuis: florens a junio ad augustum, perennis. Lugdunæ. Sequentes invenimus varietates.

1°. *Prunella minor.* Caulis vix triuncialis, simplex. Folia inferiora obtusa; linguiformia, nullo modo dentata; caulina duo paria, lanceolata, integerrima, hirsuta. Spica florum foliis subjectis longior, multiflora: corollæ saturato-cæruleæ.

Florens augusto prope Grodnam, in silva Wulmeri.

2°. *Prunella foliis intermediis laciniatis.*

3°. *Prunella caule & foliis hirsutis.*

4°. *Prunella flore rubro.*

5°. *Prunella flore albo.*

Sat frequentes præter ultimam in silvis, prope Grodnam.

Obs. Herba subastringens. Illius decoctum in angina catarrhali, sub forma gargarismatis, non contemnendum auxilium; vis vulneraria vana: quæ vulnera hac herba applicata fuerunt sanata, vi naturæ cicatricem obtinuerunt.

Spicis longis, strictis; corolla vix irregulari.

38. *Verbena spicata.*

Caulis erectus, rigidus, cubitalis. Folia rugosa, multifida, laciniata, pleraque tripartita: lobo intermedio trifido, unde quasi semipinnata; superiora simplicia. Flores spicati: spicis longis, laxis, panniculatis. Calyx longus. Corolla rubra, cærulea, tubulosa: segmentis quinque, ovatis, æqualibus, duobus paulo superioribus; stamina quatuor in tubo corollæ latentia. Semina rugosa quatuor, in calyce clausa, nidulata, sicut in capsula.

Verbena officinalis L. rara in Lithuania, in districtu Brzesciensi & prope Novogrodok.

Communis circa Varsaviam, florens julio, augusto, perennis. Lugdunæ.

Obs. Herba subinsipida, inodora. Decoctum in ophthalmia chronica a serosa colluvie utile: contra contusiones certe inutile auxilium.

Unipetalæ figuratæ, unilabiatæ.

Stolonifera.

39. *Bugula reptans.*

Caulis semipedalis, erectus, glaber; ex basi caules procumbentes seu flagelliformes, reptantes. Folia inferiora petiolata, ovata, crenata; caulina sessilia, obverse ovata, crenata. Flores spicati; spica densa, crassa; bracteis interpositis maximis. Corollæ cæruleæ labium superius minimum. Stamina longiora.

Communis prope Grodnam, florens aprili, maio; perennis. Variat floribus albis & purpureis. Est ajuga reptans L. Lugdunæ.

Bugula reptans var. *Spica interrupta*,

BVGVLA ὄρειμειζογοπολύκαυλος ἄνθοςκάνεος
P. 103. N. 40.

FIGURATÆ.

103

Folia caulina angustiora, quasi cuneiformia, dentato-ferata. Florum verticilli omnes, pollicari intervallo remoti, præsertim inferiores. Caulis altior, debilior.

Grodnenfis, in arvis, florens junio.

Obs. Herba amara, subastringens. Vis vulneraria decocti mihi videtur dubia. Centum & ultra vulnera tractavimus cum hac planta non citius sanata alijs similibus energiæ naturæ prorsus derelictis.

Caulis recto.

40. *Bugula pyramidalis.*

Habitus reptantis; stolones nulli. Folia hirsuta, villosa, angulose dentata; dentibus magnis. Bractææ dentatæ; labium corollæ brevius: corolla cærulea.

Ajuga pyramidalis, L. florens maio, communis prope Grodnam, in silvis. Variat etiam flore albo. Lugdunæ.

Bugula pyramidalis var. Major, spica interrupta.

Caulis bipedalis, basi fere glaber; folia inferiora minorâ, dentatâ; intermedia majora; florum verticilli omnes inter se remoti; corollæ cæruleæ.

In silvis prope Grodnam, florens junio.

Caulis triunciali.

41. *Bugula nana.*

Caulis erectus, simplex, tomentosus, vix triuncialis. Folia inferiora ovata, sessilia, integerrima; intermedia ovato-lanceolata, dentata; dentibus raris, subhirsuta. Bractææ lanceolatae, virides, dentatæ. Flores tres tantum remoti in summitate caulis: corollæ cæruleæ, magnæ.

Grodnenfis, florens junio, in arvis. Videtur filia *pyramidalis*.

Caulis villoso.

42. *Bugula tomentosa.*

Habitus pyramidalis. Caulis tenuior, albo tomento vestitus.

G 4

104 COROLLÆ UNIPETALÆ, &c.
tus. Folia rotundiora, dentibus majoribus hirsuta; calyces hirsuti; corollæ rubræ.
Est ajuga Genevensis L. communis in silvis prope Grodnam, florens julio. Vix sat differt a pyramidali. Lugdunæ.

Allium redolens.

43. Scordium alliaceum.

Caulis decumbens, ramosus, ramis suberectis. Folia sessilia, ovato-lanceolata, ferrata, mollia, hirsuta, amara. Flores brevi pedunculo, axillares, plerumque duo. Corolla caruleo-rubescens; galea nulla; alæ binæ; barba ampla, ferrata.

Teucrium Scordium L. florens julio, perennis; rara circa Grodnam, in aquosis locis dictis Lipsk. Allii odorem spargit. Lugdunæ.

Obs. Amara, subacris, allium redolens; pretiosissima ad arcendam putredinem in ulceribus. Jure laudata in gangræna: certe inimica lumbricorum; in febribus intermittentibus, remittentibus, numerosis nostris periculis adjuvans pretiosum.

Teucrium chamaedrys passim reperitur circa Varsoviam,

Caulis procumbens per totam longitudinem, florens; folia ovato-elliptica, pilosa, inciso-crenata. Verticilli triflori: corolla purpurea.

Communis prope Lugdunum; florens junio; perennis.

Aromatica, amara; in anorexia pituitosa, cachexia, chlorosi, febribus intermittentibus utilis.

COROLLÆ
UNIPETALÆ.

SIMPLICES, INVOLUTÆ, FIGURATÆ.

Stamina duo, tria aut quatuor inæqualia.

FASCICULUS II.

SEMINA IN CAPSULIS CLAUSA.

Stamina duo.

VERONICÆ LINNÆI.

Calyx quadripartitus, foliolis duobus majoribus. Corolla quadrifida, rotata; laciniâ una minore. Capsula bilocularis, cordata. Folia inferiora in plerisque opposita, superiora alterna. Bractæ lineares ad bases pedunculorum.

Flores spicati.

Folii verticillatis.

44. Veronica verticillata.

Caulis tripedalis, erectus; simplex. Tria folia ovato-lanceolata, inæqualiter serrata, ad nodos verticillatim disposita, petiolata: petioli uniti basi; caulem coronantes. Spicæ florum plures, terminantes, plerumque tres, una longior intermedia, quinque pollicum longitudine. Flores numerosi; calyx parvus, segmentis æqualibus angustis;

corollæ cæruleæ, diametri quinque linearum; antheræ elongatæ; stamina corollæ longiora.

Florens diu, augusto; communis in omnibus silvis, prope Grodnam: perennis.

45. *Veronica verticillata* var.

STAT. *Quadrifolia, latifolia.*

Caulis quadripedalis, rubro-nigrescens a basi ad summum.

Quatuor folia petiolata, petiolis uncialibus, verticillatim disposita, cordato-ovato-lanceolata, inaequaliter

ferrato-dentata, latitudine quatuordecim linearum

longitudine quatuor pollicum; dentibus magnis, duobus

ferratulis incis. Racemi foliorum minimorum axillares.

Flores spicati: spicæ novem; quatuor ex penultimo

foliorum verticillo, quatuor alia ex ultimo; duo prope

remota foliorum lanceolatorum in scapo spicæ: spicæ

impar longior, crassior. Corollæ magnæ, cæruleæ.

Obs. Certat inter Sibericam & Virginianam. Phrasis Virginianæ

Linnaeanæ rigorose convenit nostræ: attamen

credo diversam. Erit-ne simplex varietas maritima

Tunc Siberica, Virginiana & Spuria ad eandem speciem

pari jure revocandæ. In horto introducta portenta

luxuriat: tunc folia septena majora, spicæ longiora

caulis sexpedalis.

Florens julio, in silvis prope Grodnam, juxta fluvium

Niemen: perennis.

46. *Veronica verticillata* var. *Foliis*

& *ternis, villosa.*

Facies maritimæ, caulis villosus, tripedalis. Folia plurima

petiolata, per paria disposita; raris dentibus simplicibus

obliquis incisâ, basi acuminata, producta in petiolo

terraliter utroque latere excavato, sectione semicirculari

Spicæ breviores, tenuiores, quinque terminantes. Corollæ albescentes.

Florens julio, in silvis prope Grodnam, Lofosna: perennis.

47. *Veronica verticillata* var. *Angustifolia.*

Caulis tripedalis, folia tria petiolata ad nodos angusta,

lanceolata, ferrata; ferratulis subæqualibus minimis,

albescentia, quinque linearum basi lata, quatuor pol-

licum longa. Spicæ terminantes novem, impari duplo

longiori. Folia nulla ad basim scaporum spicarum, seu

spicæ laterales octo: non sunt axillares.

Obs. Lente caules & folia observata exhibent glandulas

albescentes, densas, villis terminatas. Corolla, relative

ad plantam, major quam in præcedentibus. Difficile esset

statuere an sit simplex varietas maritimæ, aut species

distincta. Linnaeus ipsemet dubia non tollit, statuendo

characteres específicos. Accedit ad spuriam Linnaei.

Florens julio, circa Grodnam, in silvis Bobrowszczyzna,

perennis.

STAT. *Foliis oppositis.*

48. *Veronica oppositifolia.*

Caulis simplex, erectus, semipedalis, lanuginosus. Folia

dura, sicca, subhirsuta; inferiora petiolata, ovata, sex

linearum lata; superiora angustiora, alterna: omnia

crenato-ferrata. Spica una terminans caulem, densa.

Segmenta calycis linearia, acuta, hirsuta. Corollæ cæ-

ruleo-violaceæ: segmentis acuminatis.

Veronica spicata L. Communis prope Grodnam, in arvis,

florens julio, perennis, Lugdunea.

49. *Veronica spicata* var. *spica prolifera.*

Folia radicalia duo, petiolata, majora quam in præcedenti,

vere crenata, linguiformia, obtusa: crenulis ciliis cre-

bricioribus onustis. Caulis vix triuncialis, spica composita

terminatus. Inferior spica fructifera, quadriuncialis; ex apice illius duæ spicæ ejusdem longitudinis, florentes. Florens julio; in arvis prope Grodnam.

50. *Veronica spicata major.*

Caulis bipedalis, erectus, nigrescens, subvillosus. Folia opposita, per paria remota; inferiora petiolata, lato petiolo basi caulem amplectentia, lanceolata, sex linearum lata, octodecim longa, præter petiolum sex linearem, crenata, ferrata, crenulis inæqualibus, sine plerumque obtusa, basi in petiolum decurrente; intermedia & superiora sessilia, basi angustiora: omnia subsessilia, scabra. Flores inferiores axillares, alterni, quatuor aut quinque a spica remoti. Spica una densa, triuncialis, terminans caulem. Flores sessiles; calyx segmenta æqualia, hirsuta, angusta. Bractæ lineares, hirsutæ. Corollæ cæruleæ.

Obs. Certe phrasi & descriptioni hybridæ Linnæi convenit, sed nostra altior: nullam vidi figuram quæ bene illam exprimat.

Florens julio in silvis, prope Grodnam, perennis, Lofota.

51. *Veronica spicata var. Major foliis oppositis, ternis & alternis.*

Radix lignosa, nodosa. Caulis sesquipedalis. Folia plerumque alterna; inferiora tantum opposita, basi angustiora; intermedia terna ad nodos: omnia lanceolata, ferrata, aspera. Spica una terminans caulem, longior. Corollæ cærulea.

Florens julio, in silva Wulmeri prope Grodnam.

Obs. Facies præcedentis, unde sola varietas; sed singularis: ex qua concludendum quali fragili fundamenta pleræque spicatæ distinguantur.

*Foliis lanceolato longis.*52. *Veronica longifolia L.*

Caulis sesquipedalis, rotundus, rubore vinoso albescente tinctus. Folia opposita, petiolo semipollicari prædita: inferiora ovato-lanceolata, unius pollicis lata, trium longa, acuminata, basi in petiolo prolongata, per paria ascendendo sensim angustiora: inde superiora lanceolata; floralia linearia; omnia ferrata, saturate viridia; ex axillis duorum aut trium ultimorum parium, quatuor aut sex spicæ florales, longitudine duorum pollicum: spica major & crassior terminat caulem, in axillis foliorum inferiorum. Racemi breves, foliosi. Calyx hirsutus. Corolla magna quinque linearum diametri, plerumque carnea.

Obs. Bractæ, & pedunculi spicarum & pedicilli tomento denso albo onusti, lente crystallina in foliis & caule observantur brevissimi & densi pili albi: glandulæ substantes pilos distinguuntur tantum in caule.

Sat frequens in silvis prope Grodnam, juxta Niemen; florens julio.

*Foliis incanis.*53. *Veronica incana L.*

Caulis erectus, villosus, hirsutus, albescens, rotundus, octopollicaris, simplex. Folia inferiora petiolata, opposita, lanceolata, in petiolorum media parte decurrentia, crenata, obtusa, hirsuto-villosa, marginibus, & lamina inferiori albescentia. Folia caulina intermedia, sessilia, obverse lanceolata, ad basim petioli decurrentia, apice obtusiora; cæterum radicalibus similia, rarius crenata: superiora folia angustiora, integerrima. Flores spicati, spica terminali quatuor pollicum longa, flores brevissimis pedunculis alterni, subremoti, seu non dense congesti. Bractæ hirsutæ lineari-lanceolatæ. Calyx hirsuto-villosus; corollæ

cæruleæ; tubus brevis, inflatus; laciniæ lineares; stamina longa; antheræ magnæ, ex duobus folliculis separabilibus, albo-cæruleæ.

Obs. Quando cum specimine Siberico nostram contulimus, supervenit dubium: nostra enim minus incana apparet; sed notula Linnæi dissipavit cito anxietatem. Dicit enim: hæc in cultis deponit albedinem tomenti, minusque tomentosa fit. Hort. Ups. 17. Quæ observatio evidenter evadit assertionem perspicacis Gmelini: Caulis, inquit, & folia semper lanuginosa, colore nunc magis in albu, nunc magis in viridem vergente. Flor. Siber. tom. III. pag. 220.

*Florens augusto in silva prædii Brigittarum Kochanow, prope Grodnam; perennis.

Animadv. Ante plenariam evolutionem floris, corolla videtur plena propter antheras approximatas, & convolutionem staminum. Cæterum collata Veronica incana cum spicata, maxima inter utramque habitus adest analogia.

Foliis cordato-ovatis.

54. Veronica galeopsis folio.

Caulis erectus, curvus, cinerefcens, tenuis, splendens, tripedalis, simplex. Folia inferiora, & intermedia opposita, remota; petiolata, petiolis semiuncialibus, canaliculatis, subcordato-ovato-elongata, acuminata, inæqualiter ferrata, ferratulis acumine terminatis, late viridia, latitudine pollicis unius, longitudine duorum, & decem linearum, basi folii in petiolum decurrente: superiora lanceolata, angustiora. Bractæ lineares, breves. Flores spicato-racemosi, seu pedicillis duorum linearum longis alterni distincti, seu spica rara, una terminali, brevi, vix duorum pollicum longa. Calyx sæpe trifidus. Corolla plerumque trifida, tubo longitudine segmentorum; stamina tria longissima, duplo corollæ

longiora; antheræ albæ, didymæ, post pollinis fecundationem fulvæ; stilius staminibus longior; nulli racemi foliosi ex axillis foliorum. Capsula cordata, emarginata. Florens augusto, in silva prædii Brigittarum Kochanow; perennis.

55. Veronica galeopsis folio var. spicis longissimis.

In ista, rami foliosi ex axillis foliorum. Spicæ duæ aut tres terminantes, longissimæ, pollicares, tortuosæ, floribus remotis, distinctis. Folia saturatius viridia, evidentius basi cordata, Corollæ omnes tetrafidæ.

Florens septembri, in silvis prope Grodnam, juxta Niemen; perennis.

56. Veronica galeopsis folio var. pauciflora.

Caulis bipedalis, erectus, villosus. Folia petiolata, petiolis foliis brevioribus, villosis, opposita per paria ascendendo, cruciatim disposita, cordato-ovata, acuminata, ferrata, ferratulis inæqualibus, subtus albescencia, pubescencia, supra late viridia, latitudine ad basim septem linearum, longitudine septemdecim: superiora folia ovato-lanceolata. Racemi breves foliosi, ex axillis foliorum caulibus. Racemus terminans caulem brevis, octo linearum, pauciflorus quatuor aut quinque. Bractæ nullæ. Calyx tetraphyllus, foliolis inæqualibus, glabris. Tubus corollæ albescens segmentis longior; segmenta æqualia, angusta, saturate cærulea. Stamina duo longitudine segmentorum corollæ. Antheræ cæruleæ, maximæ.

Florens septembri in silva prope Grodnam, ultra Niemen fluvium.

Obs. Habitu similis præcedenti, differt foliis minoribus, evidentius cordatis, hirsutis, racemo brevissimo, brevitate filamentorum. Utriusque conferantur descriptiones.

Corymboſo - racemoſe.

Foliis parvis, ovatis.

57. Veronica ſerpillifolia L.

Caulis plurimi, quadriunciales, baſi ſæpe procumbentes & radicales emittentes, inde erecti. Folia per paria, quatuor inferiora brevi-petiolata, intermedia ſeſſilia, ovata, rotundata, integerrima, aut rariter crenato-ferrata, glabra. Flores terminantes racemoſo-ſpicati: ſpica florali brevi; fructifera, elongata: fructibus remotis. Braſſeæ ovatæ, lanceolatæ, oppoſitæ, & alternæ. Corollæ albo-cæruleæ, parvæ, calycum foliolis breviores, uno ſegmento cæruleo.

Obſ. Specimina frequentiora dant folia quinque linearum latitudine, octo linearum longitudine, ſæpe fere rotunda: unde provenit Veronica repens nummulariæ folio Diſſelii. Specimina inveni radice ſimplici, caule triunciali, ſimpliciſſimo, foliis vix duarum linearum longis.

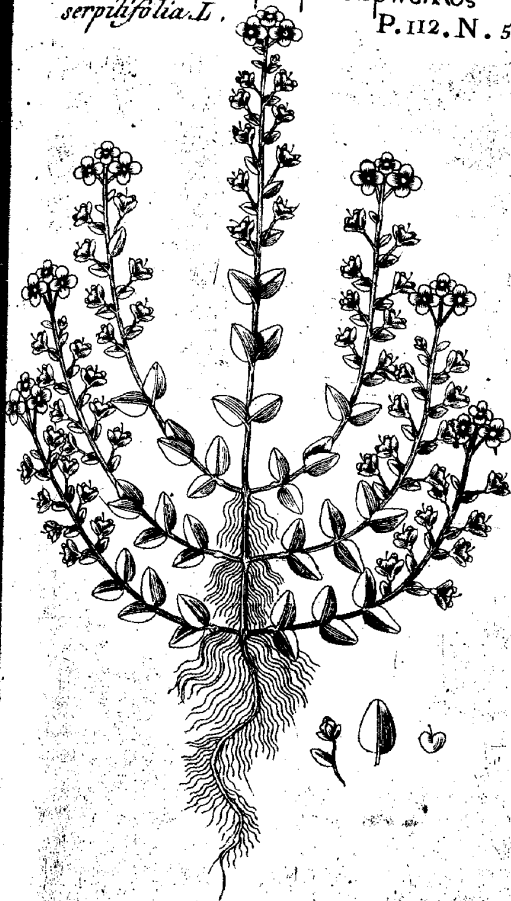
Florens maio prope Grodnam, in herbidis juxta fluvium Niemen; Lügdunæ. Etiam vidi florentem junio; vix crederem annuam. Sæpe inveni radices, & baſim caulis ſublignoſas.

Foliis ovato-lanceolatis.

58. Veronica ſpicato-racemoſa.

Radix tenuis, ſublignoſa, nigreſcens, ad nodos remotos radicales emittens. Caulis ſempedalis, tenuis, glaber, erectus, ſimpliciſſimus, lutefcens. Folia oppoſita, per paria remota, plerumque tantum quatuor; duo paria inferiora petiolata, ovato-lanceolata, læte viridia, plerumque integerrima, paſſim raris ferratulis vix viſibilibus incifa: duo paria intermedia, ſeſſilia; verſus ſummum

VERONICA ὄρεοφυλλέρτυλλος
serpillifolia L. P. 112. N. 57.

tria folia alterna remota, lanceolata, omnia tenera. Flores spicato-racemosi, terminantes caulem; spica biuncialis; pedicelli inferiores & superi brevissimi, intermedi longiores; Bractææ lineares, lanceolatæ, hirsutæ, calyce longiores; scapus spicæ hirsutus; calyces breves, hirsuti, foliolis duobus brevioribus; corolla saturate cærulea, fat magna, tubo albo; stamina longiora; pistillus longissimus.

Obs. 2. Folia, lente crystallina observata, exhibent pilos brevissimos, densos, circa margines foliorum. Demum basim & apicem racemi in nostram, habebis rigorose veronicam alpinam Oederi tab. 16. nostra paulo altior; suspicor eandem solo mutatam, sicut campanulam nostram Thyrsoidem.

Florens octobri in silva dicta Lofosna; Grodnenfis.

Caule procumbente.

59. *Veronica repens.*

Caules hirsuti, plurimi, repentes, radículas ex axillis foliorum producentes; floriferi, erecti. Folia opposita petiolis foliosis, ovata, basi angustiora, integra, reliqua parte ad apicem serrata hirsuto-villosa, firma, albescencia. Spicæ axillares duæ, aut quatuor ex paribus ultimis foliorum. Scapus spicæ villosus, nudus, plerumque folio longior. Flores racemoso-spicati, spica rara, plerumque duorum pollicum longitudine. Scapus, calyx & bractææ hirsutæ. Corolla parva albo-cærulea.

Obs. Innumera hujus speciei specimina examinavi in variis locis collecta. Mirum est quantum facie variat, & præcipuis attributis. Modo nana exurgit, caule simplici vix triunciali; modo pedalis & ultra; modo exhibet caules omnes procumbentes: folia invenio lanceolata, angusta, alia fere rotunda; modo spica scapo brevissimo, modo

longissimo, plerumque nudo, aliquoties alternis foliis linearibus onusto; modo tota planta villosa-hirsuta, aliquoties fere glabra, nec minus color corollæ varians: vidi inter nostrates albas, cæruleas, carneas, trifidas, & plenas. Ex hoc exemplo sicut ex plurimis aliis videre est quam fragiles sunt phrasæ characteristicae. Nonne natura sensim, & gradatim transit ex una specie ad alteram? Evidenter hoc assertum confirmatur severa enucleatione veronicarum, galiorum, campanularum, & aliorum plurimorum generum.

Communis prope Grodnam in silvis, florens junio. Est Veronica Officinalis L. Lugdunæ.

Obs. 2^a. Planta recens, amara, ingrati saporis, astringens sub recessu. Post annuam desiccationem grate amara, astringens. A plurimis, ex hypothesi, plurimum laudata, ab aliis nimium neglecta. Certe in diarrhœis, & omnibus morbis imi ventris a toni laxitate, egregium auxilium. In asthma, adjuvans non contemnendum. Nullum tutius nosco præservativum contra anorexiam litteratorum. In tussi catarrhali efficax medicamentum. Vis dubia in phthisi, certe nociva, febre lenta stabilita; extus, jure inter bona vulneraria statutum decoctum. Non crederem procius inodorum; inutilis tamen aqua.

Folius magnis.

60. Veronica pseudo-chamædrys Jacquin.

Caulis simplex, quadripedalis, diametri duarum linearum, rotundus, erectus, cinerefcens, lanugine tenui obductus. Folia ad basim duo, brevi-petiolata; omnia alia sessilia, basi cordata, ovata, dentata, serrata serratulis profundis; pagina infera pubescentia, supera glabra, nervosa, corrugata, decem linearum lata, quatuordecim longa, obtusa; superiora angustiora, verius serrata, acuminata.

Veronica latifolia L.

Flôres racemosi, racemis palmaribus axillaribus: ex ultimis paribus foliorum racemi duo, aut quatuor. Ultra infertionem pullulat adhuc caulis, producens duo aut tria foliorum paria; media pars scapi racemorum nuda. Bractæ lineares, hirsutæ, plerumque pedicillis breviores. Pedicilli capillacei, erecti, hirsuti, sex linearum longi. Calycis segmenta quinque, hirsuta, vix linearia, duo breviora; corolla magna diametri sex linearum, segmentis ovatis acuminatis, saturate cærulea, tubo albo; Antheræ saturate cæruleæ; stamina longitudine corollæ; capsula cordata inflata.

h. Altitudo caulis variat. Sæpe invenimus tripedalem, cubitalem; passim pleræque corollæ quinquesidæ observantur: cæterum, qui cum Hallero hanc simplicem varietatem sequentis pronunciaret; plurimos reperiret asselas, sicut patebit conferendo utriusque descriptiones. Crantzius & Jacquinus descripserunt illam sicut latifoliæ varietatem Linnæi, collatis numerosis speciminibus latifoliæ, quæ collegi in Pyrenæis, tantam invenio similitudinem, ut statuere possim nostram esse annulum catenæ inter chamædrim & latifoliam: sic natura, more piscorum, tali arte omnia ligat nodis intricatis, ut semper difficile erit rigorosos statuere limites variarum specierum. *orens junio*, in silvis prope Grodnam, perennis, communis.

Veronica pseudo-chamædrys var. Minor.

minimo similis præcedenti, ejusdem crassitudinis, semipedalis. Racemi longitudine caulis. Folia minora sed perfecte similia. Calyx constanter tetrasidus; corolla etiam saturate cærulea, sex linearum diametri.

orens maio, prope Grodnam, in silva juxta Niemen.

h. Duo, aut quatuor racemi florales ex axillis foliorum superiorum: racemo folioso, sterili, terminante caulem.

Foliis profunde dentatis.

61. Veronica Chamædrys.

Facies præcedentis. Caulis semipedalis, villosus. Folia rotundiora dentibus obtusis. Racemus brevior, laxior. Corollæ cæruleæ, saturatioribus lineis pictæ. Bractæ & lacinia calycis latiores.

Florens maio, communis prope Grodnam, in pascuis, perennis.

Obs. Pars superior caulis, & scapi racemorum niveo densotomento onusti. In aliis speciminibus caulis cortice nigrescente, raro tomento onusto, tortuosus, basi procumbens. Folia ima, minima, rotunda, petiolata, petiolis quatuor linearum longis, planis. Radix horizontalis, nigrescens, fasciculos radicularum ad nodos remotos producens. Cæterum examinando numerosa specimen, quæ collegi in Lithuania, fateor cum perspicacissimo Scopolio, plurimas Linnæanas species mihi esse inextricabiles. Non video realem differentiam inter Chamædrim & Teucrium: forte sequentes Teucrium, prostratum & pilosam larvatæ occultant.

62. Veronica Chamædrys var. corollæ cærulea, magna, lineis violaceis picta.

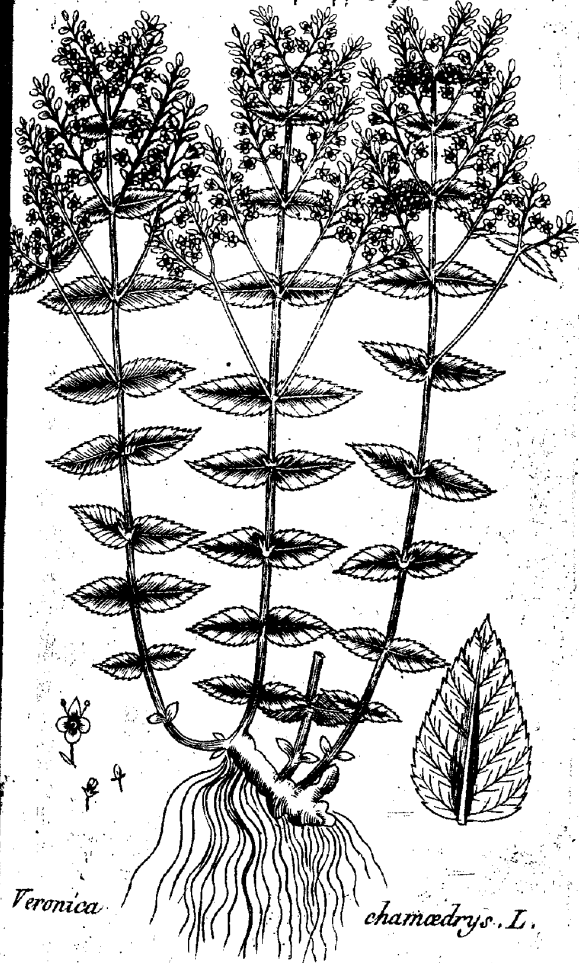
Caulis triuncialis basi repens, tenuis, villosus: duo paria foliorum inferiorum petiolata, rubra, superioribus similibus omnia rotunda, dentata: racemi pauciflori, breves. Aetheræ erectæ.

Florens maio, in pascuis prope Grodnam.

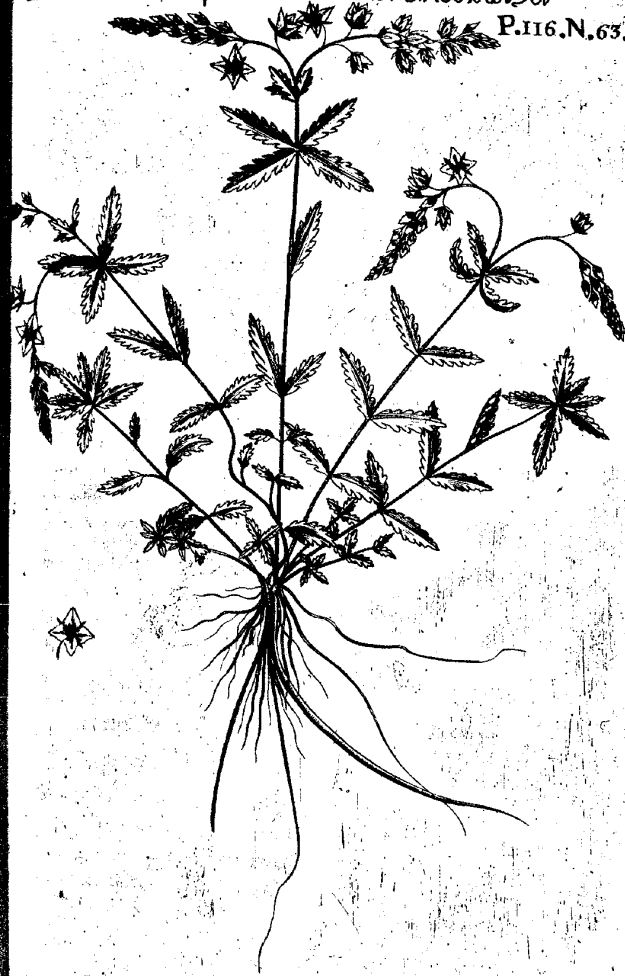
63. Veronica Chamædrys var. Prostrata.

Radix truncata, innumeras radículas capillaceas, nigrescentes, emittens. Caules plurimi bi- aut quadriunciales.

TEUCRIVM ὄρεοῦρῖζου κόν Π.116. N.61.

Veronica
TEUCRIVM. ζορεο πολυκαυλον ελοικαιδον
P. II 6. N. 63.

pilis longis villosi, procumbentes. Folia inferiora petiolata, intermedia sessilia, ovato-lanceolata, profunde dentata, pagina inferiore & marginibus, densis longisque pilis hirsuta; racemi foliosi axillares, foliis petiolatis crenatis, racemi floriferi breves: bractæ hispidae, lanceolatae; pediculi hispidi quatuor linearum longi; calyces quadrifidi, segmentis lanceolatis, duobus angustioribus; corollæ albæ.

Florens maio, in pascuis, prope Grodnam.

64. *Veronica Chamædrys*, var. *corollis carneis*.

Caulis triuncialis, villosus. Duo folia inferiora brevipetiolata, minima, rotunda, crenato-dentata, intermedia lanceolata, sessilia, tam profunde dentata, ut dici possent pinnatifida: pinnulis obliquis. Racemi breves, pauciflori. Corollæ carneæ, lineis rubris pictæ: lacinia una angustiori quam in congeneribus.

Obs. Pili foliorum tam breves ut vix distinguantur.

Florens junio, in pascuis, prope Grodnam.

65. *Veronica Chamædrys* var. *floribus albis*.

Caulis triuncialis, vix villosus. Folia cordata, sessilia, vix villosa, crenato-dentata, dentibus brevissimis. Corolla tota albæ.

In arvis florens junio, prope Grodnam.

66. *Veronica Chamædrys* var. *foliis superioribus petiolatis*.

Radix penetrans, bifurcata. Caulis semipedalis, nigrescens, basi nudus. Folia infra recemum floridum sessilia, ovata, obtusa, dentata, dentibus longis; racemus foliosus, terminans caulem, exhibet quinque folia ovata, ser-

rata, petiolata. Racemus floridus ex quinque floribus longe pedicellatis. Capsula plana, cordata, vix emarginata, hirsuta margine. Calycis foliola inæqualia, linearia, hirsuta.

Aquaticæ.

Foliis angustis.

67. *Veronica scutellata* L.

Caulis pedales plurimi, basi procumbentes, striati, ex axillis radículas projicientes, graciles. Folia opposita sessilia, remota, angusta, longa, duarum linearum lata, longitudine duorum pollicum, acuminata. Flores racemosi; racemis axillaribus laxis, pedicellis alternis, capillaribus, pendulis. Racemi plerumque foliis longiores. Corolla alba, fere regularis, parva; segmenta calycis linearia; capsula plana, cordata, valde emarginata. Florens junio, communis in aquosis, prope Grodnam, Lugdunæ, rarior.

Obs. In axillis foliorum observo fasciculum squamarum linearium, albarum, splendentium, forte folia minima infestis alterata. Supra enim in proximis axillis erumpunt fasciculi foliorum ejusdem formæ, loco radicum quæ nascuntur ex axillis inferioribus. In hac specie semper extremitas caulis sterilis folia tantum exhibet fasciculatim approximata, angustiora; passim latiora invenio folia, & breviora; modo racemi multiflori, modo vix quinque floribus formati: specimen inveni pedunculo unifloro axillari. In nostris corolla plerumque alba, raro lineis roseis picta, nunquam cærulea; folia cultura evadunt succulenta, falcata.

68. *Veronica scutellata* var. *Nana*, caule ramofo.

Caulis vix quinqueuncialis, basi tres ramos producens,

erectus; folia approximata, racemi foliis breviores: folia inferiora basi attenuata, lanceolata, breviora. Florens augusto in stagno sicco, prope Grodnam,

Foliis latis.

Caule erecto.

69. *Veronica acutifolia*.

Radix crassa duorum pollicum ad nodos remotos radículas fasciculatim producens. Caulis bipedalis, fistulosus, ramosissimus, erectus, crassitudine unius pollicis. Folia ovato-lanceolata, vix ferrata, crenulata, amplexicaulia, acuta, longitudine trium pollicum, latitudine unius. Racemi axillares, foliis longiores: uno ex quaque axilla. Pedicelli erecti, vix bracteis longiores. Flores approximati, seu sat denso racemo. Corollæ albo-cæruleæ, parvæ, segmento uno angustiori. Capsula cordata, inflatis loculis; semina numerosa.

Veronica anagallis L. florens junio in aquosis, prope Grodnam, communis, perennis. Lugdunæ.

Obs. Descripsi hanc speciem juxta specimina in nostris frequentiora; sed nobis exhibuit numerosas varietates quoad habitum, & præcipua attributa. 1°. Quoad mensuram: inveni quadripedalem ramosissimam, sensimque descendendo ad specimina, vix palmaria, tamen perfecta. 2°. Sæpe folia sunt ferrata, sæpius crenata, aut integerrima, passim colorata, rubescentia. 3°. Nonnulla specimina, omnia folia lanceolata cum racemis ex longis pedicellis nutantibus tenuissimis, sic igitur prope ad scutellatam attinentia. 4°. Alia erecta amant proferre folia brevia, obtusa. 5°. In nonnullis corollæ magnæ diametri quatuor linearum, segmentis ovatis, in aliis alba, lineis roseis tinctæ. 6°. In majoribus speciminibus ex una bractea sæpe duo nascuntur pedicelli.

*Caule prostrato.*70. *Veronica rotundifolia.*

Habitu convenit cum præcedenti; sufficienter distinguitur foliis rotundioribus, aut saltem obtusis, caule magis repente, vix pedali, racemis brevioribus, floribus paucioribus, densioribus, corollis majoribus, cæruleis.

Veronica beccahunga L. In aquosis prope Grodnam, communis, florens maio, perennis. Lugdunea.

Obs. Varietas, major pedalis; profert folia ferrata; minor palmaris, facie, vera simia samoli valerandi; dat folia angustiora, obtusa, integerrima. Radix funiculiformis, tenuis, stolonifera, sæpe quatuor pedum longa, huc illuc caules producens, qui ipsimet basi radículas parturiunt.

Obs. 2. Herba, amara, succulenta, saponacea. Succus foliorum recentium cum melle in podagra & rheumatismo verno tempore egregium prophylacticum; sæpe solus scorbutum sanavit; vis vulneraria mihi dubia; folia contusa valent in inflammationibus externis: aqua distillata, inutilis.

*Flores solitarii.**Foliis lobatis.*71. *Veronica hederæfolia* L.

Tres, aut quatuor caules palmares, procumbentes. Folia radicalia duo, longe petiolata, succulenta, ovata, obtusa; folia inferiora opposita, petiolata, alia cordata, integra, alia trilobata, alia vix tridentata; superiora alterna, plurima quinquelobata, nonnulla trilobata, intermedio lobo in omnibus majori: omnia subhirtina. Pedunculi uniflori, foliis longiores, hirsuti. Corolla

albo-rubescens, duobus segmentis angustioribus, minima. Capsula didyma, capsulis rotundis.

Obs. Specimina nostra Gallica majorem exhibent plantam. Color corollæ in Lithuanicis modo albus, modo roseus. Grodnenfis, florens aprili, annua. Lugdunea.

*Pedunculis longis.*72. *Veronica longe pedunculata.*

Caules plurimi ex una radice repentes. Folia opposita, ovato-crenulata; alia oblonga, alia rotundata; pedunculi foliis longiores. Flores solitarii: corolla pallide cærulea, tribus segmentis albis, quarto cæruleo. Calycis segmenta corolla longiora. Capsula rotundata, semina octo.

Figura Oederi 449, bona, cum charactere exhibet calycis foliola duo breviora, sicut constanter invenimus. Folia ramorum alterna in plurimis nostris speciminibus observanda. Cæterum multiformis hæc species: modo folia cordata, rotunda, vix crenata; modo ovata, folio in petiolum producto; modo folia lingulata, profunde dentata, plerumque floralia angustiora, vix dentata; modo corolla cærulea, modo albescens.

Veronica agrestis L. communis in agris cultis circa Grodnam, florens aprili, annua. Lugdunea.

*Pedunculis brevibus.*73. *Veronica brevi pedunculata.*

Caulis semipedalis. Folia supra radicem plurima: caulina pauca, sessilia, ovata, subhirta, raris dentibus incisa; superiora floralia, lanceolata. Pedunculi axillares, foliis breviores. Corolla albo-cærulea, calyce brevior. Fructus: capsula inflata: calyx magnus pedunculo longior.

Veronica arvensis L. communis, arvensis, annua, Grodenensis, florens maio. Lugdunea.

Foliis parvis, integris.

74. *Veronica acinifolia.*

Caulis simplex, vix quadriuncialis, villosus. Folia inferiora petiolata, ovata, opposita, integerrima; sic triparia cruciatim disposita, media pars caulis nuda; folia intermedia sessilia, ovata, sed ferrato-crenata; superiora folia integerrima, lanceolata, alterna: omnia villosa. Pedunculi foliis duplo breviores. Flores pauci; calycis foliola villosa, inæqualia. Corolla alba, parva: cæterum planta mollis, aquosa.

Obs. Nullam speciem invenio, cui nostra rigorose congruat: plurima exhibet attributa Romanæ L. sed differt foliis villosis, caule breviori. Vix tamen rigorose crederem speciem distinctam: militat inter Romanam & arvensem. Florens maio, sat frequens in arvis sterilibus, prope Grodnam, annua.

Foliis pentafidis.

75. *Veronica quinquefida.*

Caulis plurimi, erecti, palmares. Folia inferiora ovata, crenata, octo linearum lata, intermedia profunde in quinque laciniis divisa, quasi digitata, lacinia intermedia latiori trifida, externis gradatim minoribus & angustioribus; superiora folia quadrifida aut trifida; suprema ultima lineari lanceolata, cum minimis appendicibus lateralibus ad basim; omnia villosa. Pedunculi uniflori, axillares, foliis longiores: calyx magnus, villosus. Corolla saturate cærulea: tubo extus albo, intus viridi, luteo. Capsula complanata, cordata, bilocularis, stilo persistente, loculis inflatis, margine pilis rigidis munita: semina plurima.

Obs. In plurimis speciminibus foliola duo calycis invenio trifida, trilobata; junior planta, tamen florens, vix quadriuncialis, postea elongatur: in juniore pedunculi vix foliis longiores.

Veronica triphylla L. florens aprili, annua, in arvis frequens, Grodenensis, Lugdunea, montana.

Foliis trifidis.

76. *Veronica trifida.*

Facie convenit cum præcedenti; sed brevior vix trium pollicum altitudine. Caulis erectus, ramosus. Folia inferiora ovato-lanceolata, integra; caulina fissa, quasi digitata: segmentis tribus, angustioribus; omnia subhirsuta: pilis vix oculo nudo visibilibus. Pedunculi foliis breviores: foliola calycis corolla longiora, inæqualia, linearia; corolla saturate cærulea; clausa, minima, vix granum mole æquans, tubo viridi; capsula cordata, lata, glabra.

Obs. Quando corolla viget, plerumque caulis vix pollicaris: tunc vere hirsuta pilis splendentibus; post casum collarum inferiorum elongatur ad altitudinem trium pollicum.

Veronica verna L. communis in arvis, prope Grodnam, florens aprili, annua. Delphinalis.

STAMINA TRIA.

77. *Montia alfine facie.*

Caulis succulentus, triuncialis, ramosus. Folia opposita, petiolata, ovata aut obtuse lanceolata, succulenta. Flores racemosi infra suprema folia: pedunculi debiles, uniflori; calyx bifidus; corollæ albæ, parvæ, bilabiata; segmentis quinque; stamina tria; stili tres. Fructus: capsula unilocularis, trivalvis, semina tria.

Montia fontana L. Lithuanica, in pratis humidis silve Bobrowfzczyna, Varfaviensis. Lugdunea, montana.

STAMINA QUATUOR, COROLLA
QUINQUEFIDA.

78. *Limosella plantaginis* folio.

Folia radicalia cespitosa, longe petiolata, angusto-lanceolata, vel ovato-lanceolata. Radix flagelliformis novos cespites producens. Scapi uniflori, foliis breviores: calyx quinquentatus; corolla campaniformis, semiquinquefida, parva, alba, intus rubella; segmentis acutis: uno minore; stamina quatuor: duobus brevioribus. Fructus: capsula rotunda. Semina innumera, minima.

Limosella aquatica L. Grodnensis, in pratis humidis Lofosna. Florens junio. Annua, Lugdunea.

Corolla infundibuliformis. Stamina duo castrata, duo antherifera.

70. *Gratiola angustifolia*.

Caulis simplex, aut ramosus, pedalis, aut semipedalis, glaber, teres. Folia opposita, sessilia, lanceolata, serrata a medio ad apicem: serratulis remotis. Flores axillares: pedunculi uniflori; calyx videtur septem foliolis formatus, propter duas bracteas angustas, calyci subjectas; corolla lutescens, elongata, tubo gracili, quadripartita: segmento superiori, seu galea emarginata, unde quinquefida videtur: tribus aliis subrotundis; stamina quatuor, duo castrata, seu absque antheris; capsula turbinata, sulco notata, bilocularis.

Obs. Planta primi anni exhibet radicem funiculiformem, nondum nodosam, caulem suppicem, folia plerumque integerrima; sequentibus annis, radicem dat nodosam, caules ramosos, folia serrata. Etiam inveni serrata folia

Limosella aquatica L.

a basi. Passim vidi quinque stamina, capsula modo quadri-, modo bilocularis. Corolla sæpe rubro colore tingita in fauce. Cæterum affinis digitalibus fructu & corolla. *Gratiola officinalis* L. florens julio; femina matura septembri. Communis juxta ripas fluvii Niemen, ad duomilliaria a Grodna, & circa lacum Jezior. Lugdunea. Herba inodora, recens insigniter amara; desiccata, post annum gustata, grate amara, salivam movet; certe recens magna dosi intus præscripta, sicut omnia exotica purgantia, corrodit, & inflammationes lethales excitat. Lugdunensis herbarius infanti, 12 annorum nato, manipulum unum *gratiolæ* decocti forma dedit: post vomitum centies repetitum, & sanguinis evacuationes ex ano, mortuus est, ante mortem convulsivis motibus stupendis agitatus per tres horas. Aperto imo ventre, gangrænosa erant intestina. Sed desiccata folia parva dosi adultis data, decoctionis aut pulveris forma, egregium purgans centies confirmatum propria experientia; jure laudatum sine dysenteriarum, diarrhœarum, in hydrope, absente labe viscerum; in infartibus imi ventris, in morbis cutaneis, herpetibus, scabie, nullum nosco tam efficax remedium. Minima dosi ad grana sex, intus foliorum pulvis datus in febribus quartanis tutum auxilium; extus decoctum plantæ ulcera sordida mundificat egregie. Recens Planta, etiam parva dosi, vomitum excitat.

Corolla campanulata.

80. *Digitalis lutea* major.

Caulis simplex, bipedalis, raro tripedalis, subhirsutus. Folia radicalia, cum lato petiolo folioso, pedalia; caulina subplexicaulia, dentata, ovato-lanceolata. Flores spicati, uno latere dispositi, nutantes. Calyx hirsutus, profunde quinquefidus: segmentis linearibus. Corolla

magna, pollicaris, sublutea, extus villosa, supra p̄rmet
coarctata, curva, exinde campanulata: limbo irregu-
lari, subquinquefido; guttæ crocææ intus in corolla,
p̄sertim in facie inferiori. Stamina corolla breviora,
basi contorta; capsula ovata, bilocularis.

Obs. Olim Linnæus varietatem Luteæ credidit, postea se-
paravit. Si varietas tantum? Quare tam frequens in
nostris regionibus, deficiente Lutea, quæ communis circa
Lugdunum, absente ambigua.

Digitalis ambigua L. communis prope Grodnam, in om-
nibus silvis, florens junio; in Europa rara. Lugdunæ,
montana.

Folia amara sapore proprio, sub recessu nauseabunda;
parva dosi, innocua; majori, emetica. Decoctum egre-
gios effectus promittit: extus in ulceribus sordidis,
intus adhibitum pro scrophularum curatione; sed caute
p̄scribendum.

Corolla ferrata.

Corollis variegatis.

81. Euphrasia maculata.

Caulis simplex, aut ramosus, palmaris. Folia brevissime
petiolata, ovata, dentata, ferrata; ferratulis acutis.
Flores subsessiles, solitarii, axillares. Corolla labiata,
tubo luteo cylindrico; labium superius extus revolutum,
bifidum, planum, lineis cæruleo-violaceis pictum, infe-
rius trifidum: quodque segmentum divisum, intermedio
longiore; faux macula lutea notata; stamina flore bre-
viora; antheræ inferiores altero lobo basi spinosa.
Fructus linea exaratus, bilocularis.

Obs. Variat figura foliorum, & flore: modo inveni foliis
linearibus profunde ferratis, modo vix ferratis, hirsutis,

EUPHRASIA ὀρειανθοῦ ὀρφύρος P. 126. N. 81.
officinalis. L.

aut glabris, lacinia corollæ barbæ plus, minusve sunt numerosæ. Passim luteo flore vix maculato reperitur; sed constantior est Euphrasia minor Dillenii: vix caulis triuncialis, simplex, aut a radice divisus. Folia lanceolata, atro colore tincta, ferratulis seta terminatis. Segmenta calycis longiora, spinosa; tubus albus corollæ; utrumque labium cæruleum. Floret septembri, communis prope Grodnam, in arvis & pascuis. Annua.

Euphrasia officinalis L. communis in pascuis prope Grodnam, in monticulis juxta Niemen fluvium, diu florens a junio ad finem julii. Annua. Lugdunea.

Herba inodora, amara; vanum remedium in debilitate memoriæ; non inutile collyrium: succus foliorum in ophthalmia chronica cum laxitate utilis, nocivus in inflammatoria; vana & fatua aqua distillata.

Corollis rubris.

82. *Odontites rubra.*

caulis pedalis, a medio ramosus, ramis axillaribus. Folia sessilia, lineari-lanceolata, subhirsuta, serrata: ferratulis brevibus, raris: floralia minora, rubescentia. Flores axillares, spicati, uno latere versi, breviter pedunculati: corollæ rubræ, labium superius concavum, inferius profunde trifidum, segmentis divergentibus; antheræ didymæ, loculis sulcatis, fuscis, uno apice spina alba ornatis. Filamenta infra antheras villosa.

Sæpe inveni floribus carneis, caule, & foliis coloratis, nigro rubore; variat etiam plurimum magnitudine, modo palmaris, modo cubitalis; plerumque invenitur caule pedali. Cæterum pulchra planta, copia florum recreans oculos; mihi suspecta; ingrato sapore salivæ copiam adauget.

Euphrasia odontites L. communis in arvis, prope Grodnam, florens junio, julio, & augusto: annua. Lugdunea.

Scrophulariæ. Calyx quinquefidus; corolla subglobosa, resupinata: labii segmento intermedio interno; capsula bilocularis, bivalvis, ovato-acuminata.

Obs. Calyx brevis, campanulatus: segmentis rotundis, summo brevior; tubus corollæ ventricosus, fauce amplior, fundo amplo foramine perforato; limbus tetrafidus: segmento superiori plano, emarginato, latiori, lobis crenatis; lateralibus brevioribus, rotundatis; inferiore integerrimo, rotundato, extus contra tubum reflexo. Squama cordata, agglutinata faciei internæ segmenti superioris: est segmentum intermedium internum labii juxta Linnæum, qui corollam dicit resupinatam propter stamina quæ tendunt versus partem inferiorem corollæ. Cæterum, character essentialis Linnæi obscurus videbitur cuicumque non fuerit hujus auctoris imbutus nomenclatura.

Obs. 2. In omnibus nostris speciebus caules quadrati; folia opposita, integra; flores racemosi terminantes; bractæ lineares ad basim pedunculorum.

Caule alato.

83. Scrophularia alata.

Radix longissima, medullosa, filamenta innumera emittens. Caulis quinquepedalis, superius rubescens, angulis foliaceis, ramosus. Folia ovato-lanceolata, serrata, petiolis brevibus foliosis decurrentibus. Racemi terminantes ramos, & caulem. Calyx quinquefidus; corolla subglobosa, resupinata: labii segmento intermedio interno: labium superius intus, & extus atropurpureum; tubus, & reliqua segmenta viridi-lutescentia; capsula bilocularis, ovato-acuminata.

Scrophularia aquatica L. Florens julio, in aquis, prope Grodnam, communis. Herba amara, fetida: Lugdunæ.

Scrophularia aquatica. L.

Herba amara, subfoetida: ipsamet nauseabunda; sapor-
rem tamen senæ benè corrigit. Nunquam sola sanavit scro-
phulosos: genties tentavimus. Raro applicata: ulcèra
mundat.

Caule nudo.

84. Scrophularia nodosa L.

Radix nodosa, tortuosa, crassa, tuberculis onusta. Caulis
bipedalis angulis obtusis. Folia petiolata, cordata, basi
obliqua incisa. Racemus florum terminans caulem.

Corolla latè similis præcedenti. Duo filamenta curva
duo erecta; antheræ nigrescentes; squamula cordata,
atro-purpurea, terminatur basi appendice anguloso,
agglutinato laminae internæ corollæ: racemuli superiores
superi, inferiores oppositi. Inveni flores vix rubescen-
tes, virides: foliorum dentes majores, quam in præ-
cedenti.

Florens junio, communis prope Grodnam, Lotosinæ; in silvis
diu floret. Lugdunæ.

Folia amara & foetida & inutilia pro curatione hemorroidum,
inertia pro debellandis hæmorrhoidibus cæcis, nociva
in angina: An utiliter fues scabiosi lavantur decocto
herbæ?

COROLLÆ BILABIATÆ, CAULIS SQUAMOSUS;
SUCCULENTÆ.

Floribus rubris.

85. Lathrea Squamaria L.

Radix crassa, ramosa, squamosa. Caulis pedalis, aquosus,
mollis, curvatus, crassitudine digiti. Folia nulla, quorum
loco squamæ alternæ, membranaceæ. Flores nutantes
imbricati, spicati, quadraginta & ultra, secundum duos
ordines parallelos, uno versu dispositi. Squamæ florales

130 COROLLÆ UNIPETALÆ.

roseæ, magnæ, floribus oppositæ. Calyx campanulatus; duobus segmentis superioribus majoribus; corolla personata; bilabata, labio superiore integro plicato, purpureo; inferiore tripartito, albicante: segmentis lateralibus minoribus; filus curvus, stigmate cavo; antheræ magnæ. Glandula depressa ad basim saturæ germinis; capsula unilocularis.

Obs. 1. Faciem exhibet orobanches: unde placet phrasis Casp. Bauhini. Orobanche radice dentata major.

Florens aprili, prope Grodnam, in silvis ultra Niemen fluvium, ad radicem arborum in locis opacis; non floret quolibet anno.

Obs. 2. Figura Oederi, tab. 136. eximia, cum charactere, sed in nostris caulis altior, & florescentia non incipit basi caulis.

Floribus lutescentibus.

86. Orobanche pubescens.

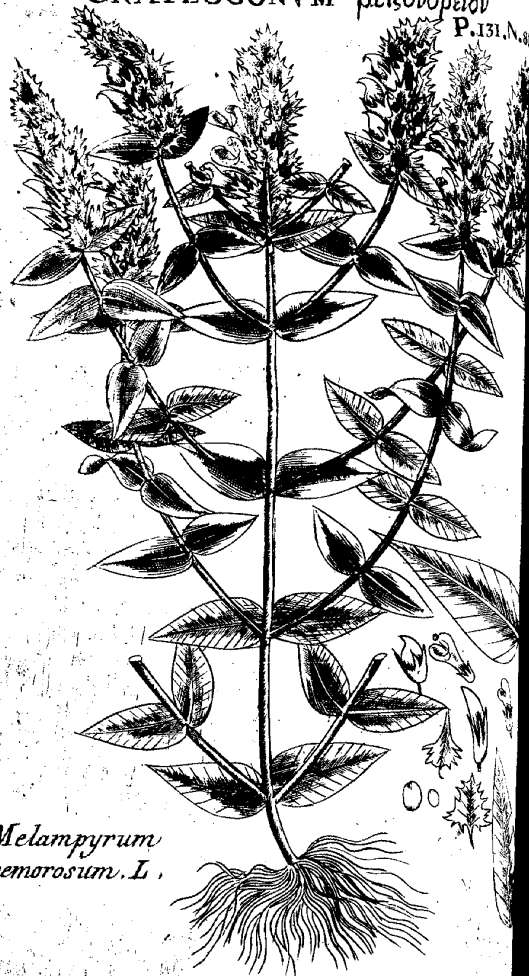
Radix crassa, carnosa, stipulis ornata, parasilis. Caulis simplex, pilosus, squamosus, villosus. Folia vera nulla. Flores spicati, sessiles, concordes scapo, lutescentes: calycis foliola quatuor; corolla magna immarcescens, ringens; galea bifida; barba trifida; stamina 4, antheris coherentibus; stigma obcordatum. Glandula sub basi germinis; capsula unilocularis, bivalvis: femina plurima minima.

Grodnensis, rara: in marginibus silvæ Volmeri, florens maio. Caryophyllum olens. Est orobanche major L. Lugdunæ.

COROLLÆ PERSONATÆ. FLORES BRACTEATÆ.

MELAMPYRA LYNNÆI.

Calyx quadrifidus; corolla personata: labium superius compressum, margine replicato; capsula bilocularis, obliqua, dehiscens: femina duo, gibba.

*Melampyrum
nemorosum. L.*

Communia attributa sequentibus speciebus. Radix ramosa, caulis ramifolius. Folia opposita, sessilia, simplicia. Flores subspicati, terminales. Bracteae foliis latiores.

Spicis quadratis.

87. *Melampyrum cristatum L.*

Caulis pedalis. Folia lanceolata, angusta. Spicæ quadratæ; bracteæ cordatæ, compactæ, denticulatæ, in carinam plicatæ, imbricatæ. Corollæ tubus purpurascens, galea purpurea aut alba, barba ex aurantio rufa, tridentata. In pascuis circa Grodnam, Lofofna, florens julio. Annua Lugdunea.

Bracteis purpurascens.

88. *Melampyrum purpurascens.*

Habitus præcedentis. Folia inferiora longissime lanceolata, integerrima; superiora basi dentata. Spicæ conicæ laxæ; bracteæ purpureæ, dentato-setaceæ, seu dentibus longis & angustis; galea exterius villosa, albo-ferruginea; labium inferius ferrugineum. Faux flava, tres dentes in barba, medio longiore.

Melampyrum arvense L. communis in silvis & inter segetes, prope Grodnam, florens julio, annua. Lugdunea.

Semina reddunt panem cæruleum & amarum, vix rarsè noxiùm juxta Linnæum; contrarium observavi: sæpe testis sui dolorum ventriculi post escam panis secaliti vitiati; vaccæ hanc herbam libenter comedunt. Semina siccatâ, lente aqua emolliuntur: unde forte sata tantum post annum germis expellunt.

Bracteis cæruleis.

89. *Melampyrum cæruleum.*

Caulis cubitalis, ramifolius. Folia latiora, ovato-lanceo-

lata. Bractæ cordato-lanceolatae, dentatae: dentibus tenuissimo acumine terminatis. Flores axillares, foliorum, uno versu dispositi; calyces lanati; corollæ flavae, labio inferiore, & tubi origine aurantii coloris. Bractæ summitatum ramorum steriles, violaceæ, raro albæ.

Melampyrum nemorosum L. florens in silvis, communis julio, diu florens etiam augusto, annua. Lugdunæ Delphinalis.

Pecoribus grata herba. Cæterum sæti vident botanici hanc plantam comâ violacea, subtus lucente fulvo colore florum umbrosos locos ornantem. Sicut præcedentes distilline servat in herbario colores.

Bracteis hastatis.

92. Melampyrum hastatum.

Caulis debilis. Folia lanceolata, inferiora integra, mediobasi dentata. Bractæ hastatae, hamis reflexis. Flores sessiles, uno latere versu, seu secundi, conjugationibus remotis. Corollæ clausæ, tubus longus, gracilis, glaber, lutea; barbæ eminentiæ saturate flavæ.

Melampyrum pratense L. communis in pascuis, prope Grodnam, florens julio. Annua. Lugdunæ.

Corollâ hiante.

91. Melampyrum hians.

Facies præcedentis. Folia integerrima. Bractæ lanceolatae integerrimæ: differt corollis brevioribus, flavis hiantibus.

Melampyrum silvaticum L. communis in silvis, prope Grodnam, florens julio. Annua, Delphinalis.

COROLLÆ LABIATA; CALYX VENTRICOSUS.

92. Rhinanthus cristagalli L.

Caulis cubitalis, erectus, simplex, glaber, splendet

Folia sessilia, lanceolata, crenata, hirsuta; superiora serrata, crenulis, & serratulis crebris; floralia ovata, acuminata, serrata, serratulis majoribus, spina terminatis. Flores axillares, bracteis longiores; uno sessili in quaque axilla, duobus paribus remotis, terminalibus approximatis: calyx ventriculosus, compressus, quatuor dentibus lateralibus, brevibus, subvillosus, reticulato-venosus, diaphanus; corolla personata, flava; labium superius sæpe inferiori longius, cavum, obtusum, bifidum; infra, duo appendices violacei; labium inferius trifidum, segmento intermedio lato, emarginato; capsula bilocularis, obtusa, compressa.

Sat frequens, varietas insignis: caule striato, rubescente; ramosissimo a media parte caulis, pedalis, floribus minoribus, foliis vix lineæ latitudinis serratis, subhirsutis. Videtur pedicularis major angustifolia ramosissima flore minore luteo, labello purpureo Dillenii, Synopsis, pag. 284, alectorolophus calycibus hirsutis Halleri; non mihi videtur species distincta; collatis plurimis specimenibus, duæ species Hallerianæ communibus attributis mihi adeo nexæ apparent, ut discrimen allatum non sufficiat pro caractere genuino.

communis in pratis humidis, prope Grodnam, florens junio & julio, annua, Lugdunæ.

lanta sicca, rigida; vix fenum dat; recens, etsi amara & acris, non repudiatur a pecoribus; quando multiplicatur in pratis, suffocat alias plantas.

COROLLÆ LABIATA. CALYX CRISTATUS.

PEDICULARES LINNÆI.

calyx quinquefidus. Corolla personata. Capsula bilocularis, mucronata, obliqua. Semina tunicata.

Foliis pinnatifidis.

93. Pedicularis folio ceterac.

Caulis pedalis, & bipedalis. Folia radicalia sex, aut octo petiolata, semipinnatifida: pinnulis basi coalitis, oppositis, dentatis, dentibus crenulato-ferratis. Petioli caulina alterna, brevi-petiolata, petiolo semiamplexantia; floralia sessilia, basi integerrima, superius crenulata, crenulis ferratis, concava, ovato-lanceolata, alterna, approximata, quasi verticillata. Flores axillares, subsessiles, solitarii; calyx campanulatus, subventricose segmentis quatuor, quinque aut sex, crenulatis: crenulis ferratis, velut cristatis. Germen turbinatum; corolla ringens, pollicaris: marcescens, fulva; florens, sulphureo-coloris; labium superius fornicatum, erectum, occultans stamina; labium inferius tripartitum; alæ paulo longiores, & angustiores; barba, quæ est quasi semilunaris, margine macula rubra tincta: tubus supra calycem dilatatus, calyce longior.

Obs. Sic sunt pleraque specimina. Inveni tamen quæ variantates exhibent; sic unum caule ramofo, tria erant folia verticillata in medio caulis, ex axilla unius exurgens ramus nudus, ferens in summo folia, & flores, sed non erant tria folia, sed duo opposita; sic tria paria foliorum, & foliorum, primo pare ab aliis remoto; passim invenio corollam vere hiantem; plerumque tamen clausam. Corollam tanter nostra exhibet corollas albo-luteas. Specimen inveni floribus plerisque alternis, remotis.

Florens junio, circa Grodnam copiose in aquosis pratens locorum dictorum Lipsk, Jeziory.

Herba foetida, mihi suspecta. Est pedicularis sceptrum carolinum L.

Pedicularis, alpina, folio ceterac Helvingii, fl. tab. 33.

quare Linnæus non appellavit pedicularem folio ceterac? Certe præstantius fuisset nomen triviale. In hoc casu Rudbeckii adulatio non placet.

Sceptrum carol. flor. Lapon. 243. t. 4. f. 4. folium radicale cum summitate caulis floridi.

Pederi tabula 26, cujus figura exhibet specimen integrum cum charactere fructificationis; sed non sufficit. Pro completa historia, quatuor requirentur figuræ.

Nota. Capsulam nunquam vidi tam regularem, sicut pixit Linnæus; certe curvaturæ non sunt æquales, nec tam rotundam figurant capsulam.

Plantæ Germanica, Prussica, Danica, Suecica.

Planta foetida, odoris sambucini. Semina contrita sopiunt dolores dentium: quod confirmandum.

*Foliis pinnatis.**Ramis erectis.*

94. Pedicularis erecta.

Caulis pedalis, erectus, ab imo ramosissimus, crassitudine digiti minimi: ramis omnibus floralibus. Folia pinnata, pinnulis profunde dentatis. Flores axillares, pedunculati, racemum foliosum, & floriferum constituunt: calyces striati, striis granulatis, bifidi, segmentis cristatis; corolla purpurea, labium superius concavum, obtusum, complanatum, nigrescens; labium inferius trifidum: segmento intermedio, obliquo, angustiore; capsula curva. Communis prope Grodnam, in pratens aquosis. Florens junio, Lofosna, diu florens. Foetida. Lugdunea. Est pedicularis palustris L.

Ramis procumbentibus.

95. Pedicularis procumbens.

Caulis palmaris, simplex, & ramosus a basi: ramis pro-

136 COROLLÆ UNIPETALÆ

Procumbentibus: Folia pinnata, pinnulis inæqualibus dentatis. Flores axillares, alterni, subsessiles, inferiores remoti: calyces oblongi, angulati, læves, quinquefidii, imo dente minimo, reliquis cristatis; corollæ pallide purpureæ, longiores, ad faucem maculatæ; lobo intermedio labii inferioris cordato.

Variat colore florum: modo exhibet purpureos, modo albescentes, plerumque albo-purpureos.

Florens julio, circa Grodnam in Æconomia Labna. Lugduna. Est pedicularis silvatica L.

COROLLÆ RINGENTES, CALCARATÆ.

ANTIRRHINUM LINNÆI.

Calyx quinquephyllus. Corolla perforata, basi deorsum proeminens, nectarifera. Capsula bilocularis.

Floribus spicatis.

96. Antirrhinum Linaria L.

Caules cubitales, plerumque plurimi, ad basim rubescentes, erecti, simplices, aut ramosi. Folia conferta, ascendentia, rubescentia, aut glauca, lineari-lanceolata, glabra. Flores spicati, alterni, imbricati; spicæ breves, densæ, terminantes. Bractæ lineares, corollis breviores. Calycis segmenta lanceolata, brevia, nervosa, acuta; tribus superioribus, paulo longioribus; duobus lateralibus, calcar corollæ recipientibus. Corolla perforata, longo calcar donata, pollicaris, perpendicularis; margo faucis exhibet protuberantiam annularem crocei coloris: cæterum corolla sulphurei coloris.

Obs. Plurimum juxta varias stationes variat Linaria. Inveni nanam vix palmarem, exhibentem tres flores alternos, loco spicæ terminantis. In hac omnia folia vere

FIGURATÆ. 137

linearia; radix tuberosa, succulenta. In herbario videre est specimen caule procumbente ramosissimum, omnibus foliis linearibus, floribus pallidioribus. Calcar, modo rectum, modo curvum, in variis specimenibus observatur; passim etiam video rudimentum quinti staminis. Nunquam inveni monstrum celebre Linnæi peloriam, etiam si sæpe inter mille specimen quæserim: observavi passim rictum corollæ, adeo insectorum morsu deformatum, ut vix referre possem ad formam naturalem: etiam non raro tota spica sic corrupta reperitur, ut corollæ exhibent formas foliorum villosorum, corrugatorum; sicut specimen possideo: tum constanter latiora sunt caulina folia.

Diu florens ubique, circa Grodnam, a junio ad finem augusti, perennis. Planta acris, amara. Lugduna.

Obs. Planta acris, amarore proprio, vix nauseosa, urinam pellens, vomitum raro excitans, sæpius alvum laxans, plurimis suspecta, sicut Hallero. Nobis parca dosi innoxia, vere laudata extus contra hæmorrhoides; intus sanavit icticum. Quid valeat in hydrope; obstructioibus; asthmate, de novo confirmandum specialioribus observationibus.

Calcari brevissimo.

97. Antirrhinum breviflorum.

Caulis pedalis, ramosus. Folia elliptica, obtuse lanceolata, mollia. Flores sparsi, sessiles, subspicati: calycis foliola subulata, corolla longiora, corollæ purpureæ; calcar brevissimum. Fructus: capsula caput vitulinum imitans, hujus tria foramina.

Antirrhinum Oruntium L. Grodnensis, rarior: florens julio in arvis, annua. Lugduna.

Foliis ovatis.

98. *Antirrhinum rotundifolium.*

Caulis ramosus, procumbens. Folia villosa; inferiora opposita, ovata, integerrima; superiora alterna, ovato-lanceolata. Flores axillares: pedunculi uniflori, longi: tubus corollæ brevissimus: calcar brevius: labium superius atro-purpureum, inferius lutescens.

Antirrhinum spurium L. nunquam inveni circa Grodnam; collegi in arvis circa Varšaviam; florebat julio, annua, Lugdunea.

Caule brevi ramosissimo.

99. *Antirrhinum minus* L.

Caulis palmaris, a basi ramosus: ramis subdivisis, diffusis. Folia pleraque alterna, lanceolata, angusta, succulenta, obtusa. Peduncululi axillares, uniflori. Calycis foliola inæqualia, obtusa; corolla parva, albescens, violaceo colore galea & nectario tinctis; calcar corolla brevius, curvum; capsula horizontalis, duobus foraminibus versus apicem dehiscens.

Obs. In meis speciminibus folia caulina sunt reflexa, ramea erecta, tinctura galeæ & nectarii plus minusve violacea, sæpe cærulea. Non male in hac specie capsula squalentis capitis vitulini representat.

Communis in arvis prope Grodnam, Lugdunea, floret junio: annua. Jam hoc tempore capsulæ plurimæ semina matura exhibent: inveni adhuc florentem sine augulio. Folia glutinosa; humor viscidus eructat ex apicibus brevissimorum pilorum vix nudo oculo visibilibus. Pili numeroziores sunt in ramis.

Planta ingrati saporis, vix a pecoribus tacta.

SERIEI PRIMÆ,
SEU
FLORUM UNIPETALORUM
COLLECTIO III.

COROLLÆ UNIPETALÆ,
sive FLORIBUS COMPOSITIS.

IN Calyce communi plurimi flosculi aut semiflosculi, aut mixti, seu in eodem calyce semiflosculi & flosculi. Receptaculum, seu placenta, nudum, aut pilis aut squamis ornatum. Germina: gymnomonosperma seu semen nudum sub quoque flosculo. Semina apice nuda, aut dentata, aut pilosa, aut stipitata. Stamina coalita antheris in plerisque, in paucis libera: antheræ tunc quatuor. In coalitis staminibus quinque. Omnes nostræ compositæ, herbaceæ, præter unum abrotanum, subignosum; plurimæ medicamentosæ, amaræ, fragrantæ.

SCABIOSA ὄρεομακρομόχου καυλός P. 141. N.
arvensis. L.

SCABIOSA ὄρεά καυλός

COROLLÆ UNIPETALÆ, &c. 141

FASCICULUS PRIMUS.

FLOSCULOSÆ.

Corollæ parvæ, tubulosæ, limbo infundibuliformi;
plurimæ in calyce communi involutæ.

ANTHERIS LIBERIS.

Receptaculo spinoso.

1. Dipsacus connato folio.

Caulis tripedalis & quadripedalis, ramosus, spinosus;
crassus. Folia opposita, basi connata, amplexicaulia,
ovato-lanceolata, nervo spinoso-dentata: foliola calycis
communis duodecim, angusta, longa, sursum curva,
spinosa. Capitula ovalia, longa, crassa; flosculi innumeri,
cærulei, quadriidi; segmentis inæqualibus; receptaculum
aristis rectis sonustum; semen coronatum, vaginatum calyce proprio.

Dipsacus fullonum L. Grodnenfis, rara, in villa silvæ
Browiczyszna, florens Augusto, perennis, Lugdunæ,
communis.

Dipsacus fativus C. B. P. aristis fructus hamatis, colitur
in hortis Lithuanicæ: mera varietas silvestris juxta
Linnaum.

RECEPTACULO PILOSO.
COROLLULIS QUADRIFIDIS.

Folis diversis.

2. Scabiosa varia.

Caulis hispida, erectus, hirsutus, cubitalis, brachiatus.

Folia radicalia, petiolata, ovato-lanceolata; dentata; caulina pinnatifida. Flores ramos nudos terminant; flosculi exteriores ampliores; discus convexus; calyculi foliola ovato-lanceolata, longitudine flosculorum: flosculi purpureo-cærulei; semen coronatum setis quinque, involutum calyculo fericeo. Receptaculum pilosum.

Scabiosa arvensis L. communis ubique, diu florens junio, julio, &c. Grodnensis; perennis. Lugdunea.

Obs. Species Polymorpha, plurimas in Lithuania exhibens varietates, modo hirsuta, modo fere glabra, modo caule simplici, modo ramosissimo, passim fere acaulis, nanus: folia radicalia passim omnia integerrima, sed in plerisque speciminibus observantur integerrima, dentata, & pinnatifida; color corollæ modo albescens, modo carneus; in nonnullis speciminibus, invenimus capitulum elongatum, pauciflorum.

Foliis integerrimis.

3. Scabiosa præmorsa.

Caulis simplex, ad summitatem triflorus; ramis nudis. Folia radicalia petiolata, ovali-lanceolata, integerrima, late viridia; caulina pauca, longiora, lanceolata. Calyx longitudine corollarum; flosculi æquales, cærulei; receptaculum squamosum, squamis herbaceis, triangularibus. Semen quadrangulare, coronatum denticulis quatuor.

Scabiosa succisa L. sylvatica. Grodnensis. communis florens septembri, perennis, Lugdunea.

Obs. Alia specimina foliis glabris, alia foliis hirsutis. Aliquoties inveni floribus albis. Huc venit specimen caule hispido, foliis ovato-lanceolatis, serratis, quæ forte est potius varietas scabiosæ sylvaticæ Linnæi.

FLORIBUS MONOICIS.

6. Xanthium monoicum.

Caulis cubitalis, erectus, inermis, ramosus. Folia longe petiolata, hirsuta, cordata, quasi-trilobata; lobis brevissimis, circumferratis. Flores axillares mares & feminei; masculini pauci, feminei plurimi. Calyx communis maris imbricatus. Corollæ monopetalæ, quinquefidæ, infundibuliformes: receptaculum paleaceum. Femineæ calycis foliola duo; germina includentia. Corolla nulla. Fructus nucleus, bilocularis, aculeatus, uncinatus.

Xanthium Strumarium L. communis, Grodnenfis, ruderalis, florens junio; annua, Lugdunæ.

Obs. Xanthium Strumarium, amarum cum sapore proprio. Sudorificum egregium adjuvans & succedaneum Guajaci pro curatione morbi Venerei, sicut tepius observavimus in Nosocomio nostro Grodnenfi.

ANTHERIS COALITIS.

MOLLES SEU NON SPINOSA

Floribus corymbofis & umbellatis.

Foliis pinnatis.

7. Tanacetum umbellatum.

Caulis tripedalis, ramosus, firmus. Folia viridia, glabra, pinnata: pinnis semipinnatis, acute dentatis. Flores terminantes, umbellati, plani; magni; calyces hemisphaerici; flosculi innumeri, minimi.

Tanacetum Vulgare L. in silvis, prope Grodnam, communis, florens septembri; perennis: Lugdunæ. Amara aromatica; præstans in chloro.

Obs. Specimina inveni caule simplicissimo, filiformi, pedali

foliis pinnatis, pinnulis angustioribus, simpliciter ferratis: quæ forte Tanacetum Sibericum Linnæi. In posterum uberius illustrandum.

Foliis digitatis.

8. Eupatorium cannabis folio.

Caulis quatuorpedalis. Folia digitata: foliis tribus ovato-lanceolatis, acute ferratis. Flores parvi, corymbofi, terminantes, densi: calycis squamæ imæ ovatae, interiores angustæ, longiores; corollæ androgynæ, calyce longiores, purpureæ, minimæ. Semina longa, gracilia, pappo plumoso coronata.

Eupatorium Cannabinum L. communis in aquis, prope Grodnam, florens julio; perennis; acris, aromatica, amara, Lugdunæ.

Obs. Singularem possidemus varietatem, specimen vix palmare, caule simplicissimo, foliis simplicibus, seu non digitatis, præter duas bractæas digitatas: repertum prope Grodnam, in loco dicto Lososka, florebat julio.

Eupatorium Cannabinum in radicibus occultat vim emeticam, sicut pluries observavimus; folia sunt laxantia, flores sudorifici: quare igitur præstet hæc pretiosam speciem

Floribus parvis, spicatis, lateralibus.

Caule lignoso.

9. Abrotanum frutescens.

Caulis procumbentes, ramis erectis, herbaceis, duri, lignosi, cubitales. Folia multifida, laciniis firmis, linearibus, primo sericeis, albicantibus; deinde viridibus, glabris. Flores pedunculati, axillares, spicati, capitati, parvi: squamæ calycum ovatae, virentes, marginibus albis; flosculi minimi pauci; flores aromatici.

Artemisia campestris, L. communis, arvensis, Grodnensis, florens; septembri; perennis: Lugdunæa.

Obs. In Lithuania rara est varietas caulibus vicidibus; plurimque invenitur cauliculis rubentibus. Lignescit caulis præcedentis anni; rami floriferi sunt, vere herbacei: unde exurgit varietas tota herbacea; foliis primi anni. Cæterum *Abrotanum* propria nostra observatione egregium antispasmodicum.

Caulibus herbaceis.

Folii sericeis pinnatifidis.

10. *Artemisia quadripedalis.*

Caulis quadripedalis, erectus, ramosus: Folia pinnata, subtus tomentosa, albis pinnis acutis, dentatis, latius, extrema trilobata. Flores racemose spicati, axillares, erecti, congesti, ovati; calyces longi, squamis tomentosis; flosculi minime, in ambitu feminei, in centro hermaphroditi.

Artemisia vulgaris L. Grodnensis, communis, ruderalis: florens augustis; perennis: Lugdunæa.

Obs. Hanc speciem amaram, aromate proptio præditam, sæpe utiliter præscripsimus in chlorosi & anorexia. Variat cauliculis rubris & albescentibus.

11. *Abinthium bipedale.*

Caulis durus, bipedalis, ramosus. Folia superne virecentia, inferne incana, tomento sericeo splendente, pinnata: pinnis bilobatis; pinnulis incisis, planis, mollibus. Flores spicati, axillares, uno versu nutantes; subglobosi, parvi; calyces hemisphærici: flosculi minimi; feminei in circumferentia; hermaphroditi in disco.

Artemisia abinthium L. communis in arvis; florens æ-

gusto, Grodnensis; perennis: insigniter amara, aromatica. Lugdunæa rara.

Obs. Sola rite adimplet omnes indicationes contra putredinem in ulceribus, contra vermes; quando adest debilitas ventriculi. Sæpe febres tertianas solo decocto Absinthii debellavimus, & gangrænam fistimus.

MOLLES GOSSYPIACEÆ.

FLORESCENTIA ANTE FOLIATIONEM.

In flosculis omnibus antheræ & stili.

12. *Tussilago hermaphrodita.*

Caulis florifer, pedalis, simplex, purpureus, squamis rubescentibus aspersus. Flores terminantes, thyrsim ovatum formantes, seu dense spicati; calyces rubentes; flosculi albi aut rubri, a decem ad viginti, speciosi, omnes hermaphroditi; antheræ purpureæ; post caulem floralem succedunt folia, maximâ, terræ imposita, cordata, dentato-sinuata; subtus alba, tomentosa.

Tussilago petasites L. communis prope Grodnam, in vallibus, florens maio; perennis: Lugdunæa.

In flosculis plerisque soli stili.

13. *Tussilago androgyna.*

Caulis florifer, altior, cubitalis: Flores minores, numerosiores, pedunculis longioribus sæpe nutantes; plerumque flosculi feminei, pauci hermaphroditi.

Tussilago hybrida L. Grodnensis juxta fluvium Niemen, florens maio; perennis: Lugdunæa, montana.

In flosculis paucis soli stili.

14. *Tussilagō alba.*

Facies præcedentis. Caulis floralis, semipedalis, aut pedalis; squamis ovatis. Flores terminantes, thyrsus fastigiatum formantes; flosculi plerique hermaphroditi, pauci feminei: omnes majores, carnei aut albi: folia radicalia, magna, tomentosa, inferius alba.

Tussilagō alba L. Grodnenfis, frequens juxta fluvium Niemen, florens maio, perennis.

Obs. Plurimis trium præcedentium specierum, speciminibus rite enucleatis, facillime assensum concedimus perspicacissimo Scopolio, qui in flora Carniolica has tres species varietates declarat, tanquam soli aut climatis productiones. Vidimus etenim femineos flosculos in petalide. Cæterum omnes fragranti pollent odore & sapore proprio amaricante in radicibus: has utiles invenimus tempore retrocessus petechiarum & morbillorum.

Floribus flosculosis & semiflosculosis.

15. *Farfara radiata.*

Scapus uniflorus, semipedalis, squamis lanceolatis omnis. Calycis cylindricisquamæ æquales, præter paucas ad basim breviores. Flos radiatus: semiflosculi numerosi angustissimi; flosculi mediocres, pauci. Post marcescentiam florum folia nascuntur cordata, angulosa, dentata, glauca, succulenta.

Tussilago farfara L. communis in pascuis vallium, prope Grodnam, florens aprili, perennis. Lugduna.

Obs. Flores aromatici, amaricantes. Infusio non inutile adjuvans in pleuritide, ultimis diebus morbi; in febre catarrhali egregium nobis sæpius suppeditavit auxilium.

GOSSYPIACEÆ CALYCIBUS SICCIS
AUT SPLENDENTIBUS.

Calycibus coloratis, seminibus papposis.

Squamæ calycis rubræ.

16. *Gnaphalium Dioicum mas.*

Caulis: steriles humifusi farmentis; floriferi erecti, palmares, simplices. Folia inferiora firma, sicca, inferne lanuginosa, quasi spatulata: caulina folia angusta. Corymbus florum simplex, terminalis; calycis squamæ purpureæ; staminum vagina crocea.

Gnaphalium dioicum, var. *Mas* L. Florebat aprili & maio, communis in omnibus silvis & pascuis. Grodnenfis.

Gnaphalium Dioicum femina.

Similis præcedenti. Flores longiores ob semen longius, & pappum insignem: Flosculi stricti, angustiores. Scapus altior. Flos albescens.

Gnaphalium dioicum L. var. *Femina*, Grodnenfis, communis in silvis, florens aprili, maio: perennis. Lugduna, montana.

Obs. Quidquid asserant practici, sicca hæc planta in nostra praxi prorsus inutilis fuit pro lenienda tussi spasmodica.

Squamæ calycis luteæ.

17. *Gnaphalium aureum.*

Caulis herbaceus, simplicissimus. Folia lanceolata; inferiora obtusa. Corymbus florum terminans, compositus. Squamæ calycum splendentes, siccae, citrinæ.

Gnaphalium arenarium L. communis in arvis sabulosis, circa Grodnam: florebat augusto & septembri.

Obs. Flores, inter digitos triti, spirant odorem speciem balsami. Non inutiles sunt pro expectoratione cienda, in catarrho & asthma humido.

*Squamæ calycis fuscæ.*18. *Gnaphalium castaneum.*

Caulis palmaris, ramosissimus, diffusus. Folia tomentosa, mollia, angusta, obtusa. Flores minimi, tomentosi, conferti, terminales. Calycum squamæ splendentes, fusca aut subluteæ.

Gnaphalium Uliginosum L. Grodnensis, in pratis aquosis silvarum, juxta fluvium Niemen, & alibi. Lugdunea.

*Squamæ calycis spadiceo-argentea.*19. *Gnaphalium spadiceum.*

Caulis albi, tomentosi. Folia linearia, acuta, viridia, subtus lanuginosa. Pedunculi axillares, tomentosi, sexflori, aut ultra, toti floribus obducti: ex istis minoribus spicis una magna, erecta, angusta formatur. Flores cylindrici: squamæ calycis virides, lanceolatae, spadiceo-notatae; ora pallente & nitida.

Gnaphalium silvaticum L. Grodnensis, communis in silvis Grandzicze & alibi. Florebat julio. Lugdunea.

SQUAMÆ CALYCISSICCÆ
GOSSYPIACÆ NON COLORATÆ.*Semina non papposa.**Caulis dichotomo.*20. *Filago dichotoma.*

Caulis palmaris, semipedalis, erectus, ramosus. Folia linearia, breviora, tomentosa. Glomeruli florum sessiles, diffusi: flores pyramidati; laterales axillares.

Filago montana L. Florebat julio, in fabulosis, prope Grodnam, in œconomia Labno. Lugdunea.

*Caulis panniculato.*21. *Filago panniculata.*

Caulis erectus, ramosissimus, pedalis & cubitalis; ramis erectis. Folia conferta, tomentosa, linearia. Flores axillares conferti, sessiles: unde spicæ laxæ, terminantes ramos. Calyces conici, tomentosi, cum virore albi.

Filago arvensis L. Grodnensis, communis Poniemun. Florens junio, perennis. Lugdunea.

COMPOSITÆ FLOSCULOSÆ.

ANTHERIS COALITIS.

*Spinose.**Calycibus hamatis.*22. *Arctium adhærens.*

Caulis cubitalis, ramosus, brachiatus. Folia ampla, pedalia, cordata, obtusa, subtus tomentosa, inermia. Florum capitula congesta; receptaculum fetis onustum: calycis squamæ lanceolatae, apice ad unci modum recurvo, adjecta adhærentes: flosculi omnes androgyni, violacei: femina curva, sulcata, brevi pappo coronata.

Arctium lappa L. inter rudera communis, Grodnensis, florens Augusto: perennis. Lugdunea.

Obs. Invenitur etiam frequens varietas caule vix pedali, capitulis tomentosis, scilicet pilis intertextis, araneæ telæ similibus. Radix & herba dulcis, subaustera; illorum decoctum sensibiliter fluxum urinæ adauget. Semina amarissima; pulverisata in œdemate pretiosa.

SPINOSÆ CALYCIBUS CYLINDRICIS
ATTENUATIS.*Foliis variis, inermibus, ferratis.*23. *Serratula inermis.*

Caulis tripedalis, firmus, superius ramosus. Folia inferiora ovata; superiora basi pinnatifida seu pinna impari maxima; omnia firma, glabra, ferrata: ferratulis acutis, minimis. Flores panniculati, purpurascens; calyces cylindrici, attenuati; squamis gracilibus, compatis, inermibus: flosculi androgyni: semina papposa.

Serratula tinctoria L. Grodnensis, communis, arvensis; florens julio, perennis. Lugdunæ.

Obs. Dicitur tinctoria, quia herba luteo colore tingit lanas, sicut reseda luteola: licet color iste minus tenax.

In nonnullis speciminibus folia radicalia tota cum petiolis rubra, plerumque integra, passim tamen pinnatifida. Calyces, tincti colore atro-cæruleo, sunt parvi, attenuati. Etiam folia caulina variant fissuris, modo minoribus, modo longioribus. Specimen observavi prope Grodnam nanum, semipedale, foliis omnibus pinnatifidis, floribus lacteis.

*Foliis spinosis.*24. *Serratula spinosa.*

Radix repens, longissimus, sublignosus. Caulis tripedalis, ramosus, angulosus. Folia semipinnata: pinnis angulosis, spinosis; superiora simpliciter dentata aut integra, lanceolata. Flores panniculati; calyces elongati, inermes: flosculi purpurei; pappus feminum longissimus, plumosus. *Serratula arvensis* L. Grodnensis, in arvis florens Augusto, perennis. Lugdunæ.

Cnicus oleraceus L.

FLORIBUS COMPOSITIS. 153

Obs. In humidis locis dictis Lofosnæ inveni, flore albo : figura tantum calycis convenit cum ferratulis ; sed foliagine, habitu, similis est Carduis : unde melius jam fuit nominata a Joan. Bauhino, *Carduus serpens levi-caulis* : apud Hallerum est, *Circium*, propter spinas calycis mitiores.

Spinosa calycibus ovatis.

Bracteis obvallatis.

25. *Cnicus bracteatus.*

Caulis erectus, quadripedalis, vix ramosus. Folia inferiora laciniata, pedalia ; superiora integra, ovato-acuminata, amplexicaulia, mollibus spinis ciliata : flores congesti in summis ramis, inter folia capitulis multo majora, flavescencia. Squamæ calycum graciles, molliter spinosæ, tomento molli obductæ. Flosculi ochroleuci. Pappus seminum plumosus.

Cnicus Oleraceus L. circa Grodnam inveni, in prato paludoso, juxta amnem Lofosnæ : florebat augusto ; perennis. Lugduna.

Calycibus glutinosis.

26. *Cnicus Glutinosus.*

Caulis tripedalis & quadripedalis. Folia amplexicaulia, pinnatifida, hirsuta, subtrius pubescentia, laciniis lanceolatis, spinuloso-ciliatis. Calyces nutantes, glutinosi : flores purpurascens : disco convexo longiori.

Obs. florebat, prope Grodnam juxta viam publicam, quæ Varfaviam ducit, in pratis uliginosis : perennis. Lugduna.

Obs. ER *Circium Acanthoides montanum* flore purpurascens Tournefortii : optimam hujus speciei adumbratio-

formam & figuram dedit Clar. Jacquinus, flor. auct.
tab. 320: hæc figura congruit cum nostro, sed con-
stanter observavimus flores purpurascens: est *Calceus*
Erithales Linnæi.

SPINOSÆ CALYCIBUS OVATIS, RECEPTACULIS
PILOSIS, FOLIIS DECURRENTIBUS.

Squamis pungentibus.

Caule sexpedali.

27. *Carduus altissimus.*

Caulis sexpedalis, gracilis, vix ramosus, totus obdectus
alis foliosis, spinosis. Folia pauca, semipinnata, spino-
sissima. Calyces molliter spinosi: flores racemosi, erecti;
pedunculi inerme; capitula parva, viscosa: flosculi
rubri.

Carduus palustris L. in pratis uliginosis, prope Grodnam,
Lofosnæ. Florebat julio, perennis. Lugdunea.

Obs. Caulis fistulosus, medulla spongiosa infartus: recep-
taculum pilosum. Semina pappo piloso coronata. In
plerisque speciminibus invenio pedunculos spinosos. Squamæ
calycis nigrescunt.

Floribus nutantibus.

28. *Carduus nutans.*

Caulis ramosus, cubitalis, alatus: alis spinosis, brevibus,
interruptis. Folia semipinnata: pinnis angulosis, spino-
sis. Flores nutantes, magni; squamæ calycum pun-
gentes, patulæ: flosculi carnei; stilius subviolaceus. Semina
nitida, multo & lato pappo coronata. Flores aromatici.

Carduus nutans L. communis, juxta vias, Grodnen-
sis. florens augusto, perennis. Lugdunea.

Carduus acanthoides L.

FLORIBUS COMPOSITIS. 155

Obs. Passim inveni flosculis albis : fragrantissimus floꝝ odor ; indicat virtutes cardiacas.

Laciniis foliorum divaricatis.

29. *Carduus divaricatus.*

Caulis bicubitalis ; alis foliaceis , brevibus , horridis spinis rotus obductus : folia superne virentia , inferne albicantia , semipinnata : pinnis bilobis , spinosis , divaricatis. Capituli congesti , conici , tomentosi : spinæ calycis interiores inermes ; exteriores pungentes : flosculi purpurei : semina curvata : flores nocte suaveolentes.

Carduus lanceolatus L. frequens juxta vias , Grodnensis ; florens julio , augusto : perennis. Lugdunea.

Squamis calycis debilibus.

Foliis sinuatis.

30. *Carduus sinuatus.*

Caulis plurimi , cubitales. Folia decurrentia , sinuato-pinnatifida , marginæ spinosa , fibrus incana. Calyces folitarii , pedunculati , erecti ; squamis patulis , vix pungentibus. Flores purpurascens.

Carduus acanthoides L. Grodnensis , juxta vias , florens augusto : perennis. Lugdunea.

Alis foliorum crispis.

31. *Carduus Crispus.*

Caulis fragilis , tripedalis , ramosus , alatus ; alis longis , angustis , crispis , spinosis. Folia superne saturate virentia , inferne tomentosa , laciniata ; margine ciliato-

spinosa. Capitula sessilia, congesta, terminantia. Squamæ calycis acutæ, debiles: flosculi purpurei; sili cyanei. Pappi feminum splendentes.

Carduus crispus L. in sterilibus & juxta vias, Grodnevis. Floret junio; biennis. Lugdunea.

Foliis sessilibus.

Caule lanuginoso.

32. *Carduus Tomentosus.*

Caulis firmus, quadripedalis, lanuginosus, ramosus. Folia pinnatifida, sessilia, supra virentia, subtus tomentosa, incana, bifariam pinnatifida: laciniis alternis erectis, spina flavescente, longa, durissima terminatis. Calyces magni, globosi, villosi, squamis spinosis: flores purpurascens. Receptaculum crassum, carnosum. Seminum pappus copiosus, plumosus.

Carduus eryophorus L. frequens circa Grodnam, in silvis juxta Niemen; florebat augusto: biennis. Lugdunea montana.

Caule brevissimo.

33. *Carduus Acaulis.*

Folia radicalia plurima, femipinnata: pinnis bilobatis & trilobatis, ferratis, spinosis. Caulis vix uncialis, uniflorus, foliaceus. Flos magnus, longus; squamæ calycis triangulares, mites, glabræ: flosculi purpurei: pappi feminum longissimus.

Carduus acaulis L. nunquam inveni in Lithuania; observavi circa Varaviam, in pratis, juxta Vistulam: florebat augusto, perennis. Lugdunea communis.

SPINOSÆ, SQUAMIS CALYCIS MUCRONATÆ,
RECEPTACULO FAVOSO.

Foliis ovato-oblongis, sinuatis.

34. *Onopordon Acanthi folio.*

Caulis sexpedalis, ramosus, foliorum petiolis alatis onufus. Folia & caulis tomento albo obducuntur: folia ovato-lanceolata, basi angustiora, dentata, sinuata: dentibus triangularibus, angulosis, aristatis. Flores magni, terminantes: squamæ calycis spina acuta terminatæ; imæ reflexæ: flosculi numerosissimi, violacei: receptaculi cellulæ quadrangulares, femina ovata, quadrangularia pappo coronata recipientes.

Onopordon acanthium L. Observavi circa Varaviam: florebat augusto. Lugdunea.

Onopordon acanthium & *Onopordon plantæ amaræ*; utilia medicamenta sub forma decocti medicis pauperum offerunt in morbis, quæ obstructions occultas tanquam causas agnoscunt.

FLOSCULOSÆ IRREGULARES, FLOSCULIS RADII
LONGIORIBUS, DIVERSIS.

Calycinis squamis serrato-ciliatis.

Foliis integris.

35. *Cyanus plumosus.*

Caulis cubitalis, durus, angulosus. Folia subhirsuta, ovato-lanceolata, amplexicaulia, dentata. Flores purpurei terminantes ramos; calycis squamæ recurvato-plumosæ:

138 COROLLÆ UNIPETALÆ.

fosculi coronatrices, majores, irregulares: pappus in disco
receptaculi longus: semina brevibus pilis coronata.
Centaurea phrygia: L. Grodenfis, silvatica; Grandicis:
floreus augusto. Delphimalis.

Folius dentatis.

36. Cyanus dentato folio.

Caulis durus, angulosus, ramosus, tomentosus. Folia
inferiora petiolata, elliptica, dentata aut semipinnata:
extrema pinna majore; caulina linearia. Flores carulei
ramos terminantes; squamæ calycis pallidæ, serratæ,
ciliis albis ornata: fosculi radii magni, quasi bilabiati.
Centaurea cyanus: L. segetalis, communis, Grodenfis:
floreus junio, julio: annua. Lugdunea.

Obs. Plurimas invenimus varietates, scilicet, 1° caule brevissimo, foliis omnibus integris; 2° floribus albis; 3° floribus carneis; 4° floribus vesiculis albis, fosculis ad albis; 5° difci carneis.

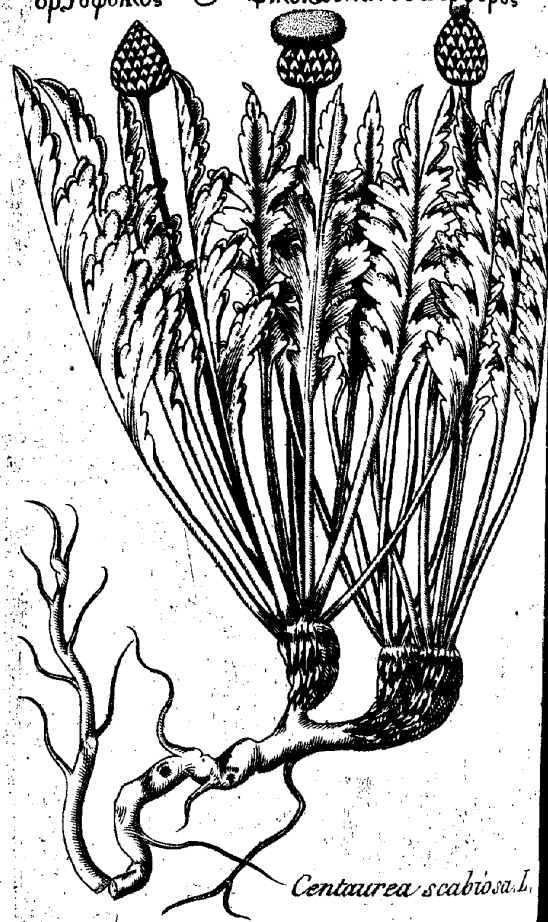
Floribus panniculatis.

37. Cyanus panniculatus.

Caulis cubitalis, panniculatus, rigidus, ramosus. Folia
numerosa, sicca, dura, subvillosa, bipinnatifida: pinnae
linearibus, pinnatifidis; folia superiora simplicia. Flores
numerosi, parvi, terminantes ramos: calyx durus, ventricosus;
squamæ ciliis duris, albis, barbata: fosculi
carnei: receptaculum papposum; seminum pappus levis.
Centaurea panniculata: L. Grodenfis, arvensis, frequens
floreus junio: annua. Lugdunea.

Obs. Variat colore florum; inveni specimina floribus albis
& carneis.

ορθόφυλλος & ΙΑΧΕΑ Ρ., 159. Ν. 38
φιλοκαυλανθοσπορφυρος

Centaurea scabiosa L.

Foliis pinnatifidis.

38. *Cyanus laciniatus.*

Caulis tripedalis, ramosus, sulcatus, crassus. Folia omnia pinnatifida, pinnis lanceolatis, firmis, glabra. Flores speciosi, purpurei, magni, nudos ramos terminantes; squamae calycis, citius fuscis; ornatae. Flosculi corona speciosa; pappus in receptaculo. & in seminis brevis & nigra. Habitat in montibus, & in silvis. Grodenfis; florens angusto & tegemini. Lugdunensis; *Calycinis squamis aridis, scariosis.*

39. *Jacea tomentosa.*

Caulis pedalis, parum ramosus; ramis angulatis, foliosis. Folia tomentosa; radicalia sinuato-dentata; caulina lanceolata. Flores magni, purpurei flosculis irregularibus coronati, terminantes ramos; squamae nitentes, scariosae, laevae, siccae, fuscae; pappus in receptaculo copiosus; semina paucis villis coronata.

Centaurea *Jacea* L. communis, pratensis, silvatica, Grodenfis, florens angusto, perennis, Lugdunensis. Plurimas inveni varietates: 1°. Pumilam quadruncalem; 2°. Foliis integerrimis; 3°. Foliis linearibus, angustioribus; 4°. Floribus albis.

FLORIBUS COMPOSITIS. 160
MOSCULOSÆ, SQUAMIS CALYCIS MARGINALIBUS COLORATIS.

Spinosa, herbae.

Caulis brevissimo.

40. *Carlina acaulis* L.

Folia radicalia plurima, magna, ad terram sparsa, glabra, pinnatifida: pinnis angulosis, lobatis, plicatis; angulis

spinosis. Caulis pollicaris, foliosus, foliis brevissimis: hos terminans maximus; squamæ radii albæ, nitentes, siccæ, semisfosculos imitantes: flosculi innumeri, luteo-virentes; segmentis purpureis: receptaculum crassum, carnosum: semina papposa; calyculis hirsutis pilis coronatis.

In monticulis juxta fluvium Niemen, Grodnenfis: florens augusto, perennis, Lugdunea. Radix crassa, nigra, acri-amara; odore penetrante; sudorifera, stomachica, pretiosum medicamentum in hypochondriaci, obstructionibus, anorexia, scabie, herpetibus, rheumatismo.

Obs. Squamæ calycis peraloideæ, extus virefcunt; in nonnullis speciminibus caulis prorsus deficit, in his flosculi purpurascetes; folia breviora, angustiora. In terris pinguioribus caulis elongatur ad octo pollices, crassus, foliosus, multiflorus: unde varietas insignis, dicta caulifera.

Caulis alto ramoso, calycis radio albo.

41. *Carlina caulescens.*

Caulis erectus, purpureus, subtomentosus, ramosissimus. Folia inferiora semipinnata: pinnis angulosis, spinosis; superiora ovato-lanceolata, amplexicaulia; calycina herbacea, ciliata: omnia spinosa, subtus tomentosa. Flores corymbosi; laminæ radii albo-flavescentes: flosculi spadiciei, segmentis purpureis. Semen villosum.

Carlina Vulgaris L. Grodnenfis, communis, arvensis; florens julio, augusto: perennis, Lugdunea.

Obs. Huc veniunt specimina, laminis radii flavis, splendentibus, aureis, caule simplicissimo, unifloro: quæ habitus differunt a Vulgari, ut in posterum copiosius illustrentur. Frequens in arvis, propè Grodnam: floret julio.

Bidens cernua. L.

FLOSCULOSE SQUAMIS CALYCIS
MARGINALIBUS COLORATIS.

Herbæ inermes.

Folii tripartitis.

42. *Bidens tripartita.*

caulis bipedalis, ramosus. Folia petiolata, trilobata; lobis profunde ferratis: lobo intermedio majore. Flores erecti; corona foliorum circumvallati; calycis squamæ virides; lineatæ; interiores coloratæ: semiflosculi fisci, steriles; coronant discum: semina erecta, dentata, dentibus brevibus retrorsum versis.

Bidens tripartita L. com. in omnibus locis paludosis & fossis, prope Grodnam florebat julio & augusto annua, Lugdunea.

Herba lanas tingit fulvo colore.

Floribus nutantibus.

43. *Bidens cernua.*

caulis pedalis, subhirsutus. Folia lanceolata, amplexicaulia; serrata: serratis remotis. Flores cernui, nutantes. semina erecta; squamæ calycis rotundatæ, lineis luteis pictæ.

Bidens cernua L. etiam frequens, prope Grodnam ad fossas; florens augusto: annua, Lugdunea.

Caule brevissimo.

44. *Bidens minima.*

caulis vix palmaris. Folia lanceolata, sessilia, angusta; serrata. Flores erecti: semina erecta.

Bidens minima L. in arvis humidis, copiose prope Grodnam, florens julio: annua, Lugdunea.

Tom. I.

L

Obs. Plurima inveni specimina cum seminibus, quæ exhibebant folia jam tripartita: in fossam aquosam hæc species translata pedalem acquisivit altitudinem & produxit folia bidentis tripartitæ: unde confirmatur suspicio clari Schreberi, qui tanquam varietatem tripartitæ minimam pronuntiat.

Squamæ calycis semiflosculosæ, numerosæ

45. *Coreopsis bidens.*

Caulis erectus, cubitalis, ramosus. Folia amplexicaulia sessilia, opposita, lanceolata, ferrata. Flores axillares foliis obvallati, nutantes; calycis squamæ ovata; ultimus ordo plurium semiflosculorum flavorum, patentium flosculi lutei. Semina plana, apice quadridentata.

Coreopsis bidens L. in locis palustris frequens, pro Grodnam; florebat Augusto: annua, Lugduna.

Obs. Tanta similitudo adest, quotad habitum inter speciem istam & Bidentem cernuam, ut plurimi cum Hallero enuntiant illam, tanquam simplicem varietatem Bidentis cernuæ.

COROLLÆ
UNIPETALÆ.
FLORIBUS COMPOSITIS.

FASCICULUS II.

Radiatæ.

In calyce communi flosculi nascuntur diversæ formæ; aream occupant flosculi semini suo innati, infundibuliformes, plerumque quinquefidi: in his antheræ quinque coalitæ vaginam largiuntur stilo, apice bicorni; in ambitu circuli floris sunt semiflosculi seu ex tubulo brevi limbum lingulatum producentes: hi semiflosculi pistillum continent absque staminibus.

Inter nostras una species, scilicet Senecio Vulgaris, semiflosculis caret.

FLOSculi ET SEMIFLOSculi CONCOLORES LUTEI.

*Folia pinnatifida.**Semiflosculis nullis.*46. *Senecio flosculosus.*

Caulis erectus, semipedalis, ramosus. Folia amplexicaulia, semipinnata: pinnulis sinuato-ferratis. Flores terminantes ramos: flosculi plurimi minimi, semiflosculi nulli. Calyx cylindricus, attenuatus, calyculatus. Squamæ apice ni-

grefcentes, ficciores. Receptaculum nudum. Semina pappofa, elongata, fubhirsuta.

Senecio Vulgaris L. communis in cultis; floret a vere ad autumnum: Grodnenfis, Lugdunea.

Obf. Duabus & tribus vicibus, novis feminibus feſe propagat, quolibet anno; vera eſt obſervatio Clar. Boehmeri, Flora Lipſ. In ſpeciminibus autumnalibus ſtoſculos ſæpe inveni plurimos qui piſtillum tantum involvebant, paſſim in circumferentia vidi limbos jam complanatos. In hac ſpecie, ſicut in aliis plurimis, calyx pro diſtinatione facilitanda invertitur.

Foliis pinnato-lyratis, non viſcidis.

47. *Jacobeæ ficca.*

Caulis erectus, ramosus, tripedalis. Folia pinnato-lyrata laciniis lacinulatis. Flores terminantes ſubumbellati: calyx glaber: ſemifloſculi patuli, duodecim, flavi; pedunculi glabri.

Senecio jacobea L. Grodnenſis in paſcuis, communis perennis; florens julio. Lugdunea.

Obf. Plurimas varietates inveni: 1°. vix ſemipedalis, pauciflora, foliis anguſtioribus; 2°. foliis glabris & villoſis; 3°. ramoſiſſima; 4°. caule ſimplici.

Foliis viſcoſis.

48. *Jacobeæ viſcoſa.*

Caulis cubitalis, ramosus, pilis pinguibus onuſtus. Folia Jacobæ Vulgaris, ſed majora, viſcida, pilis numeroſis. Flores magni, radiati: radiis revolutis, brevibus; calyxes hirsuti; ſquamæ inferiores fere longitudine æquales calycis: omnes apice nigrefcentes.

Senecio viſcoſus L. floreat julio in arvis & Economiz Laborum prope Grodnam. Lugdunea.

Obf. Planta aquoſa, proprium ſpargens odorem. Salinam ſenſationem excitat cum refrigerio. Pinnulæ foliorum contortæ, profunde dentatæ; dentibus inæqualibus, piloſis: pili copioſe fundunt aquam mucilaginoſam, glutinoſam.

Foliis denticulatis.

49. *Jacobeæ denticulata.*

Caulis pedalis. Folia pinnatifida, laciniis latis, denticulatis. Flores corymboſi, radiis revolutis, linearibus.

Senecio ſilvaticus L. frequens in ſilvis, prope Grodnam: floreat junio: annua. Delphinalis.

Floribus ſuaveolentibus.

50. *Jacobeæ ſuaveolens.*

Caulis quatuorpedalis, ruſcens. Folia pinnatifida, laciniis linearibus, longiſſimis, diſtantibus, integerrimis & dentatis, læte viridibus, glabris. Flores corymboſi, numeroſi: corollis radiantibus, calyce longioribus, integris. Flores aromati, ſuaveolentes.

Floreat junio, in ſilvis prope Grodnam, juxta Niemen. *Obf.* Nulla inter Linnæanas rigoroſe congruit cum noſtra: phraſis Senecionis ſqualidi ſola exprimit præcipua attributa hujus ſpeciei.

Foliis lyrato-ſinuatis.

51. *Jacobeæ ſinuata.*

Caulis ſemipedalis, ramosus, villoſus. Folia lyrato-ſinuata ſeu dentibus latis, integerrimis: pedunculi viſcidi: radii ſorum revoluti.

Floreat junio, prope Grodnam, in arvis: annua. Viſcitur Senecio Nebrodēſis Linnæi, nec repugnat figurata Barreſieri, tab. 401.

Foliis incanis.

52. *Jacobeæ incanæ.*

Caulis villosus, simplex, quadriuncialis. Folia pinnatifida, albo-tomentosa; pinnulis contortis, dentato-ferratis et alis foliorum superiorum; pedunculi biflori: semisfoculati radii erecti; apices squamarum calycis spha-cellati, nigri. Florebat in arvis, prope Grodnam, initio maii, annua videtur Senecio incanus Linnæi, bene exprimit illam tabula Barrelieri 262: igitur est *Jacobeæ alpina incanæ minor.*

Folia integra.

Foliis ferratis, ensiformibus.

53. *Solidago Serratifolia.*

Caulis simplex, quadrupedalis, strictus. Folia longa, ensiformia, acute ferrata, subtus subvillosa. Flores corymbosi, terminales, lutei, magni: semisfoculati sexdecim. Senecio paludosus L. communis in omnibus locis paludosis prope Grodnam, copiose Lofolnæ. Florens Augusto: perennis. Lugdunæ.

Obs. Etiam si apices squamarum calycis sint spha-cellati, propter tamen faciem præfusa diverfam *Jacobeis*, conservavimus huic speciei nomen J. Bauhini. Semisfoculati sunt parentes, planta vivente: sed viginti quatuor horum ab eradicatione, vere erant revoluti. Folia pagina superiore viridi-nigrescentia: ferratulae sunt inaequales, obliquæ, longæ. Caulis crassitudine digiti, basi violaceus, intus juxta totam longitudinem fistulosus. Latitudo foliorum diversa in variis speciminibus a 4 lineis ad 10.

ΙΑCOΒΕΑ ἀλπινοχαμαίωδος
incanæ L.

P. 166. N. 52.

ANTHERÆ BASI IN SETAS DUAS DESINENTES.

*Flore maximo, caule sexpedali.*56. *Helenium grandiflorum.*

Caulis sexpedalis, firmus, erectus, ramosus. Folia maxima ovato-lanceolata, amplexicaulia, ferrata, rugosa, subtus tomentosa, ima petiolata. Flos maximus; squamæ calycis latissimæ, ovatæ, reflexæ; semisfoculi longi, angusti, flavi. Antheræ basi in setas duas desinentes. Inula *Helenium* L. prope Grodnam; florebat julio, juxta amnem Niemen: perennis. Crederem advenam.

Obs. Radix aromatica, præstans contra vermes, tussim catarrhalem, scabiem, anorexiã: varietatem singularem inveni in loco dicto Losofna, florentem augusto, caule vix pedali; superius tomentoso; flore vix diametri pollicis, foliis rotundioribus.

*Folia amplexicaulia.**Caule prostrato.*57. *Inula prostrata.*

Caulis ramosissimus, cubitalis, flexuosus, prostratus. Folia lanceolata, amplexicaulia, undulata, hirsuta. Flores globosi, flavi, numerosi; calycis squamæ tomentosæ, densissimæ; semisfoculi breves, floculli numerosi; pauci pili pappum feminis formantes.

Inula pulicaria L. communis in arvis, prope Grodnam, annua: florens augusto.

Obs. Raro inter nostras hæc species acquirit altitudinem

cubitalem; pleraque specimina vix sunt pedalia; inveni vix palmaria, uniflora: flores viridi-lutescentes, radiis brevissimis.

Huc venit specimen prorsus singulare, caule vix bipollicari, foliis confertis, linearibus, undulatis, villosis: flos unus, magnus relative ad plantam, terminat caulem.

*Caule lanuginoso.*58. *Inula lanuginosa.*

Caulis cubitalis, superne ramosus, ampliatus, lanuginosus. Folia amplexicaulia, oblonga, integerrima, hirsuta. Calyces laxi, terminales, hirsuti: flores corymbosi, magni, lutei.

Inula Oculus Christi L. inveni prope Grodnam, in silvis, juxta Niemen: florebat augusto; perennis, Delphinialis.

Obs. Huc venit specimen caule flexuoso, inclinato, unifloro, in posterum uberius illustrandum.

*Folius lanceolatis ferratis.*59. *Inula ferrata.*

Caulis ramosus, villosus, erectus, bipedalis. Folia subamplexicaulia, lanceolata, distincta, ferrata, subtus villosa, angusta. Flores plurimi; semisfoculi radii angustissimi.

Inula Britannica L. inveni circa Grodnam, in silva *Botwiczczynna*: florebat julio. Lugdunea.

*Folius cordatis.*60. *Inula cordato folio.*

Caulis lanuginosus, ramosus, totus foliis tectus, cubitalis. Folia amplexicaulia, cordato-oblonga, undulata, subtus

170 COROLLÆ UNIFLORÆ.

tomentosa. Flores flavi, numerosi, mediocres, subumbellati; squamæ calycis angustæ, villosæ, marginibus coloratis: semiflosculi numerosissimi; flosculi innumeri; pappi seminum rari.

Inula dysenterica L. communis in pratis silvarum humidis, Grodnenfis: florens Augusto, perennis. Lugduna.

Folia sessilia.

Foliis hirtis.

61. *Inula hirta.*

Caulis erectus, teres, ramifusus, hirsutus. Folia ovato-lanceolata, venosa, scabra, recurvata, hirsuta, sessilia. Flores terminantes, magni; calycis squamæ foliaceæ, rectæ, ciliatæ: semiflosculi numerosissimi, angusti, flavi, extus purpurei.

Inula hirta L. sat frequens in silvis, prope Grodnam, juxta Niemen. Florens Augusto, perennis.

Obs. Perfecta planta multiflora, sed flores inferiores centrali altiores. Inisio Augusti inveniuntur specimina, caule uniflora: sed postea exornantur flores inferiores.

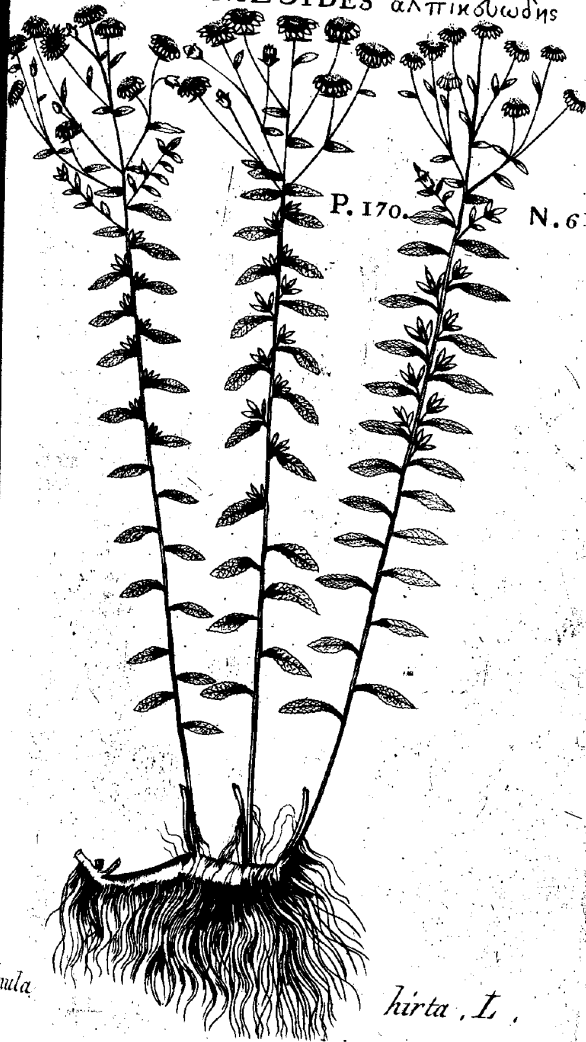
Foliis glabris.

62. *Inula glabra.*

Habitus præcedentis. Caulis angulosus, ramifusus. Folia glabra, lanceolata, recurva, nitentia: marginibus ciliatis. Calycis squamæ leves.

Inula salicina L. frequens in fruticetis prope Grodnam, Lofonæ & alibi, florens Julio, perennis. Lugduna.

ASTER CONIZOIDES ἀλτικουίδης

P. 170.

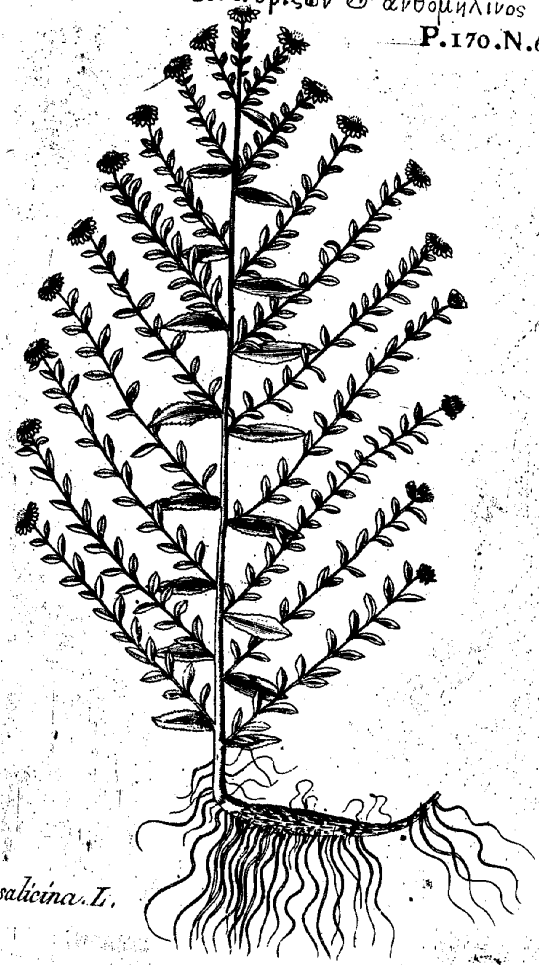
N. 61.

Inula

hirta, L.

ASTER ἄλπικαδενδρίων ἢ ἀνθομήλιος

P. 170. N. 62.

ula salicina. L.

Floribus fasciculatis.

63. *Inula fasciculata.*

Habitus salicinae. Folia sessilia, lanceolata, recurva, scabra: rami multiflori. Flores quasi fasciculati, seu conferti in corymbum ad apicem caulis: calyces longiores, laxi.

Inula Germanica L. passim invenitur circa Grodnam, in silvis juxta Niemen, florens septembri, perennis. Delphinialis.

Obs. Specimina nostra pedata rigoroſe congruunt cum specimine Linnæano: attamen omnibus rite pensatis, non sufficienter nobis apparet distincta species.

Obs. 2. Genus inularum mihi videtur valde obscurum: species quas proposuimus sunt tuta, quia rigoroſe congruunt cum descriptionibus & figuris; præterea sedulo fuerunt collatae cum specimenibus a clar. Gouanò determinatis, sed nobis supersunt adhuc specimenia Lithuanica quæ fœnentibus attributis ab omnibus jam allegatis differunt, igitur illa omittère debemus, usquequo cum figuris & descriptionibus futuris proponere poterimus.

Folius nervosis.

64. *Arnica plantaginis folio.*

Caulis cubitalis, simplex. Folia radicalia ovato-lanceolata, nervosa: duo tantum caulina opposita in parte superiori caulis. Flores pauci, duo aut tres, terminantes, flavi, magni, biunciales: calycis foliola ovato-lanceolata; semen hirsutum, pappo coronatum; corollulae radii filamentis quinque, absque antheris.

Arnica montana, L. communis prope Grodnam, in silvis: florebat junio & julio: perennis. Lugdunæa, montana.

Obs. Plurimæ inveniuntur varietates: vidi specimenia foliis angustioribus, caule unifloro vix pedali, alia caule tripedali foliis majoribus: in his præter folia duo superiora

amplexicaulia, duo alia observantur radicalibus similia; tribus pollicibus super radicem; tunc duo tantum radicalia inveniuntur: numerus florum etiam diversus, plerumque tres intermedio breviori, sed aliquando quatuor & quinque. In omnibus odor florum aromaticus, graveolens; folia & radices specialem acredinem possident. Nunquam satis laudanda in febribus putridis remittentibus, in nonnullis dysenteris; pulvis foliorum egregium sternutatorium: de quibus omnibus videre est egregias & utilissimas observationes clar. Collini, optimi Practici Vondibonensis, de quarum fide, plurimis vicibus in nosocomio nostro observationibus peractis, convicti fuimus.

Foliis unctuos.

65. Cineraria unctuosa.

Caulis cubitalis, villosus. Folia inferiora lanceolata, serrato-sinuata; superiora dentato-sinuata aut integra, amplexicaulia, caulem tegentia undique usque ad flores, qui sunt corymbosi. Calyx simplex polyphillus, æqualis: flos luteus; receptaculum nudum.

Cineraria palustris L. olim Othonna palustris: florebat maio, in aquosis, prope Grodnam, communis, perennis.

Obs. Radix subtuberosa, intus cava, innumeras radicales albas producens. Caulis crassus, fistulosus: fistula lanugine obducta, post evolutos primos flores plurimum crescens. Folia radicalia octo pollicum longa, sinibus undulatis, villosa, pingua; caulina hispida, pingua, sinuata & integerima. Semiflosculi circiter viginti, integri & tridentati; odor florum aromaticus, sapor proprius, non ingratus. Planta neglecta a practicis; utilis tamen adjuvans pro curatione rheumatismi.

Seminibus cymbiformibus muricatis.

66. Caltha graveolens.

Caulis ramosus, pedalis. Folia cordato-lanceolata, amplexicaulia, subdentata. Flores mediocres, graveolentes: calycis squamæ duorum ordinum longæ, angustæ, æquales: semiflosculi & flosculi concolores, lutei: semina cymbiformia, muricata, incurva; extimis erectis, protensis. Calendula arvensis. Sponte crescentem inveni in arvis, prope Grodnam; videtur advena: florebat julio, annua. Lugdunea.

Obs. Infusio florum emmenagoga, sudorifera, præstans in vertigine, herpete, ophthalmia.

Foliis bipinnatis.

67. Buphthalmum bipinnatum.

Caulis cubitalis, ramosus, durus. Folia bipinnata, serrato-dentata, subtr tomentosa. Flores corymbosi, terminantes, magni, lutei; calycis squamæ densæ, imbricatæ, subhirsutæ: squamæ inter flosculos aristatæ; semina sub semiflosculis curvata, sulcata, quasi alata; sub flosculis quadrangula: omnia nuda.

Anthemis tinctoria L. Florebat junio: communis in arvis, prope Grodnam: perennis.

Obs. Flores fragrantis, balsami odoris, in tussi Catarrhali præstantes: folia lanam colore flavo pulchro tingunt.

FLOSCULI ET SEMIFLOSCULI DISCOLORES.

Folia integra.

Caule aphylo.

68. Bellis scaposa.

Folia plurima radicalia, ex petiolo folioso, ovata, crenata, subhirsuta. Scapus nudus, uniflorus, vix pal-

maris. Calyx ex duplici ordine squamarum ovato-lanceolarum : semiflosculi quadraginta albi ; flosculi lutei. Semina elongata, emarginata, brevibus raris pilis ornata. Bellis perennis L. passim sponte circa hortos rusticorum crescit ; floret maio ; non mihi videtur vere indigena : nunquam observavi in pascuis : perennis. Lugdunea, communis.

SEMIFLOSCULI CÆRULEI.

Folius trinerviis.

69. Aster trinervius.

Caulis bipedalis, erectus, hirsutus, ramosus. Folia imbricatifolia ; caulina sessilia, lanceolata, trinervia, sicca, scabra, ciliata. Calycis squamæ ovatæ, obtusæ, ciliatæ ; flores subumbellati : pedunculi uniflori, semiflosculi cærulei, numerosi.

Aster amellus L. communis in arvis, prope Grodnam, florens julio, perennis. Lugdunea.

Folius succulentis.

70. Aster succulentus.

Folia lanceolata, integerrima, succulenta, glabra. Caulis ramosus, ramis inæqualibus. Flores corymbosi : semiflosculi cærulei.

Aster Tripolium L. spontanea in littoribus maris Bælicæ : perennis.

SEMIFLOSCULI CARNEI.

Floribus subumbellatis.

71. Erigeron umbellatum.

Caulis pedalis, hirtus, subasper, ramosus : ramis alternis. Folia angusta, lanceolata, mollia, subhirsuta, ciliata.

Pedunculi uniflori, axillares, longi : flores mediocres ; calycis squamæ villosæ, angustæ : semiflosculi ad quadraginta, carnei, filiformes ; flosculi lutei : semina papposa, pappo longo.

Erigeron acre L. communis in arvis arenosis, prope Grodnam, florens julio, augusto : annua. Lugdunea.

Floribus panniculatis.

72. Erigeron panniculatum.

Caulis erectus, hirtus, ramosissimus. Folia linearia, numerosissima, ciliata, subhirsuta, pallida. Flores parvi, racemoso-panniculati : racemis elongatis, axillaribus ; calyx cylindricus, subhirsutus : semiflosculi filiformes, pallide carnei, numerosi : flosculi lutei, minimi, quadrifidi.

Erigeron Canadense L. communis in arvis, ubique prope Grodnam, floret a julio ad finem autumnæ, annua : Lugdunea. Flosculi calycis masticati, ætheris sensationem excitant. Florum infusio utilis in atroxia.

DISCO PROPTER STILOS FUSCO.

Folius lineari-lanceolatis.

73. Ptarmica integrifolia.

Caulis cubitalis, ramosus, firmus, erectus. Folia lanceolata, angusta, serrata : dentibus minimis, firma, acria. Flores parvi, umbellati, umbella laxa : flosculi & semiflosculi albi ; stili fusci ; calyces hirsuti.

Achillea ptarmica L. in omnibus silvis, prope Grodnam, communis, florens augusto, perennis. Lugdunea.

Obs. Herba acris, inodora. Masticata fluxum salivæ adauget. Pulverem, qui sternutatorius est, sæpe cum sapido effectu præscripsimus contra dolores dentium & coryzam.

FOLIA BIPINNATA.

*Flosculis luteis, semiflosculis albis, ovatis.**Foliis subhirsutis.*

74. Achillea subhirsuta.

Caulis pedalis, erectus, sulcatus. Folia subhirsuta, firma, bipinnata: pinnulis brevibus, linearibus, dentatis, numerosis. Flores umbellati, parvi; calyces hemisphærici, squamis imbricatis, margine fusco: flosculi ovati, lati, albi, quatuor aut quinque: flosculi lutei, minimi. Achillea millefolium L. communis ubique juxta vias, florens junio, julio, augusto, perennis, Grodnensis. Lugdunæ.

Obs. Flores triti fragrantem odorem spargunt; utiles invenimus in spasms, hypochondriaci, anorexia.

In campis nostris Grodnensibus frequens est varietas, caule palmari, semiflosculis rubris.

Foliis tomentosis.

75. Achillea camphorata.

Caulis tripedalis, tomentosus. Folia bipinnata, tomentosa; pinnae raræ, decem, pinnulae pinnatifidæ; laciniis decem obtusis. Calyces lanuginosi: semiflosculi albi, sicut flosculi, sed filii flavi, umbellæ densæ, semiflosculi reflexi. Odor penetrantior, camphoratus.

Achillea nobilis L. frequens inter rudera urbis Grodnensis, florens junio: perennis. Delphinalis.

Obs. Præstantior præcedenti in iisdem morbis: phthificum, qui sputa purulenta excreabat, evidenter sublevavit.

DISCOLORES,

DISCOLORES, FLOSCULIS LUTEIS.
SEMIFLOSCULIS ALBIS, ANGUSTIS.*Folia amplexicaulia.**Foliis laciniatis.*

76. Chrysanthemum laciniatum.

Caulis pedalis. Folia inferna cuneiformia; folia caulina amplexicaulia, superne oblonga, laciniata, inferne dentato-ferrata. Flores terminantes; semiflosculi & flosculi lutei.

Chrysanthemum Segetum L. rara, circa Grodnam invenitur inter segetes; florebat junio: annua.

Obs. Cum passim observavi semiflosculis albis, maneat cum sequenti sui generis, etiam si pleraque specimina exhibeant semiflosculos concolores luteos.

Foliis dentatis.

77. Chrysanthemum dentatum.

Caulis erectus, cubitalis, ramosus. Folia radicalia petiolata, obovata, obtusa, crenata: caulina sessilia, amplexicaulia; dentata. Flores magni, terminantes ramos, subumbellati; calycis squamæ lanceolatæ, marginibus fuscis: semiflosculi albi, numerosi; flosculi lutei; femina, sulcata.

Chrysanthemum leucanthemum L. communis in omnibus silvis, prope Grodnam: florebat junio, perennis. Lugdunæ.

Obs. Plurimæ sunt varietates quoad magnitudinem & fissuras
Tom. I.

M

foliorum : inveni specimina circa Grodnam, vix palmaria, uniflora, foliis vix dentatis : huc venit specimen foliis succulentis dentatis, caule unifloro, calyce chrysanthemii, cujus flores non vidi : observavi in monticulis prope Grodnam.

FOLIA BIPINNATA.

Receptaculum nudum.

*Pinnulis latis.*78. *Matricaria latifolia.*

Caulis bipedalis, erectus, ramosus. Folia pinnata : pinnis semipinnatis ; lacinulis ovatis, latis, obtusis. Flores umbellati, suaveolentes ; pedunculi ramosi ; calycis squamæ oblongæ, marginibus ficcis ; semiflosculi albi flosculi lutei : femina nuda.

Matricaria parthenium L. passim spontanea invenitur, etiam advena : floret circa Grodnam julio, augusto : perennis Lugdunæ.

Obs. Flores suaveolentes, præstantes in anorexia, chlorosis hysterica, hemicrania, torminibus ventris a flatu.

*Pinnulæ lineares.**Semiflosculis patentibus.*79. *Camomilla patens.*

Caulis bipedalis, ramosus. Folia plana, bipinnata : pinnis & pinnulis capillaribus. Calyces plani : squamæ virides, margine fusco. Receptaculum conicum, elongatum semiflosculi albi, patentibus ; femina nuda.

Matricaria camomilla L. communis inter segetes, Grodenensis, florens junio : annua. Lugdunæ.

Obs. Amara, aromatica ; utilis contra colicas spasmodicas.

Semiflosculis deflexis.

80. *Camomilla deflexa.*
Caulis bipedalis, erectus, ramosus. Folia bipinnata : pinnulis tenuissimis. Flores terminantes ramos, suaveolentes : receptaculum conicum : semiflosculi albi, subtus deflexi ; calycis squamæ margine æquales : femina nuda, albicantia.

Matricaria suaveolens L. communis juxta vias prope Grodnam, florens junio : annua, Delphinensis. Flores spirant gratissimum & proprium odorem ; in febribus intermittentibus, illorum infusio utile adjuvans suppeditat.

*Floribus inodoris.*81. *Camomilla inodora.*

Caulis pedalis, ramosus ; diffusus. Folia pinnato-decomposita : lacinulis linearibus, obscure virentibus ; radii florum patentes. Semina coronato-marginata. Squamæ calycis margine exoletæ seu inæquales, fuscæ. Receptaculum semiglobosum, non conicum. Flores magni, inodori. *Matricaria inodora* L. frequens in arvis & juxta vias prope Grodnam, florens augusto : annua.

*Receptaculum paleaceum.**Floribus odoratis.*82. *Anthemis odorata.*

Caulis pedales, procumbentes, ramosi. Folia subvillosa, subincana, plana, pinnata, nervo duro : pinnis pinnatis, pinnulis lanceolatis, incis. Flores terminantes ramos, suaveolentes ; pedunculi hirsuti ; calyces viridi-

180 COROLLÆ UNIPETALÆ, &c.

albicantes : semiflosculi albi, dentati : semen ovato-cilindricum, nudum.

Anthemis nobilis L. advena : passim reperitur sponte crescens in hortis derelictis, prope Grodnam ; floret julio perennis.

Floribus inodoris.

83. *Anthemis inodora*.

Habitus præcedentis. Caulis ruber, cubitalis. Folia cretiora, majora : pinnulis aristatis, nervis mollioribus. Receptaculum conicum : squamæ inter flosculos lanceolatae, fetacæ : semina levia, corona ornata : odor florum nullus.

Anthemis Arvensis L. communis in arvis, prope Grodnam ; florens julio, biennis. Lugdunæ.

Floribus fœtidis.

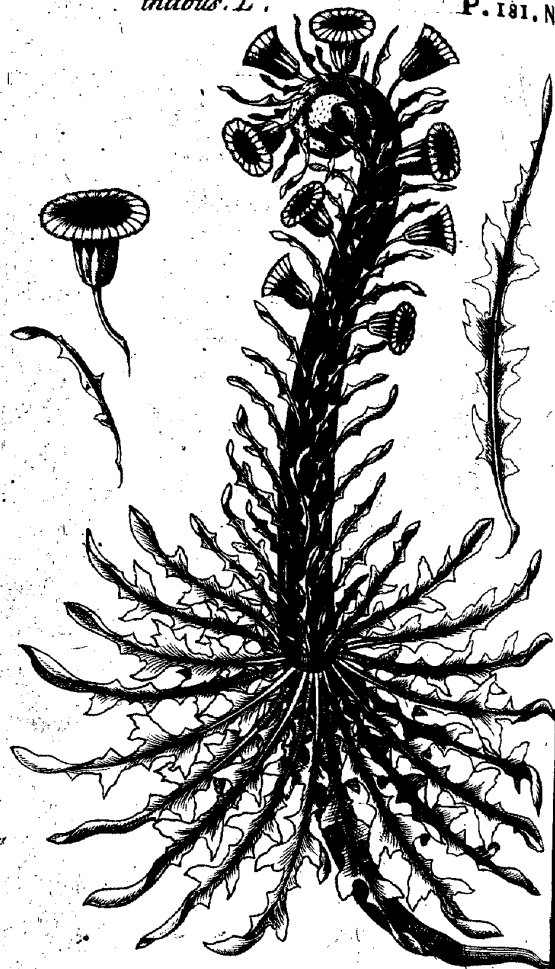
84. *Anthemis fœtida*.

Habitus præcedentis. Folia amara, latiora, glabra : pinnulis lanceolatis, extrema trifida ; squamæ calycis angustiores. Floris receptaculum valde convexum : squamæ inter flosculos fetacæ ; semina non coronata, spinulosa, aspera. Flores fœtidi.

Anthemis cotula L. communis inter rudera, prope Grodnam ; florens augusto : annua. Lugdunæ.

Obs. Herba amara ; in hysteria & scrophulis utilissimum adjuvans.

CICHORIVM *πλατύκαυλον*
intibus. L. P. 181. N.

COROLLÆ
UNIPETALÆ.
FLORIBUS COMPOSITIS.

FASCICULUS III.

Corollis omnibus ligulatis.

Over semiofculosa Tournefortii, cichoraceæ Vaillantii, planipetala Boerhaavii: in his corollulæ primo fistulares explanantur; stamina quinque antheris coalita, vaginam pistillo suppeditant. Omnes fere plantæ hujus fasciculi ex fractis partibus succum album fundunt, aliquando dulcem, plerumque tamen amarum. Folia alterna, flores flavi in omnibus nostris præter cichorium: plantæ medicamentosa, quæ sunt amara; dulces nutritiva.

RECEPTACULUM SQUAMOSUM.
SEMINIBUS SUBNUDIS.

Floribus geminis sessilibus.

85. Cichorium Cæruleum.

radix fusiformis. Caulis tripedalis, subprocumbens. Folia radicalia majora; omnia semipinnata: pinnulis triangularibus, extrema majori. Flores sessiles, sæpe bini, cyanei: calyx duplex, exterior quinquephyllus, in-

182 COROLLÆ UNIPETALÆ.

rior octophyllus. Semina basi caudata, coronata quinque
dentibus; corollæ viginti quinque.

Cichorium intybus L. Ubique juxta vias, Grodenſis
florens junio: perennis. Lugduna.

Obſ. Sat frequens eſt varietas flore albo; planta amara
in obſtructionibus, hypochondriaſi, rheumatismo, ſcabie
radix & folia præſcribuntur ſub forma decocti. Paſſim
inveni fasciculatum ſeu fasciatum caulem, ad latitudinem
duorum pollicum, planum, foliis difformatis, criſpif
monſtrum ſingulare.

SEMINIBUS PAPPOSIS.

Caule ſubnudo.

Foliis integris.

86. Hypochæris grandiflora.

Radix lignoſa, reliquiis foliorum coronata. Caulis pedalis
hirsutus, plerumque ſimplex, uniflorus. Folia radicalia
plurima, ovato-oblonga, dentata, hirsuta; caulina rara
unum aut alterum. Flos luteus, ampliffimus, pleniffimus
calyx hieracii plurimis foliolis imbricatis, nigricantibus
Squamæ placentæ longæ, caudatæ; fetæ pappi ſeminum
ramoſæ.

Hypochæris maculata L. frequens in ſilvis prope Grodenam
Grandiczæ & alibi. Florens auguſto. Delphinaiſis.

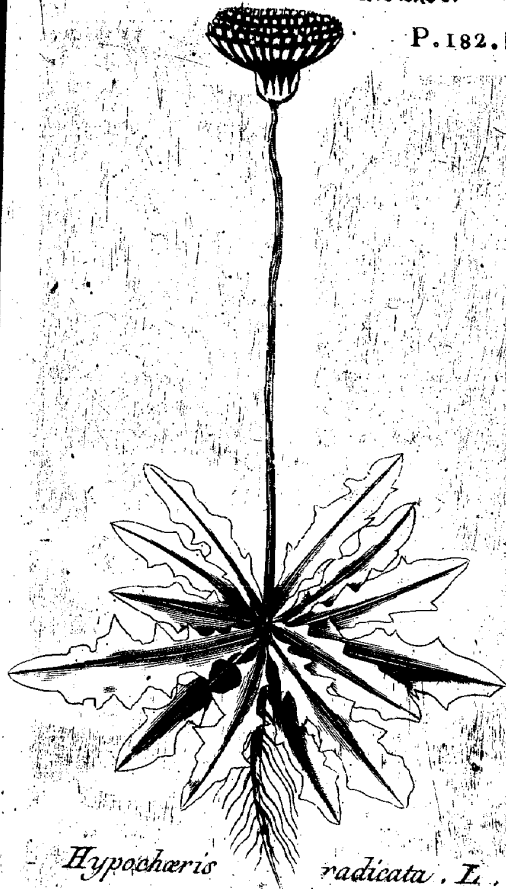
Foliis pinnatifidis, ſinuatis.

87. Hypochæris runcinata.

Radix alba, craſſa, longa. Caulis ramoſus, nudus, le
vis. Folia ſemipinnata, aſpera, ſinuata: pinnulæ rectæ
ultimis confluentibus; omnibus modico dentatis. Calyx

HIERACIUM πλατύανθον

P. 182. N. 87.

Hypochæris runcinata, L.

FLORIBUS COMPOSITIS. 183

niger, pilosus, foliis marginibus albescens: flos flavus, plenissimus, extus purpurascens; placenta squamæ albæ, caudatæ. Semina longa, lineata; pappi setæ longæ. Hypochæris radicata L. passim in silvis juxta Niemen, floret augusto: annua. Delphinalis.

RECEPTACULUM *NUDUM.
SEMINIBUS PLUMOSIS.

Calyce simplici.

Foliis gramineis, vaginantibus.

88. *Tragopogon carinatum.*

Radix longa, fusiformis, annulis distincta. Caulis gramineus, cubitalis, brachiatus. Folia vaginantia, graminea, carinata, undulata, nervo lanuginoso. Flos flavus, magnus: calyx ventricosus, cujus segmenta octo, longa, acuta, plerumque corollam superantia; placenta foveolis notata. Semen maximum, fulcatum, rugosum.

Tragopogon pratense L. communis in pratis prope Grodnam, florens maio: biennis. Lugduna. Succus radicis & foliorum saccharatus. Planta nutriens.

SEMINIBUS PLUMOSIS.

Calyce calyculato.

Foliis amplexicaulibus integris.

89. *Picris aspera.*

Caulis cubitalis, ramosus, foliosus: ramis multifloris pene nudis. Folia ima petiolata, longe lanceolata, dentata,

184 COROLLÆ UNIPETALÆ.

vel integra; caulina amplexicaulia: omnia hirsuta. Pedunculi multiflori, nudi. Flores magni, lutei: calyx exterior foliis duodecim brevioribus, linearibus, inferiore dimidio brevioribus; interior foliolis totidem hispidis pene conglutinatis. Pappus plumosus; semen sulcatum: tota planta hispida.

Picris hieracioides L. passim in arvis prope Grodnam: florens julio: perennis. Lugdunea, communis.

Calyce imbricato, squamis laxis.

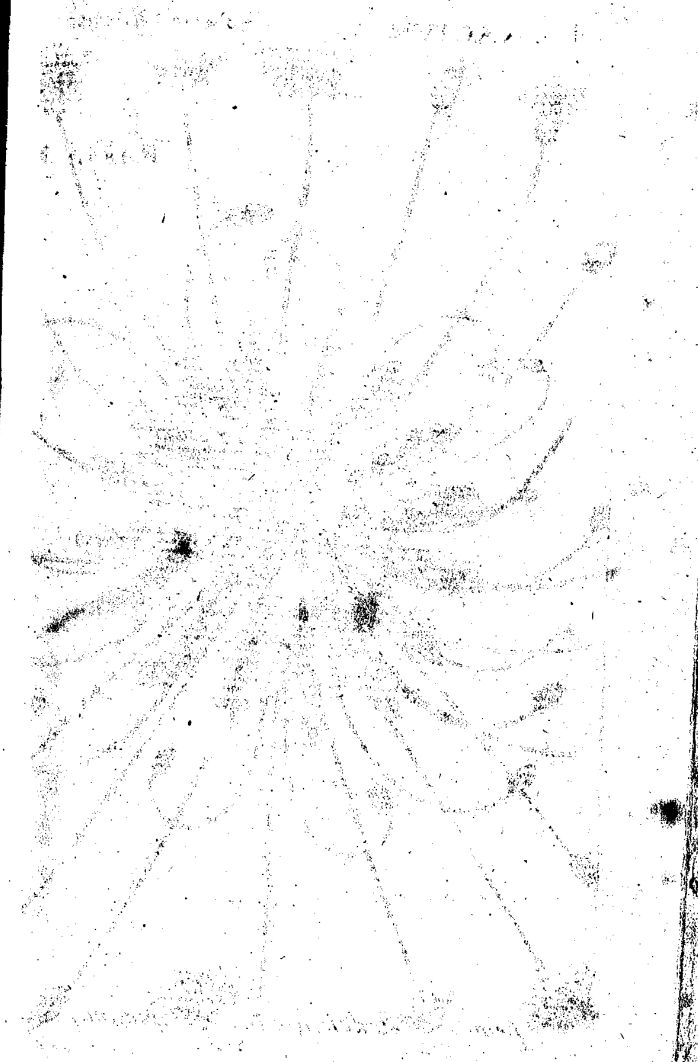
Foliis runcinatis.

90. *Leontodon runcinatum.*

Folia radicalia plurima, semipinnata: pinnis triangularibus, retro flexis, extrema amplissima. Scapi plerumque plurimi, cavi, uniflori; flos magnus, luteus: corolla lutea; calyx glaber, squamosus, squamis inferioribus flexis. Semen ovato-acuminatum, echinatum. Stipes papposus maturefcentibus feminibus. Omnia foliola calycis invertuntur: tunc placenta alba, convexa, foraminibus minimis excavata. Stamina vix distinguenda oculo nudo.

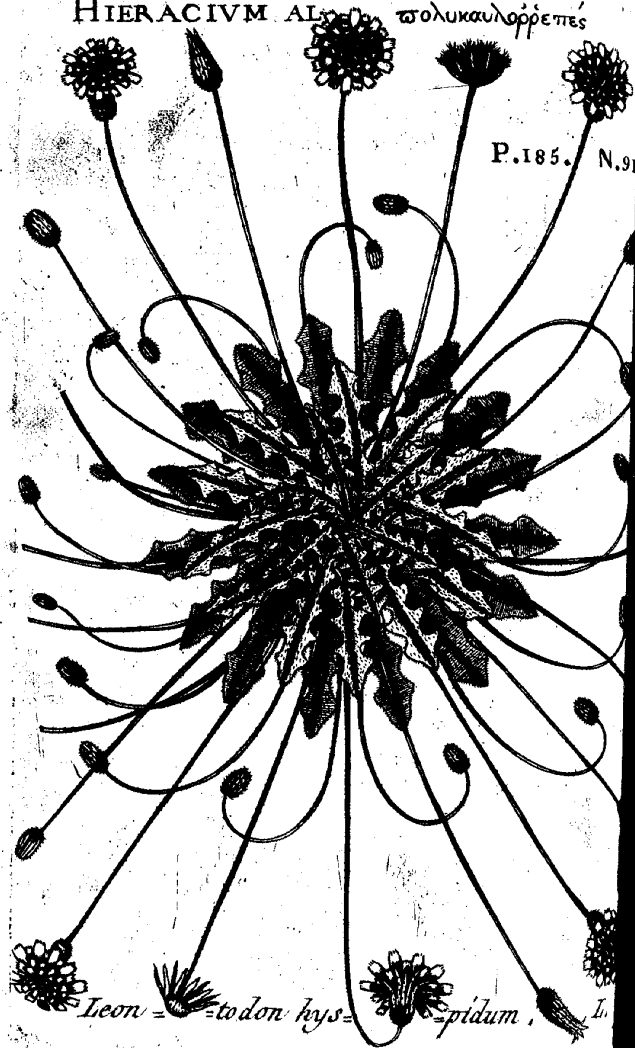
Leontodon taraxacum L. communis ubique in pratis & pascuis, prope Grodnam; floret a fine martii ad septembrem: biennis. Lugdunea.

Obs. Ex una radice, modo scapus unus, modo plures ad decem, villosi, colorati: altitudo scapi aliquando pedalis & vix biuncialis. Laciniae foliorum modo dentatae, modo integerrimae. Inveniuntur specimina foliis latissimis & angustissimis. Planta lactescens & amaricans, in anorexia, hypochondriaci, ictero, scorbuto, obstructionibus pretiosa.

43
HIERACIVM ALB. πολυκαλορρες

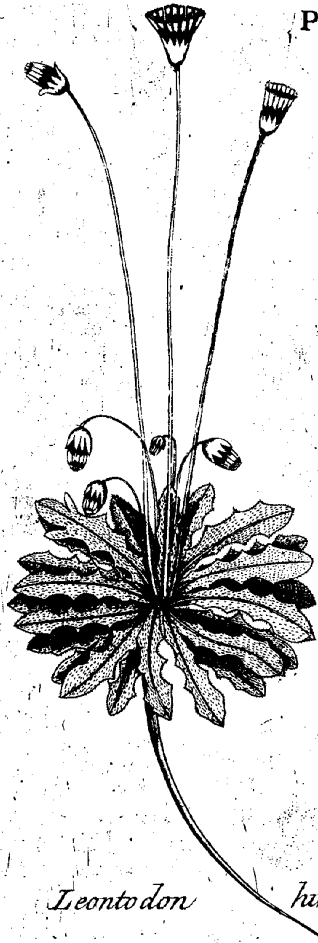
P.185. N.9

Leon = to don hys = pidum . In

HIERACIUM ALP. χαμαιλασιοζαχύφυλλον

P. 185. N. 91.

Leontodon hirtum, L.

SCORSONERA ὀρεοσενοφυλόπιπυλος

humilis L.

P. 185. N. 93

FLORIBUS COMPOSITIS. 185

Foliis angustis hirsutis.

91. *Leontodon hispidum.*

Caulis pedalis uniflorus. Folia radicalia sicca, aspera, pilis ad lentem vitream breviter bifurcatis, dentata dentibus triangularibus, ultimo triangulari majori. Calyx hispidus, fuscus: flos magnus. Seminis stipes papposus. *Leontodon hispidum* L. Communis in pratis & pascuis, prope Grodnam, florens junio: biennis, Lugdunea.

Foliis variis glabris.

92. *Leontodon glabrum.*

Plurimi caules ramosi, ramis unifloris. Folia radicalia glabra, varia, aut pinnata aut semipinnata: pinnulis variae figurae, integris, longis; aut integra, aut dentata. Calyx lividus, glaber: flos flavus. Semina columnaria. Pappus sessilis juxta Hallerum; subtipitatus, plumosus, juxta Linnæum.

Leontodon autumnale L. Communis in pascuis juxta vias, florens septembri: perennis, Lugdunea.

Calycibus imbricatis margine scarioso.

Foliis nervosis.

93. *Scorzonera nervosa.*

Radix maxima lignosa, annulata. Folia radicalia longa, glabra, lato-lanceolata, nervosa, plana. Caulis erectus, nudus, pedalis. Stipulae breves. Flos unus, pallide luteus, magnus: calycis folia trium quatuorve ordinum, interiora longiora, margine alba; corollae lineatae: semina sulcata, pappo plumoso, sessili, coronata.

Scorzonera humilis L. Communis in pascuis & pratis, circa Grodnam, florens; perennis. Lugdunea, montana. *Def.* Latitudo foliorum diversa in variis speciminibus: inveni foliis angustissimis.

SEMINA PILOSA.

*Calycibus calyculatis, squamis difformibus.**Foliis runcinatis, pinnatis & integris.*94. *Crepis polymorpha.*

Caulis erectus, ramosus, bipedalis, brachiatus. Folia radicalia ferrata, caulina pinnata; pinnis angustis, alternis majoribus, extrema maxima. In summo & penultimo cauli, plurimi flores umbellati, exigui: semiflosculifacie externa purpurei; calycis squamæ pilis nigris aspersæ. Semina longa, tenuia.

Crepis tectorum L. Florens junio; in silvis & arvis perennis, Lugdunea.

Obs. Polymorpha dicitur propter varias formas, quas exhibet. Folia præsertim prorsus diversa sunt in variis locis, modo vix laciniata, modo pinnatifida, laciniatioribus, aut angustissimis.

*Foliis omnibus lyrato-pinnatis.*95. *Crepis muricata.*

Radix longe conica. Caulis sulcatus, inferne hirsutus, superne levis, ramosus, ramis longis paucis; foliis altissimis. Folia radicalia plurima, brevi & albo villosa, hirta, longe petiolata, varia, alia ovato-dentata, alia pinnatifida, pinnula extrema maxima: folia ad divisionem caulis semipinnata, basi angusta, suprema lanceolata. Duæ bractæ florales: calyx sulcatus, hirsutus seu muricatus, aculeis mollibus. Foliola ovata, ad basim breviora, interiora lanceolata, marginibus albis. Flos plenus flavus, extus purpurascens: semina sulcata, flava pappo sessili.

Crepis biennis L. in pascuis & pratis, sat frequens circa Grodnam, florens julio, augusto: biennis, Lugdunea.

*Calycibus calyculatis multifloris.**Foliis pinnatifidis & linearibus.*96. *Chondrilla viscosa.*

Folia radicalia cito pereuntia, semipinnata; nervo folioso, acute dentato, sine lanceolato; pinnularum dentes recti, etiam retroflexi. Caules duri, basi hirti, superne leves, ramosi. Folia caulina inferiora, radicalibus similia, sed angustiora: reliqua linearia. Flores breviter petiolati, exigui. Calyx tubulosus, cujus pars major facta longis foliolis, in juniori planta conglutinatis, in adulta discendentibus; ad basim calycis foliola brevia, lanceolata. Semen asperum, stipitatum: pappus simplex.

Chondrilla juncea L. passim in arvis arenosis, prope Grodnam, florens julio: perennis. Lugdunea.

*Calycibus calyculatis subquinfloris.**Foliis runcinatis levibus.*97. *Prenanthes parviflora.*

Caulis tripedalis, ramosus. Folia inferiora pinnata, nervo serrato, uno fere pinnarum pari, extremo folii lobo amplissimo, triangulari, trilobato, circum serrato; folia caulina amplexicaulia, longe lanceolata. Flores exigui, penduli, nudos ramos terminantes; calyx cylindricus; foliola quinque, intus squamæ quatuor ad basim foliolorum; corollæ quinque luteæ. Semen ovato-acuminatum, lineatum, nigrum; stipes pappiger, evidens.

Prenanthes muralis L. passim in silvis prope Grodnam, juxta Niemen, florens julio: perennis. Lugdunea.

PAPPUS PILOSUS, STIPATUS.

*Calycibus imbricatis, margine scarioso.**Foliis angustissimis.*98. *Lactuca angustifolia.*

Caulis cubitalis, ramosus & foliosus, glaucus. Folia inferiora lineari-dentato-pinnata, laciniis sursum dentatis, caulina amplexicaulia, longe lanceolata, nervo aculeato, glauco. Flores spicati, parvi: calyx longus, cylindricus; imbricatis foliolis: corollæ luteo-pallida. Semina acuta stipite corona setarum simplicium mollium terminato.

Lactuca faligna L. sat frequens prope Grodnam, in agris, florens Augusto. Lugdunea, montana.

*Foliis latioribus.*99. *Lactuca latifolia.*

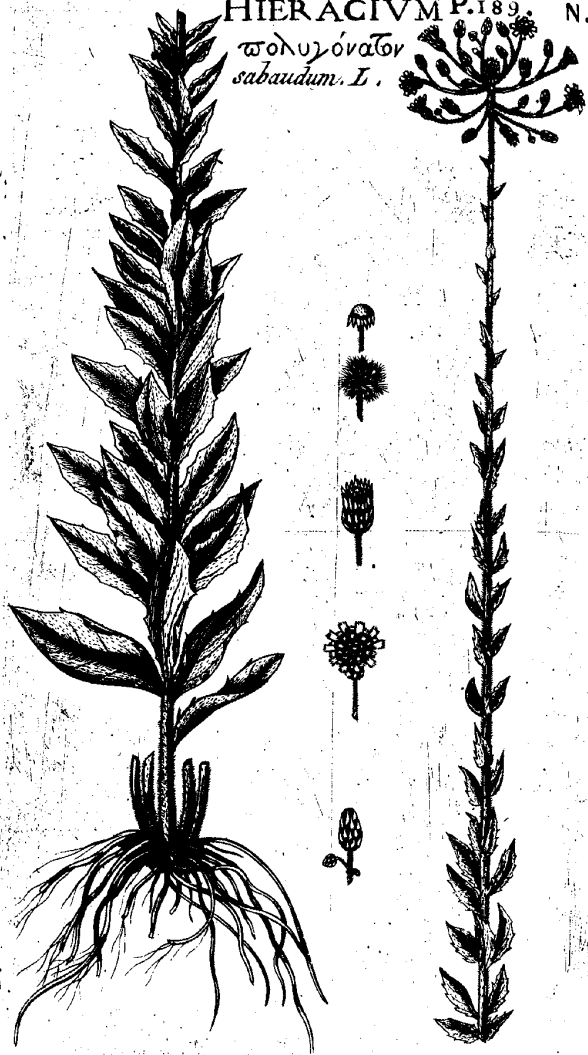
Caulis tripedalis, ramosus, spinosus. Folia dura, amplexicaulia, semipinnata: pinnulis serratis, nervo spinoso; superiora brevia, lanceolata. Calyx viscidus: semiflosculi pauci, pallentes.

Lactuca scariola L. frequens in arvis, prope Grodnam, florens Augusto: annua. Lugdunea.

Obs. Vix nobis videtur distincta species *Lactuca virosa* Linnæi; in variis nostris speciminibus invenimus folia horizontalia & verticalia: cæterum planta virosa, plurimum promittit practicis contra hydropem, juxta observationes clar. Collini.

HIERACIVM P. 189. N. 10

ωόκυόνατον
sabaudum. L.

FLORIBUS COMPOSITIS. 189

PAPPUS PILOSUS, SESSILIS.
CALYCIBUS IMBRICATIS, OVATIS.

CAULE FOLIOSO.

Floribus umbellatis.

Foliis linearibus.

100. Hieracium umbellatum.

Caulis rectus, firmus, tripedalis. Folia caulina remota, firma, glabra, subdentata, angusta. Flores terminantes, umbellati: pedunculi longi; calyx lividus: flos flavus. Semen nigrum, sulcatum, oblongum: placenta foveolis profundis.

Hieracium umbellatum L. communis in silvis, prope Grodnam, florens augusto: perennis. Lugdunea.

Caulis multifloro.

Foliis latis.

101. Hieracium multiflorum.

Caulis hispidus, erectus, quinquepedalis. Folia inferiora longa, ovato-lanceolata, acuminata, hirsuta, dura; caulina similia, numerosissima; superiora breviora, amplicaulia, dentata, aut integra. Flores numerosi, pedunculorum; Bractea linearilanceolata ad basim pedunculorum; calyx hirsutus aut glaber: flos parvus; placenta foveolis excavata: semen elongatum, nigrum, quatuor plana exhibens.

Hieracium sabaudum L. communis in silvis, prope Grodnam, florens julio: perennis. Lugdunea.

*Floribus paniculatis.**Foliis amplexicaulis.*

102. Hieracium paniculatum.

Radix ex trunco brevi plurimas tenues radículas emittit. Caulis bifurcatus; glaber, paniculatus. Folia inferiora petiolata, petiolo lato, dentato; dentata, dentibus magnis; caulina amplexicaulia, ovato-lanceolata, dentata, dentibus ferratis. Pedunculi simplices & ramosi; calyces hirsuti pilis nigris: flores parvi. Semen elongatum, sulcatum.

Hieracium paludosum L. frequens in omnibus pratis uliginosis, prope Grodnam, Lofofia: perennis. Lugdunæ, montana.

Obs. Huc deberet venire Hieracium Cerinthoides nominatum in Chloride Grodnenfi, quod folia caulina oblonga, semiamplexicaulia offert; sed omnino, ut pote nondum rigoroſe demonstratum, & ulterius illustrandum.

Caule subnudo.

103. Hieracium subnudum.

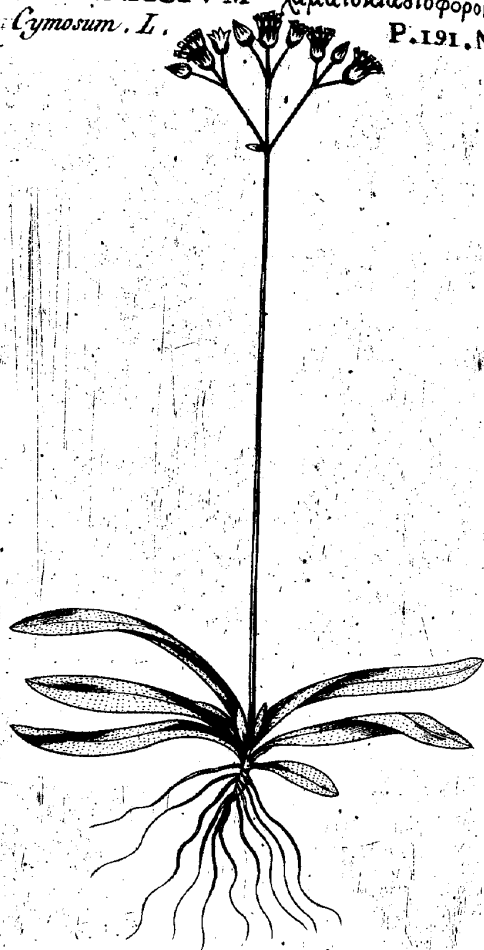
Caulis bipedatis. Folia radicalia petiolata, ovato-lanceolata, basi dentata, caulina pauca, rara. Flores terminantes ramos nudos, longos, raram & paucifloram umbellam faciunt; mediocres lutei; calyx nigricans, hirsutus: semina nigra, elongata, sulcata: placenta foveolis excavata.

Hieracium murorum L. communis ubique in silvis, flores junio: perennis. Lugdunæ.

Obs. Apud nos varietas foliis maculatis rarissima. Frequentior varietas foliis laciniatis, nec rara foliis pilosissimis, integerrimis, aut dentatis.

HIERACIUM χαμαίονιαδιοφορόν
Cymosum. L. P. 191. N. 105

FLORIBUS COMPOSITIS. 191

Caulis scapo seu nudo, multifloro.

Floribus spicatis.

104. Hieracium spicatum.

Caulis bipedalis, hirsutus, rectus, aphyllus, simplex. Folia omnia radicalia, ovata, mollia, brevibus pilis hirsuta, petiolata; in summo caulis racemus florum; circiter 20 pedunculi simplices & ramosi; stipulae villosae; ad basim pedunculi cujusque: flores parvi, lutei; calyces glabri, elongati: squamae minores ad basim majorum.

Hieracium praemorsum L. passim in silvis prope Grodnam, juxta Niemen, florens julio: perennis. Delphinalis.

Obs. In ista specie radix est truncata, sicut in scabiosa fucifera: unde praemorsa dicitur: caeterum amara, sicut pleraeque hujus familiae.

Floribus subumbellatis, parvis.

105. Hieracium cymosum.

Caulis simplex, bipedalis, hirsutus. Folia radicalia hirsuta, lanceolata, parva, erecta, obrusa, caulina pauca, duo aut tria, saepe unum tantum. Flores subumbellati terminant caulem; pedunculi ramosi, hirsuti: flores parvi, lutei; calyces hirsuti.

Hieracium cymosum L. communis ubique in pratis, prope Grodnam: florens julio: perennis. Delphinalis.

Stolonibus reptantibus.

Foliis angustis.

106. Hieracium stoloni angustifolium.

Caulis levis, repens, nudus, multiflorus; stolones reptantes. Folia angusta, acuta, glabra, paucis pilis longis

ornata. Pedunculi ramosi, hirsuti : flores parvi ; calyces hirsuti, nigri : placenta foveolis excavata.

Hieracium auricula L. in pascuis, prope Grodnam Poniemun, florens julio, perennis. Lugdunea.

Foliis latioribus.

107. Hieracium stoloni latifolium.

Caulis pedalis. Folia integerrima, ovato-lanceolata, pilis longis. Quinque aut sex flores umbellati terminant caulem. Stolones repentes. Calyx hirsutus : flores coloris sulphuris ; pedunculi simplices.

Hieracium dubium L. passim in sterilibus, juxta Niemen, florens julio : perennis. Delphinalis.

Scapo nudo, unifloro.

Caule repente sterili.

108. Hieracium repens uniflorum.

Caulis erectus, nudus, uniflorus ; stolones reptantes. Folia petiolata, ovata, longis pilis vestita, subtus albescencia, tomentosa. Flos magnus, sulphureus ; calyx niger, hispidus.

Hieracium pilosella L. communis ubique in pascuis, prope Grodnam ; florens a primo vere ad finem æstatis : perennis, Lugdunea.

Calycibus imbricatis, gibbis.

Caule sexpedali.

109. Sonchus sexpedalis.

Caulis sexpedalis, ramosissimus. Folia pinnato-hastata, apiceque hastata, aspera. Pedunculi & calyces hispidi : flores congesti, subumbellati.

Sonchus

Sonchus oleraceus. L. v. *Latifolius*.

Sonchus oleraceus L. v. *laevis angustifolius*.

FLORIBUS COMPOSITIS. 193

Sonchus palustris L. frequens in pratis paludosis, prope Grodnam, Lofosnæ, florens augusto: perennis. Lugdunea.

Calycibus hispidis.

110. *Sonchus hispidus.*

Caulis fistulosus, tener, fragilis, superne hirsutus, brachiatus, tripedalis. Folia amplexicaulia, firma, nervis albis: præcipuo nervo lato, foliaceo, acute serrato & quasi spinoso-cæruleo; varia: alias sagittata, alias femipinnata, alias integra, omnia serrata. Pedunculi hispidi: flores congesti, flavi, magni; calyces conici, flavis pilis hispidi; pappus sessilis, simplex.

Sonchus arvensis L. communis in agris prope Grodnam, florens junio, julio, augusto: annua. Lugdunea.

Calycibus glabris.

111. *Sonchus glaber.*

Caulis ramosus, cubitalis. Folia aspera, glauca & levia, varia, seu dentata, integra & femipinnata, superiora amplexicaulia. Pedunculi inæquales, glabri: flos pallidus; calyces glabri.

Sonchus oleraceus L. communis ubique in agris cultis, prope Grodnam; florens julio, augusto: annua. Lugdunea. Huc veniunt sequentes varietates: 1°. *Sonchus levis*, laciniatus, latifolius; 2°. *sonchus levis minor*, paucioribus laciniis; 3°. *sonchus asper laciniatus* & non laciniatus; latifolius & angustifolius, qui a Loeselio fuerunt descripti & delineati.

Succus sonchorum copiosus, lacteus, amarus, utilis in infartibus imi ventris, in febribus intermittibus, anorexia. Planta præcipuum nutrimentum leporum & caniculorum.

Tom. I.

N

PAPPUS NULLUS.

*Calycibus calycularis.**Petiolis pinnatifidis.*112. *Lampfana fonchi folio.*

Caulis erectus, quadripedalis. Folia inferiora ad petiolum pinnata: pinnulis parvis, ferratis, extrema maxima ovali; folia superiora lanceolata, acuminata, ferrata. Flores parvi, lutei, subumbellati; pedunculi tenues, ramosi; calyx cylindricus; squamæ longæ, inferiore distinctæ, breviores, omnes canaliculatæ. Semina nuda curva, striata.

Lapfana Vulgaris L. in silvis prope Grodnam frequens florens julio: annua. Lugdunea.

Obs. Inveni circa Grodnam specimina vix pedalia: foliis omnibus integerrimis, floribus paucis.

FINIS TERTIÆ COLLECTIONIS.

SERIEI SECUNDÆ,
S E U
POLYPETALORUM
COLLECTIO I.

UMBELLIFERÆ.

HÆC naturalissima classis Eryngiis cum compositis eadem affinitate conjungitur. Radix plerisque umbelliferis est fusiformis, crassiuscula, exarata fibris transversibus, & quasi annulis, capillari fibris ortis, ex his annulis. Caulis herbaceus, fistulosus, medullosus, plerumque striatus; rami & folia alterna. Folia plerumque pinnata. In plerisque flosculi pedunculati. Umbellæ compositæ; involucri seu plurima foliola involvunt basin umbellæ & umbellulæ; fructus inferus, ex duobus seminibus agglutinatis, maturitate bipartibilis, plerumque sessilis calyculo proprio, seu denticulis: germini tenero impositum est callosum, bicole receptaculum. Corollæ pentapetalæ; stamina quinque sunt & filii duo. Petala cordiformia, interdum plana. Flores in peripheria umbellæ positi, ab interioribus in plurimis diversi, radiatam umbellam reddunt, more compositorum radiatorum: in his petala exteriora interioribus longiora sunt; in

umbellis confertis, flores in medio steriles perumque
evadunt: cæterum pleræque umbellifera oleum essential
fovent in feminum cortice, principiumque aromaticum
in radicibus & caulibus. Nonnullæ nauseosæ & venenosæ

FASCICULUS PRIMUS.

UMBELLATÆ.

INVOLUCRO UNIVERSALI, PARTIALIQUE

FLORIBUS CAPITATIS.

Receptaculo paleaceo.

Foliis integris planis.

I. Eryngium latifolium.

Caulis erectus, striatus, medullosus, bipedalis, ramosus

Folia radicalia longe petiolata, cordato-ovata, serrata

crenata, obtusa; caulina infima, petiolo vaginante breviora,

superiora sessilibus, similia radicalibus, sed minora; superiora sessilibus

quasi palmata, serratis lobis, dentibus spinula terminatis

Involucrum hexaphyllum, foliis angustis, lanceolatis

capitulo longioribus. Squamæ receptaculi spinosæ, densæ

Flores capitati, capitulo oblongo; petala cærulea

filamenta corolla longiora; antheræ cæruleæ: semina

una facie plana, altera convexa, & hirta.

ERYNGIUM PLANUM L. commune in campis Germaniæ

occidentibus; florebat junio prope Herodniam.

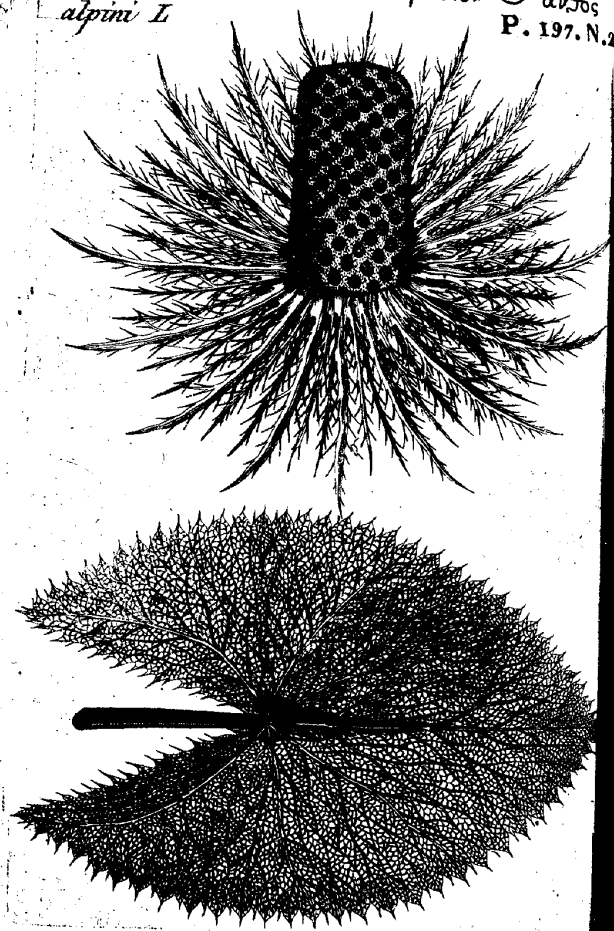
Obs: Folia involucri, in juniore planta, certe capitulo

longiora; sed in adulta tali modo elongatur capitulum

ut vix capitulo sint æqualia, serraturæ foliorum inæqualia

subcartilagineæ.

ERYNGII SUPERIORIS φύλλον & άνθος
alpini L. P. 197. N. 2

ERYNGIVM ἄλπικολεϊοκάλον P. 197. N. 2
alpinum, L.

UMBELLIFERÆ. 197

Ramis tinctis.

2. *Eryngium cæruleum.*

Habitus præcedentis, sed ramosior. Folia radicalia magis cordata, caulina etiam similia, scilicet palmata; lobis spinosis sed angustioribus. Involucrum enneaphyllum, seu ex novem foliis linearibus, dentato-spinosis conflatum. Capitula crassiora, & longiora quam in præcedenti. Caulis, sed præsertim rami, pulchri amethystini coloris splendentis.

Obs. Militat inter Planum & Alpinum Linnæi. Sed certe non est Alpinum: differt foliis radicalibus minus evidentè cordatis, caulinis lobis angustioribus, foliis involucri nullo modo pinnatis, & vix dentatis minus numerosis. In nostro. etiam squamæ hamatæ capitulorum, sunt faturate cæuleæ splendentis.

Pasim in arvis inveni, prope Grodnam, florentem fine junii. Perennis.

Eryngium planum cæruleum campestre Polonicum Corvini-ic. Barrelieri 1174, perfecte exhibet faciem nostræ speciei: unde esset mera varietas Plani Linnæi.

Caulis brevissimo.

3. *Eryngium pusillum.*

Caulis quadriuncialis, ramosus, tenuis, sulcatus. Folia radicalia vix basi cordata, oblonga, incisa, lobis serrato-spinosis; caulina profundius incisa, lobis quinque, dentato-spinosis, latioribus quam in præcedentibus speciebus. Involucri foliola sex, lanceolata, ad latera uno aut altero dente spinoso norata. Capitula sessilia involucreo duplo breviora, squamis erectis spinosis.

Obs. Rami nullo modo cærulescunt. Est-ne simplex varietas *Eryngii plani*? aut potius *Eryngium pusillum* Linnæi? inveni cum seminibus mense septembri in arvis prope.

Grodnam in loco dicto Poniemun : eodem tempore & in eodem loco inveni specimina ejusdem magnitudinis, ramis & capitulis amethystinis, deficientibus foliis radicalibus; sed foliis caulinis inferioribus, & superioribus, sicut involucris, tam perfecte referebant Eryngium pumillum amethystinum Barrelieri tab. 376. f. 3. ut nullo modo dubitem, quin delineaverit iste Auctor prorsus similitè specimen.

Verum Eryngium amethystinum deleatur in Chloride Grodenfi; nam Varsoviense specimen, est etiam secundum nostrum.

FLORIBUS ABORTIVIS,

SUB-UMBELLATIS.

Seminibus muricatis.

Foliis simplicibus trilobatis.

4. Sanicula trilobata.

Caulis erecti cubitales. Folia duriuscula: radicalia longepetiolata, profunde trilobata, lobis lateralibus bipartitis, omnibus iterato-tridentatis serratis. Folia caulina pauca, unum ad originem cujusque umbellæ, lobis angustioribus magis dentatis: umbellæ distixæ in longis pedunculis, quæ subdivisæ ferunt a quinque ad decem umbellulas. In quavis umbellula flores subcapitati, circiter viginti, sessiles: quorum plerique abortiunt.

SANICULA EUROPÆA L. communis in omnibus silvis Lithuanix: florebat circa Grodnam maio, junio: perennis, Lugdunea.

Obs. Decoctum vulnerarium præstans, præsertim post casum, quando sanguis effusus stagnat in textu celluloso

FLORIBUS RADIATIS.

INVOLUCRO DECIDUO.

Seminibus membranaceis.

Foliis pinnatifidis latis.

5. Heracleum latifolium.

Caulis tripedalis, crassus, fistulosus. Folia maxima hirsuta, pinnata, foliolis semipinnatis, seu quinquelobis, aut septemlobis, laciniis latis. Umbellæ maximæ. Involucrum universale nullum, partiale ex tribus aut sex foliis. Petala alba aut rubentia, exteriora in circumferentia quadruplo majora, omnia cordiformia; sili brevissimi: semen pene planum, emarginatum, striatum, alis latis.

Heracleum Sphondylium L. in pratis humidis sæt frequens prope Grodnam Losofnæ, & alibi: floreus julio: perennis, Lugdunea. Herba & semina acria, leniter aromatica. Spiritum vini viridi colore tingit: hæc non amat pecus: in acervos congesta saccharo caustico efflorescit, ex quo fermentato spiritus inebrians formatur: qui exigua copia caput turbat, graviaque somnia facit.

Foliis pinnatifidis angustis.

6. Heracleum angustifolium.

Habitus præcedentis. Caulis tripedalis, striato-fulcatus, hispidus. Folia pinnata, foliolis angustioribus quam in præcedenti, acutis, fere glabris. Petala subviridia.

Heracleum Angustifolium L. communis prope Grodnam in silvis juxta Niemen, floreus julio: perennis. Lugdunea, montana.

INVOLUCRO SIMPLICI.

*Seminibus coronatis, sessilibus.**Foliis diversis & fistulosis.*7. *Cenanthe fistulosa.*

Radices stoloniferae, passim bulbos producentes, in luto aquoso diffusae. Caulis erectus, debilis, fistulosus, pene foliis nudus. Folia ima penitus diversa, duplicato-pinnata: foliolis minimis rotunde lobatis, seu quinqueidentatis, planis; folia caulina ex nervo fistuloso, pinnulis paucis trifidis sensim angustioribus, filiformibus, fistulosis. Umbella universalis paucas umbellas peculiare producit, tres aut quatuor rotundas, densas. Involucrum universale unifolium, vel nullum; peculiare foliorum trium ad decem latiusculorum, alborum, brevium: petala alba, extus subrubella; exteriora majora: semina pentagona, pyramidalia, cornuta.

Cenanthe fistulosa L. inveni in aquis silvae Bobrowszczyna, florentem junio. Grodnensis, Lugdunea.

Obs. Semina aromatica: radices ingratum spargunt odorem; mihi suspecta tanquam venenum.

INVOLUCRO PINNATO.

*Seminibus hispida.**Foliis & seminibus hispida.*8. *Daucus hispidus.*

Caulis erectus, cubitalis, & bicubitalis. Folia magna hirsuta, subspera, numerosis pinnis pinnatis: pinnulis

profunde & acute semipinnatis & bitridentatis. Involucra magna ex foliis cavis pinnatis, peculiaria ex foliolis lineari-lanceolatis; per maturitatem tota umbella hemisphaerii cavi figuram induit, cujus paries est involucrum. Flores exteriores valde difformes; interiores pene regulares: flos sterilis in centro umbellae purpureus. Semina aspera, hispida, alis serratis percursa.

Daucus Carota L. communis in Lithuania; tota aestate floret in campis circa Grodnam: annua, Lugdunea.

Obs. Semina aromatica; gratum saporem cerevisiae conciliant; status discutunt; in anorexia utilia; evidenter urinae fluxum adaugent: radix Dauci fativi utile nutrimentum, phthicos, dysentericos carcinotosos sublevans.

FLORIBUS FERTILIBUS.
INVOLUCRO SIMPLICI.*Seminibus aculeatis.**Umbellis confertis, flosculis rubentibus, semine aspero.*9. *Tordylium asperum.*

Caulis erectus, ramosus, tripedalis. Folia duplicato-pinnata, foliolis pinnatifidis ovato-lanceolatis: impari longiore. Umbellae planae pleraeque, rubentes, confertae. Involucella longa; corollae radiatae, omnes hermaphroditae: semina ovata, tribus alis spinosis percursa, aculeis brevibus.

Tordylium Anthriscus L. frequens in Lithuania: florens circa Grodnam julio: Annua, Lugdunea. Est Caucalis apud Hallerum.

Pastim varietas caule semipedali, simplici, foliis pinnatis, foliolis angustioribus; linearibus: in omnibus involucrum generale nullum.

**FLORIBUS FLOSCULOSIS,
ABORTIVIS.**

Petalis cordatis, seminibus quadrialatis.

Foliis latis cordatis.

10. Laserpitium latifolium.

Radix crassa, odorata, coronata fetis. Caulis brachiatus, tripedalis. Petioli basi amplissimi, nervosi, vaginantes. Folia duplicato-pinnata, foliolis firmis oblique cordatis, magnis, dentato-ferratis, dentibus paucis, semibilobatis, trilobis. Umbellæ amplissima: involucrum universale ex octo foliis late lanceolatis; peculiare ex paucioribus angustioribus: petala inflexa, emarginata, patentia, in circumferentia subirregularia, lutea: semina angulis octo membranaceis notata; quatuor in quoque semine.

Laserpitium latifolium L. communis in omnibus silvis prope Grodnam, florens julio: perennis. Lugdunea, montana. Radix acris, aromatica, præstans remedium in herpetibus anorexia, suppressione menstruorum, rheumatismo chronico.

Foliis latis tripartitis.

11. Laserpitium trilobum.

Plurimum quoad habitum & foliationem præcedenti simile sed differt foliis trilobatis, lobis obtusis, apice incisus. Sat bene folia Aquilegiæ referentibus: in umbella universalis involucrum ex paucis foliis; petala parva, alba: semina striata & alata.

Laserpitium pilobum L. inveni circa Grodnam in silva juxta Niemen: florebat julio, perennis. Radix aromatica, penetrans.

Foliis angustis, germinibus hispidis.

12. Laserpitium hirsutum.

Caulis tripedalis, hirsutus, præsertim versus basim. Folia pinnata hirsuta, foliolis pilosis, lanceolatis, integerrimis. Umbella plana, umbellulis subconvexis, radiis villosis: universalis involucri foliola, a sex ad novem, concava, subtus villosa, ad marginem membranacea, alba, reflexa; involucra partialia fere longitudine umbellarum: petala subæqualia alba, cordata: Germina villosa: semina alata; matura glabra.

Laserpitium prutenicum L. communis prope Grodnam, in arvis: floret augusto: Delphinalis. Semina subacria aromatica, penetrantia, vere sudorifica & diuretica; ante maturitatem apud nos certe viscosa: unde placet phrasis Breynii qui, in centuria prima tab. 84, bonam hujus plantæ dedit figuram: appellavit illam Laserpitium Daucoides Prutenicum viscoso semine: vere enim habitum Dauci carotæ exhibet.

INVOLUCRO SIMPLICI.

Seminibus depressis striatis.

Foliolis lobatis.

13. Peucedanum trilobatum.

Radix crassa, villis coronata. Caulis sulcatus, cubitalis. Folia duplicato-pinnata, atro-virentia, amplissima; angustis laciniis elliptico-lanceolatis, bilobis, trilobis seu

ultimis tribus confluentibus. Involucrum universale bifolium; particulare ex decem foliolis brevibus angustis: Petala æqualia viridi-lutea, cordata: femina ovata, complanata, trifidulcata, tribus eminentiis in dorso percursa.

Peucedanum Silaus L. sat frequens in pratis, prope Grodnam, Labna. Lugdunea. Florebat julio: perennis. Vix pecora herbam tangunt, femina aromatica, vere diuretica: in herpetibus & rheumatismo chronico utilia.

Foliolis filiformibus.

14. Peucedanum filiforme.

Caulis tripedalis. Folia pinnata seu quinquies tripartita, filiformia, linearia. Involucra brevissima. Flores disci abortivi. Fructus ovatus. Semina striata, ala cincta. Peucedanum Officinale L. In Lithuania non credo spontaneam; passim observavi in hortis derelictis circa Grodnam. Radix aromatica, acris. Succus in Asthmate humido, hysteria, hypochondriaci utilis.

FLORIBUS FERTILIBUS.

PETALIS CORDATIS.
INVOLUCELLIS DIMIDIATIS.

Seminibus gibbis, costato-fulcatis.

Herba nauseosa, caule maculato.

15. Conium maculatum.

Radix crassa, magna. Caulis nervosus, crassitudine digiti, maculis purpureis, seu atro-rubris pictus, fistulosus, nodosus, ramosus, quatuorpedalis. Folia nitida, firmula,

faturate viridia, triplicato-pinnata: foliolis lanceolatis, obtuse dentatis, dentibus quinque, aut septem. Umbellæ plurimæ. Flores albi. Involucrum universale, ex tribus, quatuor, quinque foliolis latiusculis, reflexis, brevibus: partiale ex folio uno trifido, unum latus umbellæ occupante; petala emarginata, apice inflexo, eminente jugo divisa, in floribus circumferentiæ difformia; stili brevissimi: femina subglobosa, quinque sulcis striata, jugisque crenatis notata.

Conium maculatum L. Cicuta Halleri, Tournefortii: sat frequens prope Grodnam in pratis humidis, florens junio: biennis. Lugdunea. Odor radices & herbarum ingratus, nauseosus: herbarum extracto, & pulvere, methodo immortalis Storckii præscriptis, sanavimus in Lithuania nobilem Polonum, carcinomate rodente, qui jam quartam partem linguæ consumplerat; plurimos scirrhus mammarum dissipavimus: caneros duos vere jam exulceratos ad solidam cicatricem reduximus: extracto cicutæ & emplastro plurima ulcera cacoethica in nosocomio Regio Grodnensi radicaliter sanavimus: quorum unum cum carie in tibia erat complicatum.

Seminibus convexis, striatis.

Foliis divaricatis, angustioribus.

16. Athamanta divaricata.

Radix crassa, setis coronata. Caulis firmus, bipedalis, ramosus. Folia triplicato-pinnata, ampla, firma, subtus venosa, divaricata, seu angulis divisionum obtusis: latis foliolis, quinquententatis: impari trilobato. Involucra ex multis foliolis spadiceis. Petala inflexo-cordata, alba, subrosea, æqualia. Semen ovato-oblongum, tribus jugis percursum, cum alis membranaceis, calyce coronatum.

Athamanta Oreoselinum L. Selinum Halleri. Communis in silvis prope Grodnam, florens julio : perennis. Lugdunea. Radix resinosa, aromatica, & tota planta odorata. Semen oleum essentielle volatile fundit ; infusum herbæ gratum odorem spargit ; tota planta præcis pretiosa, sudorifica & diuresica in omnibus morbis chronicis, in quibus sudores excitandi & urinæ adaugendæ, pretiosissima.

Foliolis decussatis latioribus.

17. Athamanta decussata.

Radix crassa, longa, annulata, setis coronata. Caulis firmus, quinquepedalis. Folia glabra, glauca, subtus venis nigris picta, ampla, duplicato-pinnata : pinnulis latis, semilobis & semitribus circumferratis. Involucra ex decem foliolis angustis, reflexis. Petala inflexo-cordata, alba, extus purpurascens, Semen ovatum, nucleo modice gibbo, trifurco ; ala membranacea.

Athamanta cervaria L. in silvis, prope Grodnam Grandzicze, florens julio ; perennis. Lugdunea. Radix resinosa, aromatica, succedanea præcedentis.

Seminibus subovatis, striatis.

Umbella terminali.

18. Sium latifolium.

Caulis erectus, tripedalis. Folia mollia, pinnata, foliolis ellipticis, basi cordatis, acuminatis, ferratis. Umbellæ caulem & ramos terminantes erectæ. Involucrum universale polyphyllum ; particulare ex septem foliolis lato-lanceolatis, sæpe dentatis. Petala æqualia, cordata, linea eminente divisa. Semina ovata, calyce minimo coronata, striata, & alis fatis eminentibus percurfa.

Sium latifolium L. communis in locis paludosis, prope Grodnam Lososnæ, & alibi. Lugdunea. Florens julio : planta virgosa, certe nociva pecoribus.

Umbella axillari pedunculata.

19. Sium angustifolium.

Habitus præcedentis. Caulis tripedalis, ramosus. Folia pinnata, foliolis angustioribus, sæpe basi hastatis, quorum secundum par ira dilatata primo, ut deficere videatur. Umbellæ axillares, pedunculatæ. Involucrum universale pinnatifidum.

Sium angustifolium L. passim in aquis prope Grodnam : florens augusto : perennis. Lugdunea.

Umbella axillari, sessili.

20. Sium nodiflorum.

Caulis ramosus, ramis axillaribus alternis. Folia radicealis pinnata, foliolis ovatis, dentatis ; caulina lanceolata, ferrata, angusta, appendiculata seu ad latera auriculas producentia, aut integra, impari triphylo. Umbellæ aliarum ramos terminantes, aliarum brevissimis pedunculis, quasi ex alis foliorum sessiles ; utrumque involucrum magnum, latifolium, tridentatum. Flores albi : semina subrotunda, compressa, sulcis levibus sculpta, striata.

Sium nodiflorum L. passim in arvis, prope Grodnam. Florebat julio in silva Bobrowszczyszna : perennis. Delphinalis.

Foliolis connatis.

21. Sium falcaria.

Caulis bipedalis, ramosus. Folia dura pinnata : foliolis elliptico-lanceolatis, acute ferratis, falcatis, ultimis tri-

fidis; nervo folioso, latefcence; fuperiora ex nervo foliofo trilobata, lobis anguſtiſſimis. Involucrum univerſale, & particulare, ex multis gracilibus foliolis. Petala alba, æqualia, cordata. Semina oblonga utrinque depreſſa, ſtriata, ſtriis rugoſis.

Sium falcaria L. paſſim circa Grodnam Krynki: florebat auguſto: perennis. Delphinalis.

Seminibus depreſſis, ſtriatis.

Radice unica, vix lacteſcente.

22. *Selinum ſublacteſcens.*

Radix tuberoſa, ſimplex. Caulis angulatus, tripedalis, ramofus. Folia nigricantibus venis tinſta, ampliſſima, quadruplicato-pinnata, pinnulis linearibus; laciniis ultimis ſimplicibus & triplicibus. Involucra ex octo foliis reflexis. Umbella denſa; petala alba, inflexo-cordata, paulum inæqualia: quodque ſemen emarginatum, fere planum, ovatum, nucleo parum gibbo, tribus jugis percurſum.

Selinum paluſtre L. in paluſtoſis locis prope Grodnam, Loſofnæ: florebat auguſto: perennis. Planta aromatica, odore gravi; rupta omnibus partibus fuccum fundit lacteum, ſed parum; condita egregium ſtomachicum, roborans tonicum; pretioſum omnibus quorum lenta & difficilis eſt digeſtio.

Radice multiplici, lacteo ſucco turgens.

23. *Selinum lacteſcens.*

Radix conica, craſſa, multiplex. Caulis duris pilis hiſpidus. Folia triplicato-pinnata; lobulis ovato-lanceolatis. Involucra minora quam in priori: cæterum ſat ſimilis.

Selinum

Selinum ſilveſtre L. in pratis paluſtoſis. Grodnenſis: florebat ſulio Jeziory: perennis. Lugdunea. Majorem quantitatem lacis rupta fundit.

Caulis acutangulo, piſtillis fructus reflexis.

24. *Selinum acutangulum.*

Radix lignoſa, craſſa. Caulis anguloſus, cubitalis. Folia triplicato-pinnata: pinnulis latiuſculis, ſimplicibus, & trifidis, mucrone albo terminatis. Umbella denſa: involucrum univerſale caducum; peculiare ex decem foliolis gracilibus; sæpe purpureis. Petala alba extus purpurea, inflexa: extremo majori. Piſtilli fructus reflexi. Semen cum nucleo convexo habet duas alas laterales, laras & grandes, tria juga nuclei minora, & calycis veſtigium.

Selinum Carviſolia L. communis in arvis, prope Grodnam; florens auguſto: perennis. Lugdunea.

PETALIS PLANIUSCULIS.

Umbellulis globoſis.

Foliolis ſimplicibus minoribus.

25. *Angelica minor.*

Caulis craſſus, pollicaris, quinquepedalis: baſes petiolorum, vaginæ inflatæ, maximæ. Folia magna duplicato-pinnata: foliolis fere ovatis, acute ferratis; lateralibus appendicalatis, impari maximo triphylo. Umbella ampliſſima, denſiſſima. Involucrum univerſale nullum. Petala integra, æqualia, rubella: ſegmentis incurvatis. Semina trifidulcata, anguloſa, ſubrotunda, alata.

Tom. I.

O

Angelica silvestris L. communis prope Grodnam, in pratibus uliginosis Lofofnæ. Lugdunæ. Floreat augufto: perennis. Radix criffiffima, fucco flavo, refinofa, acris, aromatico turgida: fudores provocat; eft præftans medicamentum in omnibus morbis in quibus vires funt debilitatæ; fed præfertim probatum in anorexia, chlorofi, affectione hypochondriaca, fuppreffione menftruum, œdematia.

Foliolis majoribus, impari lobato.

26. *Angelica major.*

Radix maxima, fufca, annulata, conica. Caulis criffus, tripedalis; Folia ampliffima, duplicato-pinnata: foliolis ovato-lanceolatis, ferratis, magnis; impari majore, lobato. Involucris partialis foliola ovato-lanceolata. Umbella ampliffima, copiofiffima, globofa. Petala exteriora in circumferentia paulo majora: in difco fere regularia: cæterum fubviridia. Semina ftriata: jugis vix elevatis.

Angelica Archangelica L. fuit mihi allata, tanquam fponanea ad ripas fluvii Niemen, 12 milliaribus a Grodno: hæpe inveni in hortis derelictis, prope Grodnam.

Florens julio: perennis. Radix aromatica, fubacris, penetrans: illius infufum fudorificum; in catarrhis, herpetibus, rheumatifmo utile auxilium. In Lithuania, radices faccharo condiuntur, tunc gratiffimæ; in anorexia pituitofa, jejuno ventriculo maflicatæ, efficaciæ.

FASCICULUS SECUNDUS.
INVOLUCRIS PARTIALIBUS,
UNIVERSALI NULLO.
FLORIBUS SUBRADIATIS, FERTILIBUS.

Involucellis dimidiatis.

Foliis naufeofis.

27. *Æthusa petroselinifolio.*

Caulis fulcatus, glaber, brachiatus. Folia nitida, triplicato-pinnata: foliolis bifidis aut trifidis, fegmentis latis, quinque, feptemdentatis. Involucrum univerfale nullum, peculiare trifolium. Flores albi; petala in circumferentia difformia: femina fubglobofa, quatuor fulcis ftriata, jugis lutescentibus ftriatis.

Æthusa Cynapium L. paffim in cultis agris, prope Grodnam; florens julio: annua. Lugdunæ. Tota planta odore allii virulento fcætet, vere venenofa: anxietates, fingultus, ftupores, convulfiones, mortemque producit; fed pro his effectibus producendis requiritur magna dofis. Potest comedi ufque ad fex grana, abfque ullo pravo effectui.

FLORIBUS ABORTIVIS.

Fruftibus fubglobofis.

Foliolis variis latis & anguftis.

28. *Coriandrium diverfifolium.*

Caulis bipedalis, glaber, ramosus. Folia inferiora bipinnata, foliolis latis, ovalibus, lobatis & dentatis; reliqua

folia decomposita, foliolis angustissimis. Flores albi; corolla radiata; petala inflexo-emarginata; involucri universale monophyllum, partialia dimidiata. Fructus sphaericus, globosus. Semina leviter striata. Coriandrium fativum L. Ubique colitur prope Grodnam, unde sæpe spontanea invenitur: florens julio, annua. Semina recentia cimicis odorem spargunt, sed desiccata amittunt: tunc speciali aromate fragrant, in torminibus a flatibus, & in spasmodicis hysteriis utilia.

Fructibus oblongis.

Rostro seminum brevi.

29. Scandix hispida.

Caulis debilis, pedalis. Folia triplicato-pinnata: pinnulis pinnatis, lobulis ultimis nervo latioribus, lanceolatis: vaginis petiolorum magnis, ciliatis. Umbellæ raræ & exiguæ: involucri universale nullum, peculiare quatuor aut quinque foliolis lanceolatis. Flores omnes fertiles; petala alba, difformia. Semina ovata, rostrata, hispida.

Scandix Anthriscus L. juxta fepes prope Grodnam: floreat initio junii, annua. Lugduna, montana. Est caucalis apud Hallerum & Rivinum.

Rostro seminum longissimo.

30. Scandix cornuta.

Caulis pedalis. Folia longa, subhirsuta, tenuissime divisa: pinnis pinnatis, pinnulis profundissime bipartitis, & tripartitis, lanceolatis, angustis, laciniis capillaceis. Umbellæ valde simplices, bacillis fere binis, peculiare etiam paucifloræ. Involucri universale nullum; peculiare ex

quinque, sex, aut septem foliolis latis, lanceolatis. Flores albi; exteriores valde difformes. Semina basi cylindrica, striata, lævia, rostro longissimo prædita. Scandix pecten Veneris L. nunquam inveni in Lithuania. Frequentem observavi inter segetes prope Varfaviam: annua. Lugduna, communis.

ERUCTIBUS OBLONGIS.

Involucellis pentaphyllis.

Caule striato.

31. Chærophyllum tumidum.

Caulis crassus, hirsutus, fistulosus, sub ramis intumescens: seu geniculis tumidiusculis, striatus. Folia maxima cubitalia, glabra, triplicato-pinnata, foliolis latiusculis acutidentatis & semipinnatis, nervis hirsutis. Umbellæ planæ, non densæ. Involucri universale unifolium, aut nullum: peculiare ex quinque ad septem fit latiusculis foliis, ovato-lanceolatis, subhirsutis, per ætatem reflexis. Petala alba, integra, leniter tantum emarginata; sed flores exteriores irregulares, externo petalo maximo. Semina elongata, nitentia, livida, tubis seu filis brevibus coronata.

Chærophyllum silvestre L. communis in Lithuania: frequens in pratis prope Grodnam: Delphinalis: florens fine maii: annua. Fetida planta: diu trita mihi excitavit cephalalgiam: unde merito suspecta.

Caule scabro.

32. Chærophyllum geniculatum.

Caulis subhirsutus, scaber, sub geniculis tumens. Folia hirsuta duplicato-pinnata, laciniis seu foliolis breviter

latis, lanceolatis, uno aut altero dente parum profunde incisus, obtusis, cæterum ferratis. Umbella sæpe ad alterum latus nutans. Involucrum univertale ex aliquot exiguis foliolis linearibus caducis; particulare monophyllos ex octo segmentis ovato-lanceolatis, brevibus, aristatis, reflexis. Petala in exterioribus floribus inæqualia, cordiformia; in interioribus fere regularia. Semina fulva, fat magna, evidenter striata & fulcata, elongata, tuberculis coronata.

Chærophyllum temulum L. Communis prope Grodnam, in pratis & juxta sepes: florebat maio Lofosnæ: annua. Lugdunea.

Seminibus sabulatis.

33. Chærophyllum hirsutum.

Radix longissima. Caulis fistulosus, tripedalis, hirsutus. Folia duplicato-pinnata, foliolis profunde incisus acutis, ferratis segmentis. Petioli hirsuti. Umbellæ parvæ. Involucrum univertale unifolium, peculiare ex quinque latis foliolis, inæqualibus, per ætatem reflexis, ora alba. Petala cordata, inæqualia; interiora minus difformia, alba aut rubra. Semina longa, cylindrica, fulcata, longas tubas seu stilos retinentia.

Chærophyllum hirsutum L. communis prope Grodnam, penes aquas Lofosnæ; florens junio: perennis. Lugdunea. Est Mirrhis apud Hallerum.

Caule levi, radice bulbosa.

34. Chærophyllum bulbosum.

Radix bulbosa. Caulis fistulosus, glaber, geniculis tumidis. Folia triplicato-pinnata; foliolis numerosis subhirsutis, ferratis, laciniatis, lanceolatis, trilobatis. Involucrum univertale unifolium, particulare ex tribus foliolis mu-

cronatis. Petala quasi cordata, inæqualia. Semina striata, sulcis pigmento fusco obductis.

Chærophyllum bulbosum L. Communis in pratis, prope Grodnam, florens junio: annua; primo vere radices rotundæ, succulentæ; postea lignescunt & elongantur: vix crederem illas vere esculentas, ut pote pertinentes ad plantam, cujus folia sunt fætida & virosa; impune tamen nonnulla manducavi.

Foliis subbiternatis.

35. Chærophyllum aromaticum.

Caulis bipedalis & tripedalis, scaber, erectus, maculis purpureis notatus. Folia subbiternata, foliolis ovato-lanceolatis, acutis, ferratis, subtus atro-virentibus, subscabris. Umbellæ erectæ, planiusculæ. Involucrum univertale unifolium, vel polyphyllum ex foliolis acuminatis, lanceolatis, reflexis, ad oras membranaceis & albis. Involucrum partiale ex foliolis similibus, a sex ad decem: flores albi; petala cordata, introrsum incurvata. Semina oblonga, gracilia, fusca, stilo persistente aristata, obsolete quadrifulca.

Chærophyllum aromaticum L. & Jacq. tab. 150. flor. austr. Folia trita inter digitos gratum spargunt odorem, aromaticum; flores etiam suaveolentes; semina vix odorata, vix sapida. Communis prope Grodnam, in loco dicto Lofosna. Florebat sine junia. Est angelica silvestris major hirsuta Loefelii, Fl. Pruss. pag. 16.

FLORIBUS FLOSCULOSIS, FERTILIBUS.

*Fruñibus calyce coronatis.**Foliolis refractis.*

36. Phellandryum divaricatum.

Caulis crassissimus, pollicaris, cubitalis. Folia maxima triplicato-pinnata, foliolis refractis, seu ad angulos obtusos cum nervo ramosis, pinnulis ultimis nervo latioribus, lanceolatis, dentatis, obtusis. Involucrum universale nullum; particulare ex septem foliolis gracilibus, brevibus. Petala cordiformia, alba. Semina ovata, oblonga, lævia, striis quasi picta, calyce exiguo, pistillis persistentibus.

Phellandrium aquaticum L. inveni prope Grodnam juxta ripas stagni Jeziori: florebat junio: perennis. Lugdunæ. *Obs.* Semina aromatica & acria. Infusa spiritui vini contra ulcera carcinomatosa laudantur: infusio aquosa in phthisi cum emolumento præscripta: cæterum ipsa herba pro equis non est venenum per se, sed propter curculionem quem fovet, juxta Linnæum. Cataplasma ex foliis in cancro & gangræna vere pretiosum.

*Umbella expanso-plana.**Foliolis magnis, simplicibus, & lobatis.*

37. Imperatoria trilobata.

Radix crassa, tuberculosa, teres, quasi articulis distincta. Caulis crassus, tripedalis, ramosus. Folia circumscriptione ampla & lata, pinnata; foliolis aliis simplicibus, aliis

Μικροπρόσθαινον ἢ ὠδύκαλον
Seseli annuum L. P. 217. N. 38.

UMBELLIFERÆ.

217
 femitrilobis, impare trilobato; omnibus acute ferratis. Umbellæ maximæ & copiosissimæ. Petala alba, inflexo-marginata. Semina ovata, emarginata, margine cincta, compressa, nucleo convexo, trifulco.

Imperatoria ostruthium L. colitur in omnibus hortis rusticorum; etiam sponte crescentem inveni juxta ripas Niemi. Floret julio: perennis. Lugdunæ, montana. radix aromatica, fragrans, oleo essentiali & resina scærens. Sudores & urinam movet, & majori dosi alvum laxat; in asthma pituitoso, ventriculi debilitate, febribus quartanis, in colicis a vermibus & a saburra pituitosa, nunquam satis laudandum medicamentum.

Umbella rigidula.

Caule purpureo.

38. *Seseli purpureum.*

Caulis semipedalis & pedalis, striatus, purpureus. Vaginæ petiolorum membranacæ, ventricosæ, emarginatæ. Folia bipinnata: foliolis pinnatifidis; segmentis lanceolatis, linearibus, acutis, planis. Involucrum universale unicum foliolum exhibet; particulare plurima, lanceolata, margine membranacea. Umbella convexa, densa. Petala albo-purpurea. Semina fusca, ovata, parva, gibba, striata, exigua membrana ad circumferentiam adaptata. *Seseli annuum* L. communis prope Grodnam. Lugdunæ. Florens augusto & septembri, biennis. Radix acris, aromatica.

Caule filiformi.

39. *Seseli filiforme.*

Caulis pedalis, ramosus, filiformis, divaricatus. Folia parva, duplicato-ternata, linearia, raro lobata. Um-

bellæ nudæ; pedunculis sex sæpius, seu subsexfidis: umbellæ involucratæ; flosculis a sex ad octo. Involucella setacea.

Seseli saxifragum L. sat. frequens in arvis arenosis prope Grodnam, florens augusto: annua.

Petalis planiusculis.

Radice cava, cellulosa.

40. *Cicuta cellulosa.*

Radix maxima, cellulosa. Caulis crassus, bicubitalis. Folia maxima, triplicato-pinnata: pinnulis quinquefidis, trifidis, quasi digitatis, bifidis, simplicibus, ovato-lanceolatis; segmentis longis dentato-ferratis. Involucrum universale ex paucis foliis, etiam unico, aut nullo: peculiare ex pluribus angustis, longissimis. Petala alba, inflexo-cordata, fere æqualia. Semina ovata, subhirsuta, albis marginibus, alis tribus eminentibus percurfa.

Cicuta virosa L. in paludibus & aquis communis prope Grodnam, Lofonæ & alibi; florebat augusto: perennis Lugdunæ, rara. Radix secta fundit succum flavum, venenosum, graveolens, vix acrem. Nociva & lethalis hominibus, in quibus anxietates & nauseas excitat; sed requiritur sat magna dosis: in hoc casu cito emeticum præcribendum.

Involucris partialibus ovatis.

Foliis simplicibus, amplexicaulibus.

41. *Bupleurum perfoliatum.*

Caulis bipedalis, ramosissimus. Folia glauca, glaberrima ovato-lanceolata, amplexicaulia seu caule circumdata

Involucrum universale nullum, peculiare profundissime trifidum, & quinquefidum ex foliis latis, ovato-acuminatis, umbellam comprehendentibus. Flores lutei: petala æqualia; integra, revoluta. Semina profunde sulcata, quasi alata.

Bupleurum rotundifolium L. elapsa ex horto Botanico regio Grodnenfi, spontanea facta in agris vicinis: communem inveni inter segetes circa Varaviam; florebat julio: annua. Lugdunæ. Vix vulneraria, sicut in plurimis aliis speciebus, mihi videtur vana; nam juxta nostra experimenta æque cito vulnera, energiæ naturæ commissa, fuerunt sanata ac illa quæ tractavimus cum foliis perfoliatæ.

Obs. Specimina possideo vix semipedalia, caule simplicissimo, tenui, foliis rotundioribus, obtusis. In aliis acumen durum terminat folia & involucra: quod est nervus prolongatus.

FASCICULUS TERTIUS.

INVOLUCRO NULLO, NEC UNIVERSALI,

NEC PARTIALIBUS.

Foliis decussatis.

42. *Carum decussatum.*

Radix magna & longa. Caulis cubitalis. Folia longa & parum lata, duplicato-pinnata: pinnis primis longioribus, circa nervum decussatis; pinnularum laciniis rectis, tripartitis & bidentatis. Involucra nulla aut generale, monophyllum. Petala carinata, inflexo-emarginata. Semina semiovalia seu ovato-oblonga, profunde striata.

Carum carvi L. passim circa Grodnam, in pratis; florebat junio Dubnica: annua. Lugdunea. Planta aromatica, optimum suppeditat armentis pabulum: semina flatus dispellunt, concoctionem alimentorum adjuvant.

FLORIBUS FLOSCULOSIS, FERTILIBUS.

Seminibus depresso-planis.

Foliolis latis.

43. Pastinaca lutea.

Caulis rectus, sexpedalis. Folia nitentia, glabra, simpliciter pinnata: foliolis circumferratis, latis; superioribus lanceolatis, Involucra nulla. Petala lutea, æqualia, integra, acuminata, apice revoluto. Semen planum, margine foliaceo cinctum.

Pastinaca fativa L. communis prope Grodnam. In pratis humidis Lofofnæ & alibi, florens julio: perennis. Lugdunea. Est mater varietatis hortensis, cujus radix dulcis, edulis, crassior: in silvestri e contra radix dura, gracilis, annulosa; tota planta leviter acris, aromatica, ex radice sal saccharatum obtinetur; illius decoctum in herpetibus & scabie utile adjuvans.

Seminibus marginatis, striatis.

Foliolis tenuissimis.

44. Feniculum capillaceum.

Radix alba, acris. Caulis teres, levis, bicubitalis. Folia amplissima, levissima, multoties pinnata: foliolis teretibus, capillaribus. Involucra nulla. Umbellæ magnæ,

cavæ: flores lutei, petalis integris, æqualibus, tubis longis. Semina ovata, sulcata.

Anethum feniculum L. Ubique facta spontanea circa Grodnam, florens julio: annua. Tota planta & semina suavissimi odoris, & saporis: menses, urinam, exanthemata expellit illius succus, ad uncias quatuor datus; excitato sudore, febres tertianas, post toleratos paroxysmos nonnullos, egregie profigat. Semina flatus discutiunt, colicæque spasmodicas pacant, vique speciali fluxum lactis in mammis adaugent.

PETALIS CORDATIS.

Seminibus gibbis, striatis.

Foliis summis ternatis.

45. Ægopodium ternatum.

Caulis erectus, angulosus, tripedalis. Foliæ ima bipinnata, pinnis ex foliolis quinque; caulina ternata, seu trifolia: foliolis latis, ovatis, semitrilobis, a nervo inæqualiter divisis: vaginæ petiolorum magnæ. Umbellæ densæ, inæquales. Involucra nulla. Petala alba, profunde cordata, in exterioribus floribus inæqualia; stili longi. Semina crassa, semiovalia, striata.

Ægopodium podagraria L. communis in umbrosis locis prope Grodnam: florens maio, perennis. Lugdunea, rara. Planta leniter aromatica; edulis pro hominibus, & pecoribus grata.

PETALIS INFLEXIS.

*Seminibus minutis, striatis.**Foliolis lobatis.*

56. Apium lobatum.

Radix crassa, carnosa, ramosa; odore penetrabili, succo flavescente. Folia pinnata, nitentia, foliolis serratis; lateralibus semibilobatis, terminali semitriobato; caulibus crassis, fungosis, brachiatis; umbellæ paucifloræ, aliæ petiolatæ, aliæ ex alis pene sessiles. Petala alba, exterius subviridia, æqualia, integra, inflexa. Semina pauca, profunde fuleata, inter sulcos foraminulata. Grodnensis, in aquosis, florens Augusto.

Apium graveolens L. mater hortensis, quæ vocatur Celeri: in silvestri radix & folia acria, amara; in Hortensi radices subaromaticæ, aromate proprio: stomachicæ, vere aphrodisiacæ. Silvestris radices nauseosæ, venenosæ. Lugdunæ.

PETALIS CORDATIS.

*Umbellis ante florescentiam nutantibus.**Foliolis angustis.*

47. Pimpinella angustifolia.

Radix alba, acris, longa. Caulis firmus, subhirtus, bipedalis. Folia nitida, pinnata: foliolis ovato-lanceolatis, acute serratis, sæpe appendiculatis, extremo trilobato; superiora folia angustiora, profundius incisa. Umbellæ raræ. Involucra nulla. Petala cordata, inflexa.

Semina ovato-oblonga, tribus lineis eminentibus distincta, striata; stili longi; stigmata subglobosa. Pimpinella saxifraga varietas major L. in arvis prope Grodnam, communis, florens junio: perennis. Lugdunæ.

Foliolis latis.

48. Pimpinella latifolia.

Præcedenti minor, cæterum sat similis: differt foliolis ovatis.

Pimpinella Saxifraga: varietas minor L. ubique prope Grodnam, in arvis, florens junio: perennis. Lugdunæ.

Foliolis laciniatis.

49. Pimpinella laciniata.

Habitus præcedentium; sed folia superiora & caulina exhibent pinnulas profundissime lobatas, quasi pinnatas, dentatas.

Pimpinella Saxifraga: varietas hircina L. etiam frequens prope Grodnam, in arvis, florens julio, Augusto: perennis. Foliorum odor gratus, pomum referens; sapor acris, non ingratus; radix acrior, aromatica: cujus infusio & tinctura præstantes in debilitatibus ventriculi, in lassitudinibus a transpiratione suppressa: cæterum evidenter adauget fluxum urinæ, menstruorum; in scabie, ulceribus & vulneribus pulvis & decoctum vere utilia.

FINIS PRIMÆ COLLECTIONIS.

SERIEI PRIMÆ,
SEU
POLYPETALORUM
COLLECTIO II.

CRUCIATÆ, SEU TETRAPETALÆ.

Staminibus petalorum sesquialteris.

TETRADYNAMIA LINNÆI.

CLASSIS naturalis cujus genera difficilia sunt, & diversa juxta varios auctores, sed species certæ. Calyx in his plantis, in plerisque caducus, quatuor foliis conflans, quorum duo sæpe deorsum producuntur & aliquantum basi sunt gibba. Petala quatuor, rarissime nulla; ungues longi, erecti, angulum rectum cum reliqua petali parte lata peragentes; plerumque petala sunt æqualia, rarissime duo minora, sicut in Iberide; sex sunt stamina, quorum duo breviora: in paucis duo tantum aut quatuor: in multis glandulæ succulentæ observantur ad basim filamentorum. Fructus: siliqua aut silicula bivalvis, valvis dehiscentibus; plerumque septo in duos loculos divisa, cui septo semina adhærent.

Tetrapetalæ cruciatæ sæpius flores ferunt in corymbum terminatos, sensim, dum flores inferiores deflorescunt, elongatum

THLASPI
drabamuralis L.

VERONICAE
P. 225. FOLIO
N. I.

CRUCIATÆ. 225

elongatum in spicam; in pluribus folia sessilia, alterna sunt pinnatifida aut lyrata: in omnibus fere cruciatis sapor & odor sunt propriæ indolis, penetrantes, scilicet in recentibus; nam post desiccationem dissipato principio volatili, solo medicamentofo, planta iners manet & fere fatua: unde debent vel recentes in medicinam recipi, vel saltem sirupi rite præparati: omnes dicuntur antiscorbuticæ.

FASCICULUS PRIMUS.

CRUCIATÆ, SILICULOSÆ.

SILICULA INTEGRÆ NEC APICE EMARGINATÆ

Siliculæ valvulis planiusculis. Stilo nullo.

Caule folioso.

i. *Draba lutea.*

Caulis palmaris, vix ramosus: folia caulina sessilia, cordata; dentata, hirsuta; radicalia petiolata, ovata, integra: pedunculi longi: flores lutei, racemosi, villosi; calycis foliola minima, hirta; petala calycē paulo longiora; siliculæ obliquæ, incurvæ, oblongæ, ovatæ, stylo brevi. *Draba muralis* L. varietas nemorosa, frequens prope Grodnam, florens fine aprilis, in arvis: biennis. Lugdunæ, montana.

Obs. Folia caulina invenio dentata, & non-dentata; radicalia rosulam formant foliorum: quorum inferiora minima, superiora majora, pilis densis, rigidis, in circumferentia onusta, etiam integerrima sunt & dentata. Frequens est varietas, minima, pollicaris, foliis triplo minoribus,

Tom. I.

P

pauciflora, quæ crescendo elongatur, fitque palmaris: tunc caulis exhibet sex folia alterna, dentata; sæpe ex una radice plurimi caules; in plerisque speciminibus vix folia radicalia dici possunt petiolata.

Caule aphylo.

2. *Draba alba.*

Folia radicalia rosulam ad terram formantia, petiolata, subhirsuta, subdentata, elliptica, parva; scapi quadrunciales, ramosi; petala alba, profunde divisa; silicula elliptica, compressa, acuta, stilo brevi, femina compressa, numerosa.

Draba Verna L. communis ubique in arvis, prope Grodnam: floret aprili, annua. Lugduna.

Obs. In plerisque nostris speciminibus folia omnia integerrima; sæpe scapi vix pollicares, uniflori aut biflori, in plerisque multiflori, pedunculis longis patentibus, unde scapus dicitur ramosus; video folia glabra & hirsuta; silicula evolvitur ante expansionem corollæ, unde plerumque oblitterantur stamina.

Siliculae pedicellatae, valvulis planis, stilo exerto.

Foliis alternis.

3. *Lunaria flagrans.*

Caulis tripedalis, erectus, ramosus. Folia inferiora opposita; superiora alterna, longe petiolata, cordata, elongata, circumferrata, hirsuta. Flores sparsi: calyx coloratus; albus, subviolaceus, cujus duo foliola basi deorsum producta. Petala violacea, odorata; silicula lata, ovato-lanceolata, plana, pedicellata, stilo longo; femina reniformia.

MYAGRVM ὄρεομονοκαυλον σαίφομηλινον
paniculatum. L. P. 227. N

CRUCIATAE.

227

Canaria rediviva L. rara circa Grodnam : inveni florentem maio, in magna silva Bobrowszczyszna : perennis. Folia amara. Lugdunea, montana.

Siliculae valvulis concavis, filio persistente.

Foliis glabris.

4. *Myagrum glabrum.*

Caulis cubitalis, brachiatus, asper; folia sagittata, elliptico-lanceolata, integra; petala pallide lutea; siliculae ovato-cordatae, pedunculatae; femina multa.

Myagrum sativum L. Grodnensis in cultis, advena, florans julio, annua. Lugdunea.

Foliis hirsutis.

5. *Myagrum rugosum.*

Caulis cubitalis, brachiatus; folia amplexicaulia, auriculata, hirsuta, acuta; flores parvi, paniculato-racemosi; petala flava. Silicula orbiculata, punctato-rugosa, filio permanente: semen unum, altero abortiente.

Myagrum paniculatum L. *Rapistrum* Halleri, Tournefortii, Grodnensis, ubique in cultis, florens maio, junio: annua. Lugdunea.

Obs: Plurima inveni specimina caule simplicissimo, racemo unico, siliculis rugosis, pilosis, foliis dentatis: an simplex varietas paniculati? aut *myagrum rugosum* Linnæi?

SILICULA EMARGINATA APICE.

*Petala duo exteriora majora.**Folius sinuatis.*

6. Iberis nudicaulis.

Caulis semipedalis, parum foliosus, simplex. Folia radicalia rosulata formantia, pinnatifida, firma, pinna impari amplissima, sæpe trilobata; caulina pauca, duo aut tria. Flores parvi: calycis foliola ovata, petalis breviora; petala ovata, integra, quorum duo exteriora majora. Silicula ovata, lata, emarginata.

Iberis nudicaulis L. rara circa Grodnam; florebat initio maii; in arenosis œconomia Kryuki: annua. Lugdunea.

Filamenta quædam latere interiore dente notata, silicula bilocularis.

7. Alyssum incanum L.

Caulis cubitalis, erectus. Folia lanceolata, incana, integerrima. Flores corymbosi: petala parva, alba, silicula, oblonga, villosa, stilo persistente; pedunculi placenta crassa terminati.

Alyssum incanum L. communis ubique prope Grodnam, in arvis & pascuis; floret ab initio maii, ad finem julii perennis.

Obs. Caulis basi rubescens, fuliginosus, simplex & ramosissimus. Folia cauli appressa sapore singulari, parum acri, non ingrato. Petala bifida: Germina villosa.

Silicula cordata; valvulis obtusis; gibbis.

Folius diversis.

8. Cochlearia flagrans.

Caulis ramosus, palmaris; tener. Folia succulenta; radicalia petiolata, subrotunda; caulina amplexicaulia, ovato-lanceolata, angulosa, sinuata. Calycis foliola cava. Petala alba, odorata. Silicula gibbosa, rugosa, stilo brevi persistente acuminata.

Cochlearia officinalis L. passim inveni sponte crescentem, in arvis prope Grodnam; attamen illam credo advenam, elapsam ex hortis: florebat maii: biennis. Planta recens acris, magnam quantitatem salivæ elicit; princeps medicamentum contra scorbutum; spiritus cochleariæ, in paroxysmis dolorum dentium efficax.

Siliculis reniformibus.

Folius pinnatifidis.

9. Coronopus procumbens.

Caulis plurimi, decumbentes, procumbentes, ramosi, palmares. Folia pinnatifida: pinnulis inæqualibus, latiusculis, incis. Pedunculi brevissimi, unde flores fere sessiles. Petala leviter emarginata; alba. Si silicula seu fructus duobus articulis paulo quam circulus minoribus, toris cristatis & verrucosis, monospermis: unde silicula dici potest reniformis.

Cochlearia coronopus L. florentem fine maii observavi in campo, tribus milliariibus a Bialystok, eundo Varavianam. Herba acris, antiscorbutica. Lugdunea.

Foliis radicalibus crenatis, caulinis incis.

10. Cochlearia Lapathifolia.

Radices longæ, crassæ, acerrimæ. Folia radicalia petiolata, maxima, glabra, ovato-lanceolata, rotunde crenata. Caulis cubitalis, superne ramosus, erectus; folia caulina sessilia, lanceolata, incisa. Flores pauciculati, racemis laxis. Petala alba, odorata, calyce longiora. Silicula fere ovata, stilo crasso, globuloso, terminata.

Cochlearia armoracia L. frequens prope Grodnam, in locis humidis, juxta ansem Lofosne & alibi; florebat julio: perennis. Radicis aqua stillata, acerrima. Succus illius magna dos emeticum evadit.

Silicula cordata, valvulis acute carinatis.

Petalis nullis; staminibus duobus.

11. Lepidium apetalos.

Caulis ramosus, palmaris aut pedalis. Folia radicalia pinnata: pinnis dentato-semipinnatis; caulina linearia, integerrima. Flores minimi; calyces colorati, lutei; petala nulla; stamina tantum duo. Silicula ovata, vix emarginata, bilocularis: semen unum in quoque loculo. Odor & sapor totius plantæ, ingratus & acer.

Lepidium ruderales L. ubique prope Grodnam, juxta vias; florebat initio junii: annua. Lugdunea. Odor fortis, penetrans, mihi non ingratus; sapor acris. Succus herbarum in ulceribus scorbuticis mirandos producit effectus.

Silicula obcordata, valvulis marginato-carinatis.

Foliis integris, glabris.

12. Thlaspi Lutescens.

Caulis pedalis, angulosus, brachiatus. Folia lutescentia, amplexicaulia, glabra, oblonga, dentata; inferiora petiolata, profundius dentata. Flores parvi, albi. Siliculae glabra, plane, orbiculatae, magna ala siliculam augente; ala superius hilo insigni emarginata: femina nigra. Thlaspi arvense L. ubique in arvis, prope Grodnam; florens aprili: annua. Lugdunea.

Thlaspi arvense L. ubique in arvis, prope Grodnam; florens aprili: annua. Lugdunea. Silicula concava sicut cochlear; singulariter hæc species crescendo mutatur, florens vix tripollicaris, postea elongatur: raro sex staminaveniuntur, quia silicula cito crescens plurima obliterat. Anno 1779 floruit 10 martii: plurima specimina florida offerunt nobis, omnia folia integerrima, nullo modo dentata: herba subacris.

Foliis integris, subvillosis.

13. Thlaspi incanum.

Caulis cubitalis, erectus, villosus; superne tantum ramosus. Folia inferiora petiolata, ovata; caulina sagittata, dentata; omnia mollia, subincana: calycis foliola macula ovali notata; petala alba. Silicula hirsuta, subrotunda, summa parte emarginata, alata; stilo persistente: femina subtrigona.

Thlaspi campestre L. passim in arvis prope Grodnam; florens maio, hiemis. Lugdunea. In plerisque speciminibus folia radicalia sinuato-lyrata.

*Silicula triangulari.*14. *Thlaspi polymorphum.*

Caulis erectus, cubitalis, brachiatus. Folia radicalia petiolata, subhirsuta, pinnatifida: pinnis oppositis, extrema majore; caulina sessilia, elliptica, integra. Petala parva, alba, parva. Silicula triangularis, sursum dilatata: semina multa, ovata.

Thlaspi bursa pastoris L. communis ubique prope Grodnam, in arvis cultis; florens aprili, maio: annua. Lugdunea.
Obs. Mire varians hæc species quoad altitudinem & figuram foliorum: folia radicalia non sunt semper pinnatifida; inveni specimina in quibus erant plerumque integerrima, alia in quibus erant simpliciter sinuata. Caulis est ramosus aut simplicissimus. Germina ovata sunt, & evadunt tantum triangularia: seminibus maturescentibus; stigma crassum, papillosum, album; stilus brevis; filamenta curva; antheræ griseæ; foliola calycis linearia; pili albi in foliis & caule; herba parum acris, antiscorbutica.

FASCICULUS II.

CRUCIATÆ, SILIQUOSÆ.

CALYCIS CLAUSI FOLIOLIS LONGITUDINALITER
CONNIVENTIBUS.*Siliqua articulata.**Siliqua uniloculari, cornuta.*15. *Raphanus cornutus.*

Caulis pedalis, hirsutus, asper. Folia pinnatifida: pinnis raris, confluentibus, dentatis; ultima maxima, ovali, dentata; superiora simplicia. Calyx viridis, subhirsutus:

foliis duobus basi gibbis; petala longitudine calycis, alba, venis obscurioribus picta; glandulæ ad ortum flaminum quatuor: siliqua stricta, teres, articulata, levis, unilocularis, longe cornuta.

Raphanus raphanistrum L. Grodnenfis, arvensis, communis, florens tota æstate: annua. Herba acris, validi odoris, suspecta. Lugdunea.

Obs. Frequentior adhuc est varietas, flore luteo: cæterum etiam diversa glabritie & hirsutie foliorum.

SILIQUA TETRAGONA.

*Floribus luteis.**Foliis lanceolatis, integris.*16. *Erysimum cheiranthifolio.*

Caulis semipedalis aut pedalis, erectus, ramosus. Folia lanceolata, subsæpera, integra. Flores racemosi; calyx patens; petala lutea, exigua: siliquæ erectæ, unciales, obtuse quadrangulæ.

Erysimum Cheiranthoides L. Grodnenfis, frequens, florens julio in arvis: annua. Lugdunea.

*Foliis runcinatis.*17. *Erysimum runcinatum.*

Caulis erectus, cubitalis, ramosus, ramis patentibus, subnudis. Folia runcinata seu pinnatifida: pinnulis rectis aut retrorsum versis, dentatis; extrema maxima, triangulari. Flores exigui; calycis foliola subhirsuta, non gibba; petala angusta, submarginata, lutea: siliquæ ramo appressæ, hirsutæ, teretes, sine conico. Semina pauca.

Erysimum officinale L. communis juxta vias prope Grodnam, florens junio: aëna. Lugdunæ. Sapor foliorum vix acris: sirapus laudatur in asthma, catarrho, raucedine.

Siliqua tetragona.

Foliis lyratis.

18. *Erysimum lyratum.*

Caulis cubitalis, erectus, ramosus, sulcatus. Folia lyratopinnatifida: pinna extrema maxima, subrotunda. Racemi florum densi, numerosi; calycis foliola oblonga, exteriora basi subgibba; petala flava, emarginata: siliquæ breves, teretes, subangulosæ, erectæ: femina plurima, punctata. *Erysimum barbarea* L. Grodnenfis, frequens in humidis prope urbem: florens maio: perennis. Lugdunæ. Mitis est, edulis, non ingrata in acetariis.

Floribus albis.

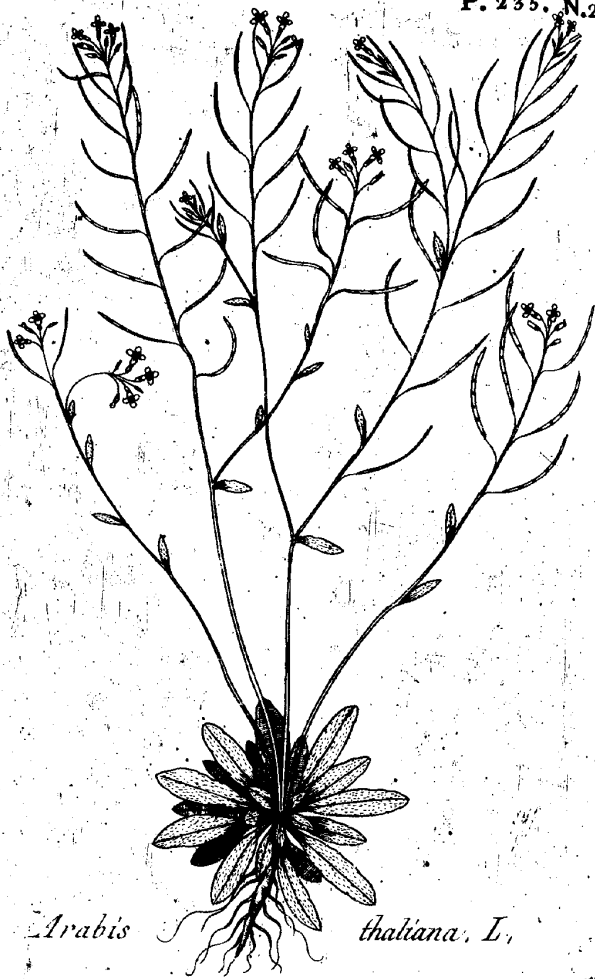
Foliis cordatis.

19. *Erysimum alliaria.*

Caulis tripedales, ramosi: ramis ascendentibus. Folia inferiora longe petiolata; superiora sessilia; omnia cordata, levia, flaccida, serrata. Calyx albus; petala parva, alba; siliquæ longæ, tenues, quadrangulares: angulis duobus vix eminentibus.

Erysimum alliaria L. Grodnenfis, silvatica, ruderalis, florens maio, junio: perennis. Lugdunæ. Herba & femina trita allium redolent: intus in anorexia, istero, chlorosi; extus in ulceribus saniosis vere utilis.

SINAPI εαρανθολουκον MONSPEL.
P. 235. N. 21

Arabis thaliana, L.

CRUCIATAE.

Obs. Specimina inveni, caule simplicissimo, vix semipedali, foliis parvis, floribus paucis.

Germine utrinque glandula notato.

Foliis lanceolatis, dentatis.

20. *Cheiranthus angustifolius.*

Radix crassa, lignosa. Caules cubitales, erecti, ramosi, duri, subhirsuti. Folia lineari-lanceolata, integra; passim raris dentibus, longis; in inferioribus glauca, villosa. Flores parvi: foliola calycis basi gibba; Petala lutea: siliquae longae, quadratae, pedunculis appressae: semina ovata, numerosissima.

Cheiranthus erysimoides L. Lithuanica, observata juxta ripas fluvii Bog: florebat junio, biennis. Delphinalis. Videre est ex descriptionibus, quam parum inter sese differunt *erysimum cheiranthoides*, & *cheiranthus erysimoides*.

Glandulae quatuor intra foliola calycina. Stigma simplex.

Foliis ovatis, scabris.

21. *Arabis scabra.*

Caules pedales, erecti, ramosi, fere nudi. Folia radicalia petiolata; plurima in orbem disposita, ovato-lanceolata, acuta, integra, hirsuta; caulina pauca, lanceolata, pene glabra. Flores exigui; calyx tubulosus; foliolis duobus basi gibbis; petala alba: siliquae graciles, teretes, curvatae, a caule plurimum discedentes.

Arabis Thaliana L. Grodenensis, frequens, arvensis, florens maio: annua. Lugdanea.

*Glandulæ duæ intra stamina breviora, duæ extra
stamina longiora.*

Foliis amplexicaulibus, sagittatis.

22. *Brassica lutea.*

Radix tenuis. Caulis cubitalis, tenuis. Folia caulina cordato-ovata, sessilia, amplexicaulia, grabra; radicalia lyrata, subhispida. Flores in summitate plantæ corymbosi; calyx tubulosus, erectus; foliolis exterioribus deorsum gibbis; petala lutea, minima: siliqua tetragona, longa, curva. *Brassica campestris* L. communis prope Grodnam, in arvis, florens julio: annua. Lugdunea.

Obs. Folia radicalia sæpissime apud nos lingulato-spathulata. Flores ante perfectam evolutionem in summitate caulis conglomerari; postea evolvitur racemus; petala vix longitudine unius lineæ & dimidiæ: sæpe plurimi caules ex una radice alba, fusiformi, tortuosa: cæterum tota planta glabra. Inveni etiam specimina caule ramoso.

Foliis amplexicaulibus, cordatis.

23. *Brassica alba.*

Facies præcedentis: caulis ramosus. Folia minus amplexicaulia, auriculata, cordata. Flores magni, petalis albis, lineis cæruleis pictis.

Militat inter Alpinam & arvensem L. racemus florum elongatus, diameter floris saltem sex linearum. Folia minus elongata, latiora quam in campestri, auriculis rotundatis, apice obtusa. Florebat fine maii, in arvis, prope Grodnam, Poniemun.

Petala erecta.

Foliis caulinis glabris.

24. *Turritis glabra.*

Caulis cubitalis, simplex. Folia radicalia numerosa, hirsuta, integra, cito marcescentia; caulina numerosa, tegentia totum caulem, amplexicaulia, sagittata, glauca. Calycis foliola albescens, basi gibba, erecta; petala mediocria, alba: siliquæ longissimæ, triunciales, graciles, nutantes, subquadrangulares: semina numerosa, parva, plana. *Turritis glabra* L. Grodnenfis, arvensis, frequens: florens julio, perennis. Lugdunea.

Foliis omnibus hispidis.

25. *Turritis hirsuta.*

Caulis cubitalis, hirtus, erectus, ramosus. Folia radicalia in orbem sparsa, sicca, ovata; caulina amplexicaulia, elliptica; omnia hirta. Calycis foliola alba; petala alba: siliquæ strictæ, utrinque convexæ; juniores ramis appressæ, maturæ nutantes.

Turritis hirsuta L. Grodnenfis, arvensis, silvatica, florens maio, junio: biennis; fat frequens. Lugdunea.

Siliquæ valvis revoluto-dehiscensibus.

Foliis pinnatis & simplicibus.

26. *Dentaria bulbifera* L.

Radix dentata, squamosa, serpens. Folia radicalia pauca; duo aut tria, longe petiolata, pinnata: pinnis ovato-

lanceolatis, ferratis, duobus aut tribus paribus cum impari. Caulis cubitalis, gracilis, magna parte nudus. Folia inferiora pinnata; superiora alterna, simplicia. Flores racemosi, terminantes, pauci, quatuor, sex; petala magna, alba, aut suave purpurea: siliquæ longæ, biloculares, valvis elastice vi resilientibus: semina abortientia, seu rarissime maturefcentia; bulbi squamosi, nigri, sessiles, in axillis foliorum: his bulbis propagatur planta. Dentaria bulbifera L. inveni circa Grodnam, in magna Silva ad limites Borussiae: florebat junio: perennis.

CALYCIS HIANTIS FOLIOLA SUPERNE DISTANTIA.

Siliqua decidua, lanceolata, monosperma.

Foliis sagittatis, glaucis.

27. *Isatis glauca.*

Caulis tripedalis, brachiatu. Folia radicalia petiolata, crenata, ovata; caulina sagittata, amplexicaulia. Flores lutei, exigui, congesti; calyx virefcens; petala calyce majora: siliculae pendulae, ellipticae, utrinque acuminatae, compressae, fungosae: semen unum. Isatis tinctoria L. passim inveni circa Grodnam; crederem advenam; florens junio: biennis. Tinctoria dicitur, quia caeruleum colorem pannis largitur.

SILIQVA DEHISCENS VALVULIS REVOLUTIS.

CARDAMINE S.

Herbae debiles, aquosae. Folia composita, pinnata. Siliquae graciles, subcylindricae, valvulis elastice desilientibus, sursum revolutis: silo brevior: stigmate integro.

Foliis dissectis.

28. *Cardamine apetal.*

Caulis semipedales, erecti, parum ramosi. Folia radicalia in orbem sparsa, pinnis petiolaris, incis, obtus; caulina pinnis angustioribus, acute dentatis seu dissectis. Flores racemosi, erecti; calycis foliola obtusa, cava; petala in floribus expansis nulla; stamina sex, alba, calyce longiora: siliquae longae: semina quadrata. Cardamine impatiens L. inveni florentem maio, in pratis silvae Bobrowiczynna, juxta amnem: annua, Lugdunea.

Foliis hirsutis.

29. *Cardamine hirsuta L.*

Caulis pedalis, ramosus, hirsutus. Folia pinnata, hirsuta: pinnis subrotundis, quatuor aut quinque paribus, impare majore; caulina angustiora. Flores racemosi, pauci; petala alba, emarginata, magna; stamina quatuor, deficientibus brevioribus: siliqua cornu solido terminata. Cardamine hirsuta L. Inveni florentem maio, in pratis loci dicti Losofna: perennis. Lugdunea, montana.

Petalis magnis.

30. *Cardamine integrifolia.*

Caulis pedalis, parum ramosus. Folia pinnata; radicalibus pinnis subrotundis, subdentatis; caulinis pinnis linearibus, integris. Petala magna, venosa, dilute purpurea: siliquae modice convexae. Cardamine pratensis L. communis in omnibus pratis aquosis prope Grodnam, florens initio maii: perennis. Lugdunea. Obs. Haec species plurimas insectorum larvas nutrit: unde rarissime inveniuntur specimina integra.

*Foliolis subrotundo-angulosis.*31. *Cardamine amara* L.

Caulis debilis, ex axillis stoloniferus. Folia pinnata, pinnis subrotundo-angulosis; calycis foliola duo valde gibba; petala magna, lactea, subrotunda.

Cardamine amara L. communis prope Grodnam, in pratis; florens maio Lofofnæ & alibi: perennis. Lugdunea, montana.

Obs. Non rara est varietas circa Grodnam, floribus purpurascentibus: in nostris raro arvensis sunt stolonifera, nec constans est figura foliolorum; maio etenim observo rotundata, angulosa & elongata, dentata: ceterum, folia vere sunt amara, amaritie non ingrata.

Siliqua dehiscens, calyx horizontaliter patens.

*Siliqua rostrata, multangula.*32. *Sinapis torosa*.

Caulis durus, cubitalis, brachiatus, basi hirtus. Folia subalpina, ovato-lanceolata, patula, circumferrata. Calyx glaber, pallens: foliolis angulosis, duobus basi gibbis; petala lutea, venis saturatoribus picta: glandulae acuminatae, quatuor ad ortum staminum: Siliquæ subhirtæ, multangulosa, torose turgida, proprio rostro ancipiti longiores: femina novem, sapore fervido.

Sinapis arvensis L. Grodnensis, arvensis, communis: florens tota æstate, annua. Lugdunea. Herba vix acris, edulis.

SILYQUA

SILYQUA DEHISCENS VALVULIS RECTIUSCULIS,
CALYX PATULUS.

SILYQUIS DECLINATIS BREVIBUS.

Foliis pinnatis.

Foliolis subcordatis.

33. *Sisymbrium cardamines folio.*

Caulis erecti, pedales, ramosi. Folia succulenta, pinnata: pinnis novem subcordatis, dentatis; extrema maxima. Flores racemosi, ramo brevi; calycis foliola erecta, colorata, basi subgibba; petala alba: siliquæ breves, declinatae, parulae, latiusculæ, longe pedunculatæ. *Sisymbrium nasturtium aquaticum* L. frequens in aquis juxta rivis & prope Grodnam: florens junio, perennis. Lugdunea. Sapor & odor trita herbae, penetrans.

Foliolis lanceolatis, serratis.

34. *Sisymbrium nasturtii folio.*

Caulis procumbens, foliosus. Folia pinnata, pinnis lanceolatis, longis, dentatis; extrema latiore integra aut semitriloba. Calyx patulus, luteus; petala lutea, parva, ovata: Siliquæ longe pedunculatæ, teretes, sub-compressæ, curvate, declinatae: femina plurima, minutissima.

Sisymbrium silvestre L. Grodnensis, communis in arvis & in silvis, florens junio: perennis. Lugdunea.

Obs. Hæc species plurimas varietates exhibet: inveniuntur specimina, caule pedali, ramosissimo; alia caule vix palmari, simplicissimo: in istis foliola linearia, integerrima; aut brevibus rarique dentibus notata.

Tome I.

*Foliis pinnatifidis.*35. *Sisymbrium capillaceum.*

Caulis prostratus, cubitalis, angulosus, flexuosus. Folia levia, pinnata, pinnis dentatis. Flores racemosi; calycis foliola lutea, basi subgibba; petala minima, calyce breviora, luteo-pallida: siliqua brevissima, trilinearis, rugosa: semina plurima, ad triginta.

Sisymbrium amphibium palustre L. Grodnenſis, communis in aquis Loſofnæ & alibi, florens julio: perennis. Lugdunea.

*Foliis simplicibus, dentatis.*36. *Sisymbrium integrifolium.*

Caulis erectus, angulosus, ramosus, cubitalis. Folia nitida, glabra, longe elliptica, acuta, circum-ferrata; integra aut pinnatifida. Flores spicato-pinnatifidi; pedunculi longi; calycis foliola petalis breviora, lutea, vix basi gibba; petala flava, emarginata, ovata: siliqua brevissima, ovata, obesa: semina numerosissima.

Sisymbrium amphibium aquaticum L. Grodnenſis, communis in aquis, florens julio: perennis. Lugdunea.

*Foliis lyratis.*37. *Sisymbrium cæruleum.*

Caulis pedalis, ramosus, foliosus. Folia radicalia plurima, in orbem sparſa, lanceolato-lyrata, seu pinnatifida: pinnis rectangulo-subdentatis, hispida; pilis in utraque pagina; folia caulina lanceolata, pauca, hispida, subdentata. Flores racemosi, racemo paucifloro, laxo; calyces glabri; corollæ petala fat magna, albo-violacea.

Sisymbrium arenosum L. Grodnenſis, pratensis, florens maio, communis: annua: flores suaveolentes. Lugdunea, montana.

Obs. Huic reducto specimina nostra, caule quadrinerviâ; foliis radicalibus rubescentibus, simpliciter dentatis; petalis absolute purpureis: plurima etiam specimina exhibent petala lactea.

*Foliis runcinatis, caule levi.*38. *Sisymbrium crucæ folio.*

Caulis bipedalis, levis. Folia viridia, minime viridi-albicansia, seu nudâ, runcinata, dentata seu pinnato-hastata. Flores racemosi, lutei, pusilli: siliquæ tenues, erectæ, nec laxæ, subpendulæ.

Sisymbrium Irio L. Grodnenſis juxta vias, rarior, florens julio: annua. Lugdunea.

*Foliis runcinatis, caule hispido.*39. *Sisymbrium hirsutum.*

Habitus præcedentis. Caulis retrorsum hispidus. Folia runcinata, seu pinnatifida; ~~extima~~ pinnâ triangulari, acuta, hirta. Flores racemosi; petala parva, luteola; pedunculi longi, hirsuti: siliquæ tenues, vix patentes.

Sisymbrium Loeseli L. Grodnenſis Labnæ, florens julio. Delphinalis.

*Petalis calyce brevioribus.**Foliis multifidis, linearibus.*40. *Sophia multifida.*

Caulis erectus, cubitalis, ramosus: ramis apertis. Folia hirsuta, pinnatifida: pinnis dentatis, rectis aut retrorsum versis; terminali triangulari, maxima; superiora trifida. Flores spicati; parvi; calycis folia non gibba, subhirsuta; petala minima, lutea, calyce breviora.

filiquæ hirsutæ teretes, sine conico, spicæ appressæ :
femina pauca, sex.

Sisymbrium sophia L. ubique prope Grodnam, in ruderibus :
florens initio junii : perennis. Lugdunea. Herba a longe
ingratum spargens odorem ; externo usu in ulceribus
fordidâ utilis.

Obs. Non immerito Clar. Guettardus proprium genus con-
stituit *Sophiæ*, sub nomine *Descuriæ* : certe toto habitu
& fructificatione, differt a *Sisymbriis*. Inveni specimina,
in quibus morfu insectorum racemus florum tali modo
fuit alteratus, ut exhiberet glomerulum numerosorum
florum, inter se coalitorum.

FINIS SECUNDÆ COLLECTIONIS.

SERIEI SECUNDÆ,

SEU

POLYPETALORUM
COLLECTIO III.

PLANTÆ FLORIBUS DIFFORMIBUS.

Staminibus denis, in duo systemata dispositis.

DIADELPHIÆ LINNÆI.

PAPILIONACEÆ TOURNEFORTII.

LEGUMINOSÆ BOERHAAVII.

CLASSIS est naturalis fructus fabrica & numero petalorum, cum filiquis tetrapetalis conjuncta. Calyx monophyllus seu unifolius, inæqualiter quinquefidus : flos irregularis, utcumque figuram papilionis volantis exhibens. Petala plerumque quatuor, passim quinque, quando carina divisa ; in nonnullis speciebus omnia petala unguibus coalita : petalum supremum, vexillum dicitur ; lateralia duo, alæ appellantur ; imum petalum carinæ, quæ est cava, germenque continet. Stamina novem, filamentis coalita, uno libero manente ; in nonnullis speciebus omnia filamenta connata. Fructus dicitur le-

gumen, in plerisque ex duabus valvis futuris coalitis, quarum superior aperitur; femina ad superiorem pedunculis suspenduntur: hæc femina in plerisque speciebus farinosa, proprio blando sapore prædita, sæpe homini, semper avibus & quadrupedibus herbivoris, optimum mucum nutritivum largiuntur: in hac familia sicut in aliis naturalibus, plurima genera ab auctoribus stabilita, arbitraria sunt, vix rigoroſe determinata.

FASCICULUS PRIMUS.

PAPILIONACEÆ.

FOLIIS SIMPLICIBUS ET TERNATIS.

FOLIA SIMPLICIA.

PISTILLUM DEPRIMENS CARINAM.

Stigma involutum.

Foliis glabris.

I. Genista inermis.

Frutex. Caules inermes, numerosi, ramosi, cubitales, duri. Rami striati, teretes, erecti. Folia lanceolata, glabra, conferta. Flores spicati, subsessiles, lutei; calyx bilabiatus, dentibus duobus superioribus brevioribus: vexillum oblongum, angustum, sicut alæ, a staminibus distans: legumen elongatum, planum.

Genista tinctoria L. communis prope Grodnam, in sterilibus; florebat junio. Lugduna. Tingit lanas colore luteo; femina purgantia; sal cinerum diureticum, in herpete, scabie, pretiosum.

Ob. Florens minor, vix altitudine sex pollicum. Folia alterna, sessilia, non rigoroſe in florente glabra: Folia modo latiora, modo angustiora, plerumque acuminata, sed passim obtusa. Florum spica modo elongata, modo abbreviata; in nostris majores sunt quam in speciminibus gallicis: flores inferiores breviter pedunculati, pauci; superiores sessiles. Nervi foliorum diaphani.

Foliis hirsutis.

2. Genista spinosa.

Caules fruticosi, cubitales, erecti, ramosissimi. Spinae ramosæ in ramis vetustis. Folia ovato-lanceolata, hirsuta. Rami floriferi, inermes: flores longi. Legumen breve, hirsutum, nigrum.

Genista Germanica L. Nunquam inveni circa Grodnam; observavi florentem junio, juxta ripas Viſtulæ, non longe a Varſavia, Lugduna.

Ob. Ex una gemma nascuntur folia majora, similia foliis Genistæ tinctoriæ; alia lateralia, minima, linearia: non modo folia sunt hirsuta, sed etiam calyces & summi rami.

FOLIA TERNATA ET SIMPLICIA.

FILAMENTA ADHÆRENTIA GERMINI.

Stigma adnatum; villosum.

Ramis angulosis.

3. Spartium angulosum.

Frutex sexpedalis: ramis angulatis. Folia inferiora ternata, hirsuta, obverse cordata; superiora simplicia, lanceolata. Spica florum rarior, intermixtis foliis: flores peduncu-

lati, maximi; calyx coloratus, albus; vexillum amplum; stigma supra villosum; filamenta germini adhærentia. Legumen nigrum, compressum: semina plurima.

Spartium Scoparium L. in Lithuania observavi, in districtu Brzesciensi: florebat initio julii. Lugdunea. Flores & semina, efficacia purgantia absque torminibus; sal cinerum œdematias & hydropem, post febres supervenientes, certe profligat.

LEGUMEN RHOMBEUM, SESSILE.

Vexillum striatum.

Floribus racemosis, lateralibus.

4. *Ononis purpurea.*

Caulis decumbens, ramosissimus: rami senescentes spinosi, juniores villosi. Folia inferiora ternata, ferrata, petioli foliaceis; superiora solitaria. Flores rosei, racemosi, axillares, plerumque duo, seu gemini. Calyx quinquefidus, dentibus linearibus. Vexillum striatum, magnum. Legumen turgidum, sessile, breve. Semina tria: filamenta connata, absque fissura.

Ononis arvensis L. olim spinosa, sat frequens prope Grodam; florebat initio julii: perennis. Lugdunea. Radix sæpius tentata, nunquam nobis evidenti modo apparuit diuretica.

Obs. Specimina nostra Lithuanica prorsus habitu differunt a Gallicis. Folia, & flores majores: in nostris caules villosi; folia fere longitudine unius pollicis, latitudine sex linearum, ferrata, ferratulis inæqualibus; rami quasi tomentosi; calyces villosi, dentibus quinque, linearibus longis. Vexillum magnum, striatum, carnei coloris, striis

rubris. Alæ albescentes: carina apice rubescens. Germen breve, turgidum, villosum. Legumen etiam villosum. Rami herbacei, viscosi. Inveni specimen foliis minoribus, quod, jam maturis leguminibus, supra racemum produxerat folia nova. Specimina nostra, fructibus maturis, nunquam nobis exhibuerunt spinas; tales invenimus in varietate foliis minoribus: unde adhuc incertum manet, an *Ononis mitis* Linnæi non sit diversa a spinosa.

FOLIIS OMNIBUS TERNATIS.

LEGUMEN PEDICELLATUM.

Calyx bilabiatus.

Foliis inferne lanuginosis.

5. *Cytisus pubescens.*

Frutex pedalis & cubitalis; cortice castaneo, ramofus; ex una gemma folia & flores, aut rami novi, non floriferi. Flores tres aut quatuor erecti; pedunculi albi, breviores calyce: calyx tubulosus, albescens, longitudine sex linearum; labium superius bidentatum, dentibus triangularibus, erectis, vexillo appressis; labium inferius unidentatum, apex dentium albus, villosus. Vexillum luteum, magnum, longitudine calycis emarginatum, ungue excavato, lamina plicata inferius, lateribus extus inversis. Semicanale unguis melleis guttulis onustum. Alæ luteæ, duplo vexillo breviores, angustæ. Carina longitudine alarum, subviridis, unguibus duobus distinctis formata, quorum lamina in unum petalum concavum coalescit. Columna staminum sat crassa, vix unum stamen separatum. Antheræ decem, crocei coloris. Germen villosum,

jam in uno flore legumen incipiens villosum, planum, unius pollicis longitudine. Folia ternata, lamina inferior fericea, argentea; superiore late viridi. Gemmæ superiores floriferæ & foliiferæ: tria folia concomitantur ramos & flores. Longitudo totalis floris quatuordecim linearum, absque pedunculo: longitudo pedunculi vix quatuor linearum: folia floribus breviora.

Cytisus supinus L. varietas B. in silva prope Bialystok, juxta viam Varavia; florentem inveni fine maii. Frutex basi decumbens, sed rami erecti. Flores mixti cum foliis: in nonnullis speciminibus spicam peragunt longitudine quinque pollicum, in aliis spica brevior. Petioli foliorum inferiorum filiformes, longi. Folia subamara.

LEGUMEN VIX CALYCE LONGIUS.

Flores racemosi, seu Meliloti leguminibus nudis, polyspermis.

Leguminibus rugosis, turgidis.

6. Melilorus rugosus.

Caulis durus, erectus, ramosus, tripedalis & ultra. Folia ternata, glabra, glauca, ovata, ferrata. Flores racemosi; pedunculi racemo longo, spiciformi: bractæ capillares, ad originem pedunculorum; calycis dentes breves, imus brevissimus. Vexillum plicatum, leviter bifidum. Alæ longitudine vexilli. Carina sessilis, sine rotundo, non recurvo. Legumen rugosum, breve. Semen acutum, pendulum, unum aut duo. Flores albi, aut lutei, minimi.

Trifolium melilotus officinalis L. ubique prope Grodnam,

in pratis, florens julio: annua. Lugdunea. Etiam est frequens varietas tertia Linnæi, seu melilotus vulgaris altissima frutescens, flore albo, quæ est biennis: distinguitur caule altiori, floribus minoribus, vexillo lateribus deflexo. Melilotus sicca flagrantior viridi, planta validi peculiaris odoris, acris & amara, sapore ingrato; tamen pecori non displicet. Flores suavissimum spargunt odorem. Male inter emollientes indicantur; sunt tamen antispasmodici, in plurimis speciebus colicæ indicati.

Leguminibus glabris, lanceolatis.

7. Melilotus lutescens.

Caulis teres, quatuorpedalis. Folia minora quam in præcedenti, acuminata, superne acute ferrata. Flores racemosi, pallide lutescentes, remotiores, pedicellis longioribus; florum vexilla replicata. Alæ oblique divaricatæ, sed non extrorsum marginibus longitudinaliter conniventes. Legumina disperma, vix rugosa, lanceolato-acuminata, longiora quam in præcedenti.

Trifolium Melilotus Polonica L. copiose crescentem in silva Bobrowfzczyna observavi, florentem fine junii: perennis. Odor florum suavissimus.

FLORES CAPITATI.

Lotoidea Leguminibus testis, polyspermis.

Caule repente.

8. Trifolium repens.

Caulis repens, ramosus, semipedalis. Folia ternata, ferrata, nervosa, subcordata, emarginata, glabra, sæpe macula albescente notata. Stipulæ venosæ, ovato-lanceolatæ.

Flores capitati : capitulo subumbellari, seu depresso ; calyx albus, aut purpureus ; dentibus duobus superioribus brevioribus : flores primo albi, sensim carnei evadunt. Vexillum alis duplo longius. Carina brevissima. Legumen torosum, calyce longius. Semina plerumque quatuor. *Trifolium repens* L. communis ubique in pascuis, prope Grodnam, florens junio : perennis. Lugdunea.

Caulis ascendente, fistuloso.

9. *Trifolium fistulosum.*

Caulis ramosus, sulcatus, suberectus, cubitalis, durior, fistulosus. Folia ovato-acuta, ferrato-denticulata, majora, non maculata. Capitulum florale, compressum : flores albi, fat magni. Legumen plerumque dispermum, aut tetraspermum.

Trifolium hybridum L. fat frequens in pascuis, prope Grodnam, florens junio : perennis. In plerisque attributis convenit cum repenti.

Lagopoda calycibus villosis.

Stipulis membranaceis, flore monopetalo.

10. *Trifolium purpureum.*

Caulis plurimi, procumbentes. Stipulae albae, venis rubris pictae, aristis capillaribus terminatae. Folia ternata, ovata, mollia, sericea, macula alba notata. Flores spicati : spica brevi, subpilosa, cincta stipulis oppositis, membranaceis seu sessilibus, inter folia opposita. Corolla monopetala, carnea aut purpurea. Capsula ovata. Semen reniforme.

Trifolium pratense L. ubique prope Grodnam, in pratis florens tota aestate : perennis. Lugdunea. Passim invenitur floribus albescentibus & carnis. Tingit colore vi-

ridi ; ex floribus melleum succum continentibus, urgente annona, panis preparari potest. Pecoribus copiosum pabulum suppeditat ; sed si vaccæ copiosius hanc herbam devorant, sæpe volvulo lethifero exeruciantur.

Folius lanceolatis, serrulatis.

11. *Trifolium purpureum majus.*

Facies præcedentis : sed caulis erectus. Stipulae longius petiolatae, non aristatae. Folia longiora, magis nervosa, superne glabra, raro maculata. Spica subglobosa, saturate purpurea. Calyx glaber, denticulis tantum hirsutis. *Trifolium Alpestre* L. passim prope Grodnam ; inveni florentem junio in vallibus loci dicti Poniemun : perennis. Lugdunea, montana. Simillimum trifolio pratensi, floribus ; at trifolio montano, foliis. Flores capitati, capitulo depresso. Corolla monopetala, tubo longiore. Caulis sub- lignosus, rubens, ad angulum obtusum curvatus, in plerisque nostris speciminibus procumbens : lente crystallino video ad margines foliorum innumeros pilos, qui in junioribus foliis oculo non armato patent.

Capitulo longissimo, rubente.

12. *Trifolium rubens.*

Caulis erectus, firmus, cubitalis. Folia nervosa, lanceolata, glabra ; oris ciliatis. Stipulae maximae. Spicae terminantes, biunciales, crassae. Calyx circulo viridi terminatus, e quo dentes pilosi oriuntur, unde spica villosa ; corolla calyce longior, monopetala, purpurea. Vexillum longissimum, angustum.

Trifolium rubens L. communis prope Grodnam, in pratis, florens julio : annua. Lugdunea.

*Spicis ovalibus, villosis.*13. *Trifolium villosum.*

Caulis erectus, ramosus, lanuginosus. Folia lanceolata, nervulo nudo terminata. Stipulae angustae, longe aristatae. Spicae ovales, terminantes, villosissimae: villis cinereis. Corolla exigua, rubescens, calyce brevior. Legumen rotundum. Semen unum.

Trifolium arvense L. communis in arvis prope Grodnam; florens tota aestate: annua. Lugdunaea. Saepe tanquam seminatum hoc trifolium replet campos: quod sedulo colligendo, optimum & salubre pabulum largitur.

*Vesicaria calycibus inflatis, ventricosis.**Calyces inflati, caules repentes.*14. *Trifolium ampullescens.*

Caulis repens. Folia ovata, vel cordata, glauca. Capitula florum subrotundi; calycis dentes superiores breviores; corolla purpurea; vexillum longum; album, lineis roseis pictum; calyx maturior ampullescens, reticulatus, dentibus duobus elongatis.

Trifolium fragiferum L. passim in pascuis, prope Grodnam, circa Economiam Labna; florens julio: perennis. Lugdunaea, montana.

*Lupulina vexillis corollae inflexis.**Vexillis subulatis, foliis lanceolatis.*15. *Trifolium subulatum.*

Caulis erectus, vix ramosus, cubitalis, fistulosus, hirsutus. Folia glauca, nervosissima, subtus villosa, lanceolata,

ferrulata. Stipulae cavæ, auriculatae; auriculis, binis, lanceolatis. Spicae florales ovatae, acutae, terminantes, paucae; calyx albus, villosus, dentibus aequalibus; corolla ex quatuor petalis alba. Vexillum angustum, longum. *Trifolium montanum* L. communis, prope Grodnam, in silvis; florens maio: perennis. Lugdunaea. Denticuli foliorum sunt merae prolongationes nervorum, pilis intermixtis. Caulis & petioli hirsuti, villosi; stipulae vaginae siccae, dentatae.

*Caulibus procumbentibus, floribus luteo-croceis.*16. *Trifolium procumbens.*

Facies præcedentis: differt capitulis minoribus, paucifloris; vexillis angustioribus, aridis, pallidioribus, minus manifeste striatis, circa fructum magis convolutis: variat caulibus pluribus, procumbentibus, & caule unico, erecto.

Trifolium procumbens L. in pascuis, prope Grodnam, frequens, florens junio: perennis. Delphinalis.

*Capitulis ovalibus, strepentibus.*17. *Trifolium tumescens.*

Caules erecti, pedales, duri. Folia glabra, cordata. Stipulae ovato-lanceolatae. Spicae florales subovatae, densissima; flores pedunculati, flavi, per ætatem penduli, cum semine marcescentes, siccae, strepentes; corolla tetrapetala; vexillum cordatum, reflexum, striatum; alæ & carina vexillo multo breviores; calyces nudi, segmentis lanceolatis. Legumen pedunculatum. Semen unum.

Trifolium agrarium L. ubique in pascuis, prope Grodnam; florens julio: annua.

Vexillo persistente, luteo, spadiceo.

18. *Trifolium spadiceum.*

Caulis erectus, pedalis, ramosus. Folia ima cordata; reliqua cordiformia, ovatis similia, supra basim ad finem rotundum ferrata; stipulæ magnæ: folia superiora angusta. Spicæ ovales; imbricatæ; pedunculæ axillares; calyces pilosi, segmentis capillaribus. Vexilla deflexa, persistentia, lineata: flores sicci, luteo-spadicei.

Trifolium spadiceum L. in arvis prope Grodnam, communis; florebat fine augusti: annua. Lugdunæ, montana. Optima est figura Barrelieri Icon. 1024. Rami & pedunculi viloso-hirsuti.

Obs. Pili segmentorum calycis longissimi; sed plerumque calyx evadit glaber post florescentiam: flores marcescentes, castanei coloris: specimina inveniuntur, caulis palmari ramosissimo, & caule simplicissimo, racemo unico, terminante, foliis angustissimis, fere linearibus. Odor hujus plantæ suavis.

Legumen teres, factum seminibus cylindricis.

Florum capitulo depresso.

19. *Lotus pentaphyllos.*

Caulis cubitalis, ramosus, decumbens. Folia ternata, ovato-lanceolata. Stipulæ ovato-lanceolatæ magnitudine foliorum. Pedunculi axillares; flores capitati, capitulis depressis; corollæ luteæ; vexillum petiolatum, a reliquis petalis remotum, lineis rubentibus pictum; alæ magnæ; carina vexillo æqualis. Legumen cylindricum, gracile, polyspermum, pendulum.

Lotus

Lotus corniculata L. ubique prope Grodnam, in pascuis arenosis, florens junio, julio: perennis. Lugdunæ.

Obs. Non rara est varietas caule erecto, foliis angustioribus, & leguminibus tenuioribus. In lotis nostris radix sublignosa, longissima. Flores desiccatione viridescunt.

Legumen spirale, membranaceum, compressum.

Legumine lunato.

20. *Medicago falcata.*

Caulis duri, procumbentes, tortuosi, cubitales. Folia ternata, lanceolata, truncata, ad apicem denticulata; nervo mucronem educente. Bractæ integerrimæ, lanceolatæ; Flores racemosi; corollæ luteæ, aut crocæ; calycis dentes angusti, imus longissimus. Vexillum emarginatum, amplum, ovatum; alæ carinæ æquales. Legumen semilunare, latum. Semina quatuor, quinque, aut sex.

Medicago falcata L. non rara prope Grodnam in pascuis, in Æconomia Labna; florens julio: perennis. Lugdunæ.

Legumine contorta, floribus cæruleis.

21. *Medicago contorta.*

Habitus præcedentis. Caulis erectus, firmus, ramosus, cubitalis. Folia ternata, obverse ovata, angusta, obtuso apice, crenulata. Flores racemosi, racemo magis elongato; petalis cæruleis. Legumen spiralter contortum, rotundatum.

Medicago sativa L. spontaneam inveni in plurimis pratis prope Grodnam: florebat julio; radix longissima; perennis. Planta optimum pabulum pecoribus suppeditat, sed nimium nutriens. Quatuor vitibus potest cædi absque noxa plantæ quolibet anno. Præstantissima præra artificialia format.

Tom. I.

R

Legumine reniformi, flore minimo.

22. *Medicago breviflora.*

Caulis numerosi, prostrati, pedales. Folia ternata, rotunda, serrulata, mollia, villosa-hirsuta. Bractæa denticulata. Flores spicati, spicis ovalibus; corollæ luteæ, minimæ. Legumina racemosa, striata, monosperma, reniformia, subvillosa.

Medicago lupulina L. communis ubique in agris, florens tota æstate: annua. Lugdunæa. In plerisque specimenibus caules numerosissimi; inveni tamen caule simplicissimo, vix triunciali. Totâ planta hirsuta. Petala vix lente distinguenda. Octo flores uno versu dispositi constituunt capitulum. Dentes stipularum fetacei.

FASCICULUS II.
PLANTÆ PAPILIONACEÆ.

FOLIIS COMPOSITIS.
FOLIA ET SIMPLICIA ET BIPINNATIFIDA.

Calyx turgidus includens siliquam.

Capitulo duplicato.

23. *Anthyllis bicephalos.*

Caulis herbacei, simplices, pedales, parum foliosi. Folia radicalia longe petiolata, simplicia, ovata, aut una & altera pinnula basi ornata; caulina pinnata; pinnulis inæqualibus, impari majore. Flores parvi, capitati, terminantes: capitulo duplicato, seu ex duobus coalitis formato. Calyx ventricosus. Legumen subrotundum, calyce longiori tectum. Semen unum. Folia digitata sub fructificatione.

Anthyllis vulneraria L. communis prope Grodnam in pas-

cuis, florens initio junii: perennis. Lugdunæa. Hæc species sicca, fatua, non grata pecoribus, juxta nostrâ experimenta iners est pro curatione vulnere. Cæterum, sæpius varia apparet, relative ad magnitudinem & ad folia, quæ sæpe sunt integerrima. Inveni specimina, floribus albis & coccineis.

Capitulo simplici.

24. *Anthyllis monocephalos.*

Radix sublignosa, rubescens; folia radicalia petiolis longis, villosis; alia simplicia, ovaro-lanceolata; alia similia simplicibus; sed ad petiolum duo aut tria paria foliolorum ovato-lanceolatorum producentia. Caulis erectus, villosus, a basi ramosus, ramos duos tantum producens, pedales. Folia caulina tria, alterna, pinnata, foliolis anguste lanceolatis, impari vix majore, novem aut septem: folia omnia villosa. A media parte ramorum flores capitati capitulo simplici, paucifloro, a sex ad octo; bractæa amplissima sub quolibet capitulo, palmata; lobis inferioribus numerosioribus; pedunculus generalis non sessilis; calyx albus, tomentosus: flores coccinei.

Communis prope Grodnam in pascuis, florebat julio: perennis. Nullam similem invenio apud Linnæum, nisi sit simplex varietas *Anthyllis vulnerariæ*.

FOLIA ALATA, PINNATA.

STILUS SUPRA PLANUS VILLOSUSQUE.

Foliis binatis, seu cirris diphyllis.

Radice glandulosa.

25. *Lathyrus tuberosus.*

In radice tubera piriformia, suspensa, filis reptantibus. Caulis triquetrus, pedalis, debilis, internodiis nudis.

Folia binata, ovata, obtusa, intermedio cirro trifido.
 Pedunculi quadriflori aut quingueflori; corollæ rosea.
 Legumen longum, recurvum. Semina duodecim.
 Lathyrus tuberosus L. passim invenitur circa Grodnam; in
 veni florentem in agro Æconomix Wiercilifaki Lugdunea.

Foliis lanceolatis; internodiis nudis.

26. Lathyrus denudatus.

Caulis ramosi, debiles, cubitales. Stipulæ magnæ. Folia
 binata, lanceolata; intermedio cirro simplici. Pedunculi
 octoflori; corollæ flavæ. Legumen curvatum, breve.
 Semina sublutea.
 Lathyrus pratensis L. communis in omnibus prætijs prope
 Grodnam, florens fine maii; perennis. Lugdunea.

Foliis ensiformibus; floribus roseis; purpureis.

27. Lathyrus variegatus.

Caulis alatus, scandens. Folia binata, ensiformia, tenera;
 intermedio cirro ramoso. Stipulæ exiguæ. Pedunculi
 quinque aut sexflori; corollæ parvæ; vexillum roseum,
 venosum; alæ purpureæ; carina basi subviridi. Legumen
 biunciale, angustum, sine curvo. Semina exasperata.
 Lathyrus Silvestris L. sat frequens in silvis prope Grodnam,
 juxta Niemen; florens initio julii; perennis. Lugdunea,
 montana.

*Foliis lanceolatis, latis; flore purpureo,
 specioso.*

28. Lathyrus purpureus.

Facies Silvestris: caulis alatus. Folia ovato-lanceolata,
 rigida, latiora. Pedunculi duodecimflori; flores majores,
 unciales. Legumina triuncialia. Semina viginti.

Orobus tuberosus . L .

PAPILIONACEÆ. 262

Lathyrus latifolius L. frequens in silvis, Lofofnæ, & alibi circa Grodnam; florens initio junii, perennis. Delphinialis.

Folius pinnatis, seu cirris polyphyllis.

29. *Lathyrus viciaformis.*

Caulis erectus, cubitalis. Folia fœna, lato-lanceolata, aristata, cirro ramofo. Stipulæ lanceolatae. Flores racemofi, a quatuor ad octo in racemò; corolla cærulea, majori parte vexilli & alarum alba.

Lathyrus palustris L. sat frequens prope Grodnam, in pratis paludofis juxta amnem; florens fine junii: pereunis.

Stilus linearis, tertiusculus, supra villofus.

Caulis simplici, foliolis ovatis.

30. *Orobus purpureo-cæruleus.*

Radix lignofa, nigra. Caulis pedalis, simplex, erectus, alternis angulis flexus. Folia pinnata, paria duo aut tria, impari nullo, magna, ovato-lanceolata. Stipulæ bafi fagittatae, integerrimæ; magnæ. Flores racemofi, terminantes, a quatuor ad decem; calyx bafi obtufus; laciniis fuperioribus profundioribus, brevioribus; filus linearis; vexillum amplum, purpureum; alæ cæruleæ; carina viridicærulea. Legumen teres, rectam. Semina plurima.

Orobus vernus L. communis prope Grodnam, in omnibus silvis; florens aprili: perennis. Inveniuntur specimina foliis anguftioribus; floribus albo-rofeis. Delphinialis.

Lugdunæ, montana.

Foliis angustis, radice tuberosa.

31. *Orobus tuberosus.*

Facies præcedentis. Radix composita tuberibus & plurimis radiculis. Caulis alis foliaceis. Folia lanceolata, duo paria in pinna. Racemi quadriflori: flores rosei, purpurei. Legumen rectum, sine curvum.

Orobus tuberosus L. non rara prope Grodnam, in pratis silvarum juxta Niemen: perennis. Lugdunea.

Caulis ramosus.

32. *Orobus niger.*

Radix longa, crassa. Caulis ramosus, erectus, cubitalis. Stipulæ lanceolatæ, parvæ, basi hastatæ. Folia pinnata, sex paria foliorum ovato-oblongorum. Flores racemosi, purpurei, a sex ad duodecim, in quoque racemo longe pedunculato.

Orobus niger L. communis prope Grodnam, in omnibus silvis; florens julio: perennis. Lugdunea. Habitus vicæ, unde bonum nomen Rivini, orobus vicæ folio. Radix dulcis in herpetibus decoctum utile.

STILUS SUB STIGMATE BARBATUS.

Pedunculis elongatis, multifloris.

Foliolis ovatis, imis sessilibus.

33. *Vicia ochroleuca.*

Radix lignosa, longissima. Caulis tripedales, debiles. Folia pinnata: foliolis ovatis, magnis, primo pare sessili; alia breviter petiolata, integerrima, una facie subglauca.

Racemi multiflori. Flores ochroleuci. Legumen glabrum, oblongum, compressum. Semina nigra.

Vicia pisiformis L. non rara prope Grodnam, in silvis juxta Niemen, florens julio: perennis.

Foliolis ovatis, reflexis.

34. *Vicia variegata.*

Caulis sexpedalis, alatus, ramosus, debilis. Folia pinnata, ovata, mucronata. Stipulæ parvæ, dentato-ferratæ. Pedunculi sex, octoflori, longitudine foliorum; Calyx coloratus; vexillum violaceo-purpureum; alæ apice folio purpureo. Stigma latere inferiore transverse barbatum. Legumina pendula, nigra, lata. Semina sex.

Vicia dumetorum L. in silvis prope Grodnam, juxta Niemen; florebat initio julii: perennis. Lugdunea.

Floribus ex albo variis.

35. *Vicia fœtens.*

Caulis tripedalis, angulosus, ramosus. Folia pinnata; foliola octo, ovalia. Stipulæ parvæ, denticulatæ. Pedunculi multiflori, axillares. Flores duodecim, penduli; calyx albescens; vexillum album, lineis cæruleis pictum; alæ & carina cæruleæ, albescentes. Legumina glabra, pendula. *Vicia Silvatica* L. prope Grodnam in silva Palatii Radziwill: florebat junio: perennis. Delphinalis.

Caulis erecto.

36. *Vicia frutescens.*

Caulis vix pedalis, erectus. Foliola dena, ovato-acuminata. Stipulæ angustæ, integræ. Pedunculi foliis breviores, sex, octoflori; corollæ albo-cærulescentes. Legumen planum, breve, acumine curvulo.

Vicia Cassubica L. communis prope Grodnam, in arenosis silvis Poniemum, florens julio: perennis.

Foliolis lanceolatis, pubescentibus.

37. *Vicia imbricata.*

Caulis bipedalis, debilis, ramosus. Stipulæ integræ. Foliola ultra duodecim, angusta, lanceolata, deflexa, pubescentia. Pedunculus multiflorus, ad triginta. Flores penduli, imbricati, exigui, secundi, purpureo-violacei. Legumen breve, tumidum; sine acuto, recurvo. Semina decem, nigra.

Vicia Craca L. communis, prope Grodnam in pratis, florens julio: perennis. Lugdunea. Non rara est varietas floribus niveis.

Floribus axillaribus, subsessilibus.

Stipulis nigra macula notatis.

38. *Vicia notata.*

Caulis pedalis, tortuosus, simplex. Stipulæ bipartitæ, serratæ, macula nigra notatæ. Foliola sex, ovalia, retusa: cirrus ramosus. Flores axillares, bini, brevissime pedunculati, penduli, coccinei præter carinam lividam, magni. Legumen longum, erectum, hirsutum, nigrum. Semina viridia, maculis nigris notata.

Vicia Sativa L. communis, prope Grodnam in arvis, florens junio: annua. Lugdunea. Invenitur foliis retusis, latelescentibus, & foliis linearibus pubescentibus.

Foliis inferioribus obcordatis, superioribus linearibus.

39. *Vicia minima.*

Caulis plurimi, palmares, procumbentes; stipulæ simplices;

Foliola sena, inferiora obcordata. Flores solitarii, sessiles, axillares, purpureo-cærulei. Legumen sessile, glabrum, folitarium, erectum.

Vicia lathyroides L. in arvis prope Grodnam frequens; florens initio maii: annua. Lugdunea, montana.

Foliolis obtusis. Leguminibus subquaternis.

40. *Vicia rotundifolia.*

Caulis alatus, quinquepedalis. Stipulæ parvæ, argute dentatæ. Foliola ad quatuordecim, ovato-oblonga, integerrima, subhirsuta. Pedunculi brevissimi, quadriflori: flos inelegans; vexillum amplum, obscure cæruleum, venis saturatioribus, reticulatis pictum. Legumina recta, brevialia, pediculata, erecta. Semina sex, maculosa.

Vicia Sepium L. in omnibus silvis prope Grodnam, florens initio julii: perennis. Lugdunea.

Calyx quinquepartitus; subæqualis, longitudine fere corollæ.

Pedunculis subbifloris, legumine glabro.

41. *Ervum glabrum.*

Caulis palmaris, debilis, ramosus, stipulæ simplices. Foliola octo, decem, lineari-lanceolata; pinna cirro ramoso terminata. Pedunculi longi, biflori, aut uniflori: flos parvus, sanguineus, aut violaceus. Legumen pendulum, breve, glabrum, ovali-oblongum. Semina tria, quatuor. Calyx quinquepartitus, longitudine fere corollæ.

Ervum tetraspermum L. frequens prope Grodnam, in arvis cultis; florebat junio: annua. Lugdunea.

Pedunculis multifloris, leguminibus hirsutis.

42. *Ervum hirsutum.*

Caulis pedalis, & bipedalis, debilis, ramosus. Stipulæ imæ quadrifidæ, dentatæ; superiores simplices. Foliola linearia, subhirsuta, viginti in pinna cirro ramoso terminata. Pedunculi axillares, biunciales, bi-tri- & quinqueflori. Flos parvus; vexillum pallide cæruleum; alæ concolores. Legumen pendulum latum, hirsutum. Semina duo globosa. Calyx brevior corolla.

Ervum hirsutum L. etiam frequens prope Grodnam, in arvis; florebat julio: annua. Lugdunea.

Legumen articulatum, arcuatum.

Floribus paucis, subumbellatis.

43. *Ornithopus subumbellatus.*

Caules pedales, ramosi, prostrati. Folia pinnata; foliola triginta & ultra in pinna, perexigua, hirsuta, ovata. Pedunculi multiflori: flores subumbellati, quinque, flavi. Legumina arcuata, unguiculo terminata, articulata, subumbellata.

Ornithopus perpusillus L. inveni florentem junio, in campo arenoso loci dicti Staniławow, prope Grodnam: annua. Sed crederem advenam; nam anno sequenti in eodem loco, nec in aliis potui invenire. Lugdunea.

Legumen isthmis interfectum, rectum.

Capitulis florum subumbellatis, petalis albo-rub.

44. *Coronilla varia.*

Herba. Caules prostrati, ramosissimi, cubitales, angulosi. Foliola in pinna viginti, glauca, ovata, glabra, emar-

ginata, nervo in spinam continuato. Pedunculi multiflori; longi: flores circiter viginti, subumbellati; vexillum purpureum; alæ carneæ; legumina erecta, teretia, torosa, numerosa; calyx bilabiatus, dentibus duobus superioribus connatis: vexillum vix alis longius.

Coronilla varia L. communis prope Grodnam, in arvis; flores julio: perennis. Lugdunea. Frequens varietas petalis totis albis.

Legumen articulis subrotundis, compressis, echinatis.

Floribus spicatis.

45. *Hedysarum echinatum.*

Radix longissima. Caules erecti, ramosi, angulosi, bipedales. Folia in pinna sedecim ad viginti, ovata, retusa, nervo terminali eminente. Stipulæ coloratæ, ovato-lanceolatæ, aristatæ. Flores spicati; vexillum reflexum, carneum, venis coccineis pictum; alæ parvæ, calyce breviores. Legumen breve, aculeatum. Semen unum.

Hedysarum onobrychis L. inveni florentem prope Grodnam, in prato Horodniczæ & in nonnullis aliis, julio: perennis. Sed crederem advenam. Lugdunea, communis.

Legumen biloculare.

Leguminibus arcuatis, floribus luteis.

46. *Astragalus lunatus.*

Caulis procumbens, ramosus, tripedalis. Stipulæ lanceolatæ. Foliola in pinna octo, decem aut duodecim, cum impari, ovalia, magna. Pedunculi axillares, foliis breviores, decemflori. Flores racemosi, racemo lato, brevi; corolla

ochroleuca, cum viridi pallore. Siliqua erecta, crassa, arcuata, superiori latere exsculpta, seu sabtriquetra, vere bilocularis. Semina reniformia, multa.

Astragalus glycyphyllos L. frequens in silvis prope Grodnam, juxta Niemen; florebat julio: perennis. Lugdunea. Folia cum amarore dulcia; in herpetibus; torminibus ventris, ischuria, sub forma decocti utilissima.

Caulis erecto, leguminibus subulatis.

47. Astragalus ochroleucus.

Caulis pedalis, ramosus, durus, pilosus. Folia pinnata; foliolis viginti, elliptico-lanceolatis, angustis, villosis. Pedunculi axillares, longi, erecti: flores spicati, ad quindecim; calyx albus, villosus; petala ochroleuca. Legumina albicantia, sericea, erecta, fere cylindrica, subulata.

Astragalus pilosus L. in arvis prope Grodnam, florebat julio: perennis. In Æconomia Labna etiam invenitur. Lugdunea.

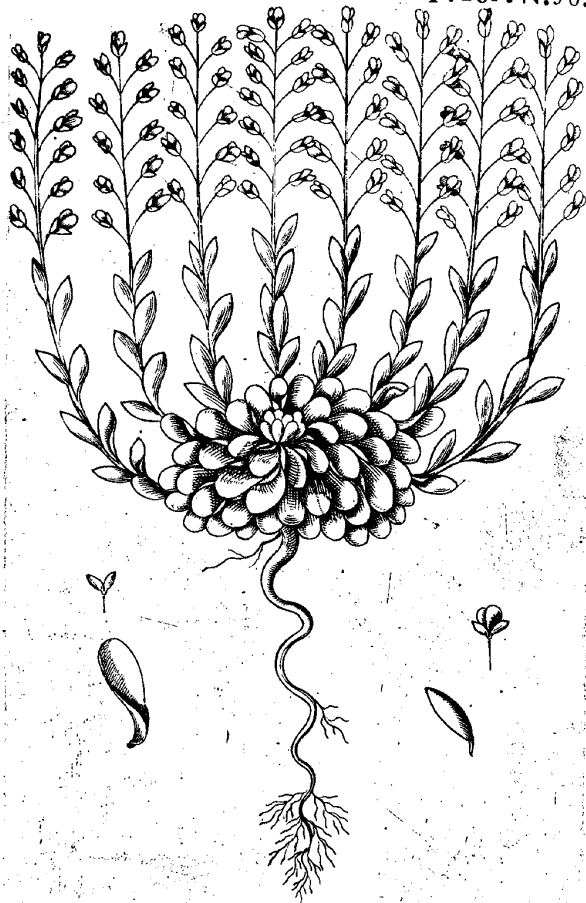
Vexillis flore duplo longioribus.

48. Astragalus longiflorus.

Caulis pedalis, ramosus, diffusus, durus, sericeus. Folia pinnata; foliolis inorum ovato-lanceolatis, superiorum gracilibus, linearibus, acutis, sericeis. Flores spicati, circiter viginti, terminantes ramos; calyces longi, villosi, albicantes: flos longus, uncialis, striclus, cæruleo-purpureus. Legumina erecta, brevia, hirsuta, turgida; filo curvo.

Astragalus onobrychis L. in arvis prope Grodnam; florebat Stanislawow, sine julii: perennis, Lugdunea.

POLYGALA ἀλπικανθόλοκος
amara L. P. 269. N. 50.

PAPILIONACEÆ.

269

Subcaulescens, procumbens.

49. *Astragalus incanus.*

Caulis procumbentes, hirsuti, duri. Folia pinnata: foliolis
 albescentibus, villosis, angustis. Pedunculi erecti, lon-
 gitudine foliorum: flores erecti, subracemosi, purpurei.
Astragalus arenarius L. communis, in arvis arenosis prope
 Grodaam; florens Augusto: perennis. Delphinalis.

PA S C I C U L U S III.

PAPILIONACEIS AFFINES,

DIADELPHIÆ LINNÆI.

Stamina octo.
Folius imis subrotundis.

50. *Polygala rotundifolia.*

Caulis subprocumbentes, vix palmares, lignosi. Folia in-
 feriora subrotunda, firmula; superiora linearia. Flores spi-
 racemosi, cærulei; calyx trifolius. Foliola viridia, bre-
 viora; intus duo foliola calycina peraloides, cærulea. Petala
 vera tria, inferius fimbriatum; filamenta duo plana, octo
 stamina producentia. Fructus cordatus, bilocularis.
Polygala amara L. communis in pascuis aridis silvarum,
 Grodenfis, florens maio: perennis. Lugdunæ, mon-
 tana. Folia amara; decocta magna dosi, vere purgantia
 & diuretica; parca dosi in phthisi, pleuritide, peripneu-
 monia, certis experimentis utile adjuvans.

Obs. *Polygala Lithuanica.* Florebat prima maii; communis

in silvis juxta Niemen prope Grodnam. Suffrutex altitudi-
 dine quatuor pollicum. Radix lignosa, tenuis. Caules
 plurimi ad 20, ex hac radice: omnes certe erecti. Folia
 caulium lignosorum spathulata seu obverse ovata, inte-
 gerrima, saturate viridia, glabra, quasi boxea; sed
 crassiuscula, firmula. Caules novi, vernaes, herbacei;
 folia caulium vernalium alterna, lanceolata, luteo-
 viridia. Flores in novis tantum ramis spicato-racemosi.
 quinque foliola calycina, colorata, saturate caerulea; duo
 majora lateralia, seu alae; supremum concavum; inferiora
 duo angustiora, linearia, linea viridi notata. Co-
 rollae labium superius bipetalum, concavo foliolo supe-
 riori calycis tectum; labium inferius bipetalum, tribus
 laciniis in quoque petalo, unde subtriatum. Stamina
 breviora pistillo; antherae luteae: flores nutantes, passim
 rubri & albi. Bractea squamosa, colorata, caerulea, ad
 originem cujusque pedunculi. Videtur polygala minor,
 foliis ad radicem rotundiusculis Helvingii, Flora quas
 p. 40. Ergo juxta Hallerum, mera varietas p. amara,
 sed insignis.

Folius omnibus lanceolatis.

51. Polygala angustifolia.

In plurimis similibus praecedenti: caules erecti, altiores, her-
 bacei. Folia angustiora, lineari-lanceolata, leviter amara.
 Flores caerulei, spicato-racemosi.
 Polygala Vulgaris L. communis in pascuis silvarum & juxta
 vias, Grodnensis, florens junio: perennis. Lugdunens.
 Huc veniunt plurimae varietates, scilicet: floribus albis,
 caeruleo-albis, purpureis; foliis omnibus linearibus, &
 foliis inferioribus latioribus, ovato-lanceolatis: in hac
 specie spica laxior, in praecedenti densior.

Stamina sex.

Radice simplici, foliolis angustis.

52. Fumaria angustifolia.

Caules succulenti; ramosi, diffusi, semipedales & pedales.
 Folia glauca, multifida, seu pinnata: pinnis angustis,
 pinnatis: pinnulis trilobis: lobulis trifidis & bifidis. Flores
 racemosi, remoti; calyx dentatus, bifolius; corolla rin-
 gens, calcarata, tetrapetala, viridi-atro-purpurea; fila-
 menta duo, membranacea, apice tricuspide; antheris
 tribus pro quolibet filamento. Fructus: siliqua globosa,
 monosperma.

Fumaria officinalis L. frequens prope Grodnam in arvis;
 florens sine junii: annua. Lugdunens. Planta succulenta,
 amara; succus magna dosi, ad tres uncias, sat frequenter
 plurimas evacuationes alvi procurat, & vomitum excitat;
 decoctum in scabie, herpetibus, rheumatismo, hypo-
 chondriasi, probatus remedium praeticis concedit.

Obs. Invenimus circa Grodnam varietatem foliis angus-
 tissimis, caule simplici, floribus albis.

Radice bulbosa, bracteis integris.

53. Fumaria bulbosa major.

Radix subrotunda, bulbosa, solida. Caulis pedalis, simplex,
 erectus, bifolius. Folia glauca, glabra, pinnata: pinnis
 denuo pinnatis: pinnulis multilobis: lobis obtusis, latis.
 Flores racemosi, floribus approximatis. Bractea ovato-
 lanceolata. Calyx nullus. Flos magnus, calcaratus, pur-
 purascens. Fructus: siliqua oblonga, rostro terminata,
 polysperma.

